DOCUMENTS

HOSPODÁŘSKÉ DOKUMENTY

II

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ
O PLNĚNÍ DVOULETÉHO HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU
V I. ČTVRTLETÍ 1948
PROJEV ÚŘ. PŘEDSEDY ÚSTŘEDNÍ PLÁNOVACÍ KOMISE
V PARLAMENTNÍM VÝBORU PRO KONTROLU
PROVÁDĚNÍ DVOULETÉHO PLÁNU

MINISTERSTVO INFORMACÍ

DOCUMENTS
943.7:330
#828p

PRŮBĚH PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU I. čtvrtletí 1948

Uspořádal

GENERÁLNÍ SEKRETARIÁT HOSPODÁŘSKÉ RADY

PRAHA 1948

OBSAH

DOKONČENÍ DVOULETKY A PŘÍPRAVA DLOUHOLETÉHO PLÁNU. — (Projev úř. předsedy Ústřední plánovací komise Dr. Ing. Edvarda Outraty ve schůzi parlamentního výboru pro kontrolu provádění dvouletého plánu dne 21. VII. 1948) 7

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU V I. ČTVRTLETÍ 1948.

I. PROVÁDĚCÍ PLÁNY NA ROK 1948 35

II. PRŮMYSL 41

Plnění průmyslového plánu v I. čtvrtletí 1948 47

Průmysl báňský 50
Průmysl energetický 51
Průmysl hutnický 52
Průmysl železa a kovů 53
Průmysl chemický 55
Průmysl sklářský 56
Průmysl kamene, zemin a keramiky 56
Průmysl papírenský 57
Průmysl dřevařský 57
Průmysl textilní a oděvní 57
Průmysl kožedělný a gumárenský 58
Průmysly výživy 59

Výsledky celkového hospodářství průmyslového 61

III. ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA 65

Výroba rostlinná 66
Výroba živočišná 69
Výkup masa, mléka a vajec 70
Lesní hospodářství 72

IV. STAVEBNICTVÍ 75

Stavby bytové 76
Stavby veřejné 77
Stavby průmyslové 78
Stavby zemědělské 78
Stavby dopravní 79
Celková bilance 79

V. DOPRAVA 83

Železnice 83
Silnice 92
Plavba 97
Letectví 99
Pošta 101
Celková charakteristika dopravy v I. čtvrtletí 1948 105

VI. ZAHRANIČNÍ OBCHOD 107

Celkový rozsah zahraničního obchodu 107
Složení zahraničního obchodu podle skupin zboží 108
Složení zahraničního obchodu podle platebních oblastí 109
Zahraniční obchod podle zemí 110

VII. MOBILISACE PRACUJÍCÍCH 113

Pracující v průmyslu 113
Pracující v zemědělství 118
Pracující ve stavebnictví 119

GRAFICKÉ PŘEHLEDY.

I. Doprava na ČSD v procentech ze stavu počátkem r. 1947 (=100) 123
II. Vývoj průmyslového hospodářství v procentech ze stavu počátkem roku 1947 (=100) 124
III. Výroba skutečná a plánovaná: kamenné uhlí — hnědé uhlí — elektrický proud 125
IV. Výroba skutečná a plánovaná: svítiplyn — sur. železo — sur. ocel. 126
V. Výroba skutečná a plánovaná: lokomotivy — železniční nákl. vozy — traktory 127
VI. Výroba skutečná a plánovaná: automobily — motocykly — jízdní kola 128
VII. Výroba skutečná a plánovaná: elektromotory — kuchyňské nádobí — žárovky 129
VIII. Výroba skutečná a plánovaná: kys. sírová — fosf. hnojiva — umělé hedvábí 130
IX. Výroba skutečná a plánovaná: ploché sklo — cihly — papír . 131
X. Výroba skutečná a plánovaná: řezivo — bavl. a vigoň. příze — vlněné tkaniny 132
XI. Výroba skutečná a plánovaná: obuv — obruče — maso . . 133
XII. Výroba skutečná a plánovaná: mléko — máslo — pivo . . 134
XIII. Výkon skutečný a plánovaný: přistavené nákl. vagony — doba oběhu nákl. vagonů — dovoz a vývoz 135

PROJEV ÚŘ. PŘEDSEDY ÚSTŘEDNÍ PLÁNOVACÍ KOMISE V PARLAMENTNÍM VÝBORU PRO KONTROLU DVOULETÉHO PLÁNU

DOKONČENÍ DVOULETKY A PŘÍPRAVA DLOUHOLETÉHO PLÁNU.

(Projev úř. předsedy Ústřední plánovací komise Dr ing. Edvarda Outraty ve schůzi parlamentního výboru pro kontrolu provádění dvouletého plánu dne 21. července 1948.)

Uvítal jsem s povděkem pozvání výboru Národního shromáždění pro kontrolu provádění dvouletého hospodářského plánu, neboť mi dává vzácnou příležitost k podání přímé zprávy paním a pánům poslancům o průběhu dvouletky, o vývoji našeho hospodářství i o současných problémech, o kterých pracujeme. Zájem výboru o průběh plnění plánu je třeba upřímně vítat. V parlamentní kontrole nevidím jen formální uplatnění ustanovení § 14 zákona č. 192/1946 Sb., o dvouletém hospodářském plánu, nýbrž positivní a aktivní příspěvek sněmovny k našemu plánovanému hospodářství.

K tomu bych hned v těchto úvodních slovech podotkl, že úkolem ústřední plánovací služby, kterou zde zastupuji, je především příprava a sestavení návrhu celkového plánu i plánů dílčích, kontrola jejich provádění a stálá úprava dílčích plánů podle jejich plnění a podle měnících se všeobecných hospodářských poměrů. Plánovací služba nemá moci výkonné. Naproti tomu Národním shromážděním schválený celkový plán a vládou schválené prováděcí dílčí plány jsou prováděny jednotlivými resorty, které dílčí plánované úkoly rozepisují do hospodařících jednotek, a jejich úkolem je starati se tam o jejich plnění. Mohu s povděkem konstatovati, že po dvouleté spolupráci, získávanými zkušenostmi a společným pochopením věci se nám podařilo vytvořiti většinou již takový vzájemný poměr mezi ústřední plánovací službou a resorty, jaký je předpokladem úspěšné práce na poli plánovaného hospodářství. K tomu přispívá zvláště i ta skutečnost, že resorty jsou přímo účastny na jednáních ve všech pracovních skupinách a komisích plánovací služby, takže zájmy těchto resortů se již v průběhu všech příprav plánu respektují, nehledíc vůbec k tomu, že resorty mají přirozeně možnost plného ovlivnění plánovacích jednání ve vládě.

Vlastní zprávu o průběhu plnění plánu rozvrhuji ve tři části:

I. část retrospektivní, pojednávající o dosavadním průběhu dvouletky za rok 1947 a za I. čtvrtletí, po případě již za celé I. pololetí 1948,

II. část, jež se zabývá současnými problémy hospodářství, které tvoří předpoklad plnění dvouletky v závěrečném jejím období,

III. část, v níž chci obrátit pozornost k některým otázkám našeho plánu dlouhodobého.

I. DOSAVADNÍ PRŮBĚH DVOULETKY.

Náš dvouletý hospodářský plán je, jak známo, sestaven formálně tak, že úkoly jsou rozděleny do čtyř skupin výrobních v širším slova smyslu, v nichž jsou průmysl, zemědělství s lesnictvím, stavebnictví a doprava. Pro plnění výrobních úkolů se v plánu stanoví předpoklady výrobních činitelů, které jsou rozděleny rovněž do čtyř t. zv. materiálných bilančních skupin, jež jsou investice, suroviny, zahraniční obchod (dovoz a jeho úhrada vývozem) a pracovní síly. Poznamenávám, že úkoly financování nebyly ve dvouletém plánu stanoveny, protože jsme v tomto oboru neměli dosti zkušeností, hlavně však proto, že jsme zatím mohli předvídat s ohledem na příznivou tvorbu peněžního kapitálu a na stav našeho peněžnictví a úvěrnictví hladký průběh plánu po stránce finanční.

Všeobecně lze říci, že v dosavadním průběhu dvouletky se plán v oboru průmyslové výroby a v oboru dopravy plní mírou uspokojující a dílem velmi uspokojující. Také plán výroby zemědělské byl splněn prakticky stoprocentně v oněch základních úkolech, jež byly v lidské moci, t. j. v osevu. Nemohl však být splněn pro mimořádné loňské sucho v úkolech sklizňových a v důsledku toho také v úkolech živočišné výroby a zásobování trhu potravinami zemědělského původu. Nebyli jsme spokojeni s průběhem plánu v oboru stavebnictví; kumulací různých příčin se stavební ruch nerozvinul dostatečně.

Také bilance výrobních činitelů je dílem uspokojivá, dílem méně uspokojivá. Nedostatečně byl plněn plán investic; rozdílnou měrou, ale většinou dobře se vyvíjelo zásobování surovinami; problémy zahraničního obchodu se stávají od II. poloviny 1947 tíživější, mobilisace pracujících, jež se počátkem plánu zdála býti úkolem nadmíru obtížným, přestala býti co do počtu pracovních sil úzkým profilem plánu a větší pozornost je třeba věnovati odbornosti, jakosti a produktivitě práce.

PRŮMYSLOVÁ VÝROBA. Jak je známo, máme ve dvouletce stanoveny v průmyslovém oboru většinou úkoly obnovovací a poměrně jen v malém měřítku úkoly rozvojové. K tomu cíli jsme vystačili se stanovením toliko základních úkolů výrobních,

zatím co ostatní výroba plánována přímo není, ale je ovšem plánem základních výrob nepřímo ovlivňována. Po stránce hmotné byl plán sdělán tak, že výrobní kvanta mají většinou směr vzestupný, aby do konce roku 1948 celková průmyslová výroba překročila výrobu předválečnou průměrně o 10%, při čemž se klade zvětšená váha na výrobu statků investičních, jež mají stoupnouti nad uvedený průměr 110% předválečné úrovně, zatím co výroba spotřebních statků má dosáhnouti úrovně přiměřeně nižší, než je průměr 110%.

Při této stoupající tendenci plánované výroby splnil průmysl své výrobní úkoly v procentech (viz tabulku na násl. straně).

Jak je vidět z číselného přehledu, plní se průmyslový plán celkem plynule a stupeň plnění plánu se pohybuje většinou mírně nad 100%. Uvážíme-li, že výrobní úkoly se stupňují, aby celková výroba koncem roku 1948 dosáhla průměrně 110% výroby předválečné, ukazuje to, že tento celkový úkol průmyslového plánu ze zákona je plněn.

Potvrzuje to také vývoj celkového indexu průmyslové výroby. Podle posledních výpočtů dosáhl index průmyslové výroby (bez průmyslu výživy), počítaný při základu objemu výroby z roku 1937 = 100, v průměru roku 1947 asi 90,5. Do letošního ledna se zvýšil na 99,7, v únoru činil 103,2, v březnu 106,2, v dubnu 105,3 a v květnu 110,9. Přitom činil index výroby statků

	výrobních	spotřebních (bez výživy)
v průměru 1947	105,4	70,8
1948, v lednu	113,1	82,1
v únoru	115,7	86,8
v březnu	117,4	91,2
v dubnu	118,3	88,0
v květnu	126,4	90,4

Zatím co výroba statků výrobních (t. j. průmyslu báňského, energetického, hutnického, kovodělného, kamene, zemin a keramického) dosáhla letos v květnu již 126,4% úrovně předválečné, výroba statků spotřebních (t. j. průmyslu chemického, sklářského, papírenského, textilního a kožedělného) činila 90,4%. Je to zcela v intencích plánu.

ZEMĚDĚLSTVÍ. V oboru zemědělské výroby byl, jak jsem uvedl, výrobní plán 1946/1947 splněn zcela (až na výjimku u olejnin) pokud jde o osev. Sklizeň 1947 zůstala však vlivem mimořádného sucha značně pod plánem, a to u pšenice o 42%, u žita o 21,8%, u ječmene o 36,5%, u ovsa o 15,4%, u cukrovky

PLNĚNÍ PRŮMYSLOVÉHO VÝROBNÍHO PLÁNU V PROCENTECH:

	I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	III. čtvrtletí	IV. čtvrtletí	celý rok 1947	I. čtvrtletí	I. pololetí
	1947					1948	
Průmysl celkem (bez výživy)	103,8	99,9	97,5	105,1	100,9	103,4	102,1
z toho průmysl:							
báňský	104,8	99,7	94,4	100,6	99,8	101,2	100,8
energetický	97,2	102,0	104,6	93,8	98,9	96,9	98,6
hutnický	111,4	105,2	116,0	113,8	111,0	108,9	109,4
železa a kovů	105,6	92,1	89,1	91,8	94,4	101,0	101,5
chemický	86,7	91,1	88,7	91,6	89,0	108,7	109,2
sklářský	93,4	87,9	89,6	98,5	92,0	127,0	123,8
kamene, zemin a keramiky	88,2	88,7	98,1	137,1	100,4	112,9	102,8
papírenský	103,4	114,6	118,1	117,2	113,0	109,1	107,4
dřevařský	102,2	116,6	118,5	112,1	110,1	106,0	107,1
textilní a oděvní	106,8	96,5	92,5	103,0	99,4	94,2	94,1
koželužný a gumárenský	108,0	113,6	84,1	118,3	106,8	113,1	105,3
Průmysl výživy	80,60		84,0	68,5	71,5	81,7	82,8

o 50%, u brambor o 52,3% atd. Z toho nám vznikly značné obtíže v chovu dobytka, v zásobování potravinami a dále pak v zahraničním obchodě a v zásobování průmyslu dováženými surovinami. Nemohli jsme udržet plánovaný stav dobytka. Počátkem roku 1948 byl početní stav skotu o 20%, z toho krav o 12,5%, dále vepřů o 24,5% a z toho prasnic o 27,3% nižší, než jsme počítali v plánu.

Pro sklizeň 1948 byl osevní plán rovněž zcela splněn v českých zemích i na Slovensku, jak je podrobně uvedeno v předložené zprávě vlády. Dešťové srážky v minulých týdnech vydatně zlepšily stav obilnin, okopanin a píce, takže vyhlídky na sklizeň se proti jarním měsícům podstatně zlepšily.

STAVEBNICTVÍ. O stavební činnosti nemůžeme za rok 1947 podati zprávu zcela uspokojující. Stavební ruch zůstal pozadu za plánem a kromě toho máme zde co činit s dalšími průvodními nepříznivými skutečnostmi. Stavební plán má z největší části jinou povahu než výrobní plány v jiných oborech. Tam byly úkoly přesně předepsány předem a rozvrženy na jednotlivé hospodařící jednotky. Ve stavebnictví je tomu tak jen u některých druhů staveb. Velikou brzdou bylo dále příliš složité formální řízení spojené se stavební činností, které se i nadále musíme snažit v úzké spolupráci s ministerstvem techniky co nejvíce zjednodušit. Velká místní rozptýlenost stavební činnosti a obtížná kontrola způsobily, že vedle plánovaného stavebního ruchu a vedle legální distribuce se rozšířily černé stavby, černý trh stavebních hmot a černé mzdy stavebního dělnictva, jejichž výsledkem byl místní nedostatek některých staviv pro plánované stavby, zdražení stavebních hmot i stavebních prací a konec konců nedostatečné plnění plánu.

Pokud jde o rozsah plnění stavebního plánu v r. 1947, odkazuji v podrobnostech na výroční zprávu.) Podle ní byl v odvětví stavby bytů splněn plán co do bytových jednotek na 47,1% (k čemuž přistupují ještě stavby mimo plán, o nichž se zmiňuji dále). V českých zemích bylo provedeno plánovaných prací, jež představují celkem 16 185 bytů o nákladu 3 296 mil. Kčs, na Slovensku 12 559 bytů o nákladu 1 835 mil. Kčs. V odvětví veřejných staveb byl plán splněn na 71,7% a bylo prostavěno 4 420 mil. Kčs. V odvětví průmyslových staveb splněn byl plán poměrně nejméně, a to jen na 44,4% a prostavěný náklad činil 2 230 mil. Kčs. O stavební činnosti v zemědělství nemáme dostatečného přehledu. Odhadujeme, že co do stavebního nákladu*

*) Otištěna v publikaci „Průběh plnění hospodářského plánu. — Rok 1947" (vyd. min. informací).

byl zde plán splněn asi na 46%. Plán dopravních staveb byl splněn poměrně nejlépe, a to na 98,7%, a prostavěný náklad tu činil 3 132 mil. Kčs. V úhrnu lze odhadovati, že ve stavebnictví byl v roce 1947 plán splněn asi na 69% co do prostavěného nákladu, jenž dosáhl výše necelých 15 miliard Kčs. K tomu přistupují bytové stavby mimo plán, jež okresní národní výbory odhadují asi na 3 miliardy Kčs. S touto částkou splněn byl celkový stavební úkol asi na 80% plánu.

Údaje o stavební činnosti za dosavadní průběh stavební sezóny 1948 jsou pro místní rozptýlenost staveb zatím neúplné, ale i z nich je patrné, že rozvoj stavební činnosti i v letošním roce bude třeba všemožně podporovat, aby byl plán plněn co nejlépe.

DOPRAVA. Zákon předpisuje, aby doprava ve všech svých odvětvích dohromady dosáhla ve dvouletce výkonu předválečného. Nemáme zatím jednotně konstruovaný index dopravních výkonů pro celý systém dopravy, ale podle rozvoje přepravy na železnicích, dopravy motorové a dopravy vodní, nejdůležitějších to odvětví, lze souditi o vysokém stupni dopravy a o náležitém plnění plánu.

Uvádím data o dopravě na železnicích, které obstarávají stále — i při rostoucím podílu motorové dopravy — podstatnou část přepravního výkonu. Železnice s nákladním obozem, jenž odpovídá asi dvěma třetinám počtu předválečného, dosáhly roku 1947 sice 89% počtu přistavených vozů, ale 103,4% hrubých tkm a 105,9% čistých tkm, což odpovídá u hrubých tkm 110% a u čistých tkm 137,8% plánu. Za I. čtvrtletí 1948 dosáhla přistavba nákladních vozů již 95,5% počtu předválečného a výkonu v hrubých tkm 135,8% a v čistých tkm 153,2%, což je 110,2%, resp. 129,8% a 135,1% plánu.

Také výkony v osobní dopravě jsou mimořádně vysoké. Železnice mají k dispozici jen asi 91,5% předválečného počtu osobních vozů, ale s těmi roku 1947 přepravily 350,6 mil. osob, čili o 31,9% více než roku 1937. V I. čtvrtletí 1948 dosáhla doprava osobní na ČSD dokonce přes 100 mil. osob, což je 168,1% počtu předválečného. Je ovšem jasné, že kvantita osobní dopravy jde na úkor její kvality.

II. DOKONČENÍ DVOULETKY.

Pro krátkost času se nemohu podrobně zabývat všemi dílčími výsledky našeho plánovaného hospodářství. Přecházím proto k druhé části svého výkladu, ve kterém obracím pozornost k problémům přítomným, jež ovlivňují naše hospodářství ve zbylém období dvouletky.

KVANTITNÍ PLNĚNÍ PLÁNU. Z čísel o kvantitním plnění plánu v jednotlivých čtyřech základních skupinách výrobních, jež jsem uvedl, a z přehledu současné situace, která tvoří předpoklad práce další, vyplývá náš závěr, že dvouletý hospodářský plán bude celkově splněn, jak předvídal zákon, při čemž v některých oborech a odvětvích budou úkoly překročeny, zatím co v jiných nebude plán zcela dodržen.

Vývoj v průmyslu ukazuje příznivý stupeň plnění plánu jak v celku, tak v jednotlivých odvětvích. Jak jsem uvedl, dosahovala průmyslová výroba bez odvětví výživy v květnu již asi 111% úrovně předválečné. Odhadujeme-li, že ve IV. čtvrtletí t. r. splníme plán na 100%, dosáhne koncem roku 1948 celková naše průmyslová výroba bez odvětví výživy 114% úrovně předválečné a s odvětvím výživy 110% a z toho pak průmysl báňský 118%, energetický 233%, hutnický 110%, kovodělný 130%, chemický 114%, sklářský 87%, keramický 104%, papírenský 92%, dřevařský 76%, textilní a oděvní 92%, kožedělný a gumárenský 104% a průmysl výživy 86%. Uvážíme-li, že u nás žije dnes asi 89 procent počtu obyvatelstva co před válkou, ukazuje se, jak se změnily v jednotlivých odvětvích průmyslu výrobní poměry na hlavu obyvatelstva. Průměrně na obyvatele bude tedy koncem roku 1948 vyšší těžba uhlí o 33%, výroba energie (elektrického proudu a svítiplynu) o 162%, výroba hutní o 23%, výroba kovodělná o 46%, výroba chemická skoro o 30%, výroba průmyslu kamene, zemin a keramiky skoro o 17%, výroba průmyslu papírenského o 3%, průmyslu textilního a oděvního rovněž o 3% a průmyslu kožedělného a gumárenského o 17%. Pod úrovní předválečnou zůstává průmysl sklářský asi o 2%, průmysl dřevařský o 15% a průmysl výživy o necelá 3%.

V zemědělství splněn byl pro letošní sklizeň v celém státě osevní plán pšenice na 104,6%, žita na 100,1%, ječmene na 101%, ovsa na 105%, raných brambor na 160%, pozdních brambor na 90%, cukrovky na 96,9%. Dosáhnou-li hektarové výnosy plánované úrovně, jež mají činit u pšenice 17,6 q, u žita 16,8 q, u ječmene 17,6 q, u ovsa 17,3 q, u raných brambor 100 q, u pozdních brambor 133,3 q a u cukrovky 253,6 q, bylo by možno se nadíti 100% v plánu očekávané sklizně. Podle poslední zprávy ministerstva zemědělství ze dne 17. července t. r. je v celé republice oseto pšenicí 834 213 ha a očekává se sklizeň 143 806 vagonů, což je 99,8% plánovaného množství. Osev žita činí 723 192 ha a sklizeň se odhaduje na 115 937 vagonů, čili 98,8% plánu. Tím by se naše situace proti loňskému roku podstatně zlepšila, a to nejenom v oboru zemědělství a zásobování

potravinami zemědělského původu, nýbrž ve svých důsledcích v hospodářství celkovém.

V oboru stavebnictví *pracujeme v podstatě s obdobnými obtížemi jako roku loňského, máme však k disposici loňské zkušenosti. Z nich lze souditi, že původní úkoly uložené stavebnictví v zákoně č. 192/1946 Sb., o dvouletém hospodářském plánu, byly nasazeny příliš vysoko. Ani původně stanovená kvota stavebního ruchu (31 269 mil. Kčs) pro rok 1948 nejeví se zcela uskutečnitelnou a tím méně by bylo možné provésti během roku 1948 ještě stavby neprovedené v roce 1947.*

Pokud jde o prováděcí plány na rok 1948, schválila je vláda dne 9. prosince 1947 jen v prozatímním znění a zmocnila předsednictvo vlády, aby je schválilo v definitivním znění dodatečně, jakmile budou zjištěny předpoklady stavebního ruchu v roce 1948. Prováděcí plány v oboru staveb veřejných, průmyslových, zemědělských a dopravních na rok 1948 byly schváleny předsednictvem vlády 12. dubna t. r. a prováděcí plány v oboru staveb bytových schválil předseda vlády dne 3. července t. r. Všechny tyto plány jsou lépe přizpůsobeny všem daným předpokladům stavebního ruchu než plány dřívější. Jejich splnění závisí na tom, do jaké míry se nám podaří překonati některá úzká místa, jež jsme měli v oboru stavebnictví dříve a jež nám nově přibyla. Mezi ně patří na příklad napjatá situace ve stavebním železe, dříví a j.

Srovnáme-li spěšnými hlášeními zjištěný rozsah stavební činnosti v roce 1947 s původními a posléze schválenými prováděcími plány na rok 1948, dostáváme tento přehled celkové zčásti uskutečněné a zčásti plánované stavební činnosti ve dvouletce — v milionech Kčs:

Stavby	Provedeno r. 1947	Původní prováděcí plány r. 1948	Schválené prováděcí plány r. 1948
bytové	5 130	7 362,2	8 793,7
veřejné	4 420	10 237,1	8 523,5
průmyslové	2 230	7 472,6	6 713,2
zemědělské	?	1 451,1	1 198,0
dopravní	3 132	4 745,9	3 976,5
celkem	14 912*)	31 268,9	29 204,9
k tomu bytové stavby mimo plán (odhad)	3 000		
úhrn	17 912*)		

*) bez staveb zemědělských.

Zákon č. 192/1946 Sb., o dvouletém hospodářském plánu, předvídal stavební práce v celkové částce 39 730 mil. Kčs. Vládním nařízením č. 131/1947, kterým byla upravena některá opatření k provedení dvouletého hospodářského plánu, byla zvýšena plánovaná částka stavební činnosti zhruba asi na 55 miliard Kčs. Kdyby byl splněn výše uvedený plán v roce 1948 na 100%, tu by dohromady s prostavěnou částkou 18 miliard Kčs v roce 1947 byl celkový stavební plán ve dvouletce splněn zhruba asi na 90%.

Doprava *dosud plnila své úkoly z plánu v plné míře a není pochybnosti, že je splní i ve zbylém období dvouletky. Vzhledem k tomu, že investice tvoří pro dopravu — a zejména pro železnice — hlavní předpoklad dalšího rozvoje, je její zájem obrácen zvláště k plnění investičních dodávek. Z nich se opozdily zejména citelně dodávky pražců. Ve výkonech vykazují ČSD nadále stoupající trend (viz graf č. 1 na str. 123) jakkoliv se v provozu projevuje v posledních měsících určitá úleva, takže vozového parku je využíváno méně intensivně. Je zapotřebí, aby z této situace co nejvíce těžilo naše hospodářství před obvyklým sezonním přetížením dopravy na podzim.*

PLÁNOVÁNÍ KVALITATIVNÍ. Počínajíc rokem 1948 zavedli jsme do plánu také některé znaky kvalitativního plnění stanovených úkolů; kvalitativní ukazatelé nám mají naznačovati vývoj hospodárnosti a jakosti příslušné hospodářské činnosti. Zpravidla jsou stanoveni ukazatelé dvojího druhu: jednak všeobecní, předepsaní pro celý obor (na příklad pro průmyslovou výrobu), jednak zvláštní, stanovení pro jednotlivá odvětví, která mají v rámci dvouletého plánu určen základní úkol.

V předložené zprávě jsme hlášení o kvalitativním plnění plánu za I. čtvrtletí 1948 zatím nezhodnocovali pro neúplnost hlášených údajů.

Mezi všeobecnými ukazateli kvalitativního plnění průmyslového plánu jsou průměrná hodnota odbytu připadajícího na jednoho zaměstance, poměr počtu dělnických hodin odpracovaných v úkolu nebo v prémii k celkové odpracované době, poměr počtu dělnických hodin odpadlých k počtu hodin odpracovaných, počet dělníků a učňů připadající na jednoho úředníka, poměr mezd a platů k hodnotě odbytu a podíl vývozu na celkové hodnotě odbytu. Uvádím některé výsledky ve srovnání s plánem a pokud možno ve srovnání se stejným obdobím předešlých let:

1. Hodnota odbytu připadající průměrně na jednoho zaměstnance činila Kčs:

	I. čtvrtletí 1946	I. čtvrtletí 1947	I. čtvrtletí 1948 plán	I. čtvrtletí 1948 výsledek
průmysl báňský	17 970	22 340	19 124	24 943
průmysl energetický				
výroba elektřiny u ČEZ			42 000	48 079
„ plynu u ČEZ			67 500	56 518
průmysl hutnický a kovodělný	15 500	28 890		
z toho				
hutnický průmysl			98 000	139 248
průmysl železa a kovů			22 850	33 562
„ chemický	38 520	59 600	70 000	77 354
z toho				
podniky znárodněné			69 750	75 382
neznárodněné			71 000	83 803
průmysl sklářský	18 280	32 970	25 000	30 636
průmysl kamene, zemin a keramiky	12 480	16 150	21 000	26 442
průmysl papírenský	31 980	38 010	39 575	52 519
„ grafický			31 200	34 523
„ dřevařský	18 740	27 210	30 900	32 452
„ textilní	25 510	38 200	44 000	45 991
„ oděvní	31 060	45 970	49 000	50 591
„ koželedělný	30 890	48 070	57 000	57 646
„ gumárenský			63 000	71 043
„ cukrovarský			58 000	76 536
„ mlynářský			119 400	122 303
„ potravinářský			134 225	131 286
„ pivovarský a sladařský			56 654	57 131
„ lihovarský			112 000	143 346

Ve všech odvětvích se vykazuje v I. čtvrtletí 1948 zvýšený odbyt připadající průměrně na jednoho zaměstnance ve srovnání se stejným obdobím 1947 a 1946. Jedině průmysl sklářský zaznamenává pokles průměrného odbytu.

Ve srovnání s plánem vykazují všecka odvětví výsledky zlepšené, až na dílčí výrobu svítiplynu u ČEZ a na průmysl potravinářský, jejichž hodnota odbytu připadající průměrně na jednoho zaměstnance je o něco nižší, než předvídal plán.

2. Druhým zkoumaným kvalitativním ukazatelem průmyslové výroby je poměr počtu dělnických hodin odpracovaných v úkolu nebo premii k celkové odpracované době dělníků. Pokud byly

výsledky již zjištěny, jeví se za I. čtvrtletí 1948 takto ve srovnání s plánem:

	V úkolu nebo premii dělníci odpracovali procent z celkové odpracované doby podle plánu	ve skutečnosti
průmysl báňský	44,3	39,1
výroba elektřiny u ČEZ	0,6	4,0
výroba plynu u ČEZ	1,2	1,5
průmysl hutnický	62,0	75,5
„ *železa a kovů*	58,9	59,3
„ *chemický*	28,4	34,0
„ *sklářský*	40,0	47,8
„ *kamene, zemin a keramiky*	37,7	45,7
„ *papírenský*	28,0	32,1
„ *grafický*	2,0	2,5
„ *dřevařský*	35,0	45,9
„ *textilní*	61,0	56,6
„ *oděvní*	63,0	61,4
„ *kožedělný*	76,0	79,7
„ *gumárenský*	87,3	85,8
„ *cukrovarský*	8,5	4,0
„ *mlynářský*	7,0	6,2
„ *potravinářský*	20,0	22,2
„ *pivovarský a sladařský*	6,9	7,8

Zhoršení proti plánu vykazují průmysly báňský, textilní, oděvní, gumárenský, cukrovarský a mlynářský. Všechna ostatní odvětví zaznamenávají vyšší procento práce v úkolu nebo premiované práce, než s jakým počítal plán. Nejvíce úkolované práce vykazují průmysly gumárenský (85,8% z celkové odpracované doby), dále průmysl hutnický (75,5%), průmysl kožedělný (79,7%), průmysl oděvní (61,4%) a průmysl textilní (56,6%), kdežto nejméně průmysl grafický (2,5%), průmysl cukrovarský (4%), průmysl energetický (výroba elektřiny 4% a výroba plynu 1,5%) atd.

3. Nepřítomnost v práci, měřená počtem odpadlých pracovních hodin, je dalším šetřeným ukazatelem při kvalitativním plánování. Absence byly v minulých letech spíše na mírném vzestupu: kdežto koncem roku 1946 připadalo na 100 odpracovaných hodin asi 11 hodin odpadlých, koncem roku 1947 se zvýšil podíl odpadlé pracovní doby asi na 13 hodin ze 100 hodin odpracovaných. Pro I. čtvrtletí 1948 byl zjištěn tento poměr

počtu dělnických hodin odpadlých k počtu dělnických hodin odpracovaných (bez přesčasových, ale včetně hodin odpadlých) v procentech:

	Podle plánu	Ve skutečnosti
průmysl báňský	*14,7*	*13,9*
výroba elektřiny ČEZ	*12,0*	*8,6*
výroba plynu u ČEZ	*13,4*	*8,8*
průmysl hutnický	*12,0*	*12,1*
„ *železa a kovů*	*10,0*	*10,6*
„ *chemický*	*10,0*	*11,3*
„ *sklářský*	*10,4*	*9,9*
„ *kamene, zemin a keramiky*	*12,6*	*13,4*
„ *papírenský*	*6,6*	*10,2*
„ *grafický*	*6,0*	*6,7*
„ *dřevařský*	*7,8*	*9,0*
„ *textilní*	*6,5*	*10,8*
„ *oděvní*	*6,5*	*9,9*
„ *koželedělný*	*8,0*	*6,9*
„ *gumárenský*	*8,7*	*8,9*
„ *cukrovarský*	*9,3*	*11,2*
„ *mlynářský*	*8,1*	*6,7*
„ *potravinářský*	*8,85*	*9,59*
„ *pivovarský a sladařský*	*7,8*	*9,0*

Ve srovnání s plánem zaznamenává veliký pokles odpadlé pracovní doby zejména průmysl energetický a menší poklesy vykazují průmysly báňský, sklářský, koželedělný a mlynářský. Na plánované úrovni se pohybuje absence v práci u průmyslů hutnického, koželedělného a gumárenského. Naproti tomu všechna ostatní odvětví vykazují větší či menší vzestup absence v práci ve srovnání s plánem. Největší vzestup je u průmyslu papírenského, průmyslu textilního a oděvního a průmyslu cukrovarnického.

Není pochybnosti o tom, že absence v práci a fluktuace pracujících má za následek velké hospodářské ztráty, a pokud tyto zjevy nejsou odůvodněné, je třeba jim všemi zdravými a účelnými prostředky čeliti.

Podle průmyslové statistiky dosáhl počet zameškaných hodin ve IV. čtvrtletí 1947 v českých zemích 12,2% a na Slovensku 6,4%. V letních měsících bylo toto procento ještě vyšší; za

III. čtvrtletí 1947 činila absence v českých zemích 20,8% a na Slovensku 10,9%. Letos v I. čtvrtletí dosahovaly v českých zemích odpadlé hodiny v průmyslu 11,5%. Uvážíme-li, že v průmyslu pracuje přes 1,400 000 zaměstnanců, znamená jen 10% absence, že denně je 140 000 osob pouze v průmyslu mimo práci. V absencích je ovšem započtena i nepřítomnost omluvená. Ale i procento neplacených a neomluvených odpadlých hodin je velmi vysoké a pohybuje se v českých zemích okolo 6,5% a na Slovensku okolo 3%. Uvedená čísla představují průměr. Dlužno však uvážiti, že v některých oborech a podnicích dosahuje počet zameškaných hodin 20—30%, což znamená, že v takových případech přibližně jedna čtvrtina zaměstnanců nejen nekoná svou vlastní práci, ale svou neúčastí brzdí chod celých závodů.

Absentismus je zjev tak vážný, že je třeba zjišťovat jeho příčiny a hledat vhodná opatření k nápravě. Víme, že značná část absencí připadá na skutečnou nemocnost. Vedení závodů spolu s pracovními lékaři musí se starati o preventivní opatření rázu technického i zdravotního, aby byl snížen počet úrazů a nemocí z povolání. Kromě skutečných nemocí jde však často též o nemoci předstírané a zde nepomůže než řádná kontrola a menší benevolence lékařů. Značná část absencí připadá na ženy, které kromě práce v továrně pečují o domácnost. Je třeba, aby podniky jim upravily pracovní dobu tak, aby si mohly obstarat nákupy a vyřídit své záležitosti. Poněvadž během 5LP budou ženy tvořit podstatnou část přírůstku pracujících v závodech, měli by již nyní věnovat sociální ředitelé otázkám ženské práce zvýšenou pozornost.

Velký podíl připadá však také na mládež v souvislosti s pondělky. V takových případech nepomůže než řádná evidence a kontrola docházky a pevné vedení závodů za pomoci závodních rad. Všeobecně musíme zvyšovat zájem pracujících na snižování absentismu pořádáním vnitropodnikových i mezipodnikových soutěží a poskytováním výhod a odměn (rekreace, přednost. zásob., vánoční přídavky) pouze těm zaměstnancům, kteří chodí řádně do práce.

Nemenším zlem je nadměrná fluktuace, neboť noví lidé pracují většinou pomaleji, kazí materiál a často i strojní zařízení. V českých zemích mění zaměstnání každý měsíc 70 000 až 100 000 osob. Největší fluktuace je v pohraničí. Na př. v dubnu t. r. činila fluktuace v obvodu úřadu ochrany práce v Mariánských Láznich 18,3 procenta a v Jeseníku 17,8 procenta všech zaměstnaných. Nejnižší fluktuaci vykazuje Hodonínsko, Táborsko a Kolínsko (pod 3 procenta). Podrobnější rozbory ukazují, že

přibližně třetina fluktujících jsou lidé, kteří nepracovali v závodech déle nežli 2 měsíce.

Zjišťujeme-li příčiny nynější značné fluktuace, docházíme k samozřejmému závěru, že lidé jdou za lepšími mzdami, lepšími podmínkami pracovními, bytovými a zásobovacími a konečně za vyrovnanějším sociálním prostředím. Není možno změnit přirozený sklon lidí. Je však nutno odstraňovat mzdové disparity, nedostatky bytové, zásobovací a neurovnané poměry v závodech. Záměrné preference je třeba udržovati jen v zaměstnáních, kde nedostatek pracujících je úzkým profilem výrobním. Neobyčejně důležité je, aby revise mzdových sazeb byly prováděny současně v různých pracovních oborech v téže oblasti. Mzdové úpravy v určitém sektoru výroby bez zřetele na jiné úseky vyvolávají vždy nežádoucí fluktuaci, neboť často způsobují, že táž práce je v různých odvětvích různě hodnocena. Proto je oprávněné volání po urychleném vydání státního katalogu prací a po revisi úkolových sazeb uvnitř závodů podle jednotných směrnic.

Stejně jako proti absencím nutno bojovati proti nadměrné fluktuaci všeobecně soutěžemi, odměňováním pracujících ve vzorných dílnách a podnicích a odebíráním sociálních výhod těm, kteří neplní řádně své povinnosti vůči celku. Velký úkol čeká ještě sociálně-politické ředitele našich národních podniků. Pevné vedení opírající se o souhlas dělnictva je jedním z nejdůležitějších předpokladů nezbytných ke zvýšení výrobnosti.

4. Poměr počtu dělníků k počtu úředníků se v poválečném období zhoršil; téměř všude se zvýšil počet úřednictva ve srovnání s počtem dělnictva. V letech 1946/1947 bylo usilovnou snahou zastaviti tento vývoj a naopak zlepšiti poměr ve prospěch dělnictva. Také plán na rok 1948 počítal s další podporou tohoto vývoje. Čísla za I. čtvrtletí 1948 však vykazují, že jen v několika málo odvětvích se plán plní, zatím co většina odvětví vykazuje zhoršený poměr počtu dělníků a učňů k počtu úřednictva ve srovnání s plánem. Průměrně na jednoho úředníka připadlo v I. čtvrtletí 1948 dělníků a učňů.

	podle plánu	ve skutečnosti
průmysl báňský	*11,1*	*11,1*
výroba elektřiny u ČEZ	*1,86*	*1,72*
výroba plynu u ČEZ	*3,1*	*2,7*
průmysl hutnický	*6,4*	*5,8*
„ železa a kovů	*4,0*	*4,57*
„ chemický	*3,6*	*3,0*

	Podle plánu	Ve skutečnosti
průmysl sklářský	6,4	6,0
„ kamene, zemin a keramiky	8,0	7,8
„ papírenský	6,8	6,3
„ grafický	6,9	5,8
„ dřeva	7,4	6,5
„ textilní	7,0	6,9
„ oděvní	5,3	4,9
„ kožedělný	6,4	6,4
„ gumárenský	7,2	9,6
„ cukrovarský	4,7	5,3
„ mlynářský	3,1	2,9
„ potravinářský	4,2	3,4
„ pivovarský a sladařský	4,5	3,8
„ lihovarský	2,4	1,7

Proti plánu nastalo zlepšení toliko v odvětví průmyslu gumárenského a v průmyslu cukrovarském, na úrovni plánované jsou vykazovány poměry u průmyslu báňského a průmyslu kožedělného, zatím co u všech ostatních odvětví naopak je počet dělníků a učňů připadajících na jednoho úředníka nižší, než stanovil plán.

Poslední dva všeobecní kvalitativní ukazatelé, t. j. poměr mzdy a platů k hodnotě odbytu a podíl vývozu na hodnotě odbytu, jsou zatím za I. čtvrtletí 1948 známi jen z několika průmyslových odvětví, zatím co u ostatních nebylo dosud šetření skončeno.

5. Tak mzdy a platy činily v průmyslu železa a kovů 32,7% z hodnoty odbytu, zatím co plán předvídal podíl 34%. Nastalo tedy mírné zlepšení proti plánu. Průmysl chemický naopak očekával v plánu, že mzdy a platy budou činit 13,7% z hodnoty odbytu, kdežto ve skutečnosti činil tento podíl 14,9%. U průmyslu sklářského činily mzdy a platy 37,8% z hodnoty odbytu, proti plánovaným 38,1%, čili nastalo mírné zlepšení. Konečně průmysl dřeva vykazuje zhoršení proti plánu, který očekával, že mzdy a platy budou činit 26,4% z hodnoty odbytu, ale skutečný podíl dosahoval 29,3%.

6. Zhoršené podmínky vývozní se projevují ve všech dosud vyšetřených odvětvích snížením podílem vývozu na celkové hodnotě odbytu. Pokles proti plánu je dosti výrazný. U průmyslu hutnického očekával plán, že 20% z hodnoty odbytu při-

padne na vývoz, kdežto ve skutečnosti činil vývoz jen 4,5% odbytu. U průmyslu železa a kovů mělo podle plánu připadat 24,5% odbytu na vývoz, kdežto ve skutečnosti činil podíl vývozu jen 14,6%. Průmysl sklářský měl podle plánu vyvážet 54% celkového odbytu, ve skutečnosti činil podíl vývozu 40,2%. Průmysl dřeva měl vyvážet podle plánu 31,5% celkového odbytu, skutečný podíl však činí jen 10,2%. U ostatních průmyslových odvětví nebyly zatím výsledky zjištěny.

7. Dávám výboru k disposici ještě také grafické znázornění vývoje některých číselných řad z našeho průmyslu za léta 1946—1948 (viz graf č. 2, str. 124). Křivky znázorňují vývoj průmyslové výroby reálné, počtu činných osob v průmyslu, počtu odpracovaných hodin, počtu vyplacených mezd a vyfakturované hodnoty odbytu. Vše se počítá na základě hodnot z počátku roku 1947 = 100.

Z diagramu je především patrný stálý povlovný vzestup počtu činných osob v průmyslu, který vyvrcholil v posledních měsících 1947, načež mírně oslabil. Počet odpracovaných hodin se opožďuje za vzestupem počtu činných osob. Tomu také odpovídá vývoj produktivity práce v průmyslu, jejíž index je obsažen také v předložené vládní zprávě.*) V celkovém průmyslu bez výživy překročila již produktivita úroveň předválečnou.

Ze srovnání vývoje křivky vyplacených mezd na jedné straně a křivek počtu činných osob, odpracované doby a produktivity práce je patrné, že pracující se účastní na výsledcích výroby ve formě mezd rychleji zvyšovaným podílem, než odpovídá vzestupu pracovní činnosti; křivka vyplacených mezd stoupá totiž mnohem rychleji. Naproti tomu se udržuje vývoj křivky vyplacených mezd rovnoběžně s vývojem křivky indexu průmyslové výroby. Obě tyto křivky se vyvíjejí až na sezonní pokles rozsahu výroby během letních měsíců — shodně.

Pozoruhodný je vývoj křivky vyfakturované hodnoty odbytu. Srovnáním této křivky s křivkou vývoje reálného rozsahu průmyslové výroby ukazuje, jakým asi podílem přispívá ke zvýšené hodnotě odbytu vzestup cenový. Rychlý vzestup vyfakturované hodnoty odbytu ve srovnání s ostatními křivkami přispívá ke zlepšení finančních výsledků průmyslu.

VÝROBNÍ ČINITELÉ ROZHODUJÍCÍ PRO DALŠÍ VÝVOJ HOSPODÁŘSTVÍ. Jak jsem už uvedl, jsou v plánu stanoveny nejen výrobní úkoly průmyslu, zemědělství a stavebnictví, resp. úkoly poskytování dopravních služeb, nýbrž plán také obsa-

*) Otištěna dále.

huje předpis plnění všech předpokladů pro dosažení stanovené výroby; nadplánovány jsou investice, příděly surovin, zahraniční obchod (dovoz a jeho úhrada protivývozem) a příděl pracovních sil. Další vývoj hospodářství ve zbylém období dvouletky a v období pětiletky závisí na tom, jak dovedeme splniti našemu hospodářství všechny potřebné předpoklady pro jeho rozvoj. Po té stránce nejsou přítomné poměry a vyhlídky do budoucnosti u všech těchto výrobních činitelů a ve všech oborech stejné.

INVESTICE. Pokud jde o činnost investiční, byl dvouletý plán od samého počátku konstruován tak, že největší část investic je plánována z výroby domácí a jen menší kvota připadala na dovoz ze zahraničí. Celkové investice ve dvouletce stanovil zákon č. 192/1946 Sb. částkou 69,88 miliardy Kčs, jež byla vládním nařízením č. 131/1947 Sb. zvýšena asi na 78,7 miliardy Kčs. To odpovídalo zhruba asi 20% národního důchodu.

Nelze si zastírati, že v investiční činnosti zůstali jsme dosti značně za plánem, a to poměrně více v investicích nestavebních než v investicích stavebních. Máme zatím neúplnou statistiku investiční činnosti toliko z českých zemí, podle níž lze odhadovati investice stavební v roce 1947 asi na 10,5 miliardy Kčs a investice nestavební asi na 7,5 miliardy Kčs, dohromady tedy asi na 18 miliard Kčs. Kdybychom počítali na Slovensku s investicemi v částce 7—8 miliard Kčs, došli bychom k úhrnné částce kolem 26 miliard, což odpovídá asi 73% plánované kvoty investic pro rok 1947. Poměrně slabě investoval zejména průmysl, a to zvláště také v oboru investic nestavebních (strojních), jejichž hodnota odpovídá jen asi jedné pětině rozsahu plánovaného. Příčina tkví v nevčasném plnění objednávek především našeho těžkého průmyslu kovodělného.

Nedostatečné plnění investičního plánu neznamená sice ohrožení splnění výrobních úkolů v dvouletém hospodářském plánu, rozhodně však zpomaluje náležité technické vybavení naší výroby a veškerého našeho hospodářského zařízení, k čemuž právě dvouletý hospodářský plán směřoval. Čím méně investic bychom splnili v období dvouletky, tím větší potřeba investic se nám musí projevit v plánu dlouhodobém. Je proto úkolem prováděcích míst — a to úřadů, ale především praktických činitelů v hospodářství — aby investiční plán byl splněn v rozsahu co největším.

Vedle zmíněné činnosti investiční probíhala ovšem činnost udržovací a obnovovací, o jejímž rozsahu nemáme přesných zjištění. Lze souditi, že tato činnost byla značně rozsáhlá a strávila také vydatnou část vytvořeného peněžního kapitálu.

Tato obnovovací a udržovací činnost je pro celé naše hospodářství velmi blahodárná; díky ji udrželi jsme a udržujeme onu reálnou podstatu našeho hospodářství, z níž žijeme.

SUROVINY. Důležitý a často rozhodující vliv na rozvoj výroby má situace v zásobování surovinami a potřebnými hmotami. Rozpočet surovin, hmot a energie na rok 1948 vyšel ze značně nesnadné situace ve srovnání s plánovacím obdobím roku 1947. Do prvního roku dvouletky jsme vcházeli s poměrně slušnými zásobami surovin domácího a hlavně zahraničního původu. Většina těchto zásob byla při stoupající výrobě v roce 1947 a v první polovině roku 1948 strávena. Pokud jde o suroviny a hmoty domácího původu, je zásobování snadnější, neboť výroba těchto surovin je plně sladěna s ostatní zušlechťující výrobou průmyslovou. Značně obtížnější je situace v surovinách dovážených ze zahraničí. Loňská neúroda v zemědělství nám vyvolala potřebu velkých dovozů potravin, místo nichž bychom byli při normální úrodě mohli dovézt nejméně stejnou hodnotu průmyslových surovin. Takto se nám zúžily surovinové dovozy o 10—12 miliard Kčs, jichž naše hospodářství přirozeně postrádá. Tyto mezery se projevují zejména v průmyslech vyrábějících statky spotřební (textil, kůže a j.), avšak také v chemii, kovech a j.

Z jednotlivých hlavních surovin a hmot máme zabezpečen především příděl uhlí pro plánovanou výrobu i pro potřebu ostatních skupin spotřebitelů. Některé obtíže se dají očekávat jen při krytí nároků těch skupin spotřebitelů, kteří mají zvláštní požadavky na jakost dodávaných paliv. Užším místem než uhlí je železo, jež určuje v některých odvětvích rozsah výrobní aktivity. Stanovené příděly železa vyjadřují také pořadí důležitosti a naléhavosti jednotlivých výrob. Proto bylo třeba u hutí zvýšiti výrobní úkoly v roce 1948 nad úroveň stanovenou původně zákonem. Situace dále znesnadňuje vývozní závazky v železe. Již dříve a i ve zbylém období dvouletky bude stále třeba hledat všechny možnosti úspor železa a pečovat o hospodárnost při jeho spotřebě. Ještě ve zvýšené míře totéž platí o hospodaření s obecnými kovy, v nichž jsme převážnou měrou odkázáni na dovoz ze zahraničí. Pokud jde o zásobování elektřinou a svítiplynem, neočekáváme žádných nebo téměř žádných obtíží, ačkoliv je nám známo, že se nám nedostává stále asi 5—6% normálně požadovaných kWh. Omezení dovozu surovin pro výrobu pohonných látek má a po určitou dobu bude míti za následek snížení přídělu těchto látek pro motorovou dopravu. Přispívá k tomu také stoupající spotřeba pohonných látek v země-

dělství. V poslední době zhoršila se situace tím, že stávkou v Terstu se opozdily dodávky zahraniční nafty. Výroba stavebních hmot se sice udržuje většinou nad plánem, ale některé hmoty se nám přece nepodaří pravděpodobně vyrobiti v množství, jakého bychom potřebovali ke splnění původně plánovaného rozsahu stavební činnosti. Zejména se projevuje nedostatek stavebního železa a dříví. Z těchto důvodů je třeba u stavebnictví rozsah činnosti přizpůsobovat reálným možnostem maximální výroby potřebných hmot. Vcelku předpokládáme, že suroviny a energie — až na ty, jež netěžíme a nevyrábíme doma — nebudou brzdou plnění plánu ve zbylém období 1948.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD. Obtížnější je situace v zahraničním obchodě, jak vzniká jednak ze všeobecného vývoje světového obchodu a světového trhu některých produktů, jednak z napjaté naší situace devisové, k níž vydatnou měrou přispěla vzpomenutá již zemědělská neúroda z loňského roku.

Pokud jde o všeobecné vlivy poměrů na světovém trhu, jež nepříznivě působí i na naše hospodářství, dlužno především uvést nedostatek nabídky některých surovin, v nichž si některé státy vytvářejí strategické zásoby. Důsledkem této politiky je napětí na světových trzích, jež způsobuje, že i proplacené objednávky v cizině nejsme s to realisovati. K takovým surovinám náležejí na příklad některé kovy, minerální oleje, kaučuk a j. Druhým nepříznivým vlivem, který působí prostřednictvím světového trhu i na náš zahraniční obchod, je všeobecný nedostatek dolarů jako mezinárodního platidla. Tento nedostatek přispívá k obecnému smršťování vzájemného zahraničního obchodu. Tím trpí i náš vývoz do různých států a důsledkem toho jsou pak rovnoběžně snižované možnosti našeho dovozu.

Největší část obtíží v zahraničním obchodě však způsobila loňská neúroda, následkem které jsme byli nuceni zvýšit značně nad plán dovozy potravin a omeziti při devisovém nedostatku dovoz surovin průmyslových. To mělo za následek nejen omezené možnosti výrobní, nýbrž i v dalších důsledcích omezené možnosti zásobování domácího trhu průmyslovými výrobky.

Všecky uvedené vlivy se plně projevují v číslech našeho zahraničního obchodu za loňský i letošní rok. Zatím co před válkou připadalo z našeho dovozu na potraviny 10—12%, zvýšil se tento podíl v posledních měsících 1947 na 20—25% a v prvních měsících 1948 dokonce na 35—40%. Důsledkem toho klesl podíl dovážených surovin, který se pohyboval před válkou kolem 55—65%, na 43—50%. Poměrně velmi dobré je složení našeho vývozu, na němž hotové výrobky participují 83%, proti

předválečným 70—75%. Hodnota dovážených potravin a nápojů je téměř dvojnásobná proti hodnotám původně plánovaným.

Nejsme však v našem zahraničním obchodě spokojeni hlavně ve dvojím směru: jednak s jeho celkovým rozsahem, jednak s jeho orientací do jednotlivých platebních oblastí.

V roce 1947 dosáhla celková hodnota dovozu 28 635 mil. Kčs a vývozu 28 609 mil. Kčs, takže byla téměř v rovnováze. Statistický úřad vypočetl, že proti době předválečné jsou nynější ceny, za které dovážíme, asi 3—4násobné a ceny za které vyvážíme, asi 4—5násobné. Tyto koeficienty jsou tudíž pro nás celkem výhodné. Přepočteme-li jimi zmíněnou hodnotu zahranič. obchodu, docházíme k tomu, že náš dovoz v r. 1947 měl hodnotu 8 421 mil. Kč předválečných a vývoz 6 358 mil. Kč předváleč. Dosahoval tudíž v r. 1947 náš dovoz reálně toliko asi 77% a vývoz něco přes 53% rozsahu předváleč. Na poměrně vyšším dovozu má hlavní podíl dovoz potravin. Tato okolnost se ještě nápadněji projevila během roku 1948. Za prvních pět měsíců letošního roku dosáhl dovoz 18 717 mil. Kčs a vývoz jen 14 007 mil. Kčs, takže vychází pasivum 4,7 miliardy Kčs. Proti loňskému pětiměsíčnímu období se letos za prvních pět měsíců zvýšil dovoz o 85%, kdežto vývoz jen o 33%. Ve srovnání s rokem 1937 dosahoval tudíž reálný objem našeho dovozu za prvních pět měsíců 1948 již 142%, kdežto reálný objem vývozu jen asi 70%. Naše vývozní aktivita by byla stále nedostatečná, i kdybychom neměli na zřeteli potřeby jeho zvýšení na vyrovnání zvýšeného dovozu potravin. Při naší hospodářské struktuře, při které jsme odkázáni se svou výrobou na velké dovozy surovin ze zahraničí, není natrvalo možné, aby objem výrobní již překročoval 100% úrovně předválečné, jak nám ukazuje index průmyslové výroby, a přitom aby vývoz činil jen 70% předválečného rozsahu.

Druhou slabinou našeho zahraničního obchodu, jež souvisí do značné míry s nedostatečným celkovým rozsahem zahraničního obchodu, je jeho orientace podle platebních oblastí. Podle naší výrobní struktury plánujeme svůj zahraniční obchod tak, abychom při vyrovnanosti obchodní bilance mohli jednak zvětšovati podíl svého obchodního styku a zejména vývozu do zemí s plánovaným hospodářstvím, jednak abychom mohli dovážet potřebné suroviny ze zemí dolarových a librových a uhražovati tento potřebný dovoz dostatečným protivývozem. Jestliže v prvním směru se nám tato politika poměrně dobře daří, až na to, že bychom měli ze zemí s plánovaným hospodářstvím

dovážet více surovin na výrobu statků, které do těchto zemí vyvážíme, nemůžeme býti spokojeni s výsledky našeho zahraničního obchodu v oblasti dolarové a librové. Kdežto dovozní plán se nám až dosud celkem splnil, vývoz do librové a dolarové oblasti zůstává na poloviční cestě a důsledkem toho je pasivita zahraničního obchodu s těmito oblastmi, jež za rok 1947 dosahoval čísla 2 810 mil. Kčs a za pět měsíců 1948 dalších 2 565 mil. Kčs. Je nasnadě neudržitelnost tohoto vývoje, který nás připravuje o reservy dolarových a librových platebních prostředků.

Snažíme se všemi prostředky o nápravu. Především jde o absolutní zvýšení našeho vývozu, zejména do oblastí dolarové a librové, s čímž souvisí příští možnosti dovozní. Na nich závisí rozvoj výroby nejen ve zbylém období dvouletky, nýbrž přirozeně i v letech dalších. Musíme všemi prostředky pracovati k vylepšení zahraničního obchodu. K tomuto cíli směřuje také připravovaná organisace vývozní a dovozní činnosti.

V BILANCI PRACOVNÍCH SIL nemáme takových mezer, které by ohrožovaly splnění dvouletého plánu ve zbylém období. Rozpočet pracovních sil na běžný rok vycházel z příznivější situace, než se nám jevila na podzim 1946, když jsme dvouletý plán sestavovali. Celkem plán počítá pro letošní rok s potřebou dalších asi 170 000 osob, hlavně pro průmysl, zemědělství a stavebnictví. Z průmyslu připadá největší potřeba na odvětví kamene, zemin a keramiky a na báňskou těžbu, na Slovensku kromě toho na kovoprůmysl, textil a průmysl dřeva. Obtížným problémem zůstává stále zaopatření dostatečných pracovních sil zvláště v průmyslu báňském. V zemědělství způsobila loňská slabá sklizeň sice pokles poptávky po pracovních silách, ale letos bude třeba vypomoci při sklizňových pracích náležitou organisací pomoci venkovu pracovními brigádami. Zvýšené požadavky na nové pracovní síly předneslo stavebnictví, ale při sníženém plánu nebude počet pracujících činitelem, který by plnění plánu svou nedostatečností ohrožoval. Hlavní zřetel v oboru pracovní politiky musíme míti stále obrácen k náležité výkonnosti a produktivitě práce. Je to nejen v duchu socialistické soustavy, ve které má být každý honorován za svou činnost podle zásluhy — je to však i železným zákonem hospodářským, který nás nutí, aby se stále udržovala rovnováha mezi peněžními důchody na jedné straně a reálným výsledkem práce na druhé straně. Jinak dochází k přebytečné kupní síle, která vyvolává neustálý tlak na ceny a ohrožuje stabilitu a kupní sílu peněžní.

III. PŘÍPRAVA DLOUHOLETÉHO PLÁNU.

Přecházím k poslední části svého výkladu, k pojednání o přípravách na náš dlouholetý plán, jemuž věnuje ústřední plánovací služba v úzké součinnosti se všemi příslušnými resorty a představiteli hospodářského podnikání velmi intensivní práce.

Pětiletka bude druhým naším plánem a prvním plánem dlouhodobým. Od dvouletky se bude lišit podstatně v obsahu i rozsahu a tudíž po stránce hmotné i formální.

FORMÁLNÍ STRÁNKA PĚTILETKY. 1. Dvouletka je, jak známo, jen plánem dílčím. Není plánována veškerá činnost hospodářská ve všech svých fázích, nýbrž do plánu je zařaděna toliko část výroby, poskytování některých služeb a přidělování hlavních výrobních faktorů. Pětiletka naproti tomu bude plánem celkovým potud, že do plánu bude zařaděna veškerá výroba průmyslová a v podstatě veškerá výroba zemědělská a stavebnictví. Dále bude prohlouben a rozšířen plán poskytování služeb a přidělování výrobních faktorů. K tomu přistupuje nově plán finanční, se kterým přímo souvisí plánování nákladů a výnosů, čili důchodů a cen. Ostatní složky hospodářské činnosti, zejména individuální spotřeba a hospodaření s důchody, zůstávají jako dosud mimo plán. Potud je i pětiletka plánem dílčím.

2. S tímto vyličeným rozdílem plánovaného rozsahu a obsahu ve dvouletce a v pětiletce souvisí další podstatný rozdíl mezi oběma plány: Dvouletka byla plánem toliko obnovovacím; jejím úkolem je obnova hospodářství — zejména po stránce technického vybavení — na úroveň předválečnou, nehledíme-li na ony úkoly rozvojové, jako je industrialisace Slovenska, povznesení hospodářsky slabých krajů a některé jiné.

Naproti tomu v pětiletce dokončíme rozdělané práce obnovovací, ale hlavní váha bude spočívat v novém plánu rozvojovém, který přivodí další záměrnou změnu struktury celého našeho hospodářství podle jednotlivých oborů a odvětví. Tak na příklad v průmyslu se klade důraz na rozšířené a urychlené budování těžkého průmyslu kovodělného a výrob s tím souvisejících (těžby uhlí, výroby energie a j.), dále některých odvětví chemie, průmyslu kamene a zemin a j., zatím co pro některá odvětví průmyslové výroby spotřebních statků se plánuje jen rozvoj pomalejší. Podobně v zemědělství chceme záměrně urychlit rozvoj výroby živočišné a v té souvislosti plánujeme zvětšování oseních ploch pícnin. Stejná hlediska se uplatňují v plánu lesnickém, v plánu stavebnictví a dopravy.

3. Jako ve dvouletce, tak i v pětiletce plánujeme hospodářskou činnost jednak v množství (kvantitně), ale i co do jakosti a hospodárnosti (kvalitativně). Kvalitativní plánování jsme zavedli v podstatě ve druhém roce dvouletky. Po získaných zkušenostech chceme je rozšířiti a prohloubiti, při čemž však můžeme postupovati jen rovnoběžně s pokračujícím zdokonalováním podnikového početnictví a statistické služby, neboť nemůžeme hospodářství přetěžovati pracnými a složitými hlášeními, pro která nejsou podniky dosud náležitě vybudovány.

4. Dvouletka je plánem převážně odborovým; byla sestavena většinou se zřetelem k základním výrobám jednotlivých odvětví (uhlí, energie, staviva, dopravní prostředky, byty atp.), kdežto k potřebám krajovým bylo možno vziti zřetel toliko v měřítku omezeném. Nejdříve bylo nutné dát do plného chodu celé hospodářství, oslabené válkou a okupací a pro splnění tohoto cíle bylo rozhodující, aby hospodářství jako celek mělo k disposici dostatek jmenovaných základních produktů všeobecně potřebných. Pětiletka je sestavována — ne ovšem obecně, nýbrž zásadně — s možným zřetelem k potřebám oblastí. Věnujeme potřebám krajovým velmi intensivní pozornost. Musíme ovšem přiznati, že sladění požadavků krajových s hlediska čistě odborných je při omezenosti rozvojových prostředků často velmi obtížné. Kde chceme v rozvojovém plánu budovati celé nové závody, tam je snazší respektovati plněji požadavky krajové, jen když jsou pro výstavbu dotyčného zařízení dány obecné předpoklady. Obtížnější jsou poměry tam, kde běží o rozšíření dané kapacity určitého podniku nebo závodu. Tu je zpravidla hospodárnější, když rozšíření kapacity napojujeme na existující již zařízení. Tento postup je zpravidla hospodárnější i proto, že existující závody mají ve své blízkosti často zdroje surovin a pomocných hmot, dělnictvo atd. Proti tomuto postupu lze ovšem namítat přílišnou kumulaci hospodářské činnosti do míst dnes již hospodářsky nasycených i přesycených. Ve všech případech hledáme však v plánu co nejúčelnější řešení a respektujeme všechny zřetele.

5. Z tohoto postupu plyne i další povaha pětiletého plánu: jako dvouletka zůstává pětiletka nadále převážně plánem ústředním, což znamená, že plán nevzniká sestavením hospodářských možností a dílčích hospodářských plánů jednotlivých krajů, po případě odvětví, a sečtením a koordinací těchto plánů v celkový plán ústřední. Bylo zatím nutné, jako dosud, vycházeti především z celostátních hledisek rozvojových, ovšem s patřičným respektem k potře-

bám krajovým a k potřebám jednotlivých oborů, odvětví, podniků a závodů. Postupujeme v zájmu reelnosti plánu s obdobnou střízlivostí a opatrností jako při dvouletce; hledíme totiž do plánu zasazovati taková čísla, která odpovídají daným a rozumně odhadovaným možnostem výrobním a předpokladům zahraničního obchodu. Právě tyto omezené možnosti nás také nutí, aby plán zůstával zatím ve své povaze plánem ústředním.

HMOTNÁ NÁPLŇ PĚTILETKY. Nejdůležitější věcí připravované pětiletky je ovšem její náplň hmotná, t. j. věcný rozsah plánované hospodářské činnosti. Neuvádím zatím konkretní údaje vsazené do plánu pro jednotlivé obory, ani čísla celková, poněvadž dosud nejsou konečná; mohu však sdělit některé základní zásady a směrnice, jimiž se při svých pracech řídíme:

1. Snažíme se především, aby rozvoj našeho hospodářství byl co největší a podle oborů a odvětví co nejlépe rozložen. Podle nynějšího stavu jednání pohybují se plánované investice průmyslu v pětiletce kolem 138 miliard Kčs. Průmyslová výroba, měřená vyfakturovanou hodnotou odbytu, má stoupnout v rozpětí pěti let 1948/53 průměrně o 55—57%, při čemž počet pracujícího osazenstva se má zvýšit asi o 15—17%, z čehož je zároveň viditelné plánované zvýšení produktivity.

Jako u dvouletky i v pětiletce se setkáváme se stejnými zkušenostmi: jednotlivá odvětví žádají co nejvíce možností rozvojových. Naproti tomu máme pro plnění plánu prostředky omezené a musíme s nimi účelně hospodařiti a rozděleti je klíčem, který odpovídá jednotlivým dílčím záměrům rozvojovým.

2. Hospodaření s výrobními prostředky je dnes napjatější než ve dvouletce. Tím jsou dány určité meze hospodářského rozvoje.

Předně se jeví rozdílná situace v pracovních silách. V původních návrzích z jednotlivých oborů by bylo zapotřebí k uskutečnění plánů nových asi 650 000 pracujících, z nichž asi polovina připadá na průmysl. V dalším jednání byl již tento počet snížen asi o třetinu, ale i tak zůstává vysoký. Ve dvouletce jsme mohli předpokládat dosti velké reservy pracovní, z nichž jistě značnou část jsme již vyčerpali. Proto sice budeme musit plánovat vyšší výrobu, ale při tom prosazovat mnohem důsledněji než dosud větší hospodárnost s pracovními silami, větší ukázněnost v práci a větší produktivitu práce.

Rozvojové hranice máme dále v možnostech investičních, ať jde o statky vyráběné doma nebo dovážené z ciziny. Na rozvo-

jových investicích však závisí další vývoj celkové výroby co do množství a jakosti. Podle nynějšího stavu jednání, jež dosud není uzavřeno, mají činit celkové investice v pětiletce asi 368 miliard, zatím co požadované investice z jednotlivých oborů hospodářství byly podstatně vyšší.

Při stanovení investic jde vždy především o to, jak velkou absolutní částku investic můžeme nasadit do plánu a jak veliký relativní podíl mohou činit investice z celkového národního produktu s ohledem jednak na výrobní kapacitu a možnosti opatření surovin, po případě na dovoz, jednak na rozvoj domácí spotřeby, jednak na financování investic.

Výrobní kapacitu průmyslu investičních statků měříme zejména podle odvětví hutí, kovoprůmyslu, energetiky, průmyslu kamene, zemin a keramiky a částečně chemie. Zejména průmysl hutní a kovodělný má zde postavení klíčové a jeho kapacita do značné míry bude určovati celkový rozsah možné činnosti investiční.

Investiční politiku také diktují ohledy na spotřebu. Ze zkušenosti víme, že je těžko trvale žádat od pracujících zvyšované výkony a zájem o stupňovanou výdělečnou činnost, jestliže si za své důchody nemohou koupit dostatečné množství spotřebních statků. Proto musíme hledat rozumný střed, abychom sice co nejvíce a nejrychleji investovali, ale přitom abychom vyráběli také dostatek spotřebních statků pro domácí trh. U nás po odsunu Němců a při zmenšeném počtu obyvatel proti době předválečné se problém staví poněkud odlišně od jiných zemí. Různé země vykazují v různých dobách rozdílné procento výroby investičních statků z celkové národní výroby; tento podíl se pohybuje od 0 (v dobách krisových) až do 30%. U nás dnes nebude ani tak směrodatné procento investic z celkového národního produktu, nýbrž půjde především o absolutní číslo spotřebních statků připadajících na hlavu obyvatele, kteréžto číslo musíme proti dnešku zvýšit, abychom uspokojili konsumenty.

Posléze jsou dány hranice investic ohledem na jejich financování. Má-li být v hospodářství zachována rovnováha, je třeba, aby podílu investic z celkové národní výroby odpovídal rovný podíl finančních úspor z celkového peněžního národního důchodu. Běží tedy o to, aby buď oddaněním nebo dobrovolnou úsporou nebo jinou formou byla z národního důchodu peněžního kapitalisována taková část, která odpovídá rozsahu investic. Této otázce musíme věnovat zvláštní pozornost.

Konečně je dlužno dlouholetý plán uvést v soulad s možnostmi zásobování surovinami. Tento problém souvisí jednak s všeobecnými předpoklady domácí výroby, jednak se zahraničním obchodem, t. j. s dovozem a s možnostmi protivývozu potřebného na úhradu dovozu. Na tomto poli musíme postupovat zvlášť opatrně, aby plán byl založen co nejreálněji.

ZPRÁVA VLÁDY
NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ
O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU
V I. ČTVRTLETÍ 1948

ZPRÁVA VLÁDY

NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ

O PRŮBĚHU HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU

V I. ČTVRTLETÍ 1948

I.

PROVÁDĚCÍ PLÁNY NA ROK 1948.

Ve všech oborech a odvětvích hospodářské činnosti, které jsou plánovány, byly na rok 1948 stanoveny příslušné úkoly na základě zákona ze dne 25. října 1946 č. 192 Sb., o dvouletém hospodářském plánu. Výsledky plnění dvouletého plánu v roce 1947 a zkušenosti v tomto roce získané byly směrnicí pro práce na plánech pro rok 1948. Prováděcí plány na rok 1948 tedy organicky navazují na hospodářský vývoj a na průběh plnění hospodářského plánu v roce 1947. Největší část prováděcích plánů na rok 1948 schválena byla vládou v jejích schůzích dne 9. a 16. prosince 1947; jen prováděcí plány stavební jsou dokončovány až v prvních měsících 1948, poněvadž zejména bytové stavby musejí být rozvrhovány podle jednotlivých územních oblastí a v dohodě s národními výbory.

Odchylky v prováděcích plánech na rok 1948 od původních úkolů stanovených v zákoně č. 192/46 Sb., o dvouletém hospodářském plánu, nejsou časté ani podstatné. Vyplývají povětšině ze změn některých všeobecných předpokladů, které nebylo možno v době sestavování dvouletého plánu podrobně předvídati, ale s jejichž možností zákon obecně počítal. V podstatě šlo o zesílení některých prvků, které působily na vývoj hospodářství již na začátku plánu; nově pak působily jednak důsledky zemědělské neúrody z roku 1947, jednak důsledky neuspokojivého vývoje mezinárodního obchodu. Některá úzká místa v našem hospodářství, jež se jevila na začátku plánu, se podařilo průběhem roku 1947 odstraniti nebo aspoň zmírniti. Sem patří zlepšení zásobování uhlím, zmírněný nedostatek pracovních sil v průmyslu a ve stavebnictví a j. Jiná úzká místa v celkovém plánu však trvají v nezměněné nebo zesílené intensitě jako na začátku. Mezi nimi dlužno uvésti na př. nedostatek železa a jiných hmot a neuspokojivé investiční vybavení statky výrobními a statky trvalé spotřeby. K důležitým surovinám, jež patří k úzkým místům hospodářského plánu, se přiřadilo nově dřevo, jehož těžbě a spotřebě bude třeba věnovati v krátkodobém i dlouhodobém plánu mimořádnou pozornost. Mezi novými nepříznivými činiteli, které se objevily během roku 1947, je zejména zemědělská neúroda, ze které vyplynuly obtíže ve vyživovacím hospodářství i nerovnováha v dosud poměrně

uspokojivé bilanci zahraničního obchodu. Problémy našeho zahraničního obchodu nevyplývají ovšem toliko ze zvýšené potřeby dovozu potravin, nýbrž také ze všeobecně neuspokojivého vývoje mezinárodního obchodu, na který působí vlivy mezinárodní politiky obecné.

Největší změny čísel ze zákona byly prováděcími plány na rok 1948 provedeny v průmyslu, zemědělství a stavebnictví. Výrobní plány v průmyslu navazují plynule na průběh výroby v posledních měsících 1947 a berou zřetel na změněné potřeby hospodářské i na změněné předpoklady výrobní (investiční, surovinové a j.). Ustanovení zákona o dvouletém hospodářském plánu o tom, že v průmyslu má být překročena do konce roku 1948 celková úroveň výroby z roku 1937 o 10%, zůstává však základní a nezměněnou směrnicí a cílem průmyslového plánu pro rok 1948. V zemědělství byly ve srovnání se zákonem sníženy úkoly výroby živočišné, jak to odpovídalo situaci na konci roku 1947 a vyhlídkám pro další vývoj v roce 1948. Ve stavebnictví byly úkoly ve většině druhů staveb sníženy. Pokud jde o výstavbu bytů, stanovil zákon původně za úkol postaviti nákladem 14 miliard Kčs 50 000 nových bytů a 75 000 bytů rekonstruovaných. Vláda ve své schůzi 9. prosince 1947 projednala prováděcí plány stavební zatím předběžně. Definitivní schválení svěřila předsednictvu vlády. Konečně stavební úkoly jsou upravovány a přizpůsobovány daným předpokladům surovinovým a pracovním. Prováděcí plány staveb veřejných, průmyslových, zemědělských a dopravních byly předsednictvem vlády schváleny dne 12. dubna 1948. O plánech bytových se dále jedná.

Povšechně lze prováděcí plány na rok 1948 charakterisovati tak, že výroba je řízena ve směru plynulého stupňování v hlavních hospodářských odvětvích ve shodě se základní směrnicí zákona o dvouletém hospodářském plánu. Plány vycházejí z reálně odhadnutých hospodářských skutečností a jsou sestaveny podle stejné zásady střízlivé úvahy o našich hospodářských možnostech, která se osvědčila již v roce 1947.

Význačným doplněním prováděcích plánů na rok 1948 proti roku 1947 je skutečnost, že se hospodářským odvětvím ukládají kromě úkolů kvantitativních též úkoly ve směru zlepšování jakosti výrobků a jakosti poskytovaných služeb a hlavně také ve směru zhospodárnění celé výrobní a jiné hospodářské činnosti. Týká se to především průmyslu, kde byli určeni vhodní ukazatelé jakosti a hospodárnosti. Také v dopravě, kde se kvalitativně plánovalo již v roce 1947, byly stanoveny další znaky hospodárnosti a kvality dopravy. Nebylo ovšem možno naše

hospodářství zatěžovati přílišnými úkoly kvalitativního plánování. Tento druh plánování bude lze uplatniti v plné šíři, až se prohloubí a zdokonalí složitá technika a až budou vytvořeny některé předpoklady kvalitativního plánování, zejména předpoklady početnické, statistické a j.

Podobně jako u plánů na rok 1947 jsou i u prováděcích plánů na rok 1948 základním určujícím prvkem rozpočty hlavních hospodářských faktorů. Tyto rozpočty jsou nedílnou součástí celkového plánu. Jde zejména o plán investiční, o rozpočet surovin a hmot, o plán zahraničního obchodu a plán pracovních sil.

Investiční plán stavební i nestavební nebyl v roce 1947 splněn v míře uspokojivé. Jak bylo uvedeno ve zprávě o průběhu plnění hospodářského plánu za rok 1947, splněny byly v oboru stavebních investic jen stavby pro účely dopravní ve svém celku poměrně uspokojivým procentem (podle nákladu na 98,7%), zatím co ostatní investice zůstaly značně za plánem; podle hlášení splněn byl plán staveb průmyslových podle nákladu jen na 44,4%, staveb zemědělských na 46% a staveb veřejných na 71,7%. Ještě méně byl splněn plán investic nestavebních. V průmyslu činí kvota splněných nestavebních investic jen asi 20%, z čehož o něco více než polovina připadá na strojové investice domácího původu a zbytek připadá na investiční statky dovezené ze zahraničí. Tím větší úkoly investiční připadají v plánu na rok 1948, neboť je zapotřebí, aby byly provedeny investice plánované hned od počátku až na druhý rok dvouletky a navíc ona část investic, jež nemohla být provedena v roce 1947.

Otázce plánovaných investic je věnována zvýšená pozornost, poněvadž na tempu a stupni provádění investičního plánu závisí dostatečnost investičního vybavení příslušných výrob a jiných oborů hospodářské činnosti a tudíž i rozvoj výroby samé a celého hospodářství. Investiční práce pořizovací byly rozděleny z těchto důvodů na tři hlavní skupiny, při čemž určitému vybranému souboru stěžejních investic byla přiznána povaha investic klíčových, které mají přednostní postavení mezi investičními úkoly ostatními. Sem patří investice pro doly, energetický průmysl, hutě, chemický průmysl a keramický průmysl. Druhou skupinu tvoří t. zv. investice prioritní, jejichž pořadí ve výrobě následuje za především uvedenými investicemi klíčovými. Tato skupina má stejnou povahu co do naléhavosti provedení jako jmenovité úkoly výrobní v plánu. Třetí skupinu představují pak investice ostatní. Toto rozdělení investic podle

pořadí naléhavosti se celkem osvědčuje a bude pravděpodobně převzato i do plánu dlouhodobého.

Pokud jde o *suroviny a hmoty*, předvídají prováděcí plány na rok 1948, že zásobování bude celkem obtížnější; jednak se má zvýšit celkový objem výroby, jednak jsme přešli do roku 1948 se zásobami nižšími, než s jakými naše hospodářství disponovalo v některých odvětvích ještě před rokem. Posléze musíme počítati, že se zvýší obtíže dovozní. Po loňské zemědělské neúrodě stoupla potřeba dovozu potravin, takže nám nezbude žádoucí množství úhradních prostředků pro dovoz některých průmyslových surovin, a nadto dlužno počítati se stupňujícími se obtížemi při vývozu některých našich výrobků na některých odbytištích.

Podařilo se přece sestaviti celkově vyrovnaný rozpočet surovin, hmot a energie a lze předpokládati, že suroviny a energie nebudou brzdou plnění plánu.

Díky zvyšované těžbě zajištěn je především zejména příděl uhlí jak pro plánovanou výrobu, tak i pro potřebu ostatních skupin spotřebitelů. Situace v zásobování uhlím vypadá v prvních měsících roku 1948 velmi slibně; ještě při sestavování prováděcích plánů pro rok 1948 byla situace na podzim 1947 méně příznivá. Také kvalitě uhlí je věnována zvýšená péče. Určité nedostatky mohou ještě vznikat při zásobování určitých potřebných druhů paliv pro speciální druhy výroby. Na celkové plnění výrobních plánů to však sotva může míti vliv.

V oboru zásobování elektřinou bude v roce 1948 trvat nedostatek výkonů v elektrárnách, jenž se poněkud zmírní, až bude zahájena činnost nových výroben. Podle rozpočtu se má nedostávat na uspokojení spotřebitelů asi 5—6% požadovaných kilowattových hodin. Tento nedostatek nemusí být příliš citelný; bude záležet na průběhu zimy. Rozpočet svítiplynu je bezpečně vyvážen.

Krytí potřeby synthetických pohonných látek domácího původu není zajištěno, ale omezení dovozu surovin pro výrobu pohonných látek bude míti za následek snížení přídělů těchto látek pro osobní automobily.

Úzkým místem zůstane v roce 1948 zásobování železem, jež bude skutečným klíčem hospodářské aktivity v tomto roce. Příděly železa podle rozpočtu vyjadřují zároveň absolutní prioritu jednotlivých výrob. Proto bylo třeba zvýšiti výrobní úkoly hutí nad úroveň stanovenou zákonem. Situaci dále znesnadňují vývozní závazky v železe. Po celý rok 1948 bude třeba hledat

všechny možnosti úspor železa a bude nutno pečovati o hospodárnost při jeho spotřebě.

Nepřehlednost situace na světových trzích obecných kovů nedovoluje přesný odhad vývoje v tomto odvětví. Jisté je, že bude třeba hospodařiti s obecnými kovy ve všech spotřebitelských odvětvích co nejpřísněji.

Výroba stavebních hmot je v roce 1948 plánována pro nejvyšší využití technického zařízení a za předpokladu plné úhrady potřebných pracovních sil a některých investic. Plán ve stavebnictví je přizpůsoben výrobě stavebních hmot.

Novým úzkým místem pro rok 1948 bude zásobování dřevem a dřevařskými polotovary. Spotřebu dřeva bude třeba rozvrhnouti a přizpůsobiti omezeným těžebním možnostem v našich lesích. Dřevo bude pravděpodobně po delší dobu surovinou a polotovarem, se kterým bude třeba rovněž přísně hospodařiti.

Systém ústředních rozděloven některých důležitých surovin a hmot se dobře osvědčil a v dalším vývoji hospodářství bude snaha všech těchto zkušeností co nejlépe využíti. Soustavná péče musí býti věnována sběru odpadových hmot.

Plán zahraničního obchodu na rok 1948 byl sestaven jako výsledný souhrn jednotlivých dovozních a vývozních položek seřaděných podle statistického seznamu zboží. Počítá se v něm s mírnou převahou vývozu nad dovozem, t. j. prakticky s vyrovnanou obchodní bilancí. Již plánovaná stupňující se výroba v roce 1948 ve srovnání s rokem 1947 by kladla zvýšené nároky na dovoz surovin. K tomu však závažnou měrou přistupuje vliv zemědělské neúrody, která má za následek neobvykle nízký vývoz a abnormálně vysoký dovoz v úseku potravinářském. Po sektoru výživy vykazují v plánu zahraničního obchodu nejvyšší dovoz odvětví textilní, hutní a chemie. Ve vývozu připadá nejvyšší úkol průmyslu kovodělnému, za kterým následují průmysl textilní a hutě. Zmíněný vývoj ve vyživovacím sektoru dalekosáhle ovlivnil dovoz a vývoz ve všech ostatních odvětvích.

Vývozní úsilí musí být obecně co nejvíce stupňováno, aby byla zabezpečena úhrada jak pro potřebný zvýšený dovoz potravin, tak i pro další nezbytný dovoz průmyslových surovin. Úkol tento bude za daného vývoje světového obchodu neobyčejně obtížný.

Druhou důležitou otázkou, která vtiskuje ráz plánu zahraničního obchodu na rok 1948, je potřeba vyrovnati dovoz a vývoz ve styku s dolarovou a librovou oblastí. Ve shodě s celkovou skladbou našeho hospodářství máme zájem na rozšíření obchodu se všemi oblastmi světa. Přesto však závislost na dola-

rové oblasti pozvolna klesá, ačkoliv zůstává značná, a naproti tomu projevuje se vliv dlouhodobých investičních smluv se slovanskými státy stupňujícím se podílem jejich na našem zahraničním obchodě.

Rozpočet pracovních sil na rok 1948 vycházel ze zkušeností získaných při mobilisaci pracovních sil v prvním roce dvouletky a ze situace, kterou lze očekávati v průběhu roku 1948. Rozpočet vykazuje celkovou potřebu nových pracujících v roce 1948 ve výši asi 170 000 osob, hlavně pro průmysl, zemědělství a stavebnictví. Největší plánované zvýšení v průmyslu připadá na odvětví kamene, zemin a keramiky a na průmysl báňský. Na Slovensku žádá největší počet nových pracovních sil průmysl kovodělný, průmysly textilní a oděvní a průmysl dřevodělný. V zemědělství se v roce 1947 nepodařilo splniti zcela úkoly mobilisace pracovních sil. Neúroda ovšem způsobila určitý pokles poptávky po pracovních silách. V roce 1948 zůstává tedy potřeba začleniti do zemědělství další nové pracovní síly. Vysoké požadavky na nové pracovní síly předneslo také stavebnictví. Během roku 1947 utvořeny však byly zde určité reservy, které jsou přenášeny do roku 1948.

Distribuce pracovních sil se bude v roce 1948 řídit podobnými zásadami jako v roce 1947. Základní zásadou zůstává dobrovolnost práce. Důsledněji bude plánována zásada hospodárného využití pracovních sil a zásada povinného uvolňování přebytečných sil podle zákona č. 87/1947 Sb. Cílem je zvýšení produktivity práce racionální úpravou pracovních postupů. Úřady ochrany práce budou působiti jako povinné zprostředkovatelny práce a nikoli jen jako místa, která schvalují sjednané pracovní poměry. Zásadě ekonomického hospodaření s pracovní silou se dá přednost před zásadou sociální ochrany, pokud nejde o sociální ochranu zákonnou a o ochranu osob starších a osob se zvýšenou pracovní neschopností. Distribuce pracovních sil se bude provádět podle pořadí důležitosti.

II.

PRŮMYSL.

Prováděcí plány průmyslu na rok 1948 navazují, jak uvedeno, plynule na výsledky plnění plánu v roce 1947 a jsou sdělány tak, aby umožnily v rámci daných předpokladů splnění požadavků vyplývajících z potřeby hospodářství, resp. z potřeby výroby a spotřeby ve smyslu zákona o dvouletém plánu, a dále aby mohly být uskutečňovány aspoň tak jako výrobní plány průmyslu v roce 1947, t. j. často i s krajním vypětím všech sil. Nelze přitom pominouti, že v důsledku zemědělské neúrody je nutno zastaviti rozmach značné části průmyslu, zejména průmyslu výživy, a že jiná část průmyslu — zejména průmysl kovodělný, ale i část průmyslu vyrábějícího spotřební statky — je v důsledku nutného vývozu nucena provést přeskupení ve výrobě, jak toho vyžaduje přítomná doba.

V prováděcích plánech průmyslových na rok 1948 byly po prvé stanoveny některé znaky výrobnosti a hospodárnosti, a to jednak u průmyslových odvětví jako celku, jednak i u výroby jednotlivých výrobků, jež tvoří základní úkoly. Množství stanovených znaků není u všech výrob stejné. Kde je organisačně výroba soustředěna v jediném ústředí, kterým dnes ukládané znaky výrobnosti a hospodárnosti byly již sledovány, bylo možno tyto znaky stanoviti počtem větším než u výrob, kde je organisační spojení s určitým ústředím neúplné nebo dosud nedostatečně prohloubené. Při stanovení znaků bylo dbáno toho, aby nedocházelo k novým šetřením v závodech, a znaky byly většinou stanoveny na podkladě zpráv podávaných jednotlivými závody pro účely statistické. U některých znaků je možnost srovnávání s minulostí přesná, u jiných jsou podklady neúplné. Možno však říci, že stanovením těchto ukazatelů je uskutečněn první krok k dalšímu vývoji směrem k úplnému kvalitativnímu plánování.

V prováděcích plánech *průmyslu báňského* přistoupil k dosavadním plánovaným základním úkolům, t. j. těžbě kamenného uhlí, hnědého uhlí, železné rudy a nafty a k výrobě koksu, další základní úkol, těžba manganové rudy. Potřeba tohoto opatření vyplynula z požadavků průmyslu hutnického. U kamenného a hnědého uhlí a u nafty byl výrobní úkol pro rok 1948 stanoven ve výši předepsané zákonem o dvouletém hospodářském plánu

a pokud jde o koks, stanoven byl výrobní úkol značně převyšující množství určené původně zákonem; vyžádala si toho zvýšená potřeba hutí, ostatního průmyslu i otopu, jakož i potřeba vývozní. Výrobní množství železné rudy bylo naproti tomu sníženo pod úroveň stanovenou zákonem; hutě potřebují spíše cizí hodnotné rudy, mají-li dosáhnouti vysokých výrobních cílů, jež jim byly uloženy.

Základní úkoly *průmyslu energetického* zůstaly proti roku 1947 co do počtu beze změny; týkají se výroby elektrického proudu a výroby svítiplynu. Počítá se však se značným vzestupem výroby u obou případů. Ani toto zvýšení však pravděpodobně nepostačí k plnému krytí potřeby, jež se stupňuje rychleji než výroba.

Průmysl hutnický měl v roce 1947 čtyři základní úkoly: výrobu surového železa, výrobu surové oceli, výrobu odlitků z oceli a výrobu válcovaného zboží. Počet výrobních úkolů zůstal pro rok 1948 formálně upraven tak, že v odvětví hutnickém zůstala zařaděna jako dosud výroba surového železa, surové oceli a válcovaného zboží, zatím co výroba odlitků z oceli byla přeřaděna do skupiny průmyslu kovodělného. Všechny tři základní výrobní úkoly průmyslu hutnického byly však pro rok 1948 zvýšeny nad úroveň čísel stanovených původně v zákoně o dvouletém hospodářském plánu. Zvýšení výrobního plánu surového železa je odůvodněno celkovou vyšší potřebou železa a válcovaného materiálu jak pro domácí výrobu a spotřebu, tak pro vývoz. Předpokladem dosažení tohoto cíle je zvýšení kapacity vysokých pecí. Obdobně to platí o zvýšení plánované výroby oceli, pro kterou bude též zapotřebí uskutečniti nové rozsáhlé investice. Se zvýšenou investiční potřebou domácí i se zvýšenými požadavky vývozu souvisí vyšší výrobní úkoly u válcovaného zboží.

Poměrně velké změny v počtu plánovaných výrobních úkolů i v plánovaném množství výroby pro rok 1948 nastaly ve skupině *průmyslu železa a kovů*. Základní výrobní úkoly, jež byly zařaděny do plánu pro rok 1947, obsahovaly výrobu železničních vozů nákladních, osobních a motorových, z výroby tramvajových vozů vozy motorové, vozy vlečné a trolejbusy, dále výrobu lokomotiv s normálním rozchodem, výrobu traktorů, z automobilové výroby nákladní automobily, autobusy a osobní automobily, z výroby hospodářských strojů stroje pro obdělávání a přípravu půdy, stroje secí a sázecí, sklizňové stroje, stroje na zpracování sklizně a stroje na přípravu krmiv, dále výrobu obráběcích strojů, elektromotorů o síle 0,5—25 kW,

motocyklů, jízdních kol, šicích strojů, rozhlasových přijímačů, telefonních přístrojů, silnoproudých žárovek a kuchyňského smaltovaného nádobí, z výroby obecných kovů ve tvaru surovin na prodej měď a její slitiny, olovo a jeho slitiny, hliníkové slitiny, zinek a jeho slitiny, antimon a rtuť, dále výrobu jehel, plechových sudů o obsahu 200 litrů, železničních upevňovadel a železničního šroubového zboží, universálních soustružnických sklíčidel, autobusových karoserií a autobusových vlečných vozů, ze stavby lodí nákladní čluny, železné lodi na kámen, zvedací zařízení lodní, plovákové přístavní pontony, motorové remorkéry a velké i malé opravy lodní, dále výrobu elektronek, vstřikovacích čerpadel, trysek a držáků a z výroby elektrické výstroje pro motorová vozidla spouštěče, dynama, relé, rozdělovače, zapalovací cívky a zapalovací svíčky. V prováděcích plánech pro rok 1948 je proti roku 1947 vynechán úkol výroby mědi a jejích slitin, hliníkových slitin, zinku a jeho slitin a antimonu a dále celá skupina stavby lodí. Naopak nově jest zařaděna do plánu výroba jiných než výše uvedených hospodářských strojů a zařízení, dále výroba železničních tendrů, valivých ložisek a elektromotorů o síle 0,5 kW. Poněkud jinak jsou uspořádány výrobní úkoly u elektrické vnitřní výstroje automobilové a u výroby automobilů, traktorů a motocyklů je zároveň plánována výroba náhradních dílů. Posléze je do skupiny průmyslu železa a kovů přeřaděna ze skupiny hutnického průmyslu, jak výše uvedeno, výroba odlitků ze šedé, kujné a ocelové litiny.

Pokud jde o velikost plánovaných výrobních úkolů kovodělného průmyslu, snížena je v plánu na rok 1948 proti původnímu ustanovení zákona o dvouletém hospodářském plánu výroba železničních vozů s ohledem na pokročilé nasycení domácí potřeby nákladními vozy. Taktéž byl snížen výrobní úkol u vozů tramvajových, ale naopak je zvýšeno plánované množství výroby trolejbusů. Nad úroveň určenou původně zákonem o dvouletém hospodářském plánu je pro rok 1948 zvýšena výroba hospodářských strojů, motocyklů, elektromotorů o síle od 0,5 do 25 kW, radiových přijímačů a odlitků z litiny. U hospodářských strojů se počítá se stoupající poptávkou našeho zemědělství i poptávkou v zahraničí. Také zvýšená výroba motocyklů je odůvodněna zvýšenou poptávkou. Hledaným výrobkem na domácím trhu i v zahraničí a důležitým investičním statkem jsou elektromotory; proto je jejich výroba rovněž zvyšována a pokud možno podporována. Vyšší výroby odlitků z oceli si vyžaduje zvýšení výroby celého kovodělného

průmyslu. Důvodem omezeného počtu stanovených základních úkolů u výroby některých obecných kovů ve tvaru surovin je jednak dostatek některých z nich (na příklad antimonu, zinku a slitin), takže se nejeví potřeba plánování této výroby, jednak plná závislost výroby jiných kovů (na příklad mědi a jejích slitin) na dovozu ze zahraničí, takže plnění výrobního plánu nezávisí prakticky na možnosti výrobního odvětví, jemuž je úkol stanoven, nýbrž na dovozu.

Základními plánovanými úkoly v odvětví *chemického průmyslu* byly v roce 1947 výroba kyseliny sírové, kyseliny dusičné, fosforečných hnojiv, dusíkatých hnojiv, sody, čpavku, hydroxydu sodného, potaše, dvojchromanů, umělé střiže, umělého hedvábí, nátěrových barev a laků, mýdla a mýdlových prášků, textilních a kožedělných pomocných přípravků, rozpustidel, kostního a kožního klihu, synthetických pohonných látek, mazadel z minerálních olejů a benzolu. Z plánu na rok 1948 je vypuštěn úkol výroby čpavku, kyseliny dusičné a klihu a naopak nově jsou zařaděny do plánu úkoly výroby titanové běloby, fenolů a homologů a kyseliny benzoové, které jsou vesměs polotovary pro další zpracování. S výjimkou kyseliny sírové, sody a umělé střiže byly výrobní úkoly na rok 1948 ve srovnání se stanovenou výrobou podle zákona o dvouletém hospodářském plánu sníženy. Naproti tomu se zvyšuje výrobní úkol u kyseliny sírové, jejíž potřeba se v chemickém průmyslu při dalším zpracování stupňuje. Pro neuspokojenou poptávku se zvyšuje též výroba sody. Zvýšení výroby umělé střiže je možno bez nových investic. Naproti tomu odpovídá snížení výrobního úkolu u umělého hedvábí nejvyššímu využití dnešní kapacity.

Z odvětví *průmyslu kamene, zemin a keramiky* byla v roce 1947 mezi základními výrobními úkoly plánována výroba cihel, tašek, vápna, cementu, sklářských a formovacích písků, těžba vápence, surového sádrovce, hlín, jílů a kaolinu, dále výroba ostatního cihlářského zboží, z cementového zboží výroba nepálených cihel a tvarovek, lehkých stavebních desek, terazzových podlah a dlaždic, cementového a terazzového zboží, stropnic, dlaždic a krytiny, dále výroba osinko-cementového zboží, žárovzdorných hmot a výrobků, isolačních výrobků a isolačních hmot, brusných prostředků, brusného papíru a plátna, stavební a chemicko-technické kameniny, stavební keramiky, technického porculánu a zdravotní keramiky. V prováděcích plánech na rok 1948 byly proti roku 1947 vypuštěny výrobní úkoly některého cihlářského zboží a cementového zboží (leh-

kých stavebních desek, terazzových podlah a dlaždic, cementového a terazzového zboží a stropnic, dlaždic a krytiny), dále isolačních výrobků a isolačních hmot a stavební a chemickotechnické kameniny. Naproti tomu jsou nově do plánu zařaděny výrobní úkoly pro lomařské výrobky, a to pro těžbu lomového kamene a pro výrobu štěrku, drtí a dlažebního kamene. Omezení plánovaných základních úkolů výrobních se odůvodňuje sníženou poptávkou po zmíněných výrobcích. Všechny plánované úkoly jsou ve srovnání s původními čísly stanovenými dvouletým hospodářským plánem zvýšeny s ohledem na potřebu stavebního ruchu. Týká se to zejména výroby cihel, krytinových tašek, vápna a cementu. Z ostatních základních úkolů tohoto odvětví je těžba kaolinu, hlin a jílů proti roku 1947 snížena.

Výrobní úkoly *sklářského průmyslu* zůstávají co do počtu stejné a vztahují se na výrobu skla dutého, plochého a drobného. Ve srovnání se zákonem o dvouletém hospodářském plánu je výrobní úkol u plochého skla na rok 1948 zvýšen, kdežto výrobní úkoly u skla dutého a skla drobného byly sníženy. Rozhodovaly především omezené možnosti vývozní.

Rovněž pro odvětví *průmyslu papírenského* zůstal počet plánovaných výrobních úkolů v roce 1948 stejný jako v roce 1947; plánována je výroba dřevoviny, buničiny, papíru a lepenky. Dobré vývozní vyhlídky papírenského průmyslu vedly ke zvýšení výrobních úkolů v roce 1948 nad úroveň stanovenou původně zákonem o dvouletém hospodářském plánu.

Průmysl dřeva má zařaděny do plánu na rok 1948 taktéž stejné druhy výrob, t. j. výrobu jehličnatého a listnatého řeziva, surových železničních pražců, překližek a obchodních dyh. Rozsah výrobních úkolů na rok 1948 zůstává u překližek a surových železničních pražců stejný, jak byl původně stanoven zákonem o dvouletém hospodářském plánu, kdežto výrobní úkoly u řeziva a obchodních dyh se zvyšují.

Výrobní úkoly *textilního a oděvního průmyslu* se v roce 1947 týkaly bavlněné příze s přízí vigoňovou a kordovou, česané příze, mykané příze, lněné příze a jutové příze, bavlněných tkanin s tkaninami z umělého hedvábí a tkanin kordových, tkanin vlněných, lněných a jutových, pleteného a stávkového zboží a punčoch a ponožek z příze. Nově je pro rok 1948 do prováděcích plánů zařaděna výroba konopných, sisalových a jiných přízí. Celkové uspořádání textilního a oděvního výrobního plánu je soustavnější než v roce 1947. Nezměněné zůstávají výrobní úkoly lněné příze, vlněných a jutových tkanin, pleteného a stáv-

kového zboží, punčoch a ponožek. Nově vytčený úkol výroby vlněné příze obsahuje dosavadní výrobu příze česané a příze mykané. Nově pojmenovaný úkol výroby tkanin z bavlny, lnu a hedvábí zahrnuje výrobu tkanin bavlněných s tkaninami z umělého hedvábí, dále výrobu lněných tkanin a vedle nich se připojuje další úkol výroby tkanin kordových. Základní úkol výroby bavlněné příze zahrnuje vedle vlastního úkolu také výrobu příze kordové. Toto nové uspořádání bylo nutné, aby se v plánu obsáhly všechny sektory textilního průmyslu; dále spolupůsobila potřeba zabezpečiti ostatní průmysly technickými textiliemi. Zvýšení výroby nad úroveň původně stanovenou dvouletým hospodářským plánem určuje se pro rok 1948 u bavlnářských přízí, lněné a vlněné příze, vlněných a jutových tkanin a tkanin z bavlny, lnu a hedvábí a u punčoch a ponožek. Zvýšení je vesměs odůvodněno potřebou pro domácí trh i pro vývoz.

Základní úkoly *průmyslu kožedělného a gumárenského* zůstaly co do obsahu na rok 1948 stejné jako v předešlém roce, ale stanoveny byly vesměs nad úrovní uvedenou původně v zákoně o dvouletém hospodářském plánu. Platí to zejména o výrobě obuvi, obručí pro jízdní kola a motocykly a obručí pro nákladní automobily a traktory. Zvýšená výroba se odůvodňuje trvající a stále neuspokojenou potřebou příslušných složek spotřebitelských.

Z *průmyslu výživy* plánována byla dosud výroba rafinovaného cukru a melasy, pro rok 1948 je nově zařaděn výrobní úkol surového cukru. Z mlynářské výroby byl stanoven jednotný úkol výroby mlýnských jedlých výrobků z pšenice a žita, kdežto pro rok 1948 jsou oba druhy výrobků rozděleny. Potravinářskému průmyslu byly v roce 1947 stanoveny výrobní úkoly u jedlých umělých tuků a mlékárenského másla. K tomu pro rok 1948 přistupují jako výrobní úkoly plánovaná výroba mléčných konserv, taveného loje, surových olejů, škrobu, ovocných a zeleninových výrobků a octa. Pivovarskému a sladařskému průmyslu jsou stanoveny jako v roce 1947 výrobní úkoly u piva a sladu. Podobně u lihovarského průmyslu zůstává stanoven jen úkol výroby surového lihu. Z výroby tabákového zboží je pro rok 1948 jako před rokem stanoven úkol výroby cigaret, doutníků a dýmkového tabáku. Pokud jde o plánované množství výroby průmyslu výživy, byly dílčí úkoly proti původně stanoveným úkolům většinou značně sníženy; snížení vyplývá z přímé závislosti průmyslu výživy na zemědělství, jež může po loňské slabé úrodě dodávat průmyslu jen snížená množství, která ne-

mohou být dovozem zcela doplněna. Důsledkem snížení výroby bude samozřejmě i hospodárnost tohoto průmyslu značně dotčena, využití kapacity i pracovních sil sníženo a finanční situace zhoršena.

Plnění průmyslového plánu v I. čtvrtletí 1948.

a) Plnění kvantitativní.

Zatím co v roce 1947 bylo obsaženo v průmyslovém plánu (bez průmyslu výživy) v I. čtvrtletí 131 základních výrobních úkolů, ve II. čtvrtletí 135 úkolů a ve III. a IV. čtvrtletí po 142 úkolech, v I. čtvrtletí 1948 byl tento počet stanoven na 132. Z toho připadalo 6 výrobních úkolů na průmysl báňský, 2 na průmysl energetický, 3 na průmysl hutnický, 49 na průmysl železa a kovů, 20 na průmysl chemický, 3 na průmysl sklářský, 21 na průmysl kamene, zemin a keramiky, 4 na průmysl papírenský, 4 na průmysl dřevařský, 10 na průmysl textilní a oděvní a 10 na průmysl kožedělný a gumárenský.

Ve váženém průměru splněn byl v celé republice v I. čtvrtletí 1948 podle spěšných hlášení průmyslový výrobní plán takto v procentech:

	v lednu	v únoru	v březnu	v I. čtvrtletí
Průmysl celkem (bez výživy) . .	103,6	102,3	105,4	103,4
z toho průmysl				
báňský	100,1	100,5	102,9	101,2
energetický	97,3	94,5	99,0	96,9
hutnický	108,7	114,7	104,2	108,9
železa a kovů . . .	97,9	100,4	105,2	101,0
chemický	109,9	111,2	106,0	108,7
sklářský	124,5	125,5	130,3	127,0
kamene, zemin a keramiky . . .	139,6	106,3	106,0	112,9
papírenský	109,5	107,7	109,9	109,1
dřevařský	106,1	103,9	107,8	106,0
textilní a oděvní . .	91,5	91,1	99,7	94,2
kožedělný a gumárenský	103,2	115,5	120,4	113,1

Ačkoliv výrobní úkoly v plánu byly, jak uvedeno, pro rok 1948 proti roku 1947 většinou plynule zvýšeny, výroba skoro ve všech odvětvích plán ještě překročila. Za celé I. čtvrtletí byla jen výroba energetického průmyslu a výroba textilního a oděv-

ního průmyslu mírně pod plánovanou úrovní (96,9% a 95,9%), kdežto výroba všech ostatních odvětví se pohybovala více či méně nad plánem, a to výroba průmyslu železa a kovů o 1%, báňského průmyslu o 1,2%, dřevařského průmyslu o 6%, chemického průmyslu o 8,7%, hutnického průmyslu o 8,9%, papírenského průmyslu o 9,1%, průmyslu kamene, zemin a keramiky o 12,9%, průmyslu kožedělného a gumárenského o 13,1% a průmyslu sklářského dokonce o 27%.

V roce 1947 počínajíc květnem plnil slovenský průmysl výrobní plán poněkud vyšším procentem než průmysl v českých zemích. Za I. čtvrtletí 1948 vykazují obě oblasti státu vyrovnanější stupeň plnění plánu. Ve váženém průměru byl průmyslový výrobní plán za I. čtvrtletí 1948 splněn takto v procentech:

	České země	Slovensko
Průmysl celkem (bez výživy)	103,5	103,4
z toho průmysl		
báňský	101,4	99,3
energetický	96,5	102,4
hutnický	108,7	111,4
železa a kovů	100,6	109,0
chemický	111,2	107,6
sklářský	128,1	101,8
kamene, zemin a keramiky	114,4	100,7
papírenský	112,4	101,4
dřevařský	110,0	98,8
textilní	93,6	104,1
kožedělný a gumárenský	113,2	112,0

Nižší stupeň plnění plánu než na Slovensku vykazují v českých zemích toliko průmysly energetický, hutnický, kovodělný a textilní a oděvní, kdežto všechna ostatní odvětví zaznamenávají v českých zemích vyšší stupeň plnění plánu než na Slovensku.

Průmyslová výroba v odvětvích výživy, jež se vyvíjela i v prvních měsících 1948 pod nepříznivým vlivem loňské neúrody zemědělské, vykazuje výsledky mnohem slabší než výroba průmyslů nepotravinářských. Průmysly výživy pracovaly již loňského roku pod plánem; ve váženém průměru dosahovaly v I. pololetí 80,6%, ve III. čtvrtletí 84% a ve IV. čtvrtletí 68,5%, čili v průměru celého roku 71,5% plánované úrovně. Po zvýšených dovozech nutných poživatin a krmiv ze zahraničí se

výroba průmyslů výživy v prvních měsících roku 1948 o něco zvýšila, takže plnění plánu stouplo za I. čtvrtletí 1948 na 81,7% a z toho v českých zemích na 81,6% a na Slovensku na 81,9%.

Průmysl dohromady splnil tudíž za období I. čtvrtletí 1948 výrobní plán v procentech takto:

	v českých zemích	na Slovensku	v celé republice
průmysl bez výživy	103,5	103,4	103,4
průmysl výživy	81,6	81,9	81,7
průmysl dohromady	101,3	101,2	101,2

Byl tedy průmyslový výrobní plán i při sníženém plnění plánu v průmyslech výživy plněn co do množství výroby ve svém celku více než stoprocentně.

b) Plnění kvalitativní.

Pokud jde o plán kvalitativní, zjišťovány jsou jednak všeobecní ukazatelé hospodárnosti a jakosti průmyslové výroby celkové, jednak zvláštní ukazatelé předepsaní pro jednotlivá odvětví, jež mají v rámci dvouletého plánu uloženy výrobní úkoly.

Mezi všeobecnými ukazateli kvalitativního plnění plánu jsou tyto: průměrná hodnota odbytu připadající na jednoho zaměstnance, poměr počtu dělnických hodin odpracovaných v úkolu nebo v prémii k celkovým odpracovaným hodinám dělnickým, poměr odpadlé pracovní doby k celkové době odpracované, počet dělníků a učňů připadajících průměrně na jednoho úředníka, poměr mezd a platů k hodnotě odbytu a konečně podíl vývozu na celkové hodnotě odbytu.

Mezi zvláštními ukazateli se vyšetřuje na příklad: výkon na hlavu a směnu, spotřeba jednotlivých surovin a energie na jednotku výrobku, poměr směn odpracovaných v dolech a odpracovaných na povrchu (uhlí), počet zmetků v poměru k celkové výrobě příslušného druhu atp.

Státní úřad statistický, který provádí příslušná šetření o kvalitativním plnění plánu, podal již hlášení za I. čtvrtletí 1948. Dosavadní výsledky nejsou však zatím úplné; podle odvětví chybí výsledky z 1—15% výroby a u hutního průmyslu dokonce z 20% výroby. Pro tuto neúplnost hlášení nejsou v této zprávě zatím ještě výsledky kvalitativního plnění plánu za I. čtvrtletí 194 uvedeny; stane se tak až ve zprávách dalších.

Podle jednotlivých odvětví průmyslu splněn byl výrobní plán za I. čtvrtletí 1948 co do množství takto (viz o tom také grafické přehledy):

Průmysl báňský.

Těžba a výroba báňského průmyslu se vyvíjela v celém čtvrtletí velmi příznivě. Ve všech základních úkolech byla výroba překročena s výjimkou těžby kamenného uhlí v lednu a v únoru, jež se pohybovala zcela nepatrně pod plánem. Za celé I. čtvrtletí splněn byl plán těžby kamenného uhlí na 100,1%, těžby hnědého uhlí na 103,2%, výroby koksu na 105,1%, těžby železné rudy na 105,4% a těžby manganové rudy na 106,4%. Ve srovnání s minulými obdobími se vyvíjela těžba uhlí, resp. výroba koksu takto v tisících tun:

I. čtvrtletí	Kamenné uhlí	Hnědé uhlí	Koks
1948	4 481,8	6 107,6	1 285,9
1947	4 160,9	5 405,2	914,4
1937	3 811,6	4 568,8	.

Stoupla tedy v I. čtvrtletí 1948 proti stejnému období 1947 těžba kamenného uhlí o 7,7%, těžba hnědého uhlí o 13% a výroba koksu o 40,6%. Proti stejnému období 1937 byla vyšší letošní těžba kamenného uhlí o 17,6% a těžba hnědého uhlí o 33,7%.

Podle jednotlivých revírů vyvíjela se těžba v I. čtvrtletí 1948 ve srovnání s plánem takto:

	Těžba v tis. tun	% splnění plánu
Kamenouhelné revíry:		
Ostrava	3 544,4	102,2
Kladno	497,8	97,9
Plzeň	207,0	90,4
Trutnov	111,5	77,3
Rosice	119,7	92,6
Ostatní	1,5	.
Hnědouhelné revíry:		
Most	4 349,6	103,6
Sokolov	1 331,6	104,8
Mydlovary	76,7	93,6
Hrádek n. N.	10,6	81,8
Jižní Morava	132,1	97,7
Ostatní	4,2	.
Slovensko	202,8	94,4

Z revírů kamenouhelných nejvíce překročila plán Ostrava, ačkoliv počet pracovních sil zůstal mírně pod plánovanou úrovní. Tento nedostatek je vyrovnáván mimořádnými směnami a sníženou absencí. Povážlivé je tu však stoupající procento nekvalifikovaných pracovních sil (v březnu skoro 18%), jež spolu se střídáním brigád nepůsobí příznivě na výsledky práce. Kladno se přiblížilo svou těžbou plánu, a to zejména zvětšením počtu odpracovaných směn. Přihlížíme-li k obtížným těžebním podmínkám na Plzeňsku a Trutnovsku, možno pokládati plnění plánu v těchto revírech za uspokojivé. Rosický revír neplní plán pro nedostatek pracovních sil. Velké revíry hnědouhelné plní vesměs plán, což platí zejména o Mostecku a Sokolovsku. Těžba v revírech menších se pohybuje poněkud pod plánem.

Z celkové výroby koksu v I. čtvrtletí 1948 připadalo na jednotlivé sektory:

	Výroba v tis. tun	% splnění plánu
doly	673,9	108,6
hutě	369,0	104,6
plynárny	74,7	97,6
chemický průmysl	173,7	102,7
plynárny slovenské	4,5	93,5

Nejvíce tudíž překročily plán koksárny důlní, poté koksárny hutní. Na oba tyto sektory připadá také největší podíl z celkové výroby koksu. Výroba koksu v důlních koksárnách byla stupňována zejména dodávkami do SSSR a blížila se již 80% výrobní kapacity těchto koksoven. Zvýšené výrobě koksu odpovídá také vyšší výroba vedlejších produktů.

Průmysl energetický.

Výroba energetického průmyslu se pohybovala ve všech měsících I. čtvrtletí 1948 mírně pod plánem. Výroba elektrického proudu dosahovala za celé čtvrtletí 97% a výroba svítiplynu v plynárnách, resp. dodávka svítiplynu z koksoven cizím odběratelům 96,2% plánovaného množství. Poněvadž však spotřeba byla plně uspokojena, možno pokládati plán za splněný.

Elektrického proudu bylo vyrobeno za celé I. čtvrtletí letos 1,858,7 mil. kWh, což je o 11,1% více než ve stejné době 1947 a o 91% více než ve stejné době 1937.

Provoz elektráren se vyvíjel v prvních měsících roku v důsledku příznivého počasí bez velkého náporu na výkon. Průtoky vod na řekách byly příznivé, takže vodní výrobny pracovaly povětšině s optimálním výkonem. Příznivé stavy vody umožnily také stupňování výroby vodních elektráren nad plán, ačkoliv již plánované úkoly počítaly se zvýšením. Protože konsum nevykazoval o tolik zvýšenou potřebu, byla za současného zvýšení výroby vodních elektráren snížena výroba ve veřejných elektrárnách parních. Dodávka z Polska byla plynulá, zatím co dodávky z Hirschfelde a z Rakouska nepřicházely v úvahu. Zlepšení poměrů výrobních bylo částečně využíváno ke zlepšení hospodárnosti a částečně také bylo započato s revisemi zařízení. Počínajíc od 1. března 1948 byla zrušena veškerá omezovací opatření ve spotřebě proudu. Špičky byly zdolávány lehce a nenastaly žádné poruchy v dodávce.

Také ve výrobě plynu nebylo žádných závad a konsum byl plně uspokojen. Možno konstatovati, že vzhledem k neobvykle mírné zimě přestala být omezovací opatření praktikována od prosince 1947, ačkoliv formálně byla odvolána až počátkem března t. r.

Průmysl hutnický.

Ve všech plánovaných základních úkolech výrobních překročil hutnický průmysl v I. čtvrtletí 1948 plán. Výroba surového železa dosáhla 114,9%, výroba surové oceli 108% a výroba válcovaného zboží 108,2% plánovaného množství.

Za celé I. čtvrtletí dosáhla výroba tis. tun:

	Surové železo	Surová ocel	Válc. zboží
1948	398,4	645,7	452,6
1947	338,1	568,5	402,5
1937	387,5	530,3	.

Proti stejnému období 1947 se zvýšila v I. čtvrtletí 1948 výroba surového železa skoro o 18%, výroba surové oceli o 13,6% a výroba válcovaného zboží o 12,4%. Loňského roku se pohybovala železářská výroba ještě průměrně asi o 15% pod úrovní předválečnou a výroba oceli zhruba na úrovni předválečné. V roce 1948 byla vesměs výroba předválečná překročena, a to za I. čtvrtletí u surového železa o 2,8% a u surové oceli skoro o 22%.

Vysoké plnění plánovaných úkolů hutnického průmyslu patří k největším kladům dosavadního průběhu dvouletého hospodářského plánu. Hutnický průmysl vyrábí z nejdůležitějších polotovarů průmyslových, železo a ocel, jež jsou východiskem pro další zpracování v jiných průmyslových odvětvích a zejména také pro výrobu investičních statků. Kromě toho jsou hutnické výrobky a z nich vyráběné výrobky kovodělného průmyslu vynikající položkou našeho vývozu. Proto zasluhuje hutnický průmysl za své výkony plného uznání.

Průmysl železa a kovů.

Co do počtu základních výrobních úkolů zařaděných do průmyslového plánu je průmysl železa a kovů nejrozsažnější. V roce 1947 pracoval kovodělný průmysl se značnými obtížemi, jež pramenily z budování celkové organisace výroby po válce, z přeskupení závodů a velkých podniků, z nedostatku zapracovaných sil, z nedostatku výrobních plánů, z nedostatku některých surovin a pomocných látek atd. Z těchto důvodů nebyl výrobní plán kovodělného průmyslu zcela splněn; za celý rok 1947 činil stupeň splnění plánu 94,4% a ve III. čtvrtletí klesl dokonce na 89,1%.

Konsolidační proces vykazuje však i v tomto odvětví znatelné pokroky, což je viděti také v tom, že za I. čtvrtletí splnil průmysl železa a kovů výrobní plán ve váženém průměru na 101% a z toho v lednu na 97,9%, v únoru na 100,4% a v březnu na 105,2%. Z celkového počtu 49 základních výrobních úkolů, jež má průmysl železa a kovů v plánu, nebyl stoprocentně splněn výrobní úkol u 22 úkolů, kdežto v ostatních činnostech pracoval průmysl nad plán. Ve skupině výrob, které nesplnily zcela výrobní úkol, jsou tyto:

Výroba	% splnění plánu za I. čtvrtletí 1948
železničních vagonů celkem	92,1
z toho vagonů nákladních	93,3
osobních	84,4
tramvajových vozů a trolejbusů	7,1
obráběcích strojů na kov	93,6
šicích strojů	94,5
universálních soustružnických sklíčidel	40,6
hospodářských strojů celkem (v hodnotě)	95,8

Výroba	% splnění plánu za I. čtvrtletí 1948
z toho (podle kusů)	
strojů na zpracování a přípravu půdy	79,8
strojů secích a sázecích	85,2
strojů sklizňových	85,7
strojů ostatních (kromě strojů na zpracování sklizně a na přípravu krmiv)	97,6
automobilů celkem	97,9
z toho	
automobilů osobních	99,0
automobilů nákladních	97,1
vlečných vozů autobusových	80,0
náhradních dílů pro automobily	71,6
náhradních dílů pro traktory	65,6
náhradních dílů pro motocykly	87,5
automobilových rozdělovačů	95,3
zapalovacích svíček do automobilů	87,8
jízdních kol	96,1
elektromotorů o síle pod 0,5 kW	90,0
silnoproudých žárovek	84,7

V ostatních základních výrobních úkolech byl stanovený plán pro I. čtvrtletí překročen, a to u odlitků ze šedé kujné a ocelové litiny o 7,1%, u olova o 23%, u rtuti o 16%, u železničních vagonů motorových o 150%, u hospodářských strojů na zpracování sklizně o 38,5%, u hospodářských strojů na přípravu krmiv o 57,7%, u lokomotiv o 6,3%, u tendrů o 13,3%, u karosování autobusů o 2%, u traktorů o 4%, u motocyklů o 9,7%, u dynam pro autovýstroj o 10,2%, u automobilových relé o 30,1%, u zapalovacích cívek pro automobilovou výstroj o 31,9%, u automobilových spouštěčů o 83,6%, u vstřikovacích čerpadel pro motory o 3,8%, u trysek o 8,3%, u elektromotorů o síle 0,5 do 25 kW o 10,7%, u radiových přijímačů o 8,1%, u telefonních přístrojů o 36,6%, u elektronek o 26,9%, u železničních upevňovadel o 21,9%, u černého šroubového zboží železničního o 6,1%, u jehel o 11,6%, u smaltovaného plechového nádobí o 8,5% a u plechových sudů o 28,6% .

Výroba železničních vagonů nesplnila plán pro zpoždění a pomalý rozběh. Podle dalších předpokladů lze však souditi, že celoroční plán výroby vozů nákladních bude splněn. Výroba vozů osobních pracuje stále s určitými obtížemi, jež pramení hlavně z nedostatku konstruktérů a z neuspokojivého přísunu

materiálu. Přesto však je zřejmé postupné zlepšování. Pokud jde o výrobu tramvají, kde je vykazováno zvláště nízké procento plnění plánu, je počet do plánu zařaděných vyráběných jednotek jen malý a závody slibují provedení celé plánované serie v dalších měsících. Nedostatečné plnění plánu u výroby obráběcích strojů na kov se vysvětluje opožděnou dodávkou litiny, elektrické výstroje a částečně také válcovaného materiálu. Lze předpokládati, že v příštím čtvrtletí bude výroba vyrovnanější. U soustružnických sklíčidel, kde je stupeň plnění plánu rovněž velmi nízký, se uvádí za důvod nedokončení opravy strojního zařízení a opožděné dodávky oceli, šroubů a pérových kolíků. Taktéž výroba šicích strojů a výroba automobilová odůvodňuje neuspokojivé splnění plánu nedostatečně plynulou dodávkou součástí a odlitků a nedostatkem odborných sil i některých speciálních součástí. Výroba jízdních kol zůstala zatím pod plánem z toho důvodu, že v I. čtvrtletí nabíhala u jednoho z největších závodů výroba nového typu kol. Zpoždění výroby u některých hospodářských strojů se odůvodňuje nedodržením původně přislíbených dodacích lhůt u některých hmot. Pokud jde o rozdělovače a zapalovací svíčky, elektromotory a žárovky, je taktéž poukazováno na nedostatky při opatřování surovin a součástek.

Průmysl chemický.

Toto odvětví průmyslové patřilo loňského roku k těm, jež plnila plán poměrně nejslaběji; za celý rok 1947 splnil chemický průmysl výrobní úkol ve váženém průměru jen na 89%. V I. čtvrtletí 1948 nastalo zlepšení a chemický průmysl vykazuje ve váženém průměru překročení výrobního úkolu o 8,7%, při čemž v lednu o 9,9%, v únoru o 11,2% a v březnu o 6%.

Pod úrovní plánovanou pracovala jen výroba hydroxydu sodného (92,3%), umělé střiže (92,4%), rozpustidel (58,2%), textilních a kožedělných pomocných přípravků (88,6%) a fenolů a homologů (39,9%). Nedostatečná výroba ve srovnání s plánem je odůvodněna jednak nedostatkem některých surovin a pomocných látek (hydroxydu, sody a j.), opravami výrobního zařízení a pod.

Výroba ostatních chemikálií zařaděná do plánu pracovala nadprůměrně. Zejména dlužno mezi nimi jmenovati výrobu kyseliny sírové (103,9%), fosforečných a dusíkatých hnojiv (120,2% a 112,3%), výrobu umělého hedvábí (108%), potaše (159,4%), mýdla (114,5%) a kyseliny benzoové (115,8%).

Průmysl sklářský.

Všechny tři obory sklářské výroby, jež jsou zařaděny do výrobního plánu, vykazují v I. čtvrtletí 1948 vysoké překročení plánu, a to duté sklo o 26,3%, ploché sklo o 22,4% a drobné sklo o 42,1%. Překročování plánu sklářského odvětví je tím pozoruhodnější, že běží o obor vysloveně exportní.

Průmysl kamene, zemin a keramiky.

Toto odvětví stupňovalo výrobu již v prvním roce dvouletky; v I. čtvrtletí 1947 byl výrobní plán tohoto průmyslu splněn ve váženém průměru jen na 88,2%, ve II. čtvrtletí na 88,7%, ve III. čtvrtletí již na 98,1% a ve IV. čtvrtletí na 137,1% a za celý rok 1947 na 100,4%. Také v prvních měsících letošního roku se výroba průmyslu kamene, zemin a keramiky vyvíjí příznivě a plán byl vysoko překročován; v lednu o 39,6%, v únoru o 6,3%, v březnu o 6% a za celé I. čtvrtletí o 12,9%.

Pozoruhodné je překročení zejména výrobního plánu u cihel. Za I. čtvrtletí jich bylo vyrobeno 62,23 mil. kusů, což je o 155% více než ve stejné době před rokem. Plán byl překročen o 38,7%. Kromě toho bylo vyrobeno 28,34 mil. kusů cihel a tvarovek nepálených, což sice znamená jen 87,4% plánovaného množství, ale přitom je letošní výroba více než čtyřnásobná proti stejnému období loňskému. Také výroba krytinových tašek stoupla za I. čtvrtletí proti stejnému období loňskému z 15,64 na 24,46 mil. kusů, čímž byl plán překročen o 24,4%.

Z ostatních výrob tohoto průmyslu vykazují za I. čtvrtletí 1948 překročení plánu výroba dlažebního kamene o 14,7%, vápna o 14,3%, vápence o 24,6%, sklářských a formovacích písků o 55,9%, kaolinu o 40,4%, hlin a jílů o 73,7%, surového sádrovce o 12,6%, technického porculánu o 5,2%, stavební keramiky o 4,6%, žárovzdorných hmot a výrobků o 8,3%, umělých brusných prostředků o 30,3% a brusných papírů a plátem o 43,7%. Poměrně příznivé povětrnostní poměry v zimních měsících roku přispěly k většímu sezónnímu oživení průmyslu kamene a zemin, než bývá obvyklé.

Pod úrovní plánovanou pracovala kromě výroby nepálených cihel a tvarovek výroba osinko-cementového zboží (plán splněn jen na 88,9%), těžba lomového kamene (89,2%), výroba štěrku (94,4%), kamenné drti (91,1%) a výroba zdravotní keramiky (93,1%). Těžba lomového kamene a výroba štěrku a drtí se pohybovala poněkud jinak, než předvídal rozvrh úkolů. Přitom splnil výrobní úkol průmysl na 96%, řemeslo na 87,3%, státní

silniční správa v Čechách na 93,5%, správa okresních silnic v Čechách na 89,8%, správa státních a okresních silnic na Moravě na 78,6% a ČSD na 144,6%. U některých odvětví (na příklad u zdravotní keramiky) se odůvodňuje nesplnění plánu nedodáním strojních investic.

Průmysl papírenský.

Toto odvětví průmyslu patřilo již loňského roku k těm, která plnila výrobní plán vynikající měrou. Papírenský průmysl překročil výrobní úkol v roce 1947 celkem o 13%. Také v prvních měsících letošního roku se vyvíjela výroba tohoto odvětví příznivě a plán překročovala — v lednu o 9,5%, v únoru o 7,7%, v březnu o 9,9% a za celé I. čtvrtletí o 9,1%. Ve všech výrobních úkolech, jež jsou zařaděny do plánu, byl plán překročen, a to výroba dřevoviny o 14,3%, buničiny o 0,7%, papíru o 13,5% a lepenky o 14%. Znepokojujícím úkazem jsou však zásoby dřeva v papírnách a celuloskách, jež se velmi ztenčují. Dřevo bude pravděpodobně velmi úzkým místem pro papírenský průmysl stejně jako jiné obory hospodářské činnosti.

Průmysl dřevařský.

Také dřevařský průmysl překročoval loňského roku vysoko plán; v celoročním průměru činilo překročení 10,1%. V prvních měsících letošního roku se vyvíjela výroba rovněž nad plánem, a to v lednu o 6,1%, v únoru o 3,9%, v březnu o 7,8% a v celém čtvrtletí o 6%. Ve všech čtyřech výrobních úkolech zařaděných do plánu nastalo za celé čtvrtletí překročení, a to u výroby jehličnatého a listnatého řeziva o 3,8%, u výroby surových železničních pražců o 20,1%, u překližek o 4% a u obchodních dyh dokonce o 46,2%.

Průmysl textilní a oděvní.

Toto odvětví průmyslové bylo již loňského roku předmětem mimořádné pozornosti, jelikož běží o průmysl důležitý jednak pro zásobování domácího trhu, jednak pro vývoj našeho zahraničního obchodu. Za celý rok 1947 splnilo toto odvětví plánovaný výrobní úkol na 99,4%. Také v roce 1948 zůstává textilní a oděvní průmysl nadále předmětem trvalé pozornosti.

V prvních dvou měsících roku zůstával textilní průmysl poměrně hluboko pod plánem; v lednu byl splněn plán jen na

91,5% a v únoru na 91,1%. Přispíval k tomu zejména nízký stupeň plnění plánu v sektoru bavlnářském. Jak je patrné z podrobné statistiky, pohybovala se výroba bavlnářské příze jen na 82½% plánovaného množství, výroba tkanin z bavlny, lnu a hedvábí mezi 80 a 85% a výroba pleteného a stávkového zboží mezi 82 a 88%. Teprve v březnu nastalo zvýšení produkce a plán celého odvětví byl ve váženém průměru splněn na 99,7%. Za celé čtvrtletí splnil tudíž textilní a oděvní průmysl výrobní plán na 94,2%.

Nejníže pod plánovanou úrovní je výroba bavlněných přízí, jež dosahovala za celé čtvrtletí 85,6% plánu. V březnu dosáhla však již 91,8% a také v dalších měsících možno očekávati zvýšení produkce. V přízích vlnařských, zvláště mykaných je plán naopak poměrně vysoko překročován: v lednu o 10,9%, v únoru o 10,6%, v březnu o 29,6% a za celé čtvrtletí o 17,1%. Jde o odvětví, v němž bude pravděpodobně možno splniti výrobní plán celoroční do 28. října. Opatření za tím účelem připravená se projevila ve vlnařských přízích a tkaninách již v březnu. Výroba tkanin dosáhla v tomto měsíci 124,5% plánu a za celé I. čtvrtletí dosahovala 113,2% plánu. Výroba v sektoru konopí, sisalu a jiných přízí vykazuje podstatné zvýšení s ohledem na terminované požadavky zemědělství pro období žní. Za celé I. čtvrtletí byl zde plán splněn na 104,8%. Také výroba pleteného a stávkového zboží vykazuje v březnu proti prvním měsícům roku podstatné zvýšení, takže za celé I. čtvrtletí byl plán překročen o 2,6%. Pod úrovní plánovanou pracuje výroba punčoch a ponožek (93,2%).

Průmysl kožedělný a gumárenský.

Kožedělný a gumárenský průmysl splnil v roce 1947 výrobní plán ve váženém průměru na 106,8%. Také v dosavadním průměru roku 1948 se výroba vyvíjela dobře a výrobní plán tohoto odvětví byl překročován v lednu o 3,2%, v únoru o 15,5%, v březnu o 20,4% a za celé I. čtvrtletí o 13,1%.

Poměrně nejníže je plněn plán — jako již loňského roku — v úseku výroby koželužské. Překročen byl z této výroby plán toliko u svrškových a podšívkových usní (o 16,8%), ale naproti tomu plán výroby spodkových usní chromových byl splněn toliko na 65,1%, spodkových usní I.—III. na 91,7% a plán usní ostatních co do váhy na 93,5% (co do plochy na 114,6%). Průmysl pracoval za rostoucího napětí v surovinách.

Poměrně mnohem vyšším procentem je plněn plán výroby obuvi. Za celé I. čtvrtletí 1948 bylo vyrobeno celkem 15,03 mil. párů obuvi všeho druhu, proti 10,91 mil. párů vyrobeným ve stejném období 1947. Znamená to překročení plánu o 16%. Přitom výroba kožené obuvi dosáhla 119,1%, výroba lehké vycházkové obuvi 98,8% a výroba gumové obuvi 121,7% plánovaného počtu. Výroba lehké vycházkové obuvi ustoupila vzhledem k poptávce po jarní obuvi. Tato výroba bude vyrovnána ve III. a ve IV. čtvrtletí, kdy se poptávka po vycházkové obuvi zvýší.

Z výroby gumárenské překročen byl plán u obručí pro automobily a traktory, a to za celé I. čtvrtletí o 17,7%. Naproti tomu výroba obručí pro jízdní kola a motocykly splnila plán jen na 90,9% a výroba gumových dopravních pásů se pohybovala na úrovni plánované (99,9%).

Průmysly výživy.

Průmysly výživy pracovaly v prvních měsících 1948 většinou pod nepříznivým vlivem slabé zemědělské sklizně z roku 1947, jejíž důsledky nemohly být plně odčiněny zvýšeným dovozem některých potravin a krmiv ze zahraničí. Jen některá odvětví průmyslu výživy, která pracují s dostatečnou základnou surovinovou, mohou vykazovati poměrně uspokojující stupeň plnění plánu.

Cukrovarská kampaň surovárenská byla skončena v posledních týdnech 1947, takže v období na začátku roku 1948 již surovárny nepracovaly. Naproti tomu byly v činnosti během všech tří prvních měsíců rafinerie cukru (vesměs v českých zemích), jež dohromady v lednu, únoru a březnu vyrobily 18 792 tun bílého cukru. Od počátku kampaně, t. j. od října 1947, bylo do konce března 1948 vyrobeno celkem 313 313 tun rafinády, což odpovídá jen 48,7% původně plánovaného množství. Rafinerie v českých zemích vyrobily z toho 283 471 tun cukru, což je 51,4% plánu, rafinerie na Slovensku 29 842 tun, čili 32,3% plánovaného množství. Melasy bylo vyrobeno v I. čtvrtletí 1948 celkem 2 943 tun. Od začátku kampaně do konce března 1948 bylo vyrobeno dohromady 98 007 tun melasy, což odpovídá 64,4% plánovaného množství.

Lihovarská výroba trpěla od začátku kampaně citelně nedostatkem surovin, zejména brambor. Právě s ohledem na tuto situaci byly sestaveny prováděcí plány na rok 1948. Pro I. čtvrtletí stanovily tyto plány výrobu 30 620 hl surového lihu

v hodnotě absolutního alkoholu. Skutečná výroba v I. čtvrtletí dosáhla však 37 029 hl, takže plán byl o 20,9% překročen. Z toho vyrobily lihovary v českých zemích 30 533 hl, čímž bylo dosaženo 147,7% plánovaného množství, kdežto lihovary na Slovensku vyrobily jen 6 496 hl, čili 65,3% plánovaného množství.

Surovinové obtíže určovaly také *výrobu sladařskou a pivovarskou*. Přesto však tato odvětví vykazují z průmyslů výživy poměrně značně vysoké plnění plánu. Bylo to způsobeno tím, že v posledních měsících 1947 se opozdila dodávka náhradních krmiv, zejména kukuřice, a tím se zdržel výkup ječmene od zemědělců. Výkup byl uskutečněn až později a tím se vysvětluje značné překročení plánu v měsících I. čtvrtletí 1948. Na Slovensku pracovaly v tomto období většinou jen obchodní sladovny, které byly zásobeny surovinou plynuleji. V českých zemích bylo vyrobeno v I. čtvrtletí 20 263 tun sladu, čímž byl původní výrobní plán překročen o 32,9%. České sladovny vykazují přitom splnění plánu na 161,6% a slovenské na 88,6%. Výstav piva ve stejném období dosahoval v celé republice skoro 1,50 mil. hl, čili 99,8% plánu. V českých zemích bylo vystaveno 95,5% a na Slovensku 124,7% plánovaného množství. V českých zemích bylo třeba výstav piva omezovati; zpracované množství ječmene na slad a sladu na pivo bylo zde menší, než by bylo zapotřebí podle poptávky. Po té stránce byly slovenské pivovary v lepší situaci než podniky v českých zemích.

Mlynářský průmysl se vyvíjel zcela pod nepříznivým vlivem nedostatečné loňské sklizně obilní a mlýnských výrobků z pšenice bylo vyrobeno v I. čtvrtletí celkem 159 170 tun a plán byl splněn jen na 82,6%. Podobně mlýnských výrobků ze žita bylo vyrobeno 155 471 tun a plán zde byl splněn jen na 68,4%.

Z potravinářského průmyslu překročen byl plán výroby umělých tuků jedlých o 7,1%, mléčných konserv o 1,7%, ovocných a zeleninových výrobků o 4,4% a octa o 18,7%. Poměrně dobře, s ohledem na produkci mléčnou, vyvíjela se výroba mlékárenského másla, k čemuž přispělo také snížení tučnosti mléka dodávaného spotřebitelům. Následkem toho byl splněn výrobní plán mlékárenského másla na 99,1%. Mnohem hlouběji pod plánem pracovala výroba taveného loje (43,5%), surových olejů (72,1%) a škrobu (54,6%).

Výroba tabákového zboží se pohybovala vesměs nad plánem, a to cigaret o 12,4%, doutníků o 21,3% a dýmkového tabáku o 1,8%.

Výsledky celkového hospodářství průmyslového.

Jak poznamenáno již v předešlých zprávách, dvouletým plánem není řízena celá naše hospodářská činnost a ani veškerá výroba průmyslová. Do plánu jsou zařaděny jen základní výrobní úkoly. Jde však o výroby tak důležité, že plánem je nepřímo ovlivněna průmyslová činnost celková. Zákon o dvouletém hospodářském plánu rovněž jednak stanoví dílčí výrobní úkoly jednotlivým odvětvím průmyslu, jednak obecně předpisuje, že průmyslová výroba celková se má postupně stupňovat tak, aby do konce roku 1948 překročila úroveň předválečnou (z r. 1937) průměrně o 10%. Jeví se tudíž potřeba sledovati nejen vývoj výroby podle dílčích úkolů jednotlivých odvětví průmyslu, ale i vývoj průmyslové výroby jako celku.

V této čtvrtletní zprávě je měřen celkový rozsah průmyslové výroby zatím jen dvěma ukazateli, a to počtem činných osob v průmyslu (zaměstnaností) a indexem průmyslové výroby.*)

Počet *osazenstva činného v průmyslu* (dohromady se stavebnictvím) činil v tisících osob:

Stav	České země	Slovensko	Celá ČSR
1937, 31. prosince	.	.	1 398,0
1944, 31. prosince	.	.	1 738,2**)
1946, I. čtvrtletí	1 053	127	1 180
1947, 1. ledna	1 074	162	1 236
1. dubna	1 122	164	1 286
1. července	1 129	190	1 319
1. října	1 189	202	1 391
1. listopadu	1 226	202	1 428
1. prosince	1 226	202	1 428
1948, 1. ledna	1 210	194	1 404
1. února	1 208	183	1 391
1. března	1 208	184	1 392
1. dubna	1 206	191	1 397

Bližší rozbor zaměstnanosti v průmyslu je podán dále v kapitole o mobilisaci pracujících. Pokud jde o celkovou zaměstnanost, vyvrcholila v českých zemích i na Slovensku v posledních měsících (v listopadu) r. 1947, načež v českých zemích

*) Jiné ukazatele (počet odpracovaných hodin, vyplacené mzdy a platy, nákup a odbyt) bude lze uvést až dodatečně po zpracování průmyslové statistiky za příslušné období.

**) Bez průmyslu stavebního (podle místních jednotek).

během prosince a celého I. čtvrtletí 1948 klesala, až k 1. dubnu byla asi o 20 000 osob nižší než v listopadu a prosinci 1947; na Slovensku pak trval pokles jen do ledna 1948, od té doby se osazenstvo početně opět zvětšovalo, ale přesto k 1. dubnu 1948 bylo proti nejvyššímu stavu z posledních měsíců r. 1947 nižší asi o 11 000 osob. V posledních měsících r. 1947 bylo v průmyslu (i se stavebnictvím) činno v celé republice asi 1 428 000 osob, což bylo 102,1% zaměstnanosti předválečné (z konce r. 1937). Po přechodném poklesu během prosince a ledna se zaměstnanost zvýšila k 1. dubnu 1948 celkem na 1 397 000 osob, což odpovídá asi 99,9% počtu osazenstva před válkou.

Tento pokles počtu činných osob se neprojevuje rovnoběžně s vývojem průmyslové výroby. *Index průmyslové výroby*, počítaný Státním úřadem plánovacím na základě r. 1937 = 100, činil:

	Průmysl bez výživy	Průmysl výživy	Průmysl úhrnem
1947, leden	79,5	60,7	76,9
únor	82,5	60,2	79,4
březen	85,1	63,4	82,0
duben	91,5	63,2	87,6
květen	92,2	66,8	88,6
červen	94,8	75,4	92,1
červenec	78,8	61,5	76,4
srpen	83,7	68,5	81,6
září	91,5	72,2	88,8
říjen	98,7	69,4	94,6
listopad	102,6	71,9	98,3
prosinec	98,2	66,4	93,7
celý rok	90,5	65,2	87,0
1948, leden	98,5	.	.
únor	102,3	.	.
březen	105,0	.*)	.
duben	104,6	.	.

Po přechodném poklesu průmyslové výroby v prosinci a lednu, kterýžto pokles je povahy sezónní (období vánoční, zimní počasí), pokračovala výroba v dalších jarních měsících 1948 v opětném vzestupu. V březnu dosáhla průmyslová výroba (bez výživy) 105% úrovně z roku 1937 a na této výši se zhruba

*) Jde většinou o výrobu sezónní; proto je index počítán až pro celý rok, příp. pro delší období než jeden měsíc.

udržela i v jarním období dalším. Index průmyslu výživy není počítán měsíčně, neboť jde tu většinou o výroby sezónní. Výroba těchto odvětví bude do indexu dosazena celoročně. Celkový index průmyslové výroby (i s výživou) je o něco nižší než uvedených 105% v březnu. Dosavadní vývoj průmyslové výroby však svědčí, že plněn je úkol stanovený zákonem o dvouletém hospodářském plánu, aby průmyslová výroba vcelku překročila do konce roku 1948 úroveň předválečnou průměrně o 10%.

Až do posledních měsíců r. 1947 dosahoval průmysl své výroby s poněkud vyšším počtem osazenstva než před válkou, čili produktivita práce se pohybovala pod úrovní předválečnou (viz o tom zprávu o plnění plánu za rok 1947), což platí zvláště o průmyslu výživy. V prvních měsících r. 1948 pokračoval, jak výše uvedeno, vzestup průmyslové výroby při ustálené, příp. klesající zaměstnanosti, měřené počtem činných osob. Z toho vyplývá dále se zvyšující produktivita práce, která v průmyslu bez výživy již stoupla nad úroveň předválečnou, zatím co v průmyslu výživy se sice zlepšila, ale zůstává pro nízký stupeň výroby stále nízká. Stupeň zaměstnanosti byl tento:

Index zaměstnanosti v průmyslu (1937 = 100)

	celkem bez výživy	výživy	úhrnem s výživou
1947, leden	92,8	104,2	93,7
únor	94,0	101,6	94,7
březen	94,6	99,8	95,1
duben	94,9	98,8	95,2
květen	95,1	97,4	95,3
červen	95,3	97,2	95,4
červenec	95,6	97,7	97,1
srpen	97,8	100,2	98,1
září	99,5	103,8	99,8
říjen	100,3	133,9	103,1
listopad	101,4	123,4	103,4
prosinec	101,1	103,5	101,3
celoroční průměr	96,5	105,1	97,3
1948, leden	102,2	99,8	102,1
únor	102,4	99,1	102,2
březen	102,5	96,5	102,1

Přirovnáme-li dříve uvedený index průmyslové výroby s tímto indexem zaměstnanosti, jeví se *vývoj produktivity práce* — v procentech z roku 1937:

		Průmysl bez výživy	Průmysl výživy	Průmysl úhrnem (i s výživou)
1947,	leden	85,6	58,3	82,1
	únor	87,8	59,2	83,8
	březen	90,0	63,5	86,2
	duben	96,4	64,0	92,0
	květen	96,9	68,6	93,0
	červen	99,5	77,6	96,5
	červenec	82,4	62,9	78,7
	srpen	85,6	68,4	83,2
	září	91,9	69,5	89,0
	říjen	98,4	51,8	91,8
	listopad	101,2	58,2	95,1
	prosinec	97,1	64,2	92,4
	roční průměr	93,8	63,1	89,4
1948,	leden	96,4	·	·
	únor	99,9	·	·
	březen	102,4	·	·

V průmyslu bez výživy překročena byla produktivita v prvních jarních měsících 1948 opět nad úroveň předválečnou. V průmyslu výživy zůstala však velmi nízká, poněvadž počet činného osazenstva nemohl být snížen v tom rozsahu, jak to odpovídá snížené výrobě těchto odvětví průmyslu.

III.

ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA.

Ve dvouletém plánu se pro rok 1948 nepočítalo ještě s větší přestavbou zemědělské výroby. V omezené míře se má uskutečnit přesun z rostlinné výroby do výroby živočišné; tato snaha nalezla svůj odraz v konstrukci prováděcích plánů na rok 1948. Tento přesun je tam vyjádřen jednak zmenšením orné půdy ve prospěch pastvin a luk, jednak zvýšením ploch pícnin. Má se tak získat dostatečné množství krmiva k intensivnější výrobě živočišné. Sucho z roku 1947 a jeho důsledky mají za následek, že v druhém roce dvouletého plánu nebude vždy možné tuto zásadu provádět důsledně; bylo a je nutné zařizovat se při praktickém provádění plánu podle okamžité situace.

Jestliže se myšlenka t. zv. vstřícných plánů mohla v prvním roce dvouletky uplatnit v zemědělství jen zčásti, stalo se tak proto, že začátek dvouletého plánu padl v zemědělství do poloviny hospodářského roku. Pro hospodářský rok 1946/47 bylo methody vstřícných plánů použito jen pro stanovení ploch jařin. Teprve v hospodářském roce 1947/48 bylo možné uplatnit methodu vstřícných plánů v mnohem větší míře; plány osevu všech plodin mohly v důsledku toho být přizpůsobeny předloženým vstřícným plánům.

Změny ve výrobních úkolech na rok 1948 oproti zákonu o dvouletém hospodářském plánu se vysvětlují zčásti právě uplatněním methody vstřícných plánů, zčásti též důsledkem mimořádného sucha v roce 1947. V rostlinné výrobě byla ve srovnání se zákonem zvýšena osevní plocha pšenice, zatím co plánovaná sklizeň ovsa a ječmene byla snížena. Osevní plocha kukuřice se má rozšířit za účelem zajištění krmiv při nedostatku ostatní píce. Plochy luštěnin byly stanoveny tak, aby jedlé luštěniny kryly potřebu obyvatelstva. Na rok 1948 je plánována zelenina v polních kulturách, aby byla ulehčena výživovací situace při očekávaných snížených dávkách v první polovině roku. Na Slovensku bylo třeba přistoupiti k omezení ploch zeleniny. Plochy brambor jsou proti původnímu plánu zvýšeny, aby poskytly základnu pro lidskou výživu i pro výkrm dobytka. Také osevní plocha cukrovky je zvýšena. U olejnin se usiluje o to, aby jejich pěstování, jež se stále ještě nesetkává s potřebným pochopením, bylo udrženo.

V živočišné výrobě se plánují značně nižší stavy skotu, než se původně předpokládalo; teprve koncem roku 1948 má být dosaženo těch početních stavů, kterých mělo být dosaženo už koncem roku 1947. Nebude také dosaženo původně plánovaného počtu prasnic. Průměrná jatečná váha jednoho kusu je stanovena nižší, než bylo dosaženo v roce 1947. Očekává se proto menší výtěžnost sádla než v roce 1947. Důsledkem nedostatku krmiv je rovněž snížení výroby mléka. Předpokládá se, že počet dojnic klesne pod průměrný počet, že však během roku bude z jalovic doplněn. Průměrná roční dojivost je v první polovině roku z týchž důvodů plánována níže, než stanovil plán původně. Nižší snůška vajec je odůvodněna tím, že počátkem roku nebylo dosaženo počtu slepic, který byl předpokladem plánované snůšky.

Výroba rostlinná.

Dlouho trvající období sucha, které v roce 1947 tak neblaze ovlivnilo naši úrodu, skončilo v listopadu 1947, kdy nastal konečně podstatný obrat v celkové povětrnostní situaci. Vcelku se poslední měsíce minulého roku vyznačovaly při normální teplotě mimořádným množstvím srážek, které spadly ve formě deště a ve vyšších polohách ve formě sněhu, který však až na nejvyšší polohy většinou roztál. Rovněž první dva měsíce roku 1948 se vyznačovaly celkem mimořádně bohatými srážkami. Leden byl neobyčejně teplý; měsíční průměr teplot se pohyboval kolem — 2 až — 3° C, na hřebenech hor — 4 až — 5° C, což jsou hodnoty asi o 4° C vyšší než normál. Rovněž první polovina měsíce února byla abnormálně teplá, kdežto druhá jeho polovina byla mimořádně studená, kdy nejnižší teploty klesly až na — 20° C i níže. Vcelku však normální měsíční průměr teploty tyto rozdíly setřel. V březnu nastalo počasí, které bylo příznivé brzkému zahájení polních prací, které oproti loňskému roku započaly o 2 až 3 týdny dříve.

Podle údajů státního úřadu statistického lze předpokládat, že ozimé obilniny přezimovaly vcelku dobře, takže rozsah ploch, které bylo anebo ještě bude nutno zaorat v důsledku špatného jejich přezimování nebo poškození škůdci, bude pravděpodobně odpovídat normálním poměrům. Přitom u žita bude rozsah škod větší než u pšenice. Poměrně největší škody utrpěly ozimé olejniny a pícniny. K 1. dubnu 1948 nebylo lze tento rozsah škod na ozimech ještě s konečnou platností zjistit, neboť slabší porosty jsou přihnojovány dusíkatými hnojivy a záleží na dalším

průběhu povětrnosti, zda budou tyto porosty udrženy anebo bude-li nutno je zaorat.

Stav ozimé pšenice byl v průměru českých zemí asi o 10% lepší než normální, kdežto u ozimého žita asi 5% podnormální. Relativně horší stavy jsou vykazovány v oblasti obilnářsko-bramborářské.

U ozimých olejnin byl stav v průměru českých zemí asi o 60—65% horší než normální a souvisí také s jejich špatnějším stavem, který tyto plodiny vykazovaly na konci roku 1947.

Z pícnin vykazovaly jetele v průměru českých zemí stav asi o 60% horší než normální, kdežto vojtěšky byly vcelku lepší (asi o 10% horší než normální stav). Podobně jako u olejnin projeví se tento zjev u pícnin též na rozsahu ploch, které byly nebo ještě pravděpodobně budou zaorány.

Stav luk a pastvin (podobně jako vojtěšek) se od podzimu zlepšil a byl k 1. dubnu 1948 klasifikován v průměru českých zemí u luk jako normální a u pastvin asi o 15% podnormální.

Podle zpráv státního úřadu statistického byl ke dni 18. dubna 1948 splněn plán osevu hlavních zemědělských plodin, jak vyplývá z přehledu:

České země.

	Plán ha	Osetо ha	Splnění v %
Pšenice	467 363	485 442*)	103,9
Žito se roureží	527 879	553 193*)	104,8
Ječmen	325 670	282 542	86,7
Oves	421 545	359 446	85,3
Olejniny	55 516	24 436	44,0
Brambory rané	10 350	13 501	130,4
Brambory polorané a pozdní	403 277	94 007	23,3
Cukrovka	146 066	59 591	40,8
Kukuřice na zrno	13 306	2 166	16,3

Slovensko.

	Plán ha	Osetо ha	Splnění v %
Pšenice	351 288	360 837*)	102,7
Žito se soureží	170 154	174 914*)	102,8
Ječmen	270 985	247 207	85,0
Oves	166 375	114 563	68,9

*) Nejsou odečteny plochy zaoraných ozimů.

	Plán ha	Oseto ha	Splnění v %
Olejniny	24 503	10 251	41,4
Brambory rané	2 800	3 433	122,6
Brambory polorané a pozdní	187 460	41 409	22,1
Cukrovka	40 000	26 376	65,9
Kukuřice na zrno	109 795	25 991	23,7

Československo.

	Plán ha	Oseto ha	Splnění v %
Pšenice	818 651	846 279*)	103,4
Žito ze soureží	698 033	728 107*)	104,3
Ječmen	616 345	529 749	86,0
Oves	587 920	474 009	80,6
Olejniny	80 019	34 692	43,4
Brambory rané	13 800	16 934	122,7
Brambory polorané a pozdní	590 359	135 416	22,9
Cukrovka	186 066	85 967	46,2
Kukuřice na zrno	123 101	28 157	22,9

Nutno podotknouti, že vykazované vysoké splnění plánu osevu chlebového obilí neodpovídá zcela skutečnému stavu, protože u pšenice i žita nemohla být při propočítávání odečtena plocha zaoraných ozimů, protože nebyla známa. Naproti tomu však osev v dalších jarních měsících v důsledku příznivého počasí pokračoval, takže celkový stav osevu se — zejména po značných vodních srážkách — zlepšoval.**)

Z hořejších výsledků možno očekávat, že za normálních klimatických podmínek budou výsledky sklizně dobré až velmi dobré. Vyskytly se škody, způsobené mimořádným rozšířením

---

*) Nejsou odečteny plochy zaoraných ozimů.

**) Podle stavu, zjištěného ke dni 30. května 1948, byl splněn osevní plán takto: pšenice v celém státě na 104,6% (z toho v českých zemích na 104,8% a na Slovensku na 104,3%), u žita na 100,1% (v českých zemích na 98,9%, na Slovensku na 103,8%), ječmene na 101,0% (v českých zemích na 98,9%, na Slovensku na 103,8%), ovsa na 105,0% (v českých zemích na 106,3%, na Slovensku na 102,3%), olejnin na 94,5% (v českých zemích na 97,3%, na Slovensku na 87,9%), brambor ranných na 160% (v českých zemích na 130%, na Slovensku na 269%), brambor poloraných a pozdních na 90% (v českých zemích na 88%, na Slovensku na 94,3%), cukrovky na 96,9% (v českých zemích na 97%, na Slovensku na 96,5%) a kukuřice na zrno na 103,1% (v českých zemích na 112%, na Slovensku na 102%).

škůdců. Zdá se však, že v dalším průběhu vegetace při poměrně bohatých vodních srážkách ve spojení s nízkými nočními teplotami se výskyt škůdců snižuje a jejich působení zmenšuje.

Výroba živočišná.

Ve výrobě živočišné se i nadále v prvních měsících roku 1948 pociťoval tíživě nedostatek krmiva a píce, zejména objemné. Tento nedostatek se postupně zmenšoval se vzrůstem zeleného krmení.

Nedostatek píce se obrážel v nízkých početních stavech dobytka. Podle definitivních zpráv státního úřadu statistického v Praze a státního plánovacího a statistického úřadu v Bratislavě byly početní stavy skotu a prasat ve srovnání s plánem tyto:

Početní stavy skotu a prasat.

	Plánovaný stav k 1. I. 1948	Skutečný stav k 1. I. 1948	Skutečný stav k 1. I. 1947	Stav k 1. I. 1948 v % ke stavu k 1. I. 1947	Stav k 1. I. 1948 v % plánu
Skot:					
české země	3 004 900	2 431 204	2 962 985	82,0	80,9
Slovensko	1 072 600	843 763	1 011 866	83,4	78,7
ČSR	4 077 500	3 274 967	3 974 851	82,4	80,3
z toho *krávy:*					
české země	1 533 000	1 355 398	1 465 944	92,5	88,4
Slovensko	576 400	506 455	554 938	91,2	87,8
ČSR	2 109 400	1 861 853	2 020 882	92,1	88,2
Prasata:					
české země	2 449 900	1 979 296	2 262 200	87,5	80,8
Slovensko	947 200	586 605	682 247	86,0	61,9
ČSR	3 397 100	2 565 901	2 944 447	87,1	75,5
z toho *prasnice:*					
české země	265 000	204 491	237 794	86,0	77,2
Slovensko	139 700	90 756	141 933	63,9	65,0
ČSR	404 700	295 247	379 727	77,7	73,0

Definitivní výsledky sčítání na Slovensku jsou nepatrně lepší proti výsledkům předběžným. Celkem se však ukazuje, že k 1. lednu 1948 byly početní stavy hovězího i vepřového dobytka značně pod úrovní plánovanou, a to u skotu celkem o 19,7% a z toho u krav o 11,8%, u prasat pak celkem o 24,5% a z toho u prasnic o 27%. Během prvního čtvrtletí 1948 plnili zemědělci dodávkové kontingenty dobytka z velké části nad plán, poněvadž toho vyžadovala situace vyživovací. Tyto dávky šly však zčásti z podstaty. Proto lze předpokládat, že početní stavy dobytka v prvních jarních měsících 1948 jsou proti stejné době 1947 ještě nižší než uvedeno v hořejším číselném přehledu, a že také ve srovnání s plánem je skutečný stav o něco horší.

Výroba masa, mléka a vajec.

Nabídka *hovězího dobytka* se pohybovala během tří prvních měsíců 1948 podstatně pod úrovní loňskou. Porážky skotu v českých zemích činily:

Poraženo kusů	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	42 487	31 595	40 636	114 718
1947	65 773	66 511	71 651	203 935
Celková živá váha q				
1948	170 189	124 892	155 716	450 897
1947	291 645	285 942	299 430	877 017
Průměrná živá váha kg				
1948	406,4	400,6	389,1	398,7
1947	443,4	429,9	417,9	430,4

Celková živá váha odporaženého skotu byla tedy v I. čtvrtletí 1948 téměř jenom poloviční ve srovnání s I. čtvrtletím 1947. Také průměrná živá váha odporaženého skotu byla nižší než loni.

K výše uvedeným číslům dlužno ještě připočísti odporažená telata, jichž bylo:

	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
Kusů	57 295	48 545	45 411	151 251
Celková živá váha q	31 703	26 893	24 903	83 499
Průměrná živá váha kg	55,7	55,7	55,9	55,7

Jiná situace než u skotu se jeví u porážek *vepřového dobytka.* Porážky prasat v českých zemích činily:

Poraženo kusů	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	334 092	198 227	159 368	691 687
1947	315 993	244 248	211 575	771 816
Z toho domácích porážek				
1948	221 037	142 118	96 860	460 015
1947	227 230	164 575	114 152	505 957

Celková živá váha q	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	328 535	198 598	160 126	687 259
1947	254 187	190 267	117 205	561 659
Průměrná živá váha kg				
1948	98,5	100,4	100,7	99,9
1947	100,1	98,1	93,2	97,1

Zatím co počet poražených prasat byl letos nižší než loni, živá váha odporažených kusů byla celkem o 22% vyšší.

Pokud jde o *produkci mléčnou,* počítá se v českých zemích s počtem 1 355 398 dojnic, proti počtu asi 1 465 944 před rokem. Čísla z mlékárenského hospodářství v českých zemích podávají tento obraz za I. čtvrtletí:

Nadojeno mléka v tis. hl	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	1 412,8	1 322,2	1 389,2	4 124,2
1947	1 526,8	1 404,6	1 562,7	4 494,1
Z toho dodáno do mlékáren a sběren				
tis. hl	614,6	599,6	637,4	1 851,5
%	43,5	45,3	46,0	44,9

Průměrná denní dojivost litrů				
1948	3,4	3,4	3,3	3,4
1947	3,3	3,4	3,4	3,3

Proti stejnému období 1947 bylo nadojeno v I. čtvrtletí 1948 o 8% méně mléka, což je hlavně důsledkem sníženého počtu krav. Vykazovaná průměrná dojivost je stejná jako před rokem.

O *snůšce vajec* lze uvésti tato čísla:

Počet slepic v tis.	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	8 708,4	8 621,3	8 466,1	8 598,6*)
1947	7 222,8	7,136,1	7 007,7	7 122,2*)

Snůška vajec v tis. kusů				
1948	39 428	66 083	114 177	219 689
1947	22 165	36 037	85 296	143 499

Z toho vykoupeno tis. kusů	leden	únor	březen	I. čtvrtletí
1948	3 401	21 263	54 682	79 346
1947	695	5 170	35 435	41 300

Průměrná snůška na jednu slepici				
1948	4,5	7,7	13,5	25,7
1947	3,1	5,0	12,2	20,3

Celková snůška vajec stoupla v prvním čtvrtletí 1948 proti stejné době 1947 téměř o 75,2 mil. kusů, čili asi o 53%. Následkem toho stoupl i výkup vajec, který činil v lednu 8,6%, v únoru 32,2%, v březnu 47,9% a v celém I. čtvrtletí průměrně 36,1% snůšky. Také vykazovaná průměrná nosnost je letos podstatně vyšší než před rokem.

---

*) V průměru počtu v lednu až březnu.

Lesní hospodářství.

V měsíci březnu skončilo v lesním hospodářství první pololetí lesního hospodářského roku 1947/48. Plnění veškerých úkolů probíhalo během celého pololetí celkem úspěšně, až na dvě výjimky: odvoz dříví a sběr lesního osiva.

Odvoz dříví byl po celou dobu brzděn nedostatkem gumových obručí, motorových vozidel, místy i nedostatkem obuvi pro povozníky a hlavně nepříznivým počasím. Letošní zima byla neobyčejně vlhká a vyznačovala se nedostatkem sněhu v horách. Lesní cesty byly po většinu zimy velmi špatně sjízdné. Z těchto příčin byl úkol plánovaný pro prvé pololetí splněn pouze na 75%. Dá se však očekávat, že toto zpoždění může být za příznivého počasí v druhém pololetí z valné části vyrovnáno.

Celkový plánovaný roční sběr lesního osiva byl v prvém pololetí splněn pouze na 51,5%. Příčinou je neúroda lesního osiva, způsobená loňským suchem. Sklizeň lesního osiva byla měsícem březnem prakticky skončena a nedá se proto očekávat splnění tohoto plánu. Neúroda se projevila nejvíce u žaludů (sklizeno pouze 12%) a u semen jehličnanů (sklizeno 87% ročního plánovaného množství). Naproti tomu plán sběru ostatních semen listnáčů byl dík letošnímu příznivému roku k vývoji semene překročen o 178%.

Bude tedy možno nahraditi nedostávající se žaludy semenem ostatních listnáčů. Semena ostatních listnáčů jsou mnohem lehčí než žaludy a nemohou proto nahradit tato semena co do váhy (odtud plyne splnění tohoto úkolu pouze na 51%); bude možno vypěstovat z nich mnohem větší počet lesních sazenic, než by byl vypěstován z nedostávajícího se množství žaludů. Není proto třeba obávat se nijak důsledku plynoucích z nesplnění plánu sběru osiva.

Těžba dříví plní se úspěšně co do celkového množství, nikoliv však podle jednotlivých druhů dříví. Těžba kulatiny a paliva je vyšší, těžba ostatních druhů dříví — především vlákniny a doloviny — je nižší. Příčinou jsou zde poměry povětrnostní, nevyvážené sazby úkolové a nedostatek dělnictva.

Práce zalesňovací, které budou prováděny hlavně v druhém pololetí, zejména v měsících dubnu a květnu, probíhaly normálně. V obnově lesa bylo dosud provedeno 21%, v zalesňování nelesních půd 53% ročního úkolu.

V přehledu lze shrnouti výsledky lesního hospodářství za první pololetí lesního hospodářského roku 1947/48 takto:

	Plánováno	Provedeno	Splnění plánu v %
Těžba dříví tis. plm	7 104	8 236	115,9
Odvoz dříví tis. odv. jedn.	7 458	5 588	74,9
Obnova lesních ploch ha	30 000	6 830	20,7
Zalesnění nelesních půd ha	2 400	1 274	53,1
Rozšíření lesních školek ha	247	109	44,1
Sklizeň lesního osiva q:			
žaludů	10 316	1 217	11,8
semen ostat. listnáčů	1 741	4 837	277,8
semen jehličnatých	443	386	87,1
celkem	12 500	6 440	51,5

IV.

STAVEBNICTVÍ.

Zákon č. 192/1946 Sb., o dvouletém hospodářském plánu, stanovil pro obor stavebnictví úkoly podle něhož všeobecně v § 1 má být opatřen potřebný počet bytů, provedeny veliké stavby pro průmysl a zemědělství, obnoveny a doplněny veřejné komunikace a zařízení, zahrnujíc v to zařízení k účelům zdravotním, provedeny a zlepšeny stavby vodohospodářské a zařízení asanační a zajištěno provedení naléhavých staveb samosprávních. V § 4 zákona byly dále konkretně stanoveny úkoly stavebnictví a mezi nimi je obnova, případně nové postavení 125 000 bytových jednotek nákladem 14 miliard Kčs, pořízení staveb průmyslových nákladem 7 530 mil. Kčs, staveb zemědělských nákladem 1 540 mil. Kčs, a provedení případně dokončení nebo obnovení staveb pro dopravu železniční, silniční, vodní leteckou a poštovní celkovým nákladem 6 460 mil. Kčs. Kromě toho jest určeno v rámci investic pro stavebnictví v § 6 10,2 miliardy Kčs na pozemní, vodohospodářské, dopravní a jiné veřejné stavby. Podle původních plánů mělo být ze stavební dvouletky provedeno v roce 1947 asi 40% a v r. 1948 zbylých 60%. Průběh stavební činnosti v roce 1947 však nebyl uspokojivý. Plán nebyl splněn v předpokládané míře a měla-li by být stavební dvouletka splněna v celém původním rozsahu, bylo by třeba splniti v roce 1948 nejen úkol určený původně pro tento rok, nýbrž nadto ještě onu část, která nebyla splněna v roce 1947 a byla přenesena do roku 1948. Tento zvýšený úkol se ukázal těžko proveditelný. Především jsme na konci roku 1947 neměli náležitý přehled o skutečné stavební činnosti v roce 1947, abychom mohli přesně posoudit, v jakém měřítku byla stavební dvouletka během roku plněna. Příčinou je značná místní rozptýlenost staveb a s tím související nedostatečná evidence stavební činnosti. Následkem toho nebylo koncem roku 1947 známo, jak veliká část stavebních úkolů byla splněna a jak veliká část nesplněných úkolů by měla být přenesena do roku 1948, aby pro tento rok byly přesně určeny prováděcí stavební plány. Proto vláda, projednávajíc ve své schůzi dne 9. prosince 1947 prováděcí plány výrobní na rok 1948, schválila prováděcí plány stavební jen prozatímně a zmocnila předsednictvo vlády, aby je v definitivním znění schválilo dodatečně, až budou upra-

veny. S ohledem na tyto přípravy bylo všem okresním národním výborům prostřednictvím zemských národních výborů počátkem ledna 1948 oznámeno, že až na další se smí pokračovati jenom ve stavbách započatých a že se nemá začínat se stavbami novými. Na základě usnesení Ústřední plánovací komise byla pak nařízena všeobecná revise stavebních projektů s hlediska pokročilosti v provádění, s hlediska krytí materiálového atp. Na základě této revise byl stanoven rozvrh stavebních prací ve stavbách bytových pro rok 1948.

Prováděcí plány v oboru staveb veřejných, průmyslových, zemědělských a dopravních na rok 1948 byly sestaveny během prvních měsíců 1948 a schváleny byly předsednictvem vlády dne 12. dubna 1948. Plány v oboru staveb bytových byly dále předmětem jednání plánovacích míst s národními výbory. V přípravě těchto plánů je brán zřetel netoliko k potřebám bytových staveb v jednotlivých závodech, nýbrž zároveň k přítomné situaci ve výrobě a zásobování stavebními hmotami, v pracovních silách a pod. Jisté je, že proti původnímu úkolu stavební dvouletky bude rozsah stavební činnosti upraven, při čemž je snahou, aby byla uskutečněna taková úprava plánu, aby jí odpovídaly možnosti jejich provedení.

Přítomné hlášení o průběhu stavební činnosti za období I. čtvrtletí 1948 je podáváno na podkladě šetření státního úřadu statistického. Hlášení není úplné. Vztahuje se jen na české země a přitom ani odtud nejsou údaje z jednotlivých odvětví stavební činnosti úplné.

Bytové stavby.

Spěšné hlášení o bytových stavbách není úplné ani z českých zemí. Neobsahuje zprávu celkem o 1 195 nových bytech a o 4 295 rekonstruovaných bytech z celkového počtu 45 202 bytů. Znamená to, že hlášením je zachyceno jen asi 33% bytů.

Podle předběžného operativního plánu byl pro první čtvrtletí 1948 stanoven vzhledem k příznivému počasí úkol, který se rovnal 20% celoročního stavebního úkolu bytového. Ve skutečnosti byl tento plán splněn co do počtu jednotek jen na 6,9% a co do stavebního nákladu na 8,8% z ročního úkolu daného usnesením vlády z 9. XII. 1947, čili na 35%, resp. na 44% počítáno z úkolu čtvrtletního. Za první tři měsíce bylo podle spěšného hlášení skutečně dokončeno a dáno do užívání celkem 293 bytů, z nichž 124 bylo v novostavbách a 169 bytů bylo rekonstruovaných.

Nový revidovaný plán bytových staveb, který schválil předseda vlády dne 8. července 1948 a který nahradil zatímní plán schválený vládou 9. prosince 1947, stanoví celoroční úkol výstavby bytů v českých zemích v částce 5 780 mil. Kčs. Kdybychom srovnali skutečnou stavební činnost v I. čtvrtletí 1948 zachycenou v spěšném hlášení s tímto návrhem, vycházelo by plnění průměrně 14,5% co do počtu bytů a 14,2% co do stavebního nákladu celoročního plánu, což je plnění 71% plánu čtvrtletního. Během roku 1947 bylo prostavěno 3 295 mil. Kčs staveb bytových podle spěšného hlášení bytové dvouletky. Kdyby se měla stavební činnost vyvíjeti nadále tímto tempem, tu by bytové stavby obsažené v prováděcím plánu na rok 1948 v celkové částce 5 780 mil. Kčs trvaly více jak půldruhého roku. Vedle obecných důvodů, které působily k nesplnění bytového plánu dříve, přistupuje nyní zejména nedostatek instalačního materiálu a jeho neuspokojivá distribuce, které zdržují velmi citelně dokončení staveb již pod střechou. Následkem toho je, že řemeslné práce si vyžadují často několikanásobné doby, potřebné na stavbu samu.

Stavby veřejné.

V tomto odvětví stavební činnosti je přítomné spěšné hlášení z českých zemí úplné. Celoroční úkol ve veřejných stavbách pro rok 1948 v zemích českých je stanoven podle prováděcích plánů, schválených předsednictvem vlády dne 12. dubna 1948, na 5 878,7 mil. Kčs. Ve skutečnosti bylo v I. čtvrtletí 1948 prostavěno 403,6 mil. Kčs, což je 6,9% celoročního úkolu. Z toho byl splněn nejlépe plán staveb posemních (na 8,7%), v druhé řadě plán staveb silničních a mostních (na 7,5%), pak následují stavby vodohospodářské (na 8,5%) a posléze stavby jiné (na 1,9%). Počítáno čtvrtletně, splněn byl plán veřejných staveb na 34%.

Spěšné hlášení zachycuje celkem za 22 481 mil. Kčs veřejných staveb. Z toho bylo provedeno v roce 1947 jen 2 831 mil. Kčs, čili 12,6%. Kdyby tento celoroční úkol byl proveden jenom na stavbách započatých, byly by při dosavadním tempu tyto stavby dokončeny asi za čtyři roky. Poněvadž tento předpoklad není možno zachovati a bude třeba nejdůležitější stavby letos nejen dokončiti, ale některé další ještě začíti, je situace tím napjatější. Bude třeba učiniti opatření, která by této situaci co nejúčinněji čelila.

Stavby průmyslové.

Spěšné hlášení zachycuje celkem za 4 043 mil. Kčs staveb průmyslových, zatím co v prováděcích plánech, schválených předsednictvem vlády dne 12. dubna 1948, se počítá s částkou 4 906 mil. Kčs. Spěšné hlášení obsahuje tudíž jen 82% staveb. Podle zjištění statistického úřadu provedeno bylo průmyslových staveb v I. čtvrtletí 1948 za 414,8 mil. Kčs, což je 10,3% ze 4 043 mil. Kčs, čili asi 51% čtvrtletního úkolu. Vyšším procentem splnil stavební plán průmysl báňský (11,8%), kovodělný (11,1%), chemický (10,7%), dřevodělny (12,6%), lihovarnický (17,3%), pivovarnický (32,6%) a potravinářský (10,5%). Průměrně na 10,3% splněn byl stavební plán průmyslu papírenského a grafického, kdežto všechna ostatní odvětví vykazují podprůměrné splnění stavebního plánu, a to průmysl energetický na 6,2%, hutnický na 6,6%, sklářský na 8,3%, průmysl stavebních hmot na 5%, průmysl textilní a oděvní na 7,9%, průmysl kožedělný a gumárenský a průmysl cukrovarnický po 7,5%, počítáno vesměs z celoročního úkolu zachyceného hlášením.

Celkem je rozestavěno za 3 314 mil. Kčs staveb podle plánu. Objednávky jsou ve skutečnosti větší asi o 18% a činí 3 916 mil. Kčs. Z toho bylo do 31. prosince 1947 prostavěno za 1 523 mil. Kčs a do 31. března 1948 za 1 938 mil. Kčs což jest 49,5% ze skutečné objednávky. Poněvadž celoroční úkol v průmyslových stavbách činí 4 906 mil. Kčs, je u průmyslových staveb možno započaté stavby ještě letos dokončiti pokud budou kryty dostatečně stavebními hmotami a nejsou nehospodárně plánovány. U průmyslových staveb však dosud není polovina staveb obsažených ve spěšném hlášení objednána.

Stavby zemědělské.

Spěšným hlášením je zachyceno jen 14,4% všech staveb plánovaných, ježto jím jsou šetřeny toliko stavby o stavebním nákladu větším než 1 mil. Kčs. Celkový stavební náklad jejich činí 198 mil. Kčs. Z toho bylo rozestavěno 79,8 mil. Kčs, čili asi 40%. Skutečné objednávky dosahují 110 mil. Kčs, čili cenové zvýšení činí asi 38%. Do konce roku 1947 bylo prostavěno 37 mil. Kčs a do konce března 1948 asi 48 mil. Kčs, čili 44% ze 110 mil. Kčs.

Za I. čtvrtletí 1948 bylo prostavěno skutečně 11,57 mil. Kčs, t. j. asi 8,5% celoročního plánu staveb zachycených spěšným

hlášením v hodnotě 137 mil. Kčs, čili 42% čtvrtletního úkolu. Věcné plnění je asi o zmíněných 38% nižší.

Stavby dopravní.

V tomto odvětví je stavební hlášení pro české země úplné. Za I. čtvrtletí 1948 bylo prostavěno 266,8 mil. Kčs, což je 10,5% celoročního plánu ve výši 2 537 mil. Kčs podle usnesení předsednictva vlády ze dne 12. dubna 1948, resp. 53% plánu čtvrtletního. Z toho nejvíce pokročily stavby pro dopravu silniční, kde byl celoroční plán splněn na 11%, pak následují stavby pro dopravu železniční (10,9%), stavby pro dopravu poštovní (8,5%), stavby pro dopravu říční (8,3%) a stavby pro dopravu leteckou (4%).

Spěšné hlášení zachycuje celkem za 11 454 mil. Kčs staveb dopravních. Z toho bylo provedeno do konce roku 1947 staveb za 3 308 mil. Kčs, čili 29%. Při dosavadním tempu prací by trvalo dokončení započatých staveb ještě asi tři roky. Poněvadž v dopravních stavbách je značná část velkých dlouhodobých staveb, není jejich provádění ani při tomto zjištění tak nehospodárné jako na příklad u staveb veřejných. V I. čtvrtletí 1947 byl plán dopravních staveb splněn na 44,9%.

Celková bilance.

Podle šetření státního úřadu statistického bylo v I. čtvrtletí 1948 prostavěno v českých zemích ve všech odvětvích 1 917,9 mil. Kčs, což odpovídá 9,9% celoročního plánu podléhajícího šetření, resp. asi 50% plánu čtvrtletního. Kdybychom srovnávali prostavěnýnáklad s prováděcími stavebními plány schválenými předsednictvem vlády dne 12. dubna 1948 a s revidovaným, zatím ještě neschváleným plánem bytových staveb, získali bychom tento přehled stavební činnosti v I. čtvrtletí 1948 v českých zemích:

Skupina staveb	Celkový náklad mil. Kčs	Spěšným hlášením zachyceno %	Stavby v operativních plánech 1948 mil. Kčs
bytových	5 780	88	5 086
veřejných	5 878	100	5 878
průmyslových	4 906	82	4 043
zemědělských*)	196	14	137
dopravních	2 537	100	2 537
Celkem	19 300	91,6	17 681

*) Zařazeny jsou jen stavby o nákladu nad 1 mil. Kčs z celoročního plánu zemědělských staveb ve výši 797 mil. Kčs.

Stavby	Skutečně bylo prostavěno v I. čtvrtletí 1948		
	mil. Kčs	% splnění plánu celoročního	čtvrtletního
bytové	821	14,2	71
veřejné	404	6,9	34
průmyslové	415	10,3	51
zemědělské	11	8,5	42
dopravní	267	10,5	53
Celkem	1 918	10,9	54

Povětrnostní podmínky byly pro stavební činnost v I. čtvrtletí 1948 neobyčejně příznivé, protože větší mrazy trvaly jen asi 18 dní, takže theoreticky odpadlo jen asi 15 směn práce venku. Z toho důvodu byl čtvrtletní plán na leden, únor a březen 1948 stanoven ve výši 20% plánu celoročního, proti 12% v I. čtvrtletí 1947.

Pokud jde o zaměstnanost ve stavebnictví pojednáno je o ní dále v kapitole o mobilisaci pracujících. Jeví-li se někde nedostatek pracujících ve stavebnictví, nejde o nedostatek obecný; je pociťován jen místně v několika obvodech, zatím co v ostatních krajích je stavebního dělnictva dostatek. Tak na příklad dobře byly kryty potřeby pracovníků v obvodech úřadů ochrany práce Praha, Děčín, Klatovy, Jindřichův Hradec a Liberec, kdežto nedostatečné krytí vykazovaly obvody Ostrava, Kladno, Most a Teplice-Šanov. Ve Slezsku docházelo z Polska na práci ve stavebnictví v rámci malého pohraničního styku asi 4 000 dělníků. V českých zemích byl během I. čtvrtletí a zvláště v březnu pozorován odchod dělníků slovenských. Je to pravděpodobně následek postupného odstraňování černých mezd ve stavebnictví po znárodnění stavebního podnikání a po vydání vyhlášky o odlučném na Slovensku. Taktéž provádění přídělového řízení zemědělské půdy má vliv na zaměstnanost ve stavebnictví. Z těchto důvodů bylo třeba učiniti některá opatření pro žádoucí distribuci stavebních pracovníků mezi jednotlivými oblastmi. Zároveň podporuje ministerstvo sociální péče i v roce 1948 nábor do stavebnictví jednorázovými podporami peněžními, přídavkovými lístky na potraviny a vydáváním poukazů na pracovní oděv a obuv. Kromě toho se připravuje opatření pro ubytování stavebních dělníků a zvláště pro vybudování internátů pro dorost.

Ústavodárným Národním shromážděním byl přijat zákon o znárodnění stavebnictví, kterým byly všechny stavební firmy, které po 1. lednu 1947 měly 50 nebo více zaměstnanců, znárod-

ňovány. Vedení tohoto znárodněného sektoru se zatím ujalo, až do ustavení národních podniků, ministerstvo techniky, které jmenovalo v českých zemích 10 zmocněnců a na Slovensku 7 zmocněnců, aby opatřilo všechny potřeby asi u 1 000 znárodněných firem. V českých zemích mají tito zmocněnci sídla v Praze, v Plzni, v Teplicích-Šanově, v Liberci, v Hradci Králové, v Brně, v Prostějově, ve Zlíně a v Ostravě, na Slovensku pak v Bratislavě, v Trenčíně, v Nitře, v Ružomberku, v Báňské Bystrici, v Prešově a v Košicích. Znárodněním stavebnictví jsou dány lepší předpoklady pro plánování výrobní ve stavebnictví, na rozdíl od dosavadního plánování správního. Lze se proto nadíti, že znárodnění přinese jako důsledek lepší plnění plánu nežli dosud.

Zvláštní pozornost věnována je plánovací službou vývoji cenovému ve stavebnictví. Podle šetření státního úřadu statistického stouply ceny hlavních stavebních hmot v průběhu roku 1947 asi o 53% a v českých zemích o 20—30%. Celkový stavební index nebyl zatím pro nedostatek podkladů zjištěn. Ministerstvo techniky provedlo loňského roku cenové šetření v českých zemích a podle něho se pohyboval index stavebních nákladů, počítaný na základě cen z 20. června 1939 = 100, mezi 382 a 450. V letošním roce zatím nebylo cenové šetření opakováno.

Nemenší pozornost je věnována dále stavbám mimo plán. Výjimky tyto jsou povolovány podle zákona č. 42/1947 Sb. Kromě těchto staveb, jichž bylo povoleno za I. čtvrtletí 1948 celkem 296 o celkovém nákladu 109,4 mil. Kčs, provádějí se další stavby mimo plán, jež souvisí s různými příležitostmi mimořádnými (výstavami, sjezdy, jubileji a pod.).

V.

DOPRAVA.

Kapacita dopravy je závislá na rozsahu investic, které byly a jsou prováděny do dopravních zařízení. A tu je dlužno přiznati, že ani nové investice ani obnova nemohly být provedeny po válce v měřítku, jak by toho vzhledem k stupňujícím se nárokům hospodářství na dopravu bylo zapotřebí. Prováděcí plány dopravy na rok 1948 byly sice vypracovány se zřetelem na tyto potřeby obnovovací a investiční, na budoucí vývojové tendence v dopravě i na plánovaný rozvoj celkového hospodářství, ale přesto dlužno přiznati, že při daných možnostech investičních jsou nároky kladené na dopravu relativně značně vysoké. To je také důsledek, proč byly pro rok 1948 některé kvalitativní znaky (na př. průměrné rychlosti vlaků a j.) sníženy. Nejen železniční svršek, ale ani obnova vozového parku nebude pokračovat oním tempem, jak by bylo žádoucno. Také stavbu nebude lze vybaviti tak, jak by toho vyžadovaly naléhavé potřeby hospodářské. Také zde byly původní úkoly sníženy.

Přítomné hlášení o vývoji dopravy za I. čtvrtletí 1948 je rozděleno jako obvykle na zprávu o železnicích, o dopravě silniční, o plavbě, o letectví a o službě poštovní, k čemuž je připojeno celkové zhodnocení vývoje dopravy za I. čtvrtletí 1948.

Železnice.

Pro posouzení železničních výkonů je směrodatným stav provozu schopných vozidel, jak se jeví v tomto přehledu:

Počet provozu schopných	1937	k 31. 12. 1946	k 31. 12. 1947	k 31. 12. 1948	Proti roku 1946 %	Proti roku 1937 %
lokomotiv	4.134	2.972	3.234	3.281	110,4	79,4
náklad. vozů	93.875	57.930	70.655	70.932	122,4	75,6
osob. vozů	12.191	8.158	8.513	8.551	104,8	70,1
motor. vozů	532	282	315	337	119,5	63,3

Také v I. čtvrtletí 1948 stoupl počet provozu schopného parku (zejména počet nákladních vozů a lokomotiv) z nových dodávek. Vzestup provozu schopných nákladních vozů byl však snižován stoupáním správkového stavu (v prosinci 1947 13,9%, v lednu 1948 14,2%, v únoru 15%, v březnu 15,5%). Počet

osobních vozů a motorů mírně stoupá jednak snižováním správkového stavu, jednak novými dodávkami.

Vývoj správkového stavu je zřejmý z této tabulky:

	31. 12. 1947 počet správkových	%	Průměr I. čtvrtl. 1948 počet správkových	%
lokomotiv	880	21,4	868	20,9
nákl. vozů	11 417	13,9	12 443	14,9
osob. vozů	2 787	24,7	2 839	25,2
motor. vozů	212	40,2	203	38,4

Dodávky lokomotiv a vozů byly plněny takto:

	Rok 1947 dodáno	% plánu	I. čtvrtletí dodáno	% plánu
lokomotivy	199	103,1	38	102,7
nákl. vozy	12 169	101,7	2 019	95,6
osob. vozy	152	42,2	73	51,4
motor. vozy	—	—	6*)	12,0

Celkový výsledek dodávek za I. čtvrtletí 1948 je uspokojivý, ačkoliv v prvních dvou měsících nebyl plán splňován.

Nákladní doprava.

V oboru *přistavování vozů* vykazují železnice tyto výsledky:

	1937	1947	1948	% plánu	r. 1948 v % k r. 1947	r. 1948 v % k r. 1937
leden	375 506	291 077	368 207	103,8	126,5	98,1
únor	378 035	260 734	357 742	117,3	137,2	94,6
březen	140 102	324 274	414 517	110,5	127,8	94,2
I. čtvrtl.	1,193 643	876 085	1,140 466	110,2	130,2	95,5

Z čísel je patrný vzrůstající výkon železnic, které z 80,3% nákladních vozů nedosahují přístavby 90,5% předválečného počtu vagonů.

Také v *oběhu nákladních vozů* se zlepšuje hospodárnost dopravy. Průměrná doba oběhu činila dnů:

	r. 1947	r. 1948
v lednu	6,3	5,9
v únoru	6,5	5,8
v březnu	5,8	5,3
v I. čtvrtletí	6,2	5,6

což v r. 1948 znamená splnění plánu na 90,2%.

*) z nich 4 dodány v lednu 1948 na účet plánovacího roku 1947.

Přeprava zboží na železnici vykazuje letos vzestup proti loňsku i proti době předválečné. Činila v tisících tun:

	1937	1947	1948	r. 1948 % proti r. 1937	r. 1948 % proti r. 1947
leden	4 169	4 369	5 723	137,3	130,9
únor	4 341	3 795	5 226	120,4	137,7
březen	4 829	4 956	6 141	127,2	123,9
I. čtvrtletí	13 338	13 120	17 091*)	128,1	130,3

O více než čtvrtinu lepší výsledky oproti době předválečné jsou umožněny jednak lepším využitím vozového parku, jednak i tím, že normálně v prvním čtvrtletí přeprava klesá, kdežto nyní ve stavu dopravního vypětí je železniční kapacity plně využíváno. V r. 1947 bylo ve čtvrtém čtvrtletí (zahrnujícím kampaňové dopravy) přepraveno 18 603 tis. t, tedy jen o 5,2% více nežli v prvním čtvrtletí 1948. V r. 1937 bylo (pro srovnání) přepraveno ve čtvrtém čtvrtletí 43 199 tis. tun, t. j. o 73,9% více než v prvním čtvrtletí téhož roku, kdy bylo přepraveno jen 13 338 tis. t.

Rovněž výkony, měřené hrubými a čistými tunovými kilometry a vlakovými tkm, vykazují vzestup nad plán i zvýšení proti r. 1947 a r. 1937. Činily:

a) Hrubé tunové kilometry (parní trakce) v milionech:

	1937	1947	1948	% splnění plánu	r. 1948 % proti r. 1937	r. 1948 % proti r. 1947
leden	1 660	1 802	2 298	—	138,4	127,5
únor	1 690	1 598	2 221	—	131,3	138,9
březen	1 810	2 100	2 489	—	138,3	118,5
I. čtvrtletí	5 160	5 500	7 008	129,8	135,8	127,7

b) Čisté tunové kilometry (parní trakce) v milionech:

	1937	1947	1948	% splnění plánu	r. 1947 % proti r. 1937	r. 1947 % proti r. 1947
leden	700	889	1 125	—	160,7	126,5
únor	740	780	1 093	—	147,7	140,1
březen	820	1 037	1 244	—	151,7	119,9
I. čtvrtletí	2 260	2 706	3 462	135,1	153,2	127,9

*) V tom březen podle předběžného výpočtu, opírajícího se o počet přistavených vozů.

Nápadné zlepšení poměru hrubých a čistých tkm ve srovnání s r. 1937 plyne z lepšího využití vagonů a z hospodárnější konstrukce vagonů nově dodávaných, jež vykazují při zvýšené ložné váze téměř nezměněnou váhu vlastní.

c) Vlakové tkm (parní trakce) v tisících:

	1937	1947	1948	% splnění plánu	r. 1948 % proti r. 1937	r. 1948 % proti r. 1947
leden	3 190	3 445	3 852	—	120,8	111,8
únor	3 030	3 034	3 710	—	122,4	122,3
březen	3 320	3 647	3 999	—	120,5	109,9
I. čtvrtletí	9 540	10 126	11 561	115,3	121,2	114,2

Povlovnější vzrůst vlakových km ve srovnání s přírůstkem hrubých a čistých tkm ukazuje na lepší vytížení vlaků, lepší disposici se stroji a zvyšování průměrné váhy vlaků.

Podrobný přehled výkonů podává tabulka:

Ukazatelé hospodárnosti pro nákladní dopravu železniční	Výkon za I. čtvrtl. 1948 dosažený	Splnění čtvrtletního plánu v %	Splnění ročního plánu v %
Poměr projetých nápravových km nákladních vozů kladených a prázdných	66,9	101,4	99,9
Střední váha nákladních vlaků v tunách	604,0	107,8	105,0
Váha dopravovaného zboží průměrně na 1 nákladní vůz schopný v provozu, v tunách	14,35	152,6	151,1
Správkový stav nákladních vozů v %	15,5	76,0	66,4
Počet hrubých tkm v mld.			
v českých zemích	5,4	128,6	27,0
na Slovensku	1,6	133,3	29,1
v ČSR	7,0	129,6	27,5
Počet čistých tkm v mld.			
v českých zemích	2,671	127,2	26,7
na Slovensku	0,791	171,2	35,9
v ČSR	3,462	135,1	28,4
Počet vlakových km v mil.			
v českých zemích	9,069	113,4	25,9
na Slovensku	2,515	124,3	27,3
v ČSR	11,585	115,6	26,2

Ukazatelé hospodárnosti pro nákladní dopravu železniční	Výkon za I. čtvrtl. 1948 dosažený	Splnění čtvrtletního plánu v %	Splnění ročního plánu v %
Počet přistavených nákladních vozů v ČSR v mil.	1,14	118,8	23,5
Ložná váha nákladních vozů v ČSR v mil. tun	1,19	97,5	91,5
Doba oběhu nákladních vozů v ČSR ve dnech	5,6	90,2	90,2

Osobní doprava.

Také výkony osobní přepravy si podržely stoupající tendenci. Přeprava cestujících činila mil. osob:

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
leden	18,4	26,5	31,9	173,3	120,7
únor	18,5	25,6	32,6	176,3	127,4
březen	22,6	30,1	35,6	157,2	118,2
I. čtvrtletí	59,6	82,2	100,1	168,1	121,2

K tomu dlužno podotknouti, že máme jen 76% parku osobních a 91% motorových vozů co v roce 1937. Tím více vyniká jejich dnešní přetížení.

Ujeto bylo v osobní dopravě mil. km:

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
leden	531	1 002	1 222	230,2	121,9
únor	549	938	1 230	224,1	131,1
březen	614	1 130	1 474	240,0	130,4
I. čtvrtletí	1 694	3 071	3 928	231,8	127,9

Výkon na 1 vůz není vzhledem k jejich menšímu počtu vykazovaných 232%, nýbrž ve skutečnosti (počítáno jen na osobní vozy) 305%.

Za dělnické jízdné bylo přepraveno tisíce osob:

	1947	1948	% proti r. 1947
leden	11 049	12 978	117,5
únor	10 766	13 649	126,8
březen	12 924	14 693	113,7
I. čtvrtletí	34 739	41 321	118,9

V přepravě dělníků bylo ujeto mil. km:

	1947	1948	% proti r. 1947
leden	260,0	318,1	122,3
únor	259,4	338,6	130,5
březen	315,3	373,4	118,4
I. čtvrtletí	834,8	1 030,2	123,4

Z obou tabulek lze vyčísti nejen oživení hospodářské činnosti, jak o tom svědčí vzrůstající počet dojíždějících do zaměstnání, nýbrž i nassávání dělníků i ze vzdálenějších oblastí, jak plyne z vyššího procenta výkonu. Průměrná přepravní vzdálenost vzrostla tu na 24,9 km, proti 24,0 km.

Ukazatelé výkonnosti a hospodárnosti železnic.

Další údaje o výkonech v osobní dopravě přináší tento přehled:

	Výkon za I. čtvrtletí 1948		
	dosažený	čtvrtletní plán splněn v %	roční plán splněn v %
Správkový stav osob. vozů v %	23,3	91,6	80,5
Počet vlakových km v mil.			
v českých zemích	15,67	115,2	25,4
na Slovensku	4,78	106,2	24,9
v ČSR	20,45	113,1	25,3
Počet obsaditelných míst v ČSR	389,438	100,2	99,6
Pro výkony lokomotiv:			
Počet nákladních lokomotiv na jeden mil. čistých tunových km			
v českých zemích	0,0918	130,3	138,8
na Slovensku	0,0797	116,3	129,9
Počet strojových kilometrů na jednu služby schopnou lokomotivu			
v českých zemích	12,977	112,8	26,7
na Slovensku	12,332	102,8	24,7
Denní průměrný běh rychlíkové lokomotivy v km			
v českých zemích	267	98,9	95,4
na Slovensku	281	101,4	100,4

	Výkon za I. čtvrtletí 1948		
	dosažený	čtvrtletní plán splněn v %	roční plán splněn v %
Denní průměrný běh osobní lokomotivy v km			
v českých zemích	149	99,3	92,5
na Slovensku	149	101,4	99,3
Denní průměrný běh nákladní lokomotivy v km			
v českých zemích	107	99,1	95,5
na Slovensku	100	102,0	83,3
Střední zatížení na jednu lokomotivu ve vlak. službě			
v českých zemích	362	109,7	106,5
na Slovensku	343	110,6	107,2
Správkový stav lokomotiv v %			
v českých zemích	23	111,5	104,2
na Slovensku	26	100,0	91,7
Poměr kancelářských zaměstnanců z počtu všech zaměstnanců			
v topírnách v %	6,9	92,2	95,5
Počet stroj. km ve vlakové službě v mil.			
v českých zemích	21,59	113,0	25,7
na Slovensku	5,72	104,8	23,5
v ČSR	27,31	111,2	25,2
Počet stroj. km v posunu v mil.			
v českých zemích	11,75	111,9	25,5
na Slovensku	2,53	115,5	26,1
v ČSR	14,28	112,5	25,6
Výkazy motorové dopravy:			
Spotřeba pohon. látek na 100 reduk. km v kg			
v českých zemích	51,0	108,9	107,3
na Slovensku	46,0	102,1	100,0
Spotřeba maziva na 1 km v g			
v českých zemích	18,0	100,0	100,0
na Slovensku	14,0	60,0	72,7

	Výkon za I. čtvrtletí 1948		
	dosažený	čtvrtletní plán splněn v %	roční plán splněn v %
Počet motorových km na služby schopný motor. vůz v tisících			
v českých zemích	16,0	96,4	23,5
na Slovensku	19,6	108,9	27,2
Denní průměrný běh motor. vozů v km			
v českých zemích	176,0	97,8	92,6
na Slovensku	215,0	109,1	109,1
Správkový stav motor. vozů v %			
v českých zemích	39,0	111,4	100,0
na Slovensku	47,0	106,0	95,6
Počet motor. km ve vlakové službě v mil.			
v českých zemích	3,65	121,7	25,7
na Slovensku	1,02	97,1	24,9
v ČSR	4,67	115,3	25,5
Počet redukov. motor. km v mil.			
v českých zemích	4,13	124,0	26,9
na Slovensku	1,10	100,0	24,4
v ČSR	5,23	118,0	26,4
Výkony v železničních dílnách:			
Počet hlavních oprav lokomotiv			
v českých zemích	145	116,0	27,9
na Slovensku	33	103,1	25,4
Počet vyvazování lokomotiv			
v českých zemích	253	94,8	23,6
na Slovensku	30	85,7	21,7
Počet občasných prohlídek nákl. vozů			
v českých zemích	3796	81,8	20,4
na Slovensku	1182	98,5	24,6
Počet občasných prohlídek osob. vozů			
v českých zemích	1529	98,6	24,7
na Slovensku	316	107,1	26,3

	Výkon za I. čtvrtletí 1948 dosažený	čtvrtletní plán splněn v %	roční plán splněn v %
Počet hlavních oprav motor. vozů			
v českých zemích	47	92,2	23,3
na Slovensku	10	76,9	20,0
Výkazy správkáren:			
Počet vyvazování lokomotiv			
v českých zemích	69	125,4	30,0
na Slovensku	28	93,3	23,3
Výkazy ve službě stavebně-udržovací:			
Počet efektivních prac. hodin na 1 km spojitých oprav v českých zemích	234	39,0	3,9
Počet efektivních prac. hodin na 1 km obnovy želez. svršků			
v českých zemích	1992	115,5	11,5
na Slovensku	2100	115,4	11,5
Počet efektivních prac. hodin na 1 km normálního udržování kolejí			
v českých zemích	243	227,1	34,0
na Slovensku	348	161,1	24,2
Poměr zaměstnanců dozoru na dráhu a udržování na 1 tis. km trati (dozor neměnný v čitateli, udržování proměnlivé ve jmenovateli) v českých zemích	618/375	105,8	33,4
na Slovensku	371/369	73,9	22,2
Ukazatelé hospodárnosti a jakosti pro celou železniční dopravu			
Počet zaměstnanců na 1 km provozované délky	15,8	91,0	98,7
Počet zaměstnanců na 1 mil. vlak. km	1614	102,5	98,4
Poměr kancel. zaměst. z počtu všech zam. staniční a jízdní služby v %	2,1	128,6	119,0
Průměrný výdej na 1 vlkm v Kčs	121,2	143,4	131,1

Plánovaný pokles zaměstnanců na 1 km provozované délky tratí nebyl uskutečněn vzhledem k prudkému stoupnutí výkonu; podle tohoto měřítka bylo tempo zhospodárňování dokonce o něco málo předstiženo. Uspokojivě se provádí přesun mezi kancelářskými a jinými silami. Plánované snížení vlastních výdajů na vlkm bylo o 30% předstiženo. Tento úspěch se však finančně neprojeví, ježto klesl značně i průměrný příjem na 74% plánu, takže zatím resultuje ztráta ve výši asi 3% provozních příjmů.

Základní výsledky železniční dopravy v I. čtvrtletí 1948 byly ve srovnání s I. čtvrtletím roku 1937 a 1947 tyto:

Nákladní doprava:

	1937	1947	1948
Přistaveno vozů v tisících	1 195,1	876,0	1 140,0
v % z roku 1937	100	73,3	95,4
Přepraveno tun v mil.	13,3	13,1	17,0
v % z roku 1937	100	98,5	127,8
Ujeto čtkm	2,260	2,706	3,462
v % z roku 1937	100	119,7	153,2

Osobní doprava:

Přepraveno osob v mil.	59,6	82,2	100,1
v % z roku 1937	100	137,9	167,9
Ujeto osob km v mld	1,694	3,071	3,928
v % z roku 1937	100	181,2	231,8

Silnice.

Stav vozového parku a počet řidičů v autobusové dopravě ČSD a v živnostenské koncesované v českých zemích činil:

	Průměr za I. čtvrtletí 1948 ČSD	Živn.	Úhrn	Stav koncem r. 1947	Skutečný stav koncem března 1948	Přírůstek za I. čtvrtl. 1948
Počet vozidel ve stavu	1 953	1 142	3 095	2 959	3 141	182
Počet vozidel v provozu	1 242	1 038	2 280	2 177	2 335	158
Počet vlečných vozů ve stavu	200	46	247	241	251	10
Počet vlečných vozů v provozu	139	39	179	185	203	18
Počet řidičů	2 215	1 189	3 404	3 243	3 468	225

Přírůstky automobilového parku v dopravě osobní za I. čtvrtletí 1948 jsou uspokojivé, uvážíme-li, že je nutno vyřaďovati vozidla stará a nevyhovující dnešním dopravním poměrům po stránce bezpečnosti, hospodárnosti a výkonu. Průměrný měsíční přírůstek činil 60 vozidel. Průměrný plánovaný přírůstek nových linek měsíčně činí 9. Z toho můžeme usuzovat, že bylo správně pamatováno na zavádění nových linek a na zhušťování spojů, i na obnovu automobilového parku.

Poměr přírůstku počtu vozů ve stavu k přírůstku počtu vozů v provozu ukazuje, že nové dodávky jdou jen z nepatrného procenta na náhradu vozidel vadných (13,3%); v první řadě se rozšiřuje a zhušťuje provoz, aby se vyhovělo nejnaléhavějším potřebám. Nesmíme si však zakrývati, že v dohledné budoucnosti (nejpozději během pětiletky) bude zejména v českých zemích potřeba náhrady vadných vozidel rychle stoupati.

Stav vozového parku a počet řidičů v automobilové dopravě nákladní ČSD a živnostenské koncesované v českých zemích činil:

	Průměr za I. čtvrtletí 1948			Stav koncem r. 1947	Skutečný stav v březnu 1948	Přírůstek za I. čtvrtl. 1948
	ČSD	Živn.	Úhrn			
Počet nákl. automob. ve stavu	2 331	6 502	8 833	8 621	9 027	406
Počet nákl. automob. v provozu	1 254	5 550	6 804	6 384	7 180	796
Počet přív. vozů ve stavu	398	501	900	893	914	21
Počet přív. vozů v provozu	215	395	610	696	718	22
Prům. nosnost 1 náklad. auta v provozu v t	3,38	3,22	3,24	3,09	—	—
Počet řidičů	1 660	5 801	7 462	6 475	7 665	1 190

Co bylo řečeno o osobní dopravě, platí též o automobilové dopravě nákladní. Správkový stav vozidel značně poklesl oproti konci r. 1947, a to z 25,9% na 23%. Tím se vysvětluje téměř dvojnásobný přírůstek počtu vozidel provozu schopných oproti přírůstku celkového stavu.

Počet přívěsných vozů se pohybuje kolem 10% počtu tažných vozidel a je ve srovnání s dobře organisovanými dopravními systémy příliš nízký. Sledujeme toho důvody a možnosti, jak zvýšiti hospodárnost silniční dopravy vhodnější kombinací vlečných vozů a tažných vozidel.

Výkony silniční dopravy

a) Autobusová doprava silniční v českých zemích vykazuje tyto výsledky za I. čtvrtletí 1948:

	Výkon	ČSD	Živn.	Celkem
Počet přepravených osob	v mil.	38,6	19,9	58,5
	v % plánu	151,4	124,2	140,9
Počet osobních km	v mil.	377,547	132,280	509,827
	v % plánu	138,9	109,8	130,0
Počet ujetých km	v mil.	12,29	6,64	18,93
	v % plánu	128,0	110,2	121,1

Osobní doprava silniční (a to jak ČSD, tak i soukromá živnostenská) vykazuje v I. čtvrtletí 1948 — stejně jako tomu bylo během r. 1947 — silné překročení plánovaných výkonů. Na vzestupnou tendenci výkonů mělo značný vliv zařaďování velkých autobusů a zavedení 18 nových autobusových tratí. Střední přepravní vzdálenost klesla v tomto čtvrtletí na 8,7 km, oproti 9,2 km ve IV. čtvrtletí 1947.

Počet osob. km dosažený v tomto čtvrtletí je o 46,6 mil. vyšší než ve čtvrtletí předchozím. Rovněž tak počet ujetých km stoupl o 769 tisíc.

b) Nákladní doprava silniční v českých zemích má tyto výsledky za I. čtvrtletí 1948:

	Výkon	ČSD	Živn.	Celkem
Váha přepraveného zboží	v mil. tun	0,467	4,502	4,969
	v % plánu	68,6	121,7	113,4
Počet čistých tunových km	v mil.	15,39	59,97	75,36
	v % plánu	92,1	125,9	117,1
Počet ujetých km	v mil.	6,53	25,28	31,81
	v % plánu	57,9	133,7	105,5

V nákladní dopravě silniční jeví se v I. čtvrtletí 1948 přibližně táž tendence jako tomu bylo r. 1947. Nákladní doprava ČSD zůstává i nadále za plánem, kdežto živnostenská doprava plán podstatně překročuje. Celkový výsledek je však příznivý a plán je mírně překročen.

Ukazatelé hospodárnosti a jakosti.

a) Pro *silniční dopravu* ČSD v českých zemích:

Dosažené výkony:	I. čtvrtletí 1948
Počet zaměstnanců automobil. provozu na 1 vůz ve stavu	1,84
% plánu	120,0
Počet zaměstnanců automobilového provozu na 1 vůz v provozu	3,09
% plánu	111,7
Poměr zaměstnanců ústřední služby automobil. provozu k počtu všech zaměstnanců (v %)	0,85
% plánu	103,5
Poměr kancelářských zaměstnanců k počtu všech zaměstnanců výkonné služby (v %)	9,7
% plánu	96,9
Poměr zaměstnanců v autosprávkárnách k počtu všech zaměstnanců výkonné služby (v %)	10,1
% plánu	89,4
Počet zaměstnanců v autosprávkárnách na 1 vůz ve stavu	0,17
% plánu	115,0
Počet zaměstnanců v autosprávkárnách na 1 vůz v opravě	0,57
% plánu	105,0

Personální hospodářství se tedy stále zlepšuje.

b) Pro *osobní dopravu* silniční v českých zemích:

Dosažené výkony:	I. čtvrtletí 1948 ČSD	Živn.	Průměr
Počet kilometrů na 1 řidiče	5 549	5 580	5 560
% plánu	107,3	97,2	102,9
Počet kilometrů na 1 vůz v provozu	9 896	6 392	8 301
% plánu	116,5	102,2	111,1
Počet cestujících přepravených 1 autobusem	31 103	19 155	25 663
% plánu	137,6	115,3	129,2

Dosažené výkony:	ČSD	I. čtvrtletí 1948 Živn.	Průměr
Počet osobních km na 1 autobus v provozu	303 983	127 437	223 608
% plánu	126,4	101,9	119,2
Spotřeba benzinu a plynového oleje na 100 km (v litrech)	zjišťuje se v pololetí		
Správkový stav autobusů v %	36,5	9,2	26,4
% plánu	100,3	158,2	109,9

Celkově příznivá tendence v silniční dopravě autobusové projevuje se i v příznivých výsledcích výkonů, měřených na jedno vozidlo.

c) Pro výkony *nákladní dopravy* silniční:

Dosažené výkony:	ČSD	I. čtvrtletí 1948 Živn.	Průměr
Počet kilometrů na 1 řidiče	3 933	4 357	4 262
% plánu	58,2	105,4	89,7
Počet kilometrů na 1 nákladní automobil v provozu	5 207	4 554	4 674
% plánu	70,0	116,7	98,4
Počet tunových kilometrů na 1 tunu nosnosti nákladního automobilu	3 630	3 355	3 409
% plánu	108,1	103,2	103,2
Spotřeba benzinu a plyn. oleje na 100 km (v litrech)	zjišťuje se v pololetí		
Správkový stav náklad. automobilů v %	46,3	14,7	23,0
% plánu	63,8	151,0	128,1
Celková nosnost náklad. automobilů (v tunách v provozu)	4 238	17 871	22 109
% plánu	85,2	122,0	112,7

Automobilových tratí bylo v I. čtvrtletí 1948 zavedeno nově podle plánu 11 a mimo plán 7, celkem tedy 18. Plán předvídá pro celý rok zavedení 109 nových linek.

Plavba.

Početní stav plavidel koncem I. čtvrtletí 1948 byl tento:

	Remorkéry			Čluny		
	Labe	Odra	Dunaj	Labe	Odra	Dunaj
ve stavu	24	4	13	221	43	119
v provozu	17	2	6	185	29	96
správkových	7	2	7	36	14	23
% správkových	29,2	50,0	53,8	16,3	32,6	19,3
Stav provozu schopných plavidel prům. za I. čtvrtl.	18	2	6	186	26	92
Výkonnost ks*)	9 962	800	4 973	4 680	150	2 753
Nosnost tun*)	—	—	—	143 240	14 740	61 181

Celkový stav remorkérů zůstal proti roku 1947 nezměněn. Čluny byly získány 4, a to 2 od SSSR a 2 vyzdvižením. Přírůstek nových člunů nebyl žádný. Jinak se stavy měnily přesunem lodí mezi společnostmi.

Skutečné výkony dopravy říční ve srovnání s předpokládanými dílčími úkoly jsou patrny z tohoto přehledu:

Výkony:		Labe	Odra	Dunaj
Počet tunových km	v mil.	44,3	1,9	45,6
	% plánu	88,6	18,6	144,8
Váha vlastními plavidly přepraveného zboží v dovozu	v tis. tun	55,1	2,6	41,0
	% plánu	87,5	21,2	118,7
Váha vlastními plavidly přepraveného zboží ve vývozu	v tis. tun	23,2	—	21,8
	% plánu	68,2	—	121,1
Celková nosnost	v tis. tun	172,5	22,2	77,2
	% plánu	104,5	129,0	81,9
Výkonnost remorkérů a náklad. lodí s vlastním pohonem	v tis. ks	19,7	2,0	13,79
	% plánu	103,3	53,2	98,5

*) Průměrná výkonnost a nosnost provozu schopných plavidel.

Na Odře nebyla plavba v I. čtvrtletí 1948 ještě zahájena. Některá oderská plavidla však již v březnu nezahálela a dopravovala zboží z Hamburku, Schönebecku a Rotterdamu po Labi do čs. přístavů. Dopravila celkem 2.546,5 tun, polovinu nákladu vezla z Rotterdamu do Děčína.

Celkový překlad na Labi činil 80.646,3 tun, z toho ve vývozu bylo 20.013,8 tun (24,8%), v dovozu 60.632,5 tun (75,2%). Na celkovém dovozu se podílela čs. plavidla 73,3%, ve vývozu 100%.

Celkový překlad na Dunaji činil 168 785 tun, z toho v dovozu bylo 84.495,3 tun (50%), ve vývozu 84.289,7 tun (50%). Na celkovém dovozu se podílela čs. plavidla 45,1%, ve vývozu 26,4%.

Celkový překlad v říční dopravě za I. čtvrtletí 1948 činil 249.431,3 tun. Ve srovnání s posledním čtvrtletím roku 1947, kdy byl 624.338,3 tun, jeví se pokles o 384.907 tun, což odpovídá roční době.

Nízké procento předpokládané únosnosti na Dunají nutno odůvodniti jednak nedodanými plavidly a vysokým správkovým stavem.

Ukazatelé hospodárnosti a jakosti.

Výkony:		Labe	Odra	Dunaj
Počet dopravených tun prům. na 1 člun		420,9	98,1	682,0
	% plánu	89,5	17,8	162,4
Výkon remor. na 1 mil. čistých tkm (ks)		330,0	372,0	170,1
	% plánu	113,6	99,5	261,7
Počet tkm na 1 tunu nosnosti (v tis.)		315,9	128,2	745,0
	% plánu	104,2	21,7	223,1
Počet tunových km na 1 ks		3.022	1.989	5.878
	% plánu	115,3	73,3	261,2
Správkový stav člunů	v %	16,8	31,5	22,0
	% plánu	132,8	42,5	197,3
Správkový stav remorkérů	v %	24,0	50,0	53,8
	% plánu	50,0	66,6	.

V tabulce dlužno si zejména povšimnouti nepříznivého vysokého správkového procenta remorkérů a člunů na Labi a Dunaji, které se také potom projevuje v ostatních výkonech. Nepříznivý správkový stav nutno odůvodnit kromě potíží s podavateli také tím, že společnosti využily dobu, ve které se dá plavba provozovat jen omezeně, aby opravily i menší závady na lodích, které by jinak v letních měsících mohly způsobiti různé překážky.

Letectví.

V I. čtvrtletí druhého plánovaného roku mělo naše dopravní letectví k disposici tato letadla:

	1948			Z toho bylo koncem čtvrtletí			
	I	II	III	DC 3	Ju 52	Siebel	Jiné
ve stavu	43	43	43	30	3	5	5
v provozu	29	30	31	26	3	2	—
správkových	14	13	13	4	—	3	—
% správkových	32,6	30,2	27,9	13,3	—	60,0	—

Počet míst v letadlech přepravených byl za tyto 3 měsíce 26.005, takže plánovaný počet míst 28.218 byl splněn na 92,2%. Celkové kapacity leteckého parku bylo využito na 59,7%, což je proti plánovaným 57,3% o 4,2% více.

V lednu bylo provozováno celkem 13 pravidelných linií, z toho 12 zahraničních a 1 vnitrozemská. V únoru a březnu byly zavedeny další 2 zahraniční linky, takže celkový počet pravidelných linek na konci čtvrtletí byl 15 linek, o celkové délce 19.808 km. Vnitrozemské linky, t. j. linky Praha—Ostrava—Praha, bylo v I. čtvrtletí 1948 využito průměrně na 36,3%, ze zahraničních linek největší využití měla pravidelná linka Praha—Řím—Athény—Lydda (t. j. 65,6%), nejmenší linka Praha—Varšava (t. j. 26,0%). Během měsíce března bylo vykonáno již celkem 535 letů, z toho pravidelných 478. Průměrná délka 1 pravidelné linky byla 1.320 km.

Dolejší tabulka ukazuje, jakých výkonů dopravní letectví dosáhlo v I. čtvrtletí 1948, jak se plní celkový plán, stanovený na rok 1948, a kolik bychom ještě museli vykonat, abychom splnili 2LP na 100%.

Výkony:	I. čtvrtletí 1948	5. čtvrtletí dvouletky	Celá dvouletka
Výkon v čis. tkm v tis.	2 252	13 818	—
% plánu	134,0	113,4	61,4
Využ. kap. let. parku v %	60,0	62,4	—
% plánu	104,7	101,1	98,3
Počet přepravených osob na dom. linkách	750	71 923	—
% plánu	15,4	56,3	36,2
Počet přepravených osob na zahranič linkách	10 970	75 322	—
% plánu	136,6	69,4	46,6

Výkony:	I. čtvrtletí 1948	V. čtvrtletí dvouletky	Celá dvouletka
Počet nalétaných km na dom. linkách v tis.	30	1 070	—
% plánu	18,6	62,2	38,8
Počet nalétaných hodin	3 957	23 457	—
% plánu	105,4	78,7	45,1
Počet nalétaných km na zahranič. lin. v tis.	1 036	4 991	—
% plánu	144,5	96,8	52,7

Důvody nízkého plnění plánu na domácích linkách:

1. Zdražení letenek (do 19. IV. 1947 stála letenka do Brna 700 Kčs, dnes 800 Kčs).

2. Poměrně vysoká cena letenek ve srovnání s jízdným na jiných dopravních prostředcích. Jízdné 2. tř. rychlíkem z Prahy do Brna stojí 544 Kčs, letenka 800 Kčs, čili o 256 Kčs více (t. j. o 47%). Jízdné 2. tř. rychlíkem z Prahy do Bělehradu stojí 1.400 Kčs, letenka 2.900 Kčs, čili o 1.500 Kčs více (t. j. o 107%).

3. Nedůvěra, pokud jde o bezpečnost.

4. Provozu neschopné přistávací plochy v jarních a zimních měsících, takže letecká doprava se provozuje v těchto měsících jen omezeně.

Kromě osobní dopravy bylo přepraveno v I. čtvrtletí 1948 pošty 115.082 kg, zboží 259.487 kg, zavazadel 265.271 kg. Celkový náklad činil 652.822 kg. Průměrně bylo dopraveno 1 letadlem provozu ve čtvrtletí 7,3 tun zboží.

Ukazatelé hospodárnosti a jakosti letecké dopravy.

Výkony:	I. čtvrtletí 1948
Využití míst na tratích zahraničních v %	52,0
% plánu	104,0
Využití míst na trat. vnitrost. v %	32,0
% plánu	80,0
Počet doprav. osob prům. na 1 let. v provozu	428,0
% plánu	34,2
Váha dopraveného zboží prům. na 1 letadlo v provozu v tunách	58,0
% plánu	38,7
Počet letadel na 1 mil. tun/km	12,2
% plánu	

Výkony:	I. čtvrtletí 1948
Počet nalétaných hodin na 1 let. v provozu	152,8
% plánu	50,9
Pravidelnost letu v %	92,0
% plánu	102,2
Správkový stav letadel v %	16,9
% plánu	

Pošta.

Skutečné početní stavy telekomunikačních zařízení a počet motorových vozidel činily vždy na konci I. čtvrtletí:

	1937	1946	1947	1948	Přírůstek I. čtvrtletí 1948	Přírůstek 5. čtvrtletí 1947/48
Počet telef. stanic	128 345	183 467	201 307	207 325	6 018	23 858
Počet telef. obcí	6 421	7 741	9 132	9 385	253	1 644
Délka dálk. kabelů v km	1 713	3 456	3 689	3 693	4,6	237,6
Počet mezim. vysoko-frekv. zař.	14	42	95	110	15	68
Počet dálnopis. stanic	—	324	407	422	15	98
Počet motor. vozidel	92	875	1 165	1 286	121	411

Tato čísla nás jasně informují, co znamená dvouletý plán v telekomunikační službě. Rok 1937, který nám byl vodítkem, jsme značně překročili a většinu závad způsobených válkou odstranili, mnohá zařízení modernisovali a tak se přiblížili k telekomunikačně vyspělým národům světa. Podaří-li se nám úspěšně dokončiti 2LP a potom pokračovat ve vytčených úkolech 5LP, lze předpokládat, že v telekomunikační službě dohoníme, oč nás některé země v Evropě v minulých desetiletích předběhly.

Světový průměr hustoty telefonních stanic činil k 1. lednu 1947 asi 2,32 telefonních stanic na 100 obyvatel. Československý průměr (z počtu hlavních a vedlejších telef. stanic) k témuž datu činil již 2,60. Pro srovnání s jinými evropskými státy

uvádíme přehlednou tabulku o počtu telefonních stanic, sestavenou k 1. lednu 1947:

	telefonů na 100 obyvatel
Švédsko	18,64
Švýcary	15,57
Dánsko	14,33
Anglie	8,43
Francie	4,93
Rakousko	3,93
Rumunsko	0,78

O využití těchto zařízení a poštovní služby v I. čtvrtletí 1948 podávají přehled tato čísla:

Výkony:	Výkon za I. čtvrtletí 1948 České země	Slovensko	ČSR	% z plánu za období 5. čtvrtl. 2LP
Počet nových hlav. účast. i služ. telef. stanic	4 646	1 372	6 018	—
% plánu	122,6	122,7	122,6	104,0
Počet nově telefonisovaných obcí	220	33	253	—
% plánu	733,3	825,0	744,1	269,1
Délka nových dálkových kabelů v km	4 684	—	4 684	—
% plánu	—	—	—	119,5
Počet nových vysokofrekv. zařízení meziměst.	9	6	15	—
% plánu	450	—	750	206,1
Počet nových dálnopis. účast. i služ. stanic	15	—	15	—
% plánu	150	—	100	115,3
Počet nových motorových vozidel	98	22	120	—
% plánu	105,6	173,3	115,4	66,9

V 5. čtvrtletí dvouletého plánu všechny výkony v telekomunikační službě byly splněny nad 100%. Nenastanou-li potíže v dodávkách potřebného materiálu, lze očekávat, že dvouletý plán bude splněn úspěšně. Proto je třeba telekomunikační službě zajistiti některé druhy materiálu, zejména telegrafní sloupy, přístroje, síťové rozváděče, kabelové soubory a pod. a odstraniti přechodný nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, aby neměla potíže v dalším zdárném splňování úkolů.

Podle předběžných výsledků statistických šetření o poštovním telekomunikačním provozu Československé pošty je souhrn některých výkonů Československé pošty v I. čtvrtletí 1948 ve srovnání s obdobnými výkony I. čtvrtletí 1947 a základním r. 1937 tento:

I. Pošta.

Doporučené zásilky (v tis.)

	1937	1947	1948
a) podané doporuč. zásil. vnitřní styk	6 976	7 080	7 208
Index	100	101	103
b) podané doporuč. zásil. styk s ciz.	303	283	338
Index	100	93	112
c) došlé doporuč. zásilky z ciziny	—	345	377
Index	—	100	106

Balíkové zásilky (v tis.)

a) podané obyčejné balíky a cenovky vnitřní styk	5 439	6 874	7 682
Index	100	126	141
b) podané obyčejné balíky a cenovky styk s cizinou	205	78	55
Index	100	38	27
c) došlé obyčejné balíky a cenovky z ciziny	—	160	243
Index	—	100	152

Poštovní příkazy a poštovní výběrky (ks)

a) došlé poštovní příkazy vnitřní styk	9 702	1 755	1 416
Index	100	18	15
b) došlé poštovní výběrky vnitřní styk	87 618	60 789	55 497
Index	100	69	63

Peněžní služba (v tis.)

a) vklady na vplatní lístky a pošt. poukázky vnitřní styk v Kčs	19 445	14 084	16 295
Index	100	75	84
b) vklady na vkladní knížky pošt. spořitelny (počet vkladů)			
Index	—	100	115

	1937	1947	1948
c) výplaty na šekové poukázky a pošt. poukázky (počet)	7 480	7 231	8 010
Index	100	97	107
d) výplaty z vkladních knížek pošt. spořitelny (počet výplat)	—	228	309
Index	—	100	135

II. Telekomunikace.

Telegraf

	1937	1947	1948
a) počet telegramů podaných ve styku vnitřním (v tis. ks)	673	1 099	1 286
Index	100	163	191
b) počet podaných telegramů ve styku s cizinou (v tis. ks)	149	171	178
Index	100	115	120
c) počet došlých telegramů ve styku s cizinou (tis. ks)	165	187	181
Index	100	114	110

Dálnopis

a) dálnopisný styk s cizinou v obchodu (počet spojů)	—	853	2 692
Index	—	100	316
b) dálnopisný styk s cizinou v příchodu	—	583	2 175
Index	—	100	373

Rozhlas

a) stav koncesionářů platících i neplatících (počet v tis.)	958	1 742	1 975
Index	100	182	206

Telefon (meziměstský styk)

a) počet hovorových jednotek popl. podrobených v meziměst. styku vnitřním (v tis.)	4 038	9 669	11 657
Index	100	239	289
b) počet hovorových minut podaných do ciziny (v tis.)	660	232	426
Index	100	35	65

	1937	1947	1948
c) počet hovorových minut došlých z ciz. (v tis.)	663	257	357
Index	100	39	54
Telefon (místní styk)			
a) počet hovorů ze stanic s provoz. manuel. (v tis.)	24 551	36 923	40 956
Index	100	150	167
b) počet hovorů ze stanic s provozem automat. (v tis.)	34 932	59 764	64 847
Index	100	171	186
c) a + b celkem	59 482	96 688	105 803
Index	100	163	178

Z uvedeného přehledu lze vyčísti neustálý vývoj poštovní a telekomunikační dopravy. Ve vnitřním styku skoro všude byl překročen rok 1937.

Celková charakteristika dopravy.

Železniční doprava v I. čtvrtletí 1948 byla charakterisována dokončováním dodávek obilí přes Černou n. T. Přistavování krytých vagonů bylo proto těsné, v otevřených vagonech se situace pomalu uvolňovala, zejména dík stoupající hospodárnosti dopravy, jak se jeví i ve snížených nákladech na 1 vlakový km.

Osobní přeprava dosáhla 168% vůči roku 1937 a stále stoupá přes naprosto nedostatečný stav osobních vozů, takže špatné plnění nových dodávek je tím citelnější. V osobních soupravách se proto v dělnické dopravě udržují a v rekreační dopravě rozmnožují kryté vozy nákladní. Také tendence k zvyšování přepravní vzdálenosti trvá, jak v přepravě do povolání, tak ještě silněji v ostatních druzích osobní přepravy.

Výkony dílen zůstaly citelně za plánem v prohlídkách nákladních vozů, což se projevilo stoupnutím správkového procenta. Opravy motorových vozů byly zdržovány nedostatkem náhradních součástek.

Předpokládaný počet pracovních hodin na jednotku výkonu ve službě stavební byl překročen u normální údržby o 127% v českých zemích, o 68% na Slovensku, u obnovy železničního svršku o 15%, což se vysvětluje nepříznivými povětrnostními poměry. Počet pracovních hodin a spojitých oprav klesl na 39% předpokladu pro nedostatek dělnictva.

Silniční doprava uspokojuje svým výkonem i růstem. Za I. čtvrtletí 1948 přibylo 158 autobusů, 18 vlečných vozů osobních, 796 nákladních aut a 22 přívěsných vozů. Do značné míry přírůstek nákladních aut pramení ze snížení správkového stavu (390 kusů), což je dobrým znamením. Z údajů o výkonu plyne stále hojnější používání autobusů i na menší vzdálenosti. Kombinuje se tu vliv lepšího využití vozů a dodávky větších vozů.

Silniční nákladní doprava ČSD nedosahuje plánu, neboť ještě nebyla zavedena radiální přeprava, s níž se počítalo. V úhrnu dopravy živnostenské a ČSD vidíme překročení plánu o 17% v čtkm, o 13% ve váze zboží a o 5% v ujetých km, což svědčí o zvyšovaném využití vozů.

Čísla o správkovém stavu (ČSD 36,5% autobusů, 46,3% nákl. aut, živnostenská 9,2% autobusů, 14,7% nákl. aut) vedou k závěru, že je nutno vysoký správkový stav vozidel ČSD podrobit pronikavé revisi. Ve značné míře je zkreslován vozy, jež jsou vedeny jen evidenčně, nebo nejsou opravy schopny, proto dopravní komise doporučila ministerstvu dopravy provedení depurace.

V I. čtvrtletí 1948 oderská *plavba* ještě nezahájila, vykazované výkony se vztahují na oderské čluny buď v labské přepravě nebo při cestě z holandských loděnic k nám. Velmi dobrý výkon je na Dunaji, i když náš podíl na celkovém oživení dunajské plavby je poměrně malý. Nepoměr mezi nákladem po proudu a proti proudu zůstává u Labe i Dunaje stálou složkou snižující hospodárnost; možnosti zlepšit jej zesílením akvisice jsou však omezené.

Vysoký správkový stav remorkérů je důsledkem potíží loděnic při opatřování potřebných strojních součástek.

Letectví v I. čtvrtletí 1948 vykazuje silné omezení vnitrozemského provozu. Na nezpevněných drahách domácích letišť, rozmoklých táním a deští, byl provoz znemožněn. Proto je splnění plánu ve vnitrozemí v nalétaných km jen 18,3%. Naproti tomu zahraniční lety překročily plán i v nalétaných km (144,4%) i v přepravených osobách (136,6%). Přesun mezi domácími a zahraničními lety byl proveden hladce, jak plyne z překročení počtu nalétaných hodin na 105,4%.

V *poštovní* službě nejsou měsíce I. čtvrtletí příznivé pro výstavbu provozních zařízení. Proto vykazované nové investice i výkony znamenají výsledky uspokojivé.

VI.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD.

Průběh hospodářství již v posledních měsících roku 1947 ukazoval na stále rostoucí význam zahraničního obchodu pro plnění plánu. Tato skutečnost se projevila ještě nápadněji v prvních měsících 1948 a projeví se i dále. Vyplývá z celkové struktury našeho hospodářství a zejména průmyslu. Naše výroba je závislá z velké části na dovozu potřebných surovin ze zahraničí, kterýžto dovoz můžeme natrvalo uhražovati jedině protivývozem zušlechtěných průmyslových tovarů. K tomu přistoupila po loňské zemědělské neúrodě potřeba zvýšených dovozů potravin, které naši situaci — podobně jako je tomu u jiných zemí, které utrpěly neúrodou — značně komplikují, neboť za normální zemědělské sklizně bychom byli mohli dovážeti místo potravin průmyslové suroviny a tím zabezpečiti stupňující se výrobu, zlepšiti zásobování domácího trhu hotovými průmyslovými výrobky a zvýšiti dále vývoz do ciziny. Zvýšené dovozy potravin nám omezují při nedostatečných možnostech úvěrových žádoucí dovoz průmyslových surovin.

Celkový rozsah zahraničního obchodu.

Během I. čtvrtletí 1948 se vyvíjel náš zahraniční obchod takto v milionech Kčs:

Vydaná povolení:	Dovoz	Vývoz	Bilance
leden	2 636	2 518	— 118
únor	4 542	3 235	— 1 307
březen	5 075	3 769	— 1 306
I. čtvrtletí	12 253	9 522	— 2 731
Skutečný obchod:			
leden	4 168	2 364	— 1 804
únor	3 604	2 383	— 1 221
březen	3 446	2 859	— 587
I. čtvrtletí	11 218	7 606	— 3 612

Z těchto čísel je viditelné, že jsme vysoce překročili plán dovozní, kdežto plán vývozní byl splněn nedostatečně. Tento

vývoj zahraničního obchodu má také za následek vysokou jeho pasivitu, zatím co plán počítal s přebytkem obchodní bilance.

Ve srovnání se stejným obdobím 1947 vykazuje zahraniční obchod za I. čtvrtletí 1948 další vzestup hodnoty. Hodnota celkového dovozu se zvýšila o 6 212 mil. Kčs, čili o 124%, a hodnota vývozu o 2 145 mil. Kčs, čili o necelých 40%. Je tedy patrný daleko pronikavější vzestup dovozu než vývozu, k čemuž vynikající měrou přispěly, jak bude uvedeno podrobněji ještě níže, zejména zvýšené dovozy potravin po loňské zemědělské neúrodě.

Chceme-li zahraniční obchod z přítomné doby srovnati s obdobím předválečným, musíme míti na paměti, že nynější ceny jsou podle odhadu u dovozu asi 3,4násobné a u vývozu asi 4,5násobné. V I. čtvrtletí 1937 činila hodnota dovozu 2 332 mil. Kčs a hodnota vývozu 2 509 mil. Kčs. Zahraniční obchod za I. čtvrtletí 1948, přepočtený podle výše uvedených cenových koeficientů na hodnotu předválečnou, by činil u dovozu asi 3 300 mil. Kčs a u vývozu asi 1 690 mil. Kčs. Možno tudíž usuzovati, že reálný objem dovozu v I. čtvrtletí 1948 pronikavě stoupl a dosahoval asi 142% dovozu ze stejné doby 1937, kdežto reálný objem vývozu se sice proti minulým měsícům rovněž zvýšil, ale činil jen asi 67% objemu předválečného. Také v těchto číslech je patrný nepoměr dovozu a vývozu, který byl způsoben podstatně zvýšenými dovozy potravin po loňské zemědělské neúrodě.

Složení zahraničního obchodu podle skupin zboží.

Podle skupin bruselského názvosloví měl náš zahraniční obchod v období I. čtvrtletí 1948 toto složení:

	Dovoz		Vývoz	
	mil. Kčs	%	mil. Kčs	%
Živá zvířata	81	0,7	3	0,1
Potraviny a nápoje	4 518	40,3	185	2,4
Suroviny a polovýrobky	4 419	39,4	1 202	15,8
Hotové výrobky	2 200	19,6	6 216	81,7
Celkem	11 218	100,0	7 606	100,0

Vystupuje jasně do popředí zvýšený dovoz potravin a nápojů, který je proti plánu podstatně zvýšený, kdežto hodnota dovezených surovin a hotových výrobků je proti plánu snížena.

Mnohem příznivěji je složen náš vývoz. Podíl vývozu hotových výrobků udržel se zhruba na plánované úrovni a oč stoupl

podíl vývozu surovin, klesl podíl vývozu potravin. Co do množství není však vývoz uspokojivý. Hodnota vyvezených potravin a nápojů, surovin a polovýrobků a hotových výrobků nedosáhla plánované výše. Ve vývozu chybí nám letos ve skupině potravin a nápojů zejména cukr a sadbové brambory, dále ovšem slad a jiné zemědělské výrobky.

Složení zahraničního obchodu podle platebních oblastí.

Platební oblasti jsou tyto:

I. Sovětský svaz.
II. Bulharsko, Jugoslavie a Polsko.
III. Maďarsko, Rakousko a Rumunsko.
IV. Německo.
V. Ostatní státy evropské pevniny a Island.
VI. Oblast librová.
VII. Oblast dolarová.

Podle těchto oblastí činil zahraniční obchod v I. čtvrtl. 1948:

Platební oblasti	Dovoz mil. Kčs	Dovoz %	Vývoz mil. Kčs	Vývoz %	Bilance mil. Kčs
I.	2 320	20,7	913	12,0	— 1 407
II.	1 421	12,7	1 293	17,0	— 128
III.	917	8,2	763	10,0	— 154
IV.	259	2,3	282	3,7	+ 23
V.	2 997	26,7	2 551	33,6	— 446
VI.	1 945	17,3	1 174	15,4	— 771
VII.	1 359	12,1	629	8,3	— 730
	11 218	100,0	7 605	100,0	— 3 613

Co do absolutního rozsahu zvýšil se proti plánu dovoz ze SSSR, což bylo způsobeno urychlenými dodávkami obilnin a krmiv. Dovoz ze II. a III. oblasti je mírně překročen. Dovoz z Německa se proti plánu zvýšil, což souvisí s intensivnějším obchodním stykem se sovětským pásmem Německa v souvislosti s dohodou o výměně zboží uzavřenou dne 11. prosince 1947. Dovoz z V. oblasti je mírně nad plánem, dovoz z oblasti VI. nad plánem a dovoz z oblasti VII. pod plánem.

Pokud jde o vývoz, překročen byl ve srovnání s plánem toliko ve styku s Německem, což je způsobeno zvýšeným vývozem uhlí do amerického a anglického pásma. Vývoz do SSSR nebyl zcela splněn; převzaté závazky vývozu do SSSR budou však ve větší části plněny teprve v pozdějších měsících. Plán vývozu do oblasti II. a III. byl téměř splněn. Vývoz do V. oblasti je

sice o něco pod plánem, ale v březnu vykazuje stoupající tendenci, o které lze předpokládati, že potrvá vzhledem k rozšiřování obchodních styků. Neuspokojující je vývoz do oblasti librové a dolarové, která představuje pasivum 1,5 miliardy Kčs. Neplnění tohoto vývozu nám znemožňuje dostatečný dovoz některých surovin a potravin. Ústřední plánovací služba vyvíjí proto všechno úsilí směřující ke zvýšení vývozu do těchto oblastí.

Zahraniční obchod podle zemí.

Nejdůležitější země našeho zahraničního obchodu za období I. čtvrtletí 1948 byly tyto:

Země	Dovoz mil. Kčs	Dovoz % z celku	Vývoz mil. Kčs	Vývoz % z celku		Bilance mil. Kčs
1. SSSR	2 319,8	20,68	912,5	12,00	—	1 407,3
2. V. Britannie	1 176,8	10,49	492,7	6,48	—	684,0
3. Jugoslavie	920,9	8,21	656,2	8,63	—	264,7
4. Švýcary	603,7	5,40	510,6	6,71	—	95,0
5. Nizozemsko	515,6	4,60	522,7	6,87	+	7,1
6. USA	453,5	4,04	257,5	3,39	—	196,1
7. Rumunsko	429,9	3,83	135,7	1,78	—	294,1
8. Švédsko	416,7	3,71	245,4	3,23	—	171,3
9. Polsko	389,9	3,48	446,4	5,87	+	56,5
10. Belgie	344,0	3,07	208,6	2,74	—	135,4
11. Maďarsko	296,9	2,65	336,9	4,43	+	40,0
12. Kanada	290,0	2,58	39,6	0,52	—	250,5
13. Egypt	279,9	2,49	64,9	0,85	—	215,0
14. Francie	261,7	2,33	248,9	3,27	—	12,8
15. Italie	252,0	2,25	229,6	3,02	—	22,4
16. Německo pásmo sovět.	218,4	1,95	106,7	1,40	—	111,7
17. Brazilie	204,0	1,82	102,3	1,35	—	101,6
18. Indie	201,6	1,80	46,7	0,61	—	154,9
19. Rakousko	190,2	1,70	290,9	3,38	+	100,7
20. Argentina	188,8	1,68	94,2	1,24	—	94,6
21. Norsko	155,2	1,38	76,5	1,01	—	78,7
22. Turecko	151,0	1,35	119,4	1,57	—	31,6
23. Dánsko	128,7	1,15	132,4	1,74	+	3,7
24. Bulharsko	110,3	0,98	190,6	2,51	+	80,3
25. Ostatní země	716,2	6,38	1 137,3	14,95	+	421,2
Celkem	11 217,8	100,00	7 605,4	100,00	—	3 612,4

Z přehledu vychází najevo, že první místo zaujímá mezi vývoznímí i dovozními zeměmi tentokrát SSSR podílem 20,7% na celkovém našem dovozu a 12% na celkovém našem vývozu. Na druhém místě v dovozu je V. Britannie a následují Jugoslavie, Švýcarsko, Nizozemsko, USA atd. Ve vývozu je na druhém místě Jugoslavie a následují Nizozemsko, Švýcarsko, V. Britannie, Polsko atd.

Celkové uzávěry vyplývající z dosavadního průběhu zahraničního obchodu vedly k řadě opatření v zahraničním obchodě, zejména v zájmu zvýšení dovozu. Část těchto opatření byla již projednána ve vládě.

Značná závislost vývoje celého našeho hospodářství na zahraničním obchodě nutí, abychom zahraničnímu obchodu věnovali bedlivou pozornost. Musíme se starati co nejúčinněji, aby se zahraniční obchod nestal úzkým místem plánu.

VII.

MOBILISACE PRACUJÍCÍCH.

V I. čtvrtletí 1948 lze všeobecně pozorovat zpomalení přírůstku dalších pracujících, jak již bylo konstatováno v oddíle o průmyslové zaměstnanosti. Nebylo dosaženo podstatného zvýšení počtu pracujících, třebaže v některých hospodářských oborech a odvětvích započala — díky příznivému počasí — sezónní činnost již v tomto čtvrtletí. Lze proto říci, že toto čtvrtletí se vyznačuje u průmyslu určitou nasyceností pracovními silami. Nově bylo do práce včleněno 16 938 mužů a 17 328 žen, t. j. celkem 34 266 pracujících. Proti I. čtvrtletí 1947 poklesl počet nově včleněných o 19,7%. Nejvydatnějším zdrojem byly osoby z domácností, jichž bylo začleněno 34,8% (zejména ženy 28,8%), a dále pracující dorost, kterého bylo nově začleněno v tomto čtvrtletí 23,7%.

Pracující v průmyslu.

V českých zemích se zvýšil počet pracujících v průmyslu za I. čtvrtletí 1948 jen nepatrně (asi o 0,1%), t. j. z počtu 1 156 300 k 1. lednu 1948 na 1 157 600 k 31. březnu 1948. Příliv směřoval především do kovoprůmyslu (4 600 osob), do hutnického průmyslu (2 400 osob), do dřevozpracujícího průmyslu (2 300 osob), do textilního průmyslu (2 200 osob) a do výroby stavebních hmot (1 400 osob). Pokles zaměstnanosti byl zaznamenán hlavně v sektoru výživy (o 8 400 osob), a to z důvodů sezónních a z nedostatku suroviny. Snížení počtu činných osob je dále vykázáno v oděvním průmyslu (o 2 700 osob pro nedostatek surovin), v báňském průmyslu (o 2 000 osob následkem odchodu přechodných pracovníků) a v pilařském průmyslu (o 1 100 osob následkem nedostatku řeziva a výpomoci v lesnictví).

Přehled o přírůstku osazenstva v průmyslu českých zemí podává tabulka na str. 114.

Na Slovensku se zvýšil počet průmyslového osazenstva o 2,8% , t. j. o 4 600 nových pracujících, a celkový počet pracujících zvýšil se tím ze 166 100 k 1. lednu 1948 na 170 700 k 31. březnu 1948. Nejvíce se nově začlenilo do kovoprůmyslu (1 500 osob) a do průmyslu pil (1 400 osob). Celkový přehled

Přírůstek osazenstva v průmyslu českých zemí v období od 1. 8. 1946 do 31. 3. 1948 a od 1. 1. 1948 do 31. 3. 1948.

Hospodářský obor / Průmysl	Období od 1. 8. 1946 do 31. 3. 1948: počet osazenstva k 1. 8. 1946 v tis. osob	k 31. 3. 1948 v tis. osob	+ či − absol.	v %	Období od 1. 1. 1948 do 31. 3. 1948: počet osazenstva k 1. 1. 1948 v tis. osob	k 31. 3. 1948 v tis. osob	+ či − absol.	v %
Báňský	114,6	122,2	+ 7,6	+ 6,6	124,2	122,2	— 2,0	— 1,6
Cukrovary	11,9	10,6	— 1,3	— 10,9	15,1	10,6	— 4,5	— 29,8
Lihovary	6,0	6,4	+ 0,4	+ 6,7	6,7	6,4	— 0,3	— 4,5
Pivovary	13,4	13,7	+ 0,3	+ 2,2	13,7	13,7	—	—
Mlýny	5,2	4,7	— 0,5	— 9,6	4,7	4,7	—	—
Potraviny	48,7	50,9	+ 2,2	+ 4,5	54,5	50,9	— 3,6	— 6,6
Výroba železa	37,2	43,9	+ 6,7	+ 18,0	41,5	43,9	+ 2,4	+ 5,8
Železo a kovy	297,2	348,2	+ 51,0	+ 17,2	343,6	348,2	+ 4,6	+ 1,3
Elektrárny-plynárny	32,2	34,6	+ 2,4	+ 7,5	33,2	34,6	+ 1,4	+ 4,2
Vodárny	2,8	3,2	+ 0,4	+ 14,3	3,2	3,2	—	—
Pily	25,6	21,3	— 4,3	— 16,8	22,4	21,3	— 1,1	— 4,9
Ostatní dřevo	35,2	40,8	+ 5,6	+ 15,9	38,5	40,8	+ 2,3	+ 6,0
Papír	23,4	25,3	+ 1,9	+ 8,1	25,8	25,3	— 0,5	— 1,9
Chemie	55,8	68,3	+ 12,5	+ 22,4	67,6	68,3	+ 0,7	+ 1,0
Kámen a zeminy	48,6	62,1	+ 13,5	+ 27,8	60,7	62,1	+ 1,4	+ 2,3
Sklo	27,0	34,1	+ 7,1	+ 26,3	33,0	34,1	+ 1,1	+ 3,3
Textil	148,8	174,5	+ 25,7	+ 17,3	172,3	174,5	+ 2,2	+ 1,3
Oděv	34,0	34,8	+ 0,8	+ 2,8	37,5	34,8	— 2,7	— 7,2
Kůže	29,9	34,5	+ 4,6	+ 15,4	35,2	34,5	— 0,7	— 2,0
Tisk	21,2	23,5	+ 2,3	+ 10,8	22,9	23,5	+ 0,6	+ 2,6
Celkem	1 018,7	1 157,6	+ 138,9	+ 13,6	1 156,3	1 157,6	+ 1,3	+ 0,1
Stavby	33,3	47,9	+ 14,6	+ 43,8	53,6	47,9	— 5,7	— 10,6
Úhrnem	1 052,0	1 205,5	+ 153,5	+ 14,5	1 209,9	1 205,5	— 4,4	— 0,4

Přírůstek osazenstva v průmyslu na Slovensku v období od 1. 8. 1946 do 31. 3. 1948 a od 1. 1. 1948 do 31. 3. 1948.

Hospodářský obor Průmysl	Období od 1. 8. 1946 do 31. 3. 1948 počet osazenstva k 1. 8. 1946	31. 3. 1948	+ či − absol.	v %	Období od 1. 1. 1948 do 31. 3. 1948 počet osazenstva k 1. 1. 1948	31. 3. 1948	+ či − absol.	v %
	v tis. osob				v tis. osob			
Báňský	13,0	13,7	+ 0,7	+ 5,4	13,9	13,7	— 0,2	— 1,4
Cukrovary	2,3	2,0	— 0,3	— 13,0	2,3	2,0	— 0,3	— 13,0
Lihovary	2,2	2,5	+ 0,3	+ 13,6	2,6	2,5	— 0,1	— 3,8
Pivovary	1,7	1,7	—	—	1,7	1,7	—	—
Mlýny	2,6	2,2	— 0,4	— 15,4	2,0	2,2	+ 0,2	+ 10,0
Potraviny	6,6	9,8	+ 3,2	+ 48,5	9,6	9,8	+ 0,2	+ 2,1
Železo a kovy	25,4	36,1	+ 10,7	+ 42,1	34,6	36,1	+ 1,5	+ 4,3
Elektrárny	4,4	5,7	+ 1,3	+ 29,5	5,7	5,7	—	—
Plynárny	0,4	0,3	— 0,1	— 25,0	0,4	0,3	— 0,1	— 25,0
Vodárny	0,5	0,9	+ 0,4	+ 80,0	0,5	0,9	+ 0,4	+ 80,0
Píly	9,8	12,3	+ 2,5	+ 25,5	10,9	12,3	+ 1,4	+ 12,8
Ostatní dřevo	4,2	6,9	+ 2,7	+ 64,3	6,7	6,9	+ 0,2	+ 3,0
Papír	7,3	8,3	+ 1,0	+ 13,7	8,1	8,3	+ 0,2	+ 2,5
Chemie	10,0	14,1	+ 4,1	+ 41,0	13,9	14,1	+ 0,2	+ 1,4
Kámen a zeminy	11,0	11,9	+ 0,9	+ 8,2	11,6	11,9	+ 0,3	+ 2,6
Sklo	2,1	2,6	+ 0,5	+ 23,8	2,6	2,6	—	—
Textil	15,0	20,9	+ 5,9	+ 39,3	20,6	20,9	+ 0,3	+ 1,5
Oděv	3,4	6,5	+ 3,1	+ 91,2	6,6	6,5	— 0,1	— 1,5
Kůže	6,4	8,8	+ 2,4	+ 37,5	8,4	8,8	+ 0,4	+ 4,8
Tisk	3,0	3,5	+ 0,5	+ 16,7	3,4	3,5	+ 0,1	+ 2,9
Celkem	131,3	170,7	+ 39,4	+ 30,0	166,1	170,7	+ 4,6	+ 2,8
Stavby	25,3	20,8	— 4,5	— 17,8	27,7	20,8	— 6,9	— 24,9
Úhrnem	156,6	191,5	+ 34,9	+ 22,3	193,8	191,5	— 2,3	— 1,2

o přírůstku osazenstva v průmyslu na Slovensku podává tabulka na str. 115.

Celkem tudíž v ČSR se za I. čtvrtletí 1948 zaměstnanost průmyslu nepatrně zvýšila začleněním nových 5 900 pracovních sil. Tím se zvýšil stav průmyslového osazenstva ke konci měsíce března 1948 na 1 328 300 osob (bez stavebního průmyslu), t. j. o 0,5%.

Celková potřeba pracujících s ohledem na plán byla v I. čtvrtletí v českých zemích kryta na 99,9% a na Slovensku na 92,3%. Jak byla kryta tato potřeba pracujících s ohledem na předpokládanou potřebu v r. 1948 v jednotlivých průmyslových odvětvích v českých zemích a na Slovensku během I. čtvrtletí 1948, vyplývá z následujících dvou tabulek:

Stav osazenstva v průmyslu k 31. 3. 1948 vzhledem k předpokládané potřebě v r. 1948.

a) **České země:**

Průmysl	Celková předpokládaná potřeba v r. 1948 tis. osob	Celkový stav osazenstva k 31. 3. 1948 tis. osob	%	% vzhledem k předpokládané potřebě k 1948 31. 1.	28. 2.
Báňský	121,7	122,2	100,4	100,7	100,6
Cukrovary	10,7	10,6	99,1	106,5	103,7
Lihovary	7,3	6,4	87,7	89,0	87,7
Pivovary	14,0	13,7	97,9	100,0	99,3
Mlýny	4,7	4,7	100,0	102,1	102,1
Potraviny	52,4	50,9	97,1	100,0	99,4
Výroba železa	45,5	43,9	96,5	96,7	96,5
Železo a kovy	340,0	348,2	102,4	101,2	102,3
Elektrárny-plynárny	34,2	34,6	101,2	100,3	101,5
Pily	23,0	21,3	92,6	100,9	98,3
Ostatní dřevo	37,2	40,8	109,7	107,8	108,1
Papír	26,0	25,3	97,3	99,2	98,5
Chemie	68,6	68,3	99,6	100,7	100,9
Kámen a zeminy	78,1	62,1	79,5	78,2	78,7
Sklo	31,6	34,1	107,9	106,6	106,0
Textil	167,3	174,5	104,3	104,9	105,5
Oděv	35,9	34,8	96,9	99,2	100,8
Kůže	34,6	34,5	99,7	99,7	100,3
Tisk	22,7	23,5	103,5	104,4	105,3
Vodárny	3,5	3,2	91,4	88,6	88,6
Celkem	1 159,0	1 157,6	99,9	100,2	100,2

b) Slovensko:

Průmysl	Celková předpokládaná potřeba v r. 1948 tis. osob	Celkový stav obyvatelstva k 31. 3. 1948 tis. osob	%	% vzhledem k předpokládané potřebě k 31. 1. 1948	% vzhledem k předpokládané potřebě k 28. 2. 1948
Báňský	15,2	13,7	90,1	91,4	90,8
Cukrovary	2,3	2,0	87,0	91,3	87,0
Lihovary	2,7	2,5	92,6	88,9	88,9
Pivovary	1,9	1,7	89,5	89,5	89,5
Mlýny	2,1	2,2	104,8	104,8	104,8
Potraviny	9,1	9,8	107,7	116,5	118,7
Železo a kovy	38,0	36,1	95,0	92,6	93,7
Elektrárny-Plynárny	6,5	6,0	92,3	92,3	96,9
Vodárny	0,6	0,9	150,0	83,3	150,0
Pily	12,4	12,3	99,2	93,5	94,4
Ostatní dřevo	6,1	6,9	113,1	109,8	113,1
Papír	8,3	8,3	100,0	96,4	96,4
Chemie	15,5	14,1	91,0	90,3	90,3
Kámen a zeminy	15,5	11,9	76,8	66,5	70,3
Sklo	2,6	2,6	100,0	100,0	100,0
Textil	23,2	20,9	90,1	88,4	87,5
Oděv	9,7	6,5	67,0	67,0	66,0
Kůže	9,4	8,8	93,6	88,3	91,5
Tisk	3,9	3,5	89,7	89,7	89,7
Celkem	185,0	170,7	92,3	90,1	91,1

Pozoruhodné je srovnání, jak byla kryta potřeba pracovních sil a jak byl splněn plán výroby v jednotlivých průmyslových odvětvích v I. čtvrtletí 1948 — v procentech plánu:

Hospodářský obor / Průmysl	České země		Slovensko		ČSR	
	Splnění plánu výroby	Krytí potřeby prac. sil	Splnění plánu výroby	Krytí potřeby prac. sil	Splnění plánu výroby	Krytí potřeby prac. sil
Báňský	101,4	100,4	99,3	90,1	101,2	99,3
Energetický	96,5	100,3	102,4	97,2	96,9	99,8
Hutnický	108,7	96,5	111,4	—	108,9	—
Železa a kovů	100,6	102,4	109,0	95,0	101,0	101,1
Chemický	111,2	99,6	107,6	91,0	108,7	98,0
Sklářský	128,1	107,9	101,8	100,0	127,0	107,3
Kamene, zemin a keramický	114,4	79,5	100,7	76,8	112,9	79,1
Papírenský	112,4	100,2	101,4	96,7	109,1	99,5
Dřevařský	110,0	103,2	98,8	103,8	106,0	103,3
Textilní a oděvní	93,6	103,0	104,1	83,3	94,2	100,3
Kožedělný a gumárenský	113,2	99,7	112,0	93,6	113,1	98,4
Celkem bez výživy	103,5	100,1	103,4	91,4	103,4	99,0

Při uvědomení si všech výhrad, s kterými třeba takové srovnání provádět, lze říci, že vyrovnaná pracovní situace se projevila v kovoprůmyslu, v dřevozpracujícím průmyslu a v průmyslu sklářském. Ačkoliv plán pracovních sil nebyl splněn na 100%, dosáhly splnění výrobního plánu tato odvětví: průmysl kožedělný a gumárenský (113,1% proti 98,4%), výroba stavebních hmot (112,9% proti 79,1%), průmysl papírenský (109,1% proti 99,5%), průmysl chemický (108,7% proti 98%) a průmysl báňský (101,2% proti 99,3%). V odvětví textilním a oděvním byla potřeba pracujících sice vcelku kryta (na 100,3%), ale výrobní plán byl splněn toliko z 94,2% (převážně pro nedostatek materiálu v oděvním průmyslu).

Pracující v zemědělství.

Jarní práce v zemědělství proběhly vcelku bez velkých obtíží. Kritická situace vznikla v pohraničí následkem některých přesunů obyvatel do vnitrozemí a v místech, odkud odešli cizí dělníci.

S letošním včasným započetím zemědělských prací projevila se naléhavá potřeba pracovních sil v českých zemích velmi záhy. Bylo provedeno regionální zjišťování potřeby stálých sil na konci měsíce února a hlášená čísla byla přezkoumána mobilisačními sbory okresních úřadů ochrany práce. Podle uvedeného zjištění činí potřeba stálých pracovních sil v českých zemích pro rok 1948 45 684 osob; z toho převážnou část tvoří svobodná čeleď (31 164 osob, t. j. asi 66%). Potřeba celosezónních sil byla při uvedeném šetření zjištěna v českých zemích na 18 236 pracujících. Tato potřeba mohla být částečně kryta sezónními pracovníky ze Slovenska a Němci z pohraničí. Nejcitelněji se jeví potřeba pracovních sil na pastvinářských družstvech a všeobecně u stájových prací. Pro krytí špičkových prací jsou připravovány dobrovolné pracovní brigády, které již dobře zasáhly při jarních pracích.

Lesnictví vykazovalo na počátku roku dobrou zaměstnanost. Odchodem pracovníků na jarní zemědělské práce došlo však nyní k jejímu poklesu. Otázka nedostatku stálých sil v lesnictví zůstává stále tíživá. Podle soupisu, provedeného ministerstvem sociální péče v březnu 1948, činila potřeba v lesnictví v českých zemích celkem 7 239 stálých sil, ale přitom třeba míti na paměti, že další dělníci (asi 1 700 osob) budou ještě přesunuti z pohraničí do vnitrozemí a že rumunští lesní dělníci (asi 2 000) se vrátí z valné části do vlasti a ostatní mají být převedeni do

zemědělství. Tím se nedostatek stálých pracovníků v českém lesnictví ještě zvýší. V těžbě činí nekrytá potřeba přes 7 000 dělníků.

Řešení této otázky, která souvisí úzce s osidlováním pohraničí, vyžaduje zvláštní pozornosti, aby nebyla ohrožena těžba dřeva a aby bylo zajištěno řádné lesní hospodářství. Zvýšená reemigrace by tu mohla přinést jistou úlevu.

Pracující ve stavebnictví.

Zaměstnanost ve stavebnictví se v I. čtvrtletí 1948 ještě plně nerozvinula, což platí zejména o českých zemích. Její charakter byl místně nejednotný a proto lze říci, že problém pracovních sil ve stavebnictví se zatím jevil jako problém redistribuce pracovních sil ve stavebnictví již zaměstnaných, a to jak regionálně, tak i ze staveb neplánovaných ve dvouletce na stavby dvouletého plánu. Nedostatek pracovních sil se projevoval tudíž spíše místně a podobně působil rušivě také nedostatek některých druhů stavebních hmot.

Stavební průmysl zaznamenal pokles zaměstnanosti od počátku roku do konce března t. r. v českých zemích o 10,6% (t. j. o 5 700 pracujících při celkovém počtu 47 900 zaměstnanců a přes vzestup v březnu o 2 100 nových pracovních sil) a na Slovensku dokonce o 24,9% (t. j. o 6 900 pracujících při celkovém počtu 20 800 zaměstnanců).

Podle předběžných čísel stavební čtvrtletní statistiky a průmyslové měsíční statistiky státního úřadu statistického a podle hlášení pověřenectva sociální péče byl na konci I. čtvrtletí roku 1948 tento stav zaměstnanosti ve stavebnictví (průmyslu i řemesle):

Počet činných	k 31. III. 1948	k 31. XII. 1947
České země	114 871	121 837
Slovensko	47 145	39 429
Celkem	162 016	161 266

Zvýšil se tudíž proti stavu před rokem počet činných osob ve stavebnictví celkově o 0,5%, ale přitom klesl v českých zemích o 5,7%, kdežto na Slovensku stoupl o 19,6%.

GRAFICKÉ PŘEHLEDY

(Grafy III-XIII vypracovalo statistické oddělení Státního úřadu plánovacího:

— = výroba (výkon) plánované

— = výroba (výkon) skutečné

Všechny grafy vyhotovilo grafické odd. SÚP)

Doprava na ČSD v procentech ze stavu počátkem r. 1947 (100) **Graf I.**

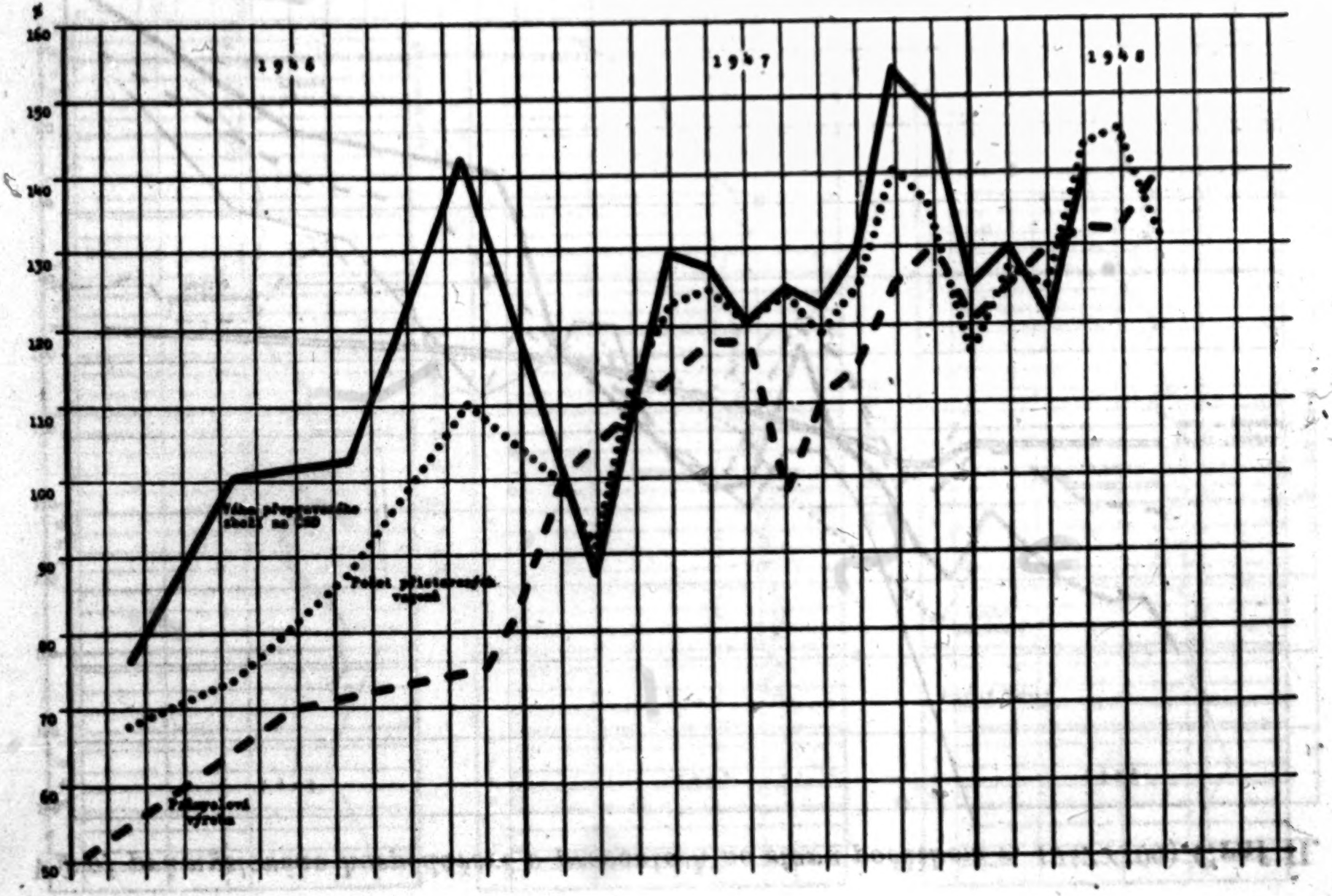

Vývoj průmyslového hospodářství v procentech ze stavu počátkem r. 1947 (100) **Graf II.**

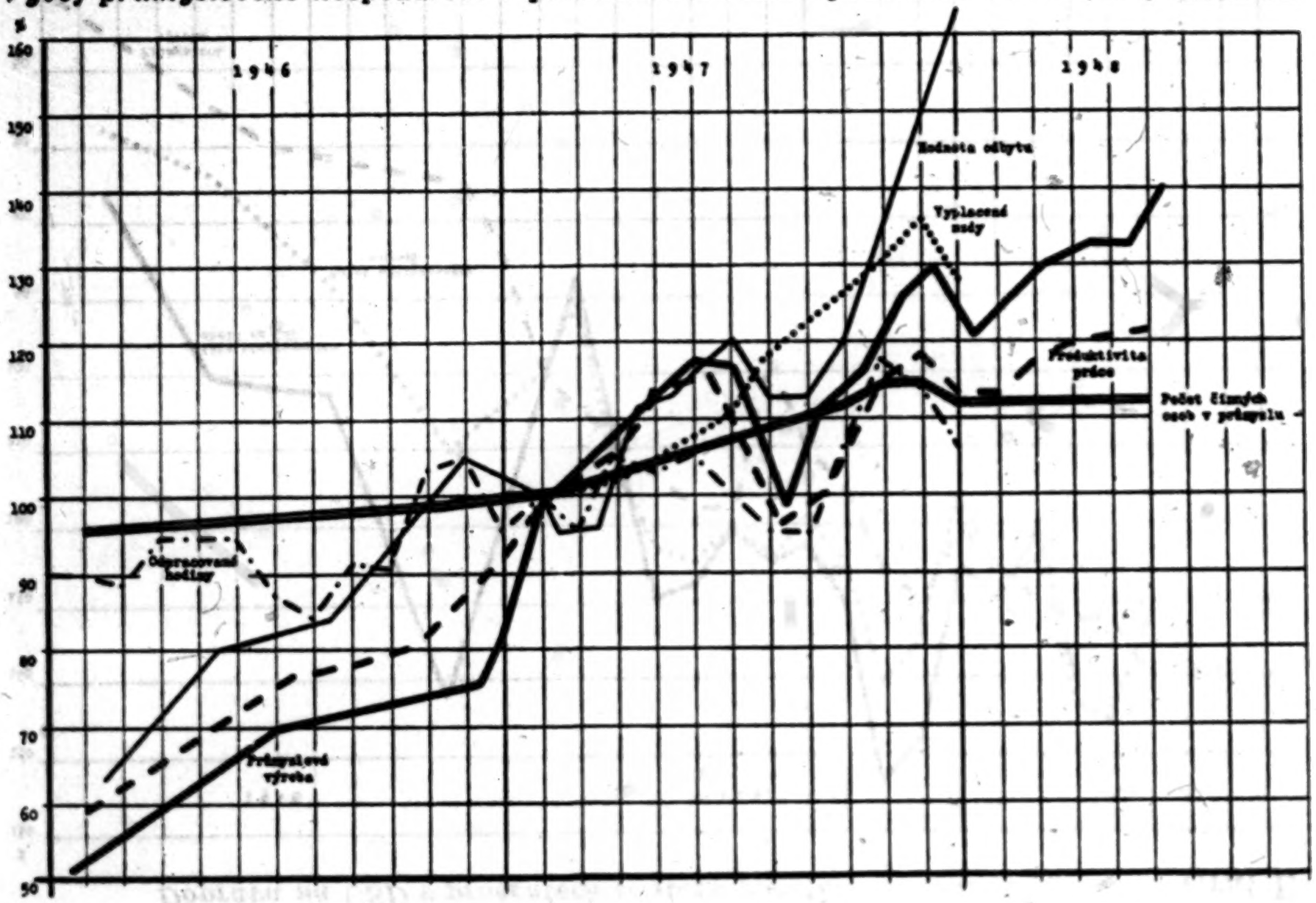

Kamenné uhlí

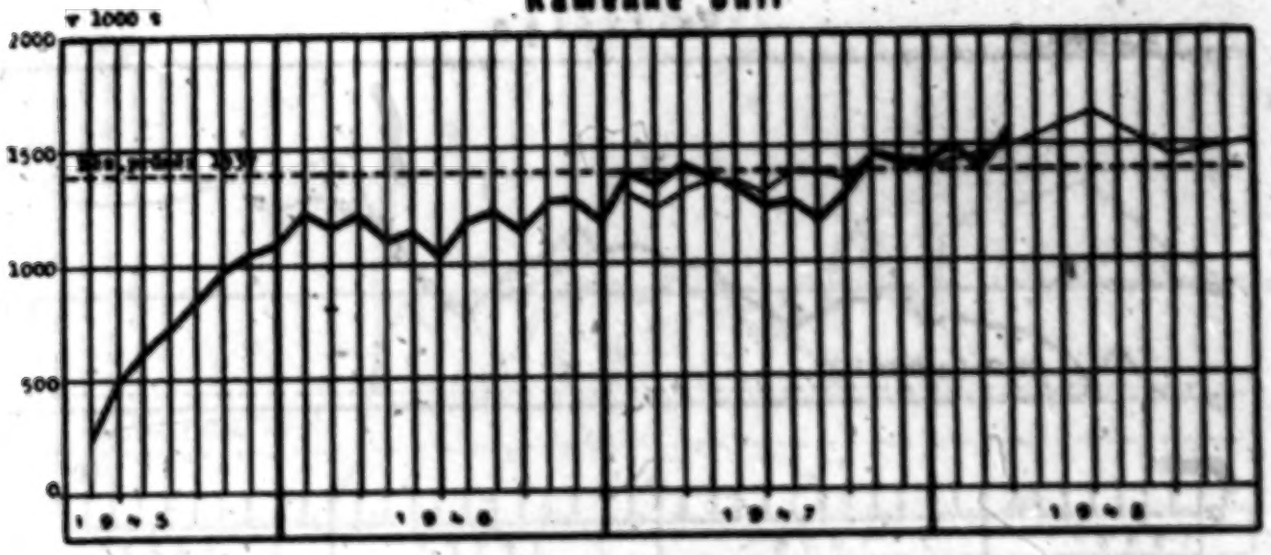

Hnědé uhlí

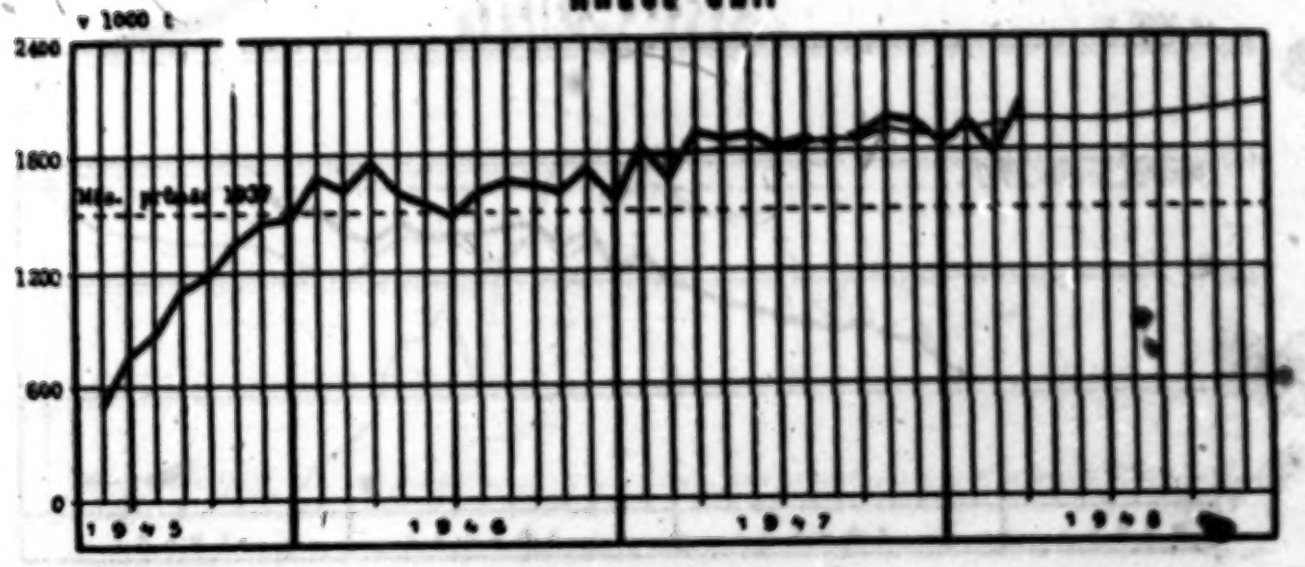

Elektrický proud

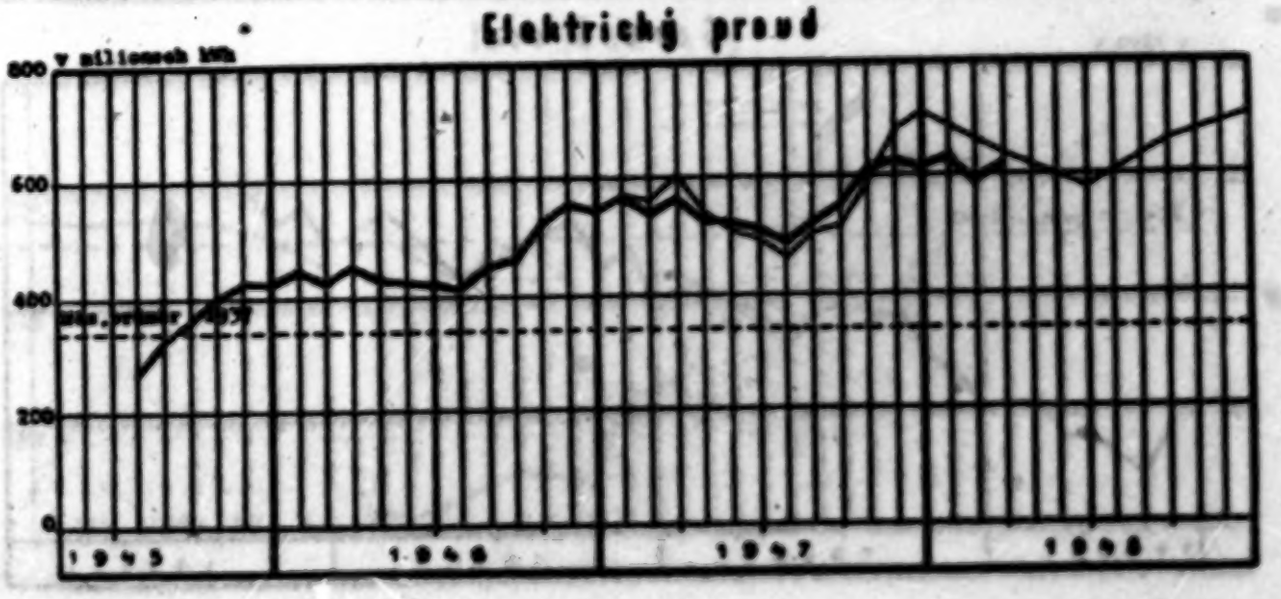

Grafy IV.

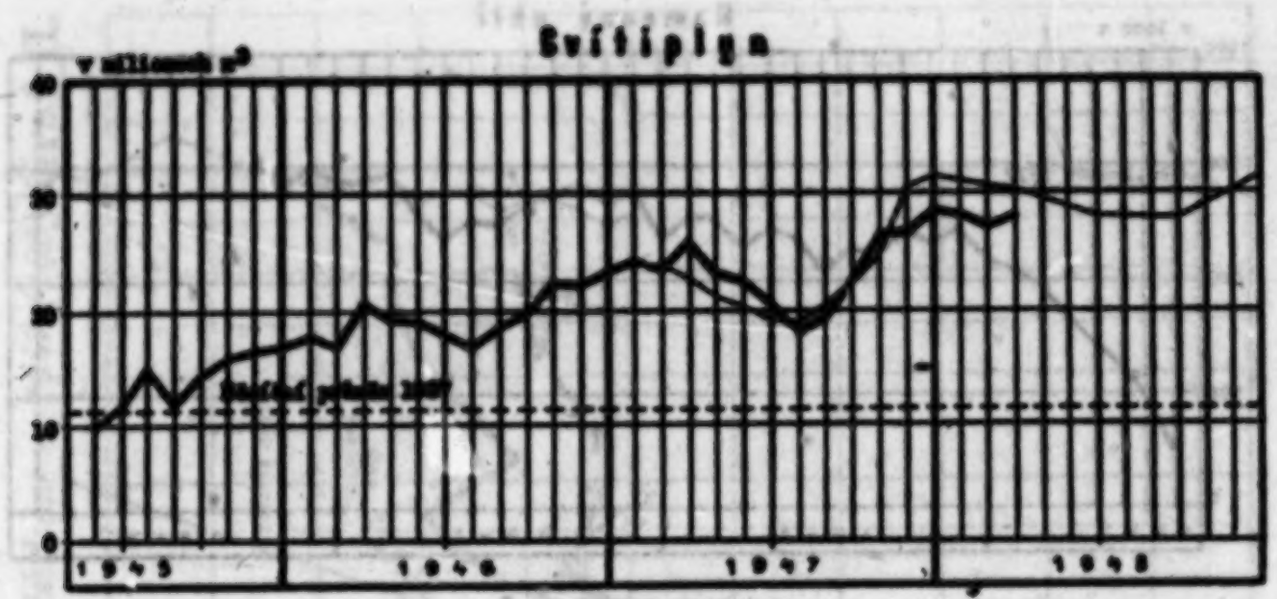
Svítiplyn
v miliónech m³
40
30
20
10
0
1945
1946
1947
1948

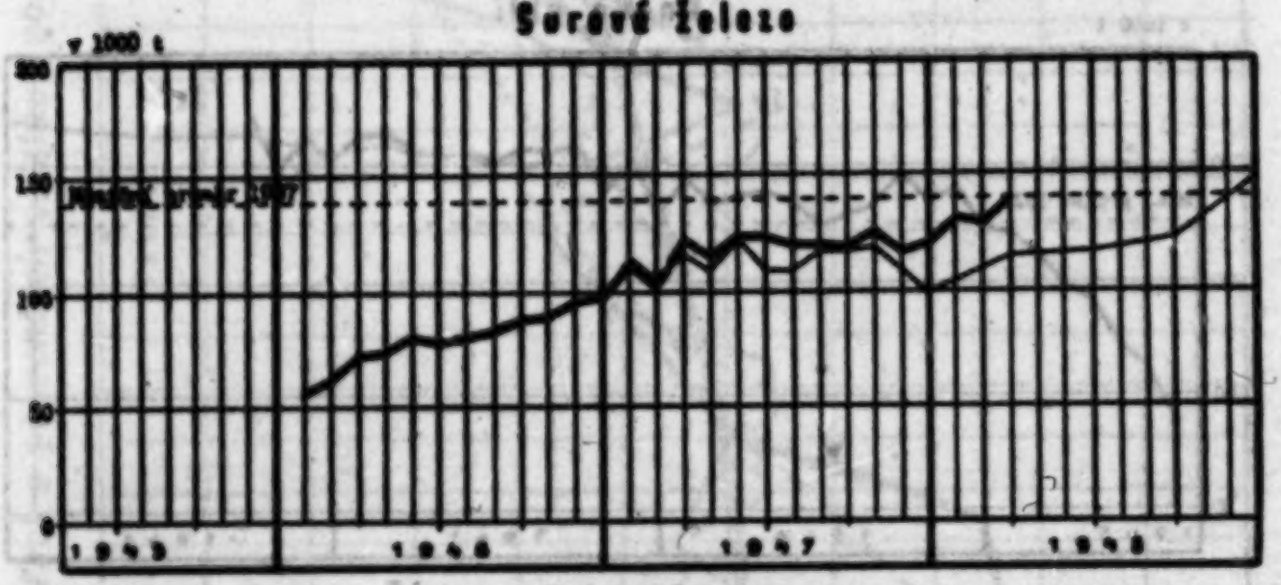
Surové železo
v 1000 t
200
150
100
50
0
1945
1946
1947
1948

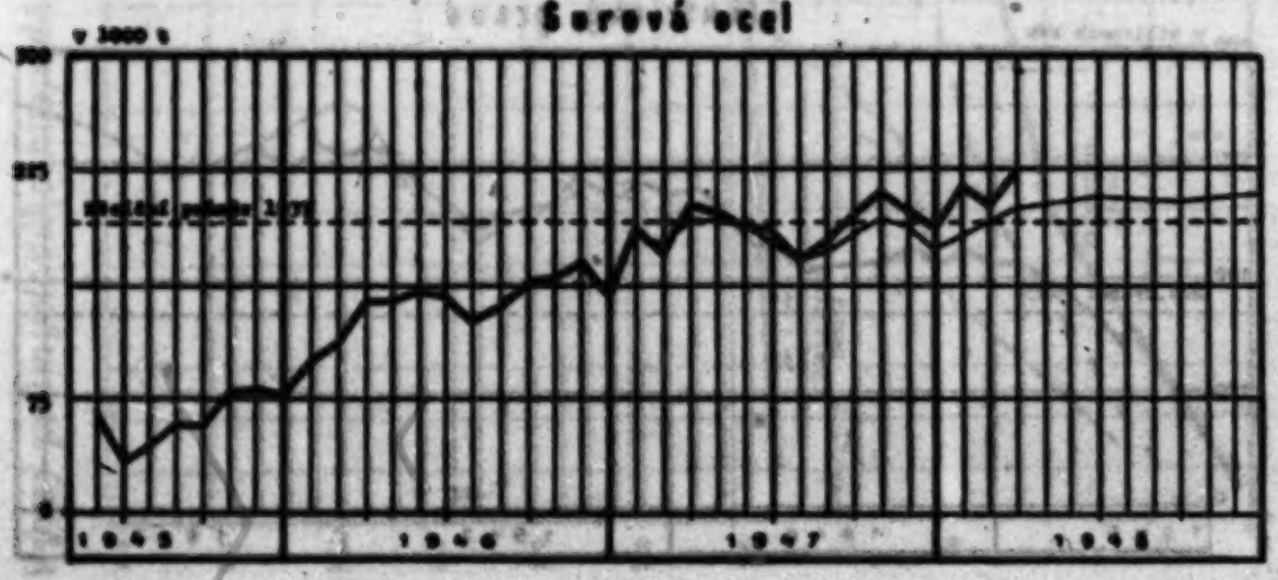
Surová ocel
v 1000 t
300
225
75
0
1945
1946
1947
1948

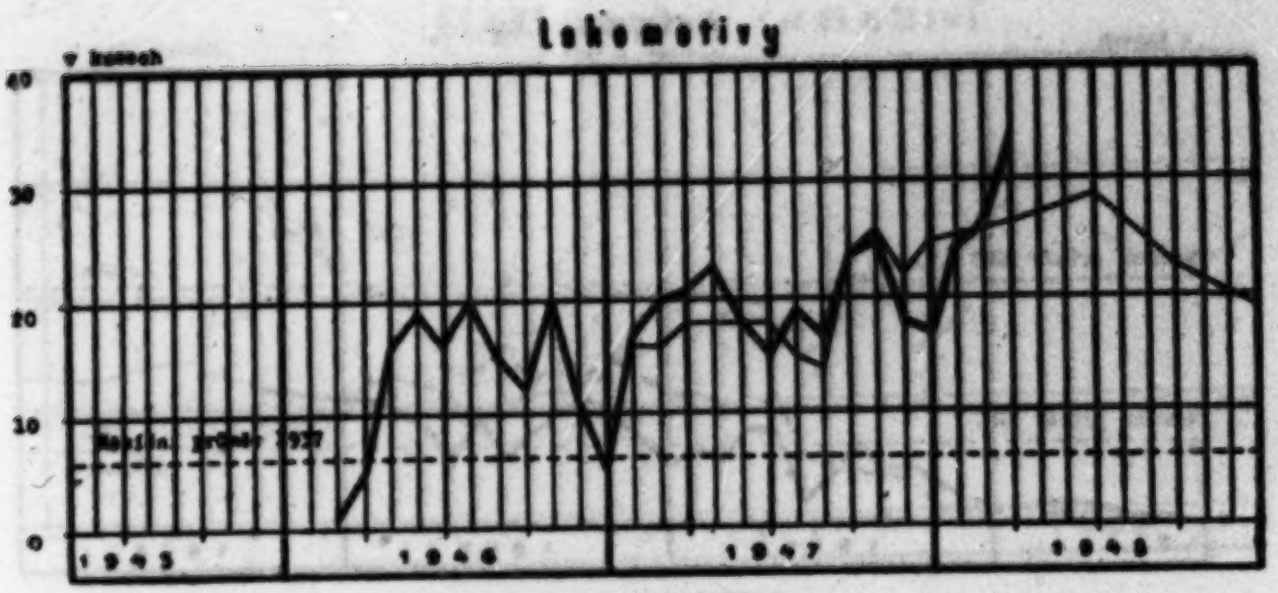
Lokomotivy
v kusech
40
30
20
10
0
1945
1946
1947
1948

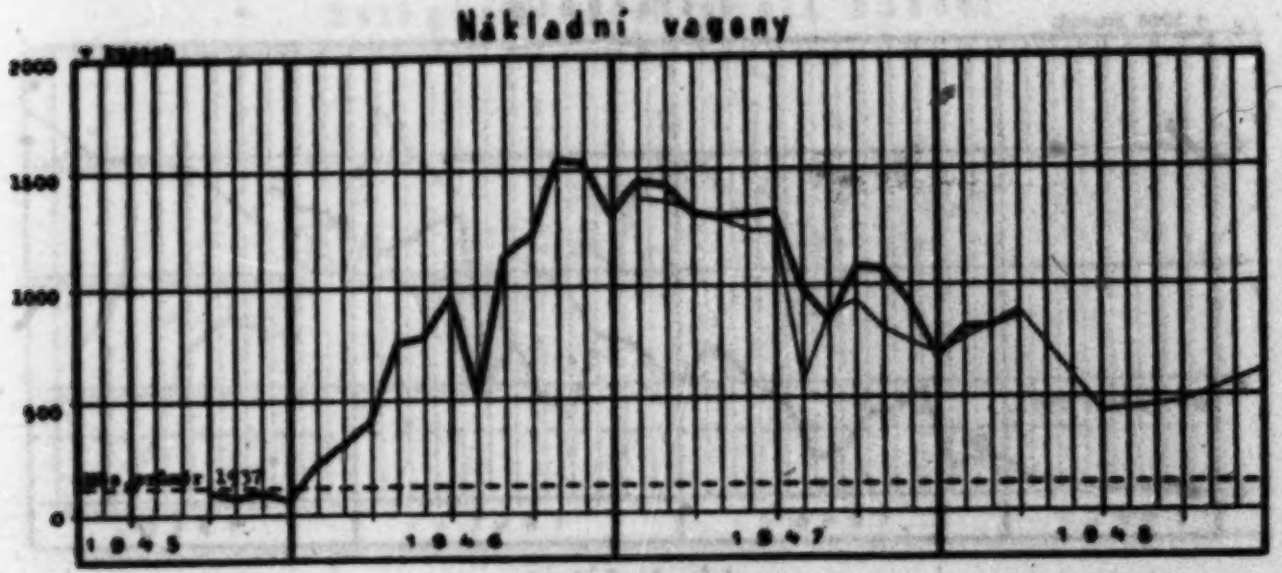
Nákladní vagony
v kusech
2000
1500
1000
500
0
1945
1946
1947
1948

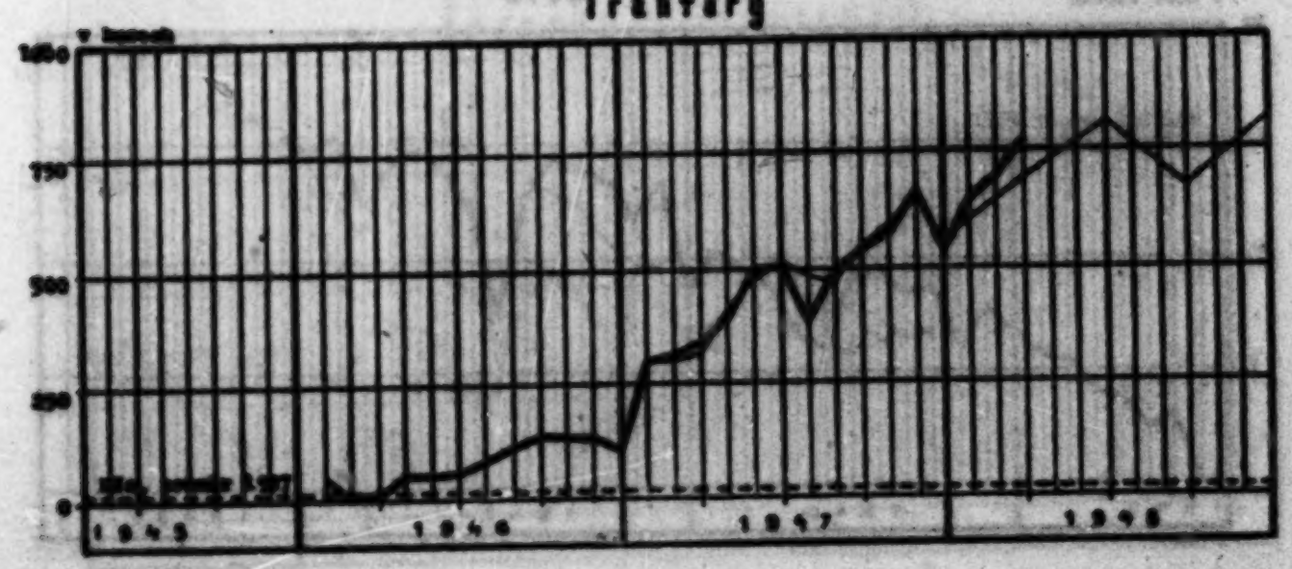
Traktory
v kusech
750
500
250
0
1945
1946
1947
1948

Grafy VI.

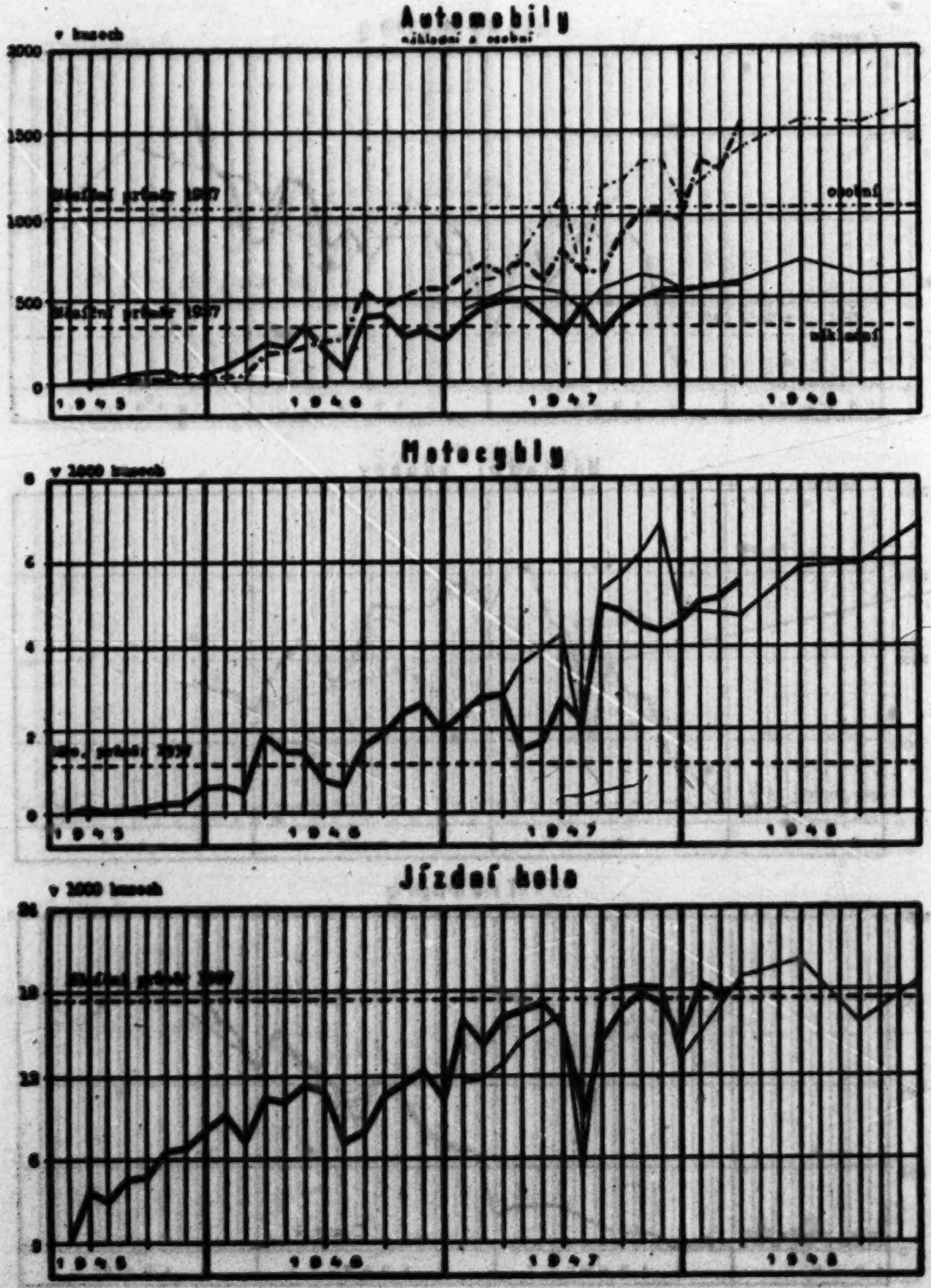
Automobily
v kusech
nákladní a osobní
2000
1500
1000
500
0
Střední průměr 1937
osobní
nákladní
1945
1946
1947
1948
Motocykly
v 1000 kusech
6
4
2
0
1945
1946
1947
1948
Jízdní kola
v 1000 kusech
24
18
12
6
0
1945
1946
1947
1948

Elektromotory (od 0·5 do 25 kW)

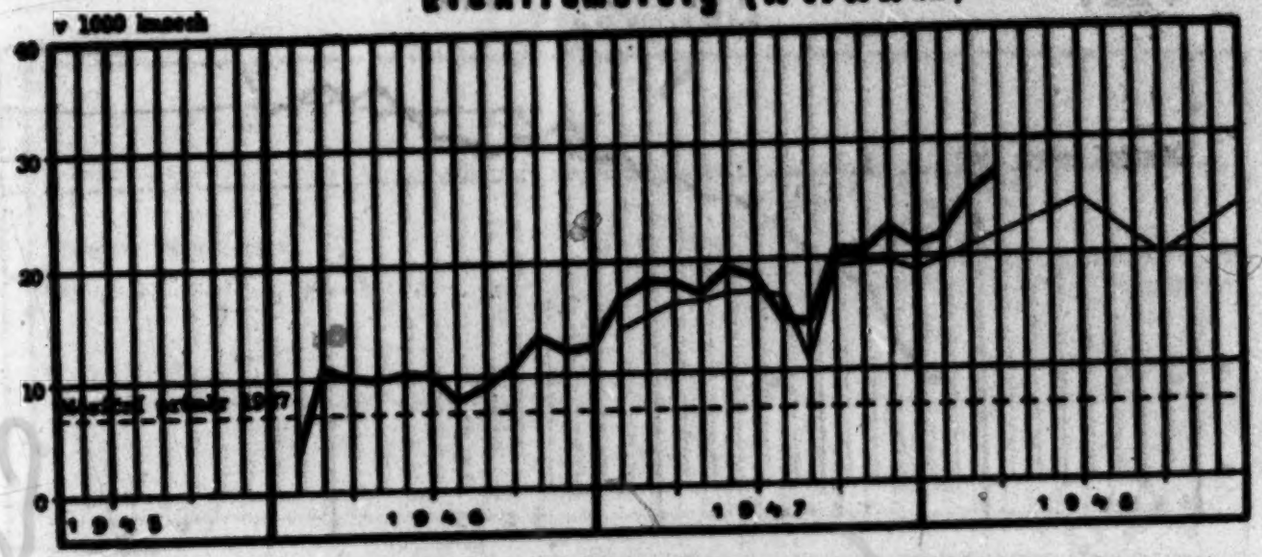

Kuchyňské plech. smalt. nádobí

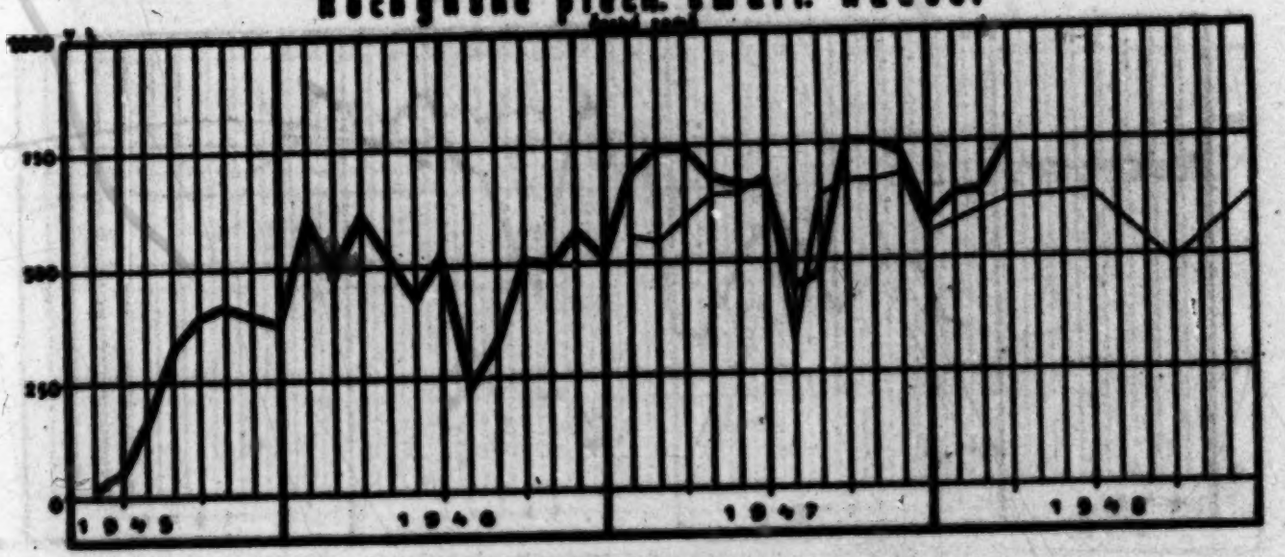

Žárovky (silnoproudé)

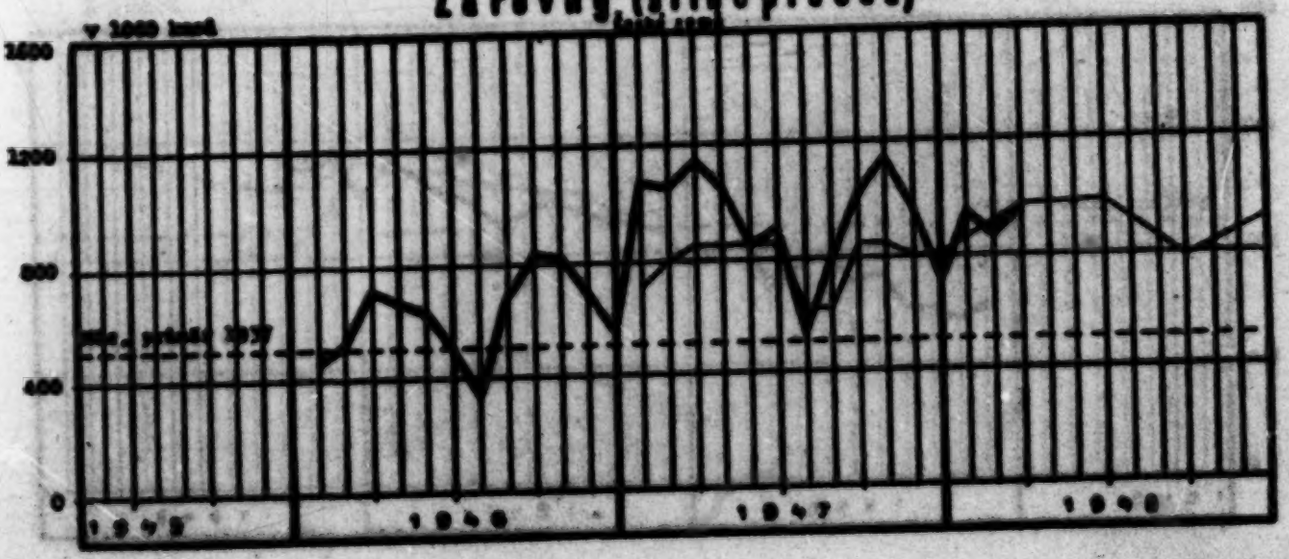

Grafy VIII.

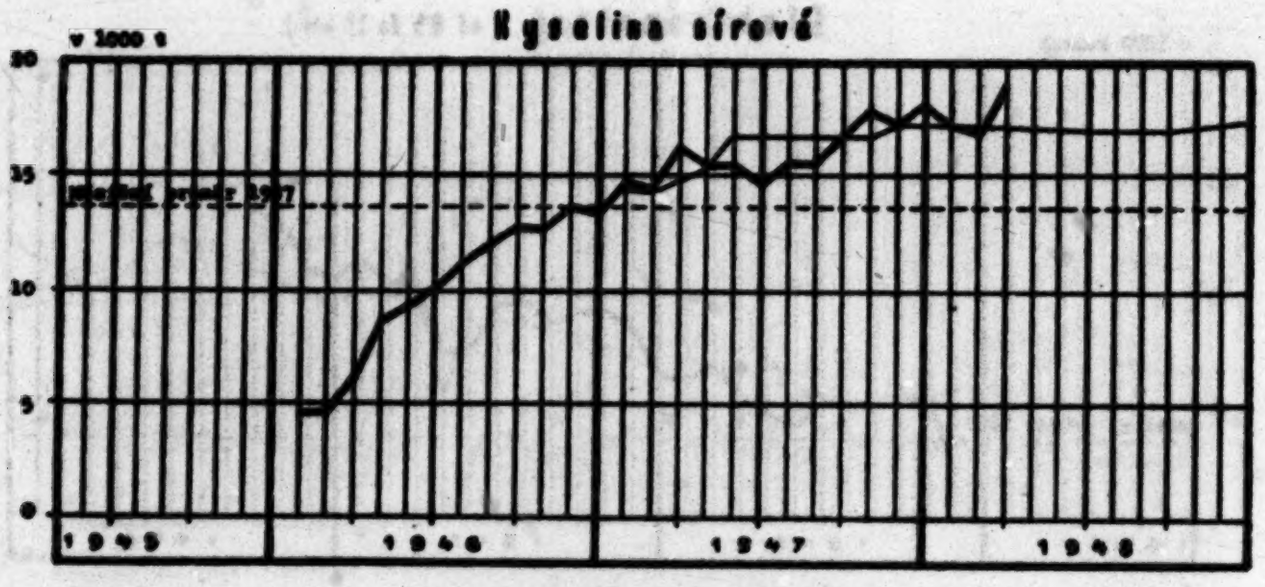
Kyselina sírová
v 1000 t
30
25
20
5
0
1945
1946
1947
1948

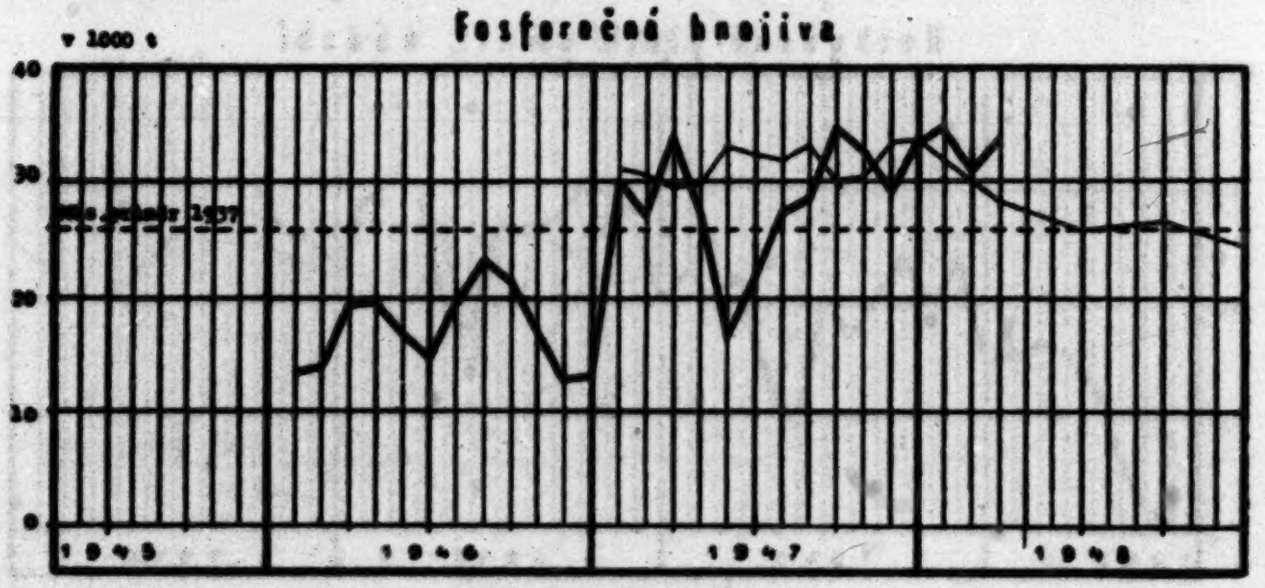
Fosforečná hnojiva
v 1000 t
40
30
20
10
0
1945
1946
1947
1948

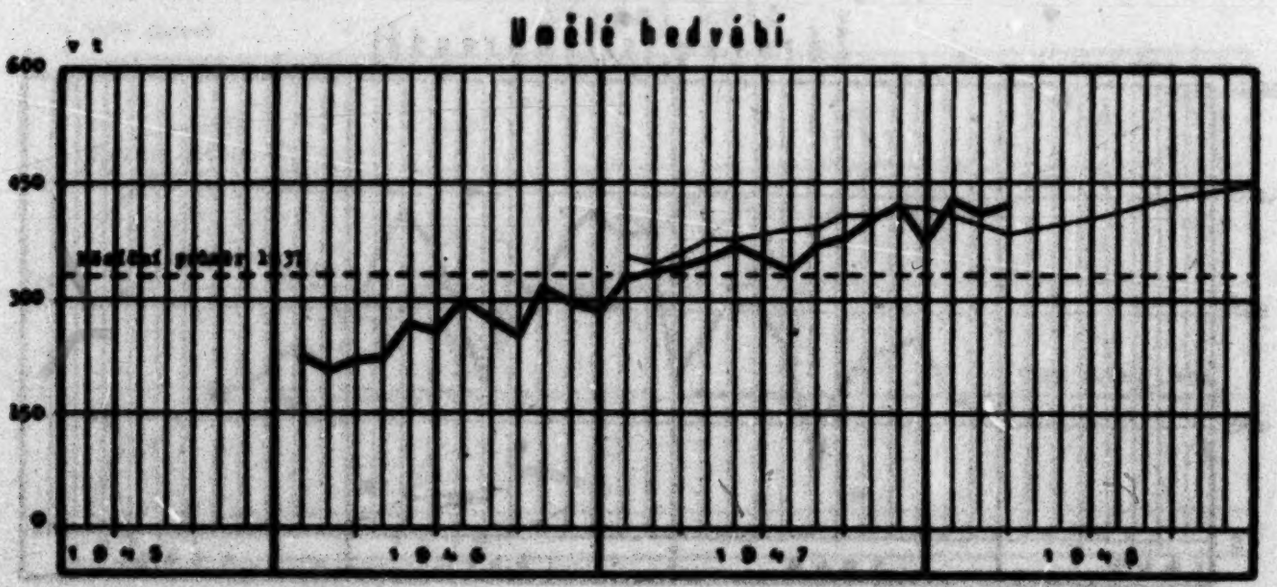
Umělé hedvábí
v t
600
450
300
150
0
1945
1946
1947
1948

Grafy IX.

Ploché sklo

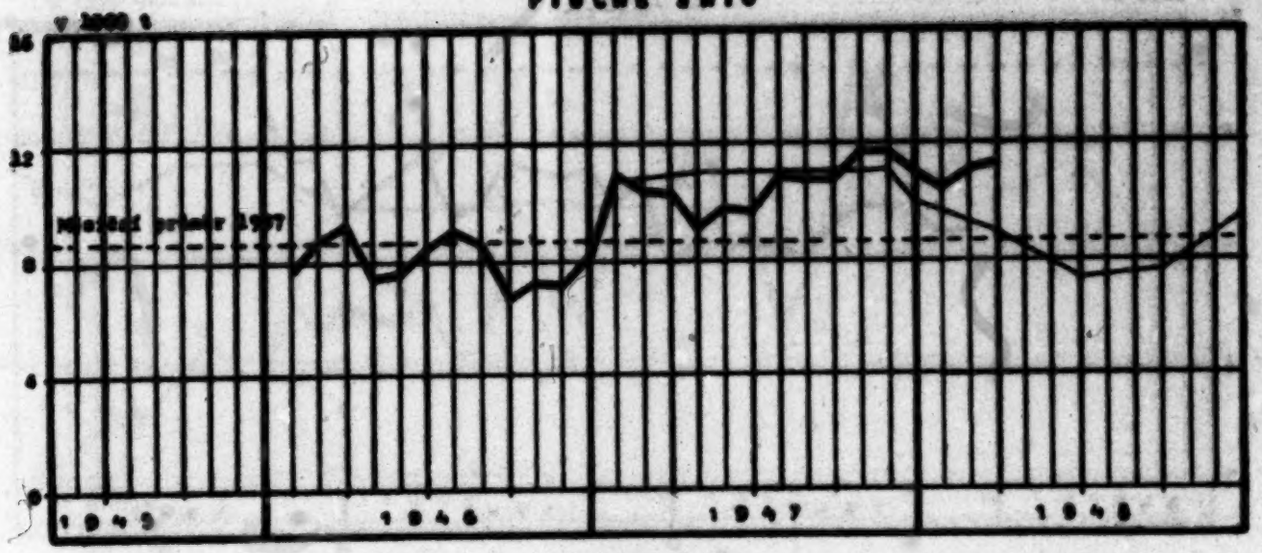

Cihly

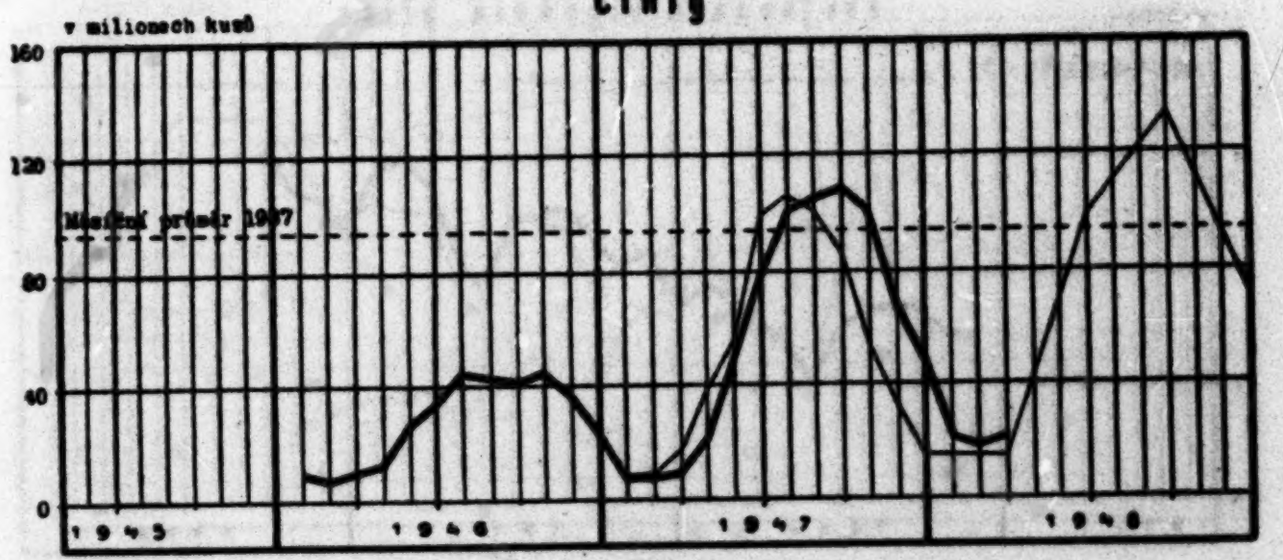

Papír

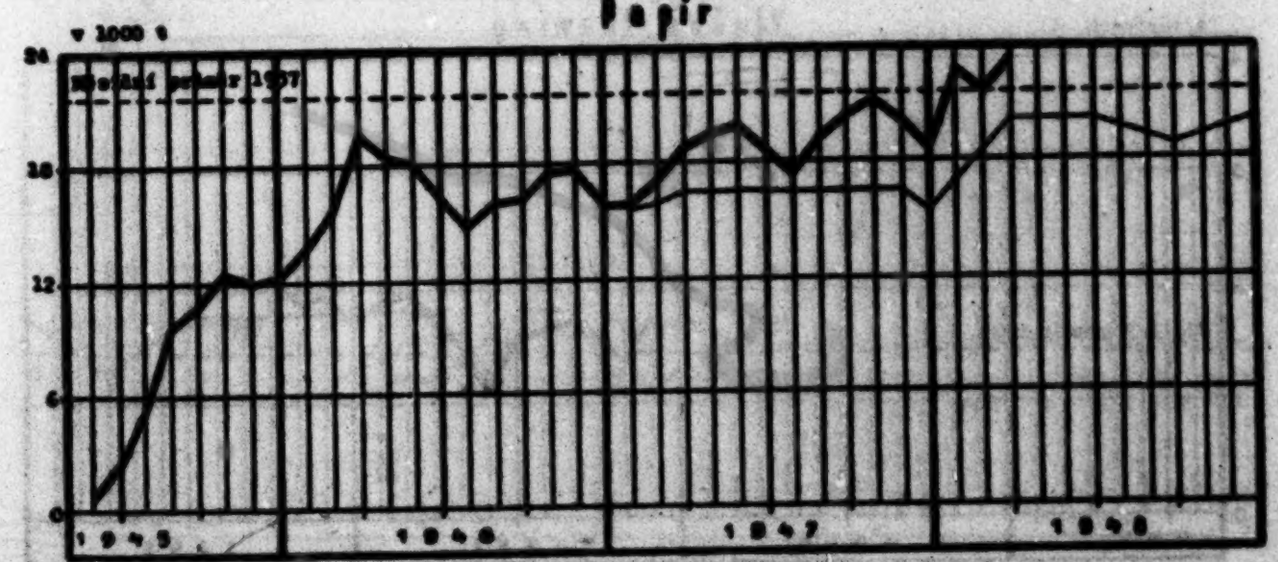

Grafy X.

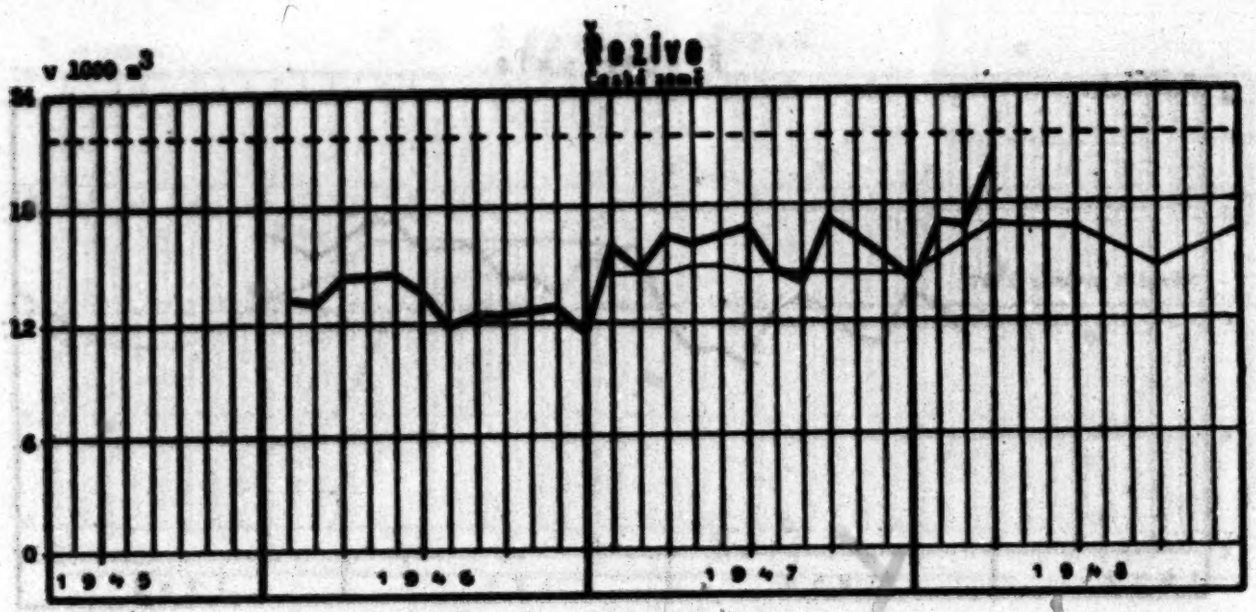
Řezivo
v 1000 m³
24
18
12
6
0
1945
1946
1947
1948

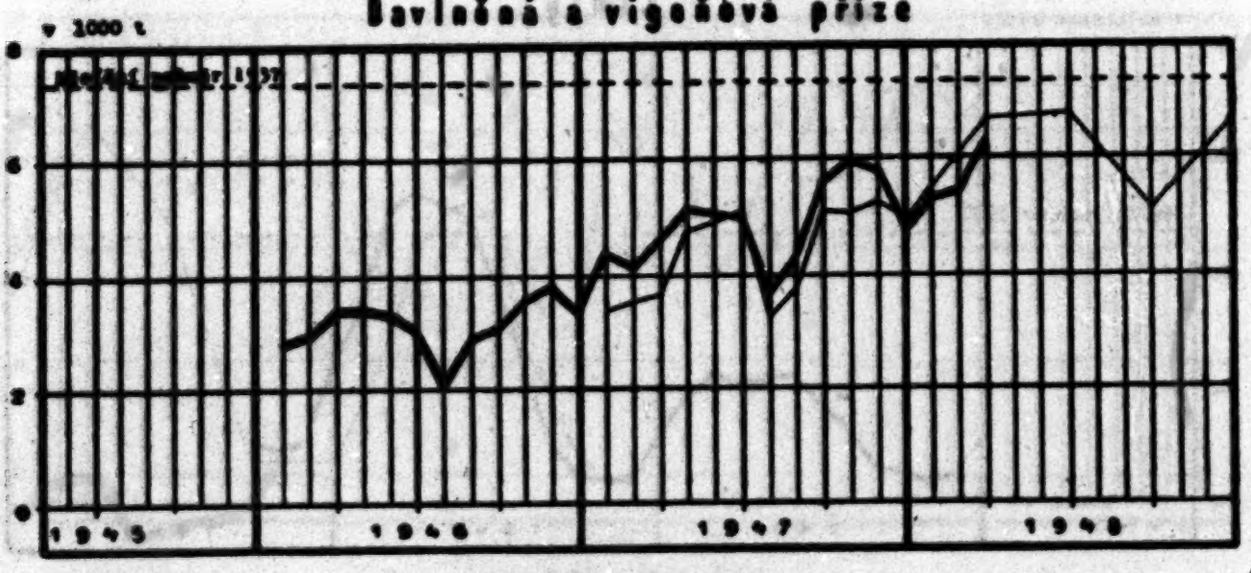
Bavlněná a vigoňová příze
v 1000 t
8
6
4
2
0
1945
1946
1947
1948

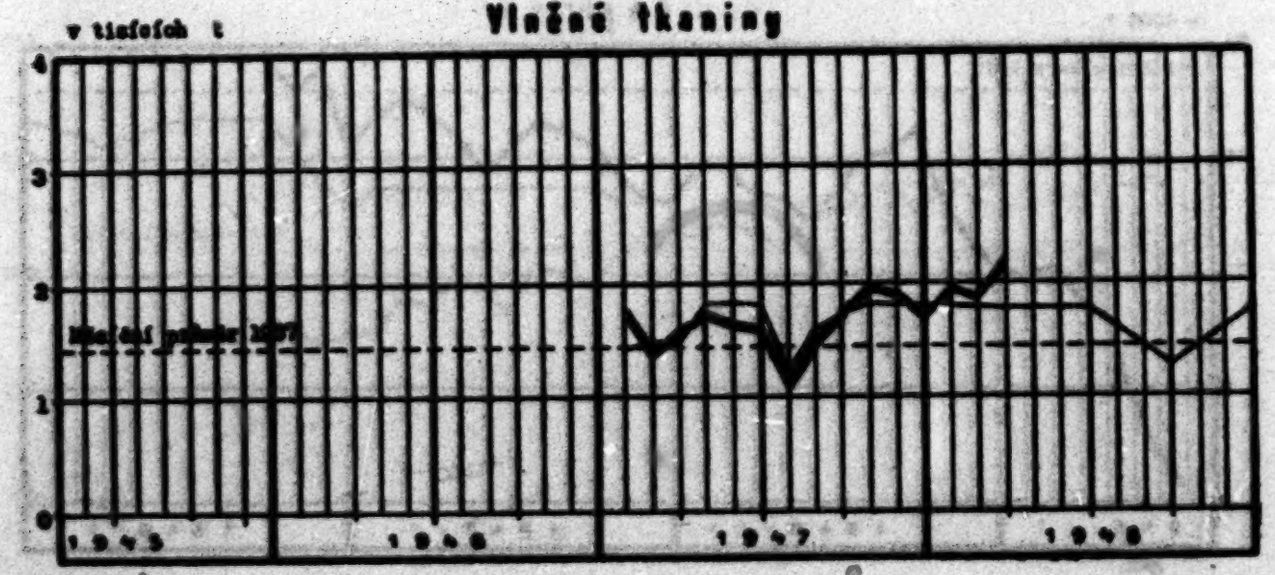
Vlněné tkaniny
v tisících t
4
3
2
1
0
1945
1946
1947
1948

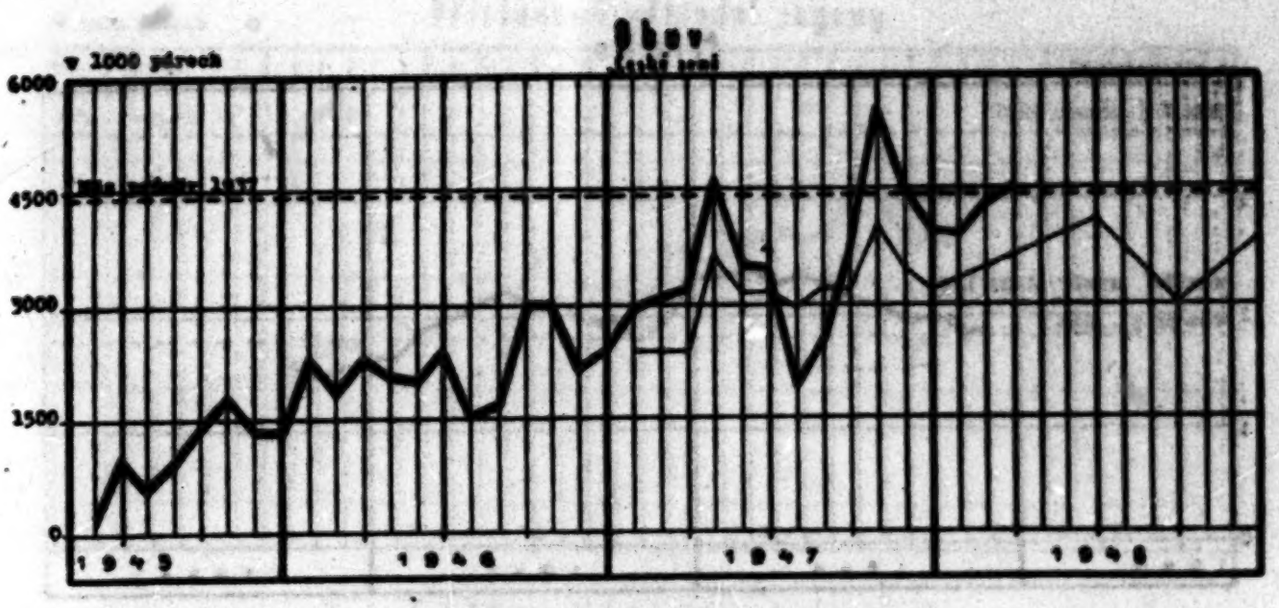
Obuv
v 1000 párech
6000
4500
3000
1500
0
1945
1946
1947
1948

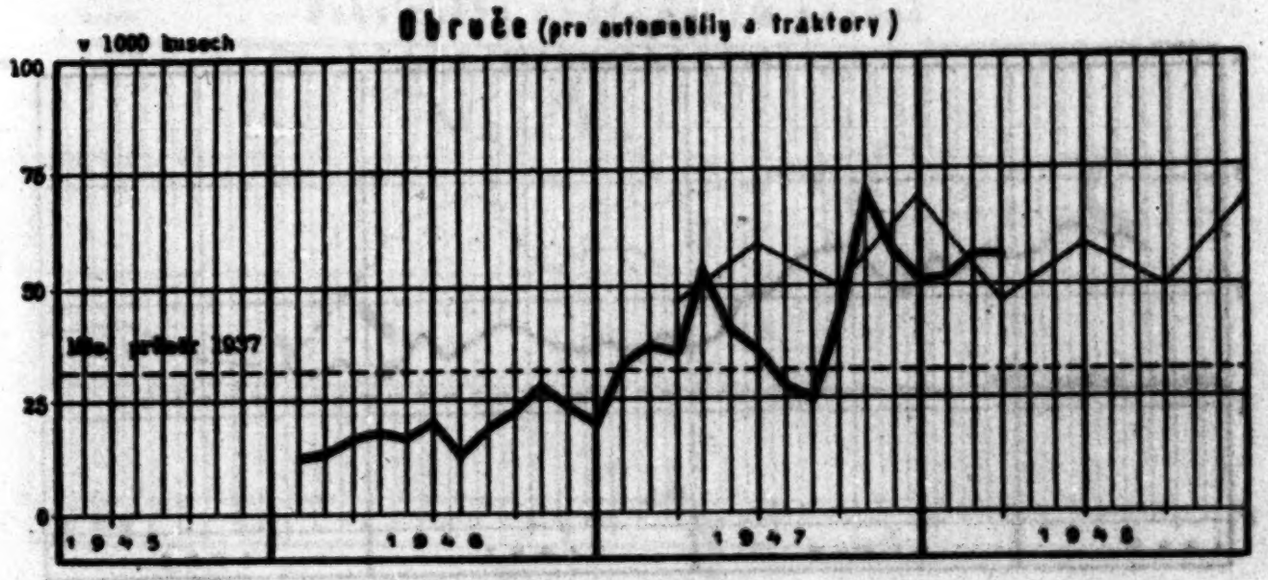
Obruče (pro automobily a traktory)
v 1000 kusech
100
75
50
25
0
1945
1946
1947
1948

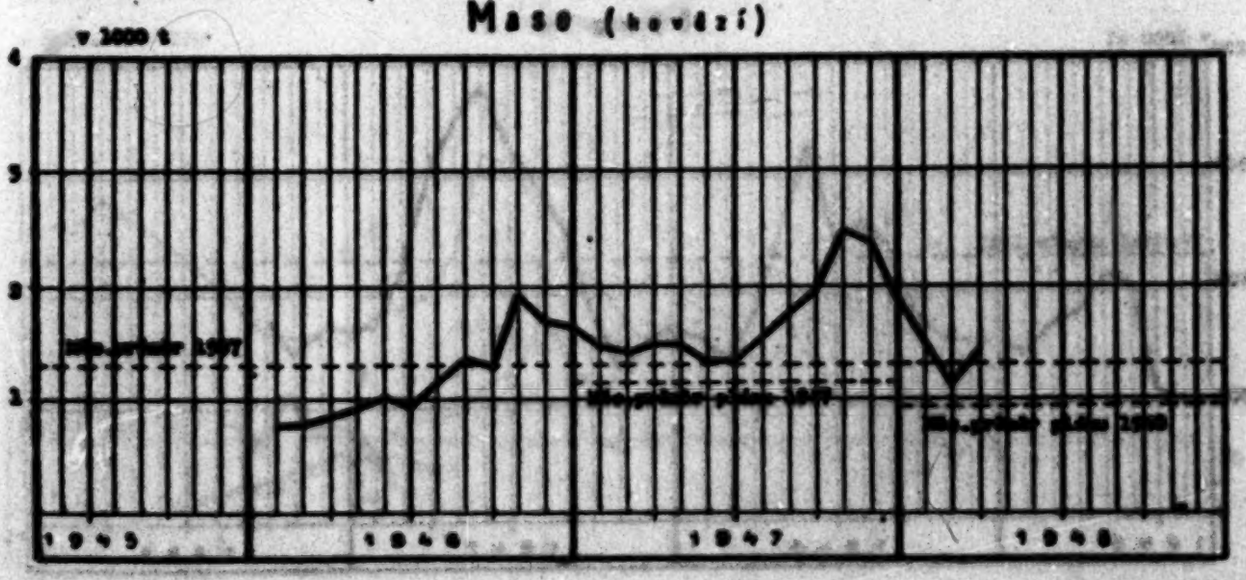
Maso (hovězí)
v 1000 t
4
3
2
1
1945
1946
1947
1948

Grafy XII.

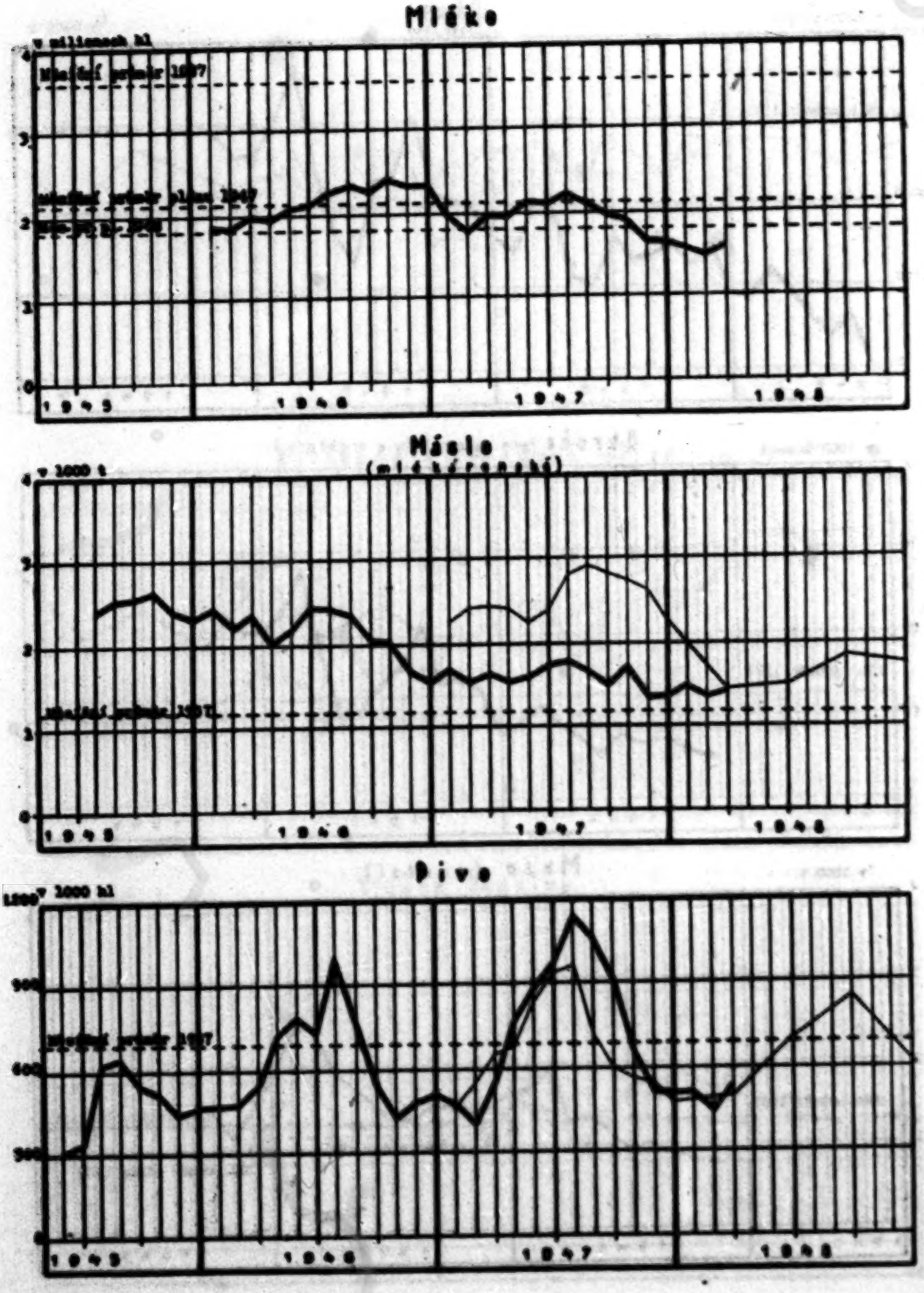
Mléko
v milionech hl
4
3
2
1
0
1945
1946
1947
1948
Máslo
v 1000 t
4
3
2
1
0
1945
1946
1947
1948
Dívo
v 1000 hl
1500
900
600
300
0
1945
1946
1947
1948

Grafy XIII.

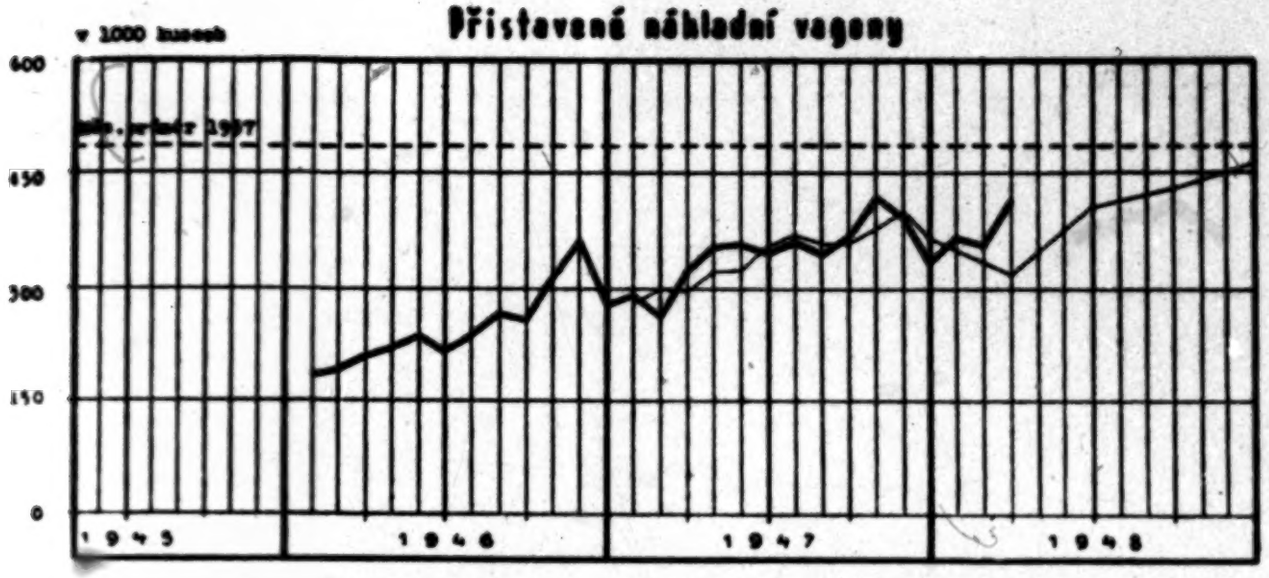

Přistavené nákladní vagony

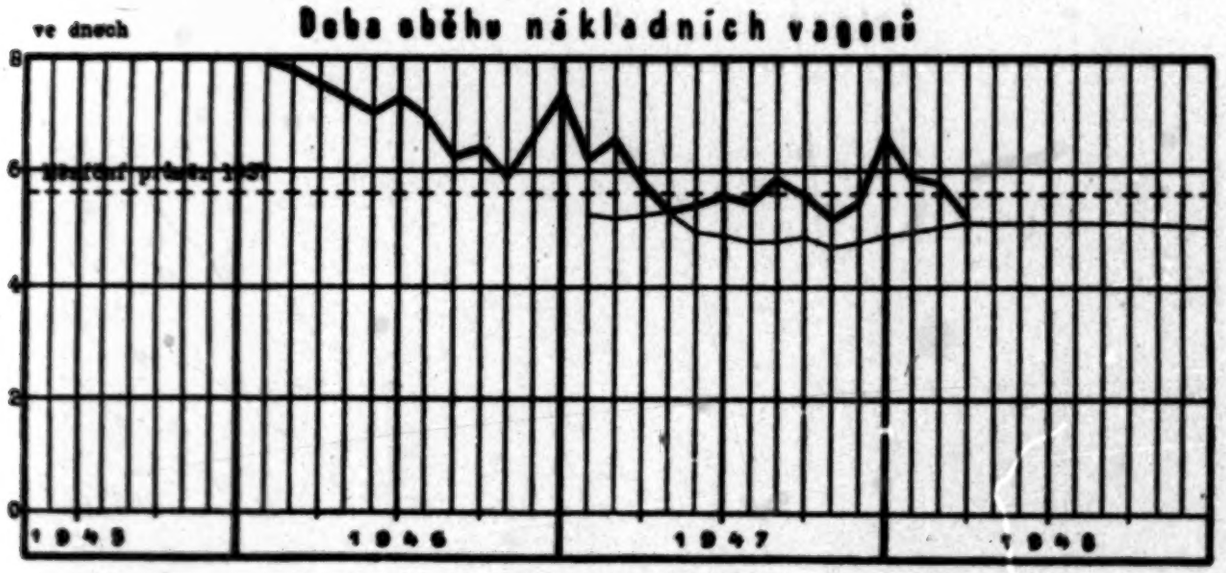

Doba oběhu nákladních vagonů

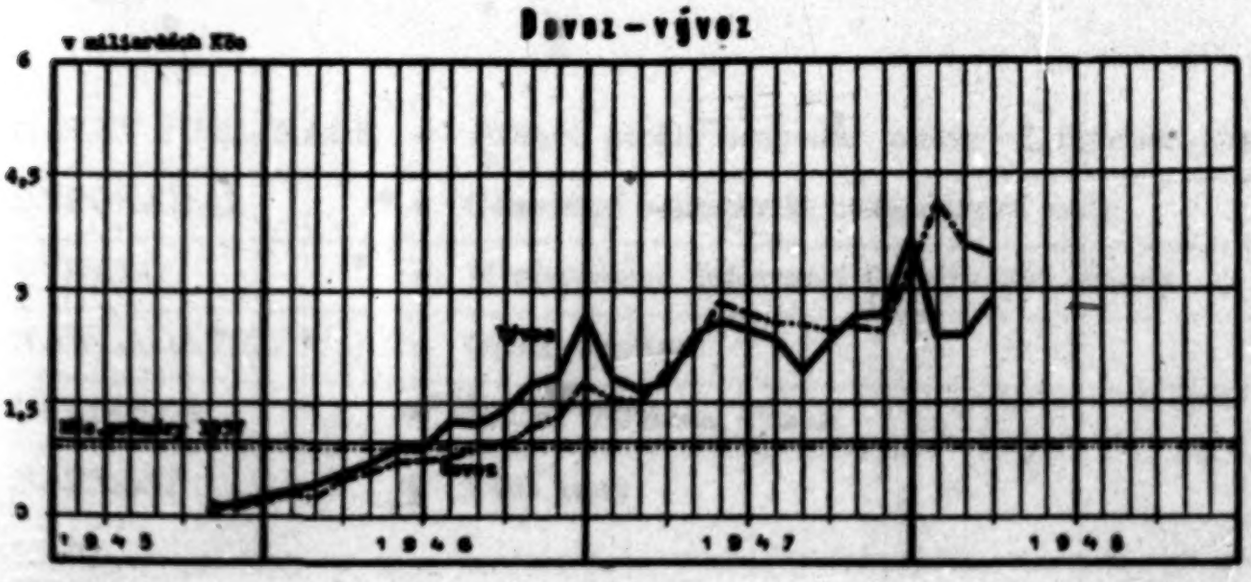

Dovoz – vývoz

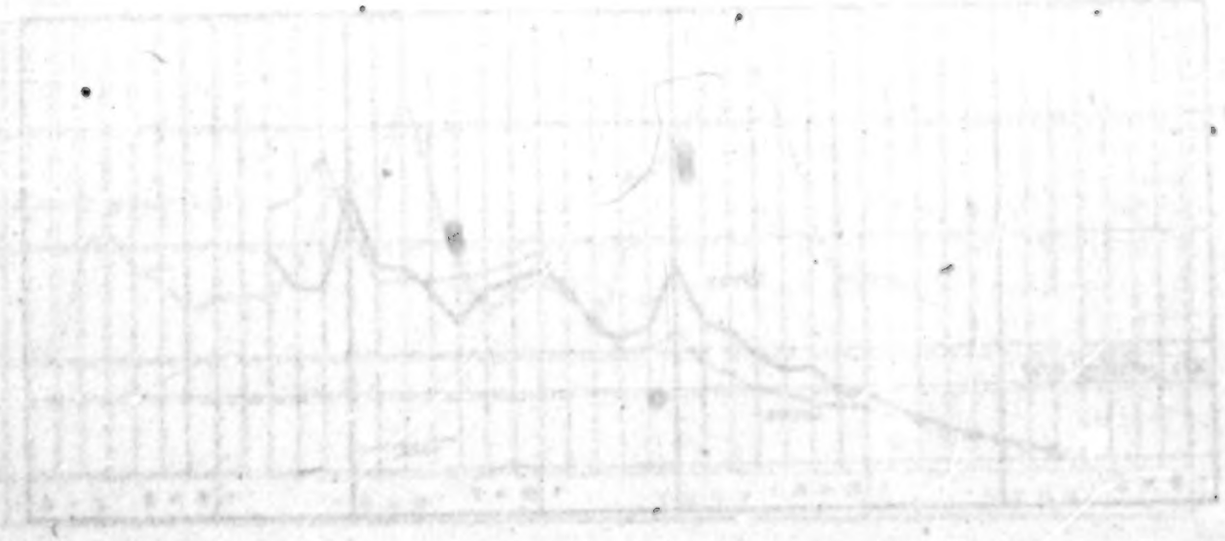

NÁZEV PUBLIKACE	• Průběh plnění hospodář. plánu - I. čtvrtletí 1948
USPOŘÁDAL	• Generální sekretariát hospodářské rady
VYDALO	• Ministerstvo informací (publikační odbor)
NAKLADATEL	• Orbis, Praha
VYTISKLA	• Státní tiskárna, Praha
NÁKLAD	• 2.400 kusů

HOSPODÁŘSKÉ DOKUMENTY

III

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ O PLNĚNÍ DVOULETÉHO HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU V II. ČTVRTLETÍ 1948

IDC

PRŮBĚH PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU

II. čtvrtletí 1948

Uspořádal

GENERÁLNÍ SEKRETARIÁT HOSPODÁŘSKÉ RADY

PRAHA 1948

OBSAH

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU VE II. ČTVRTLETÍ 1948

I. CELKOVÝ PŘEHLED HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE . . . 9
II. PRŮMYSL . . . 22
Celkový vývoj průmyslového hospodářství . . . 25
Výsledky plánované činnosti průmyslové . . . 31
Průmysl báňský . . . 37
Průmysl energetický . . . 39
Průmysl hutnický . . . 40
Průmysl železa a kovů . . . 40
Průmysl chemický . . . 43
Průmysl sklářský . . . 43
Průmysl kamene, zemin a keramiky . . . 44
Průmysl papírenský . . . 44
Průmysl dřevařský . . . 45
Průmysl textilní a oděvní . . . 45
Průmysl kožedělný a gumárenský . . . 46
Průmysl výživy . . . 47

III. ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ . . . 50
Výroba rostlinná . . . 50
Výroba živočišná . . . 53
Výroba masa, mléka a vajec . . . 55
Lesní hospodářství . . . 57
Předpoklady plnění plánu v zemědělství . . . 58
Příděl strojů do zemědělství v I. pololetí 1948 . . . 58
Výroba a spotřeba umělých hnojiv v r. 1947/48 . . . 59

IV. STAVEBNICTVÍ . . . 60
Bytové stavby . . . 62
Veřejné stavby . . . 63
Průmyslové stavby . . . 64
Zemědělské stavby . . . 65
Dopravní stavby . . . 66

V. DOPRAVA . . . 67
Železnice . . . 67
Nákladní doprava . . . 68
Osobní doprava . . . 70

Ukazatelé výkonnosti a hospodárnosti železnic 72
Všeobecná charakteristika železniční dopravy ve II. čtvrtletí . 75
Silniční doprava 76
Říční doprava 79
Letectví 81
Pošta 84

GRAFICKÉ PŘEHLEDY

I. Prozatímní index průmyslové výroby v I. pololetí 1948 . . . 91
II. Prozatímní index průmyslové výroby od ledna do června 1948 ve srovnání s rokem 1947 91
III. Prozatímní index produktivity v I. pololetí 1948 92
IV. Prozatímní index zaměstnanosti v I. pololetí 1948 92
V. Prozatímní index zaměstnanosti od ledna do června 1948 ve srovnání s rokem 1947 93
VI. Přistavené nákladní vagony 94
VII. Doba oběhu nákladních vagonů 94
VIII. Dovoz a vývoz 94
IX. Oběh bankovek 95
X. Vklady na knížky 95
XI. Cenové indexy 95

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU VE II. ČTVRTLETÍ 1948

I.

CELKOVÝ PŘEHLED HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE.

Největší část prováděcích plánů na II. čtvrtletí 1948 schválila vláda ve schůzích dne 9. a 16. prosince 1947; jen prováděcí plány stavební byly dokončovány až v prvních měsících 1948, poněvadž zejména bytové stavby byly rozvrhovány podle jednotlivých územních oblastí a v dohodě s národními výbory. Proto byly prováděcí plány staveb veřejných, průmyslových, zemědělských a dopravních schváleny předsednictvem vlády až 12. dubna 1948 a prováděcí plány staveb bytových předsedou vlády až 3. července 1948. Původně ve schůzích ze dne 9. a 16. prosince 1947 schválené prováděcí plány byly částečně změněny usneseními vlády ze dne 20. dubna 1948 a ze dne 22. června 1948 a vztahují se na úkoly průmyslu kožedělného a gumárenského, průmyslu chemického a průmyslu sklářského, průmyslu dřevařského a průmyslu lihovarského.

Vývoj hospodářství byl ve II. čtvrtletí 1948 celkem plynulý a probíhal bez rušivých událostí. Politické změny v prvních měsících roku vyvolaly naopak hnutí v závodech a na všech pracovištích pro splnění plánu v urychleném tempu a pro ještě hospodárnější a jakostnější výrobu a ostatní hospodářskou činnost, než jak stanovil plán. Mnohé závody si formou nadplánu stanovily za úkol splniti dvouletku již do 28. října, po případě v jiném, proti původnímu plánu zkráceném čase. Této snaze, která nabyla povahy široce založeného hnutí pracujících, hledí se přizpůsobiti rovnoběžně všechny ostatní předpoklady plnění plánu a nadplánu, a to zejména na poli mobilisace pracujících, v oboru činnosti investiční, v zásobování surovinami i v zahraničním obchodě.

Mobilisace pracujících.

Národní mobilisace pracujících probíhala ve II. čtvrtletí 1948 sice ve znamení určité zvýšené potřeby pracovníků, vyvolané oživením hospodářské činnosti v tomto ročním období, ale vcelku zaznamenala další zvolnění. To je patrno ze srovnání nově včleněných pracujících v českých zemích za II. čtvrtletí roku

letošního a roku minulého; proti II. čtvrtletí 1947 poklesl letos počet nově včleněných o 24,7 % (v I. čtvrtletí o 19,7 %). Nově se totiž včlenilo do práce 38 892 osob (17 228 mužů a 21 664 žen), kdežto v II. čtvrtletí 1947 celkem 51 678 osob. Projevoval se tudíž nadále snížený stupeň mobilisovatelnosti některých zdrojů. V průmyslu českých zemí se dokonce zaměstnanost snížila, což prozrazuje v některých odvětvích buď určité nasycení pracovními silami nebo také surovinové potíže (textil, oděv), příp. jiné zvláštní příčiny (hornictví). Ženy vykazují ve II. čtvrtletí větší podíl z nově včleněných osob, a to zejména ženy v domácnosti.

Celkový přehled o průběhu národní mobilisace pracujících vyplývá z následující tabulky (obsahuje data z českých zemí podle statistiky okresních úřadů ochrany práce, která na Slovensku budou teprve zavedena):

V průmyslu, jak již bylo uvedeno, se zvolňovací tendence projevila dokonce poklesem vcelku o 2 500 činných osob. K tomuto poklesu přispěly vlastně pouze české země, kde se počet osazenstva snížil o 7 200 osob, kdežto na Slovensku se počet pracovních sil v průmyslu zvýšil o 4 700 osob. Pokles se vykazuje zejména v průmyslu báňském o 3 000 osob, textilním a oděvním o 3 800 osob a dřevařském o 2 900 osob. Naproti tomu velmi potěšitel-

Zdroje nově včleněných čs. stát. občanů	Nově včleněných do prác za II. čtvrtle 1948					
	1. čtvrtletí			2. čtvrtletí		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celk
Převedení z činné služby u státní a lidové správy a j. veř. kategorií	225	28	253	1 037	48	1 08
Pensisté, důchodci soc. pojištění	1 041	76	1 117	1 853	123	1 97
Reemigranti	879	444	1 323	412	343	75
Samostatně výděl. činní	5 570	111	5 681	5 240	226	5 46
V domácnosti	406	11 503	11 909	419	16 084	16 50
Studující a dorost	4 020	4 107	8 127	2 874	2 909	5 78
Bez zaměstnání	3 972	1 014	4 986	4 162	1 894	6 05
Osoby se sníženou prac. schopností	825	45	870	1 231	37	1 26
Celkem	16 938	17 328	34 266	17 228	21 664	38 89

ný je vzrůst počtu pracujících v průmyslu kamene a zemin o 8 500 osob, v kovoprůmyslu o 1 300 osob a v průmyslu chemickém o 800 osob.

Přehled o pohybu osazenstva v průmyslu za II. čtvrtletí 1948 vyplývá z této tabulky:

Pohyb osazenstva v průmyslu českých zemí i Slovenska v období II. čtvrtletí 1948.

Průmysl:	Počet v tisících osob 31. 3. 48	30. 6. 48	+/— v %
Báňský	135,9	132,8	— 2,3
Cukrovary	12,6	12,5	— 0,8
Lihovary	8,8	8,1	— 8,6
Pivovary	15,5	15,9	+ 2,5
Mlýny	7,0	7,0	—
Potraviny	61,0	60,5	— 0,8
Výroba železa a kovů	426,7	430,4	+ 0,1
Energetika	40,4	40,2	— 0,5
Vodárny	3,7	3,8	+ 2,6
Pily	34,1	32,0	— 6,6
Ostatní dřevoprůmysl	46,5	46,0	— 1,1
Papír	33,4	32,6	— 2,5

odle zdrojů v českých zemích

1947 a 1948.

	1947 2. čtvrtletí		Přírůstek resp. úbytek v 2. čtvrtletí 1948 proti 2. čtvrtletí 1947					
muži	ženy	celkem	muži absol.	%	ženy absol.	%	celkem absol.	%
279	94	1 373	— 242	—18,9	— 46	—48,9	— 288	—21,0
470	121	2 591	— 617	—25,0	+ 2	+ 1,6	— 615	—23,7
527	883	2 410	—1 115	—73,0	— 540	—61,2	— 1 655	—68,7
874	237	5 111	+ 366	+ 7,5	— 11	— 4,6	+ 355	+ 6,9
406	22 633	23 039	+ 13	+ 3,2	—6 549	—28,9	— 6 536	—28,4
978	2 071	5 049	— 104	— 3,5	+ 838	+40,5	+ 734	+14,5
251	4 766	10 017	—1 089	—20,7	—2 872	—60,3	— 3 961	—39,5
952	136	2 088	— 721	—36,9	— 99	—72,8	— 820	—39,3
737	30 941	51 678	—3 509	—16,9	—9 277	—30,0	—12 786	—24,7

	Počet v tisících osob 31. 3. 48	30. 6. 48	+/— v %
Chemie	82,5	83,2	+ 0,8
Kámen a zeminy	73,8	82,3	+10,3
Sklárny	36,3	35,9	— 1,1
Textil	195,4	192,0	— 1,8
Oděvnictví	41,5	40,0	— 3,8
Kůže	43,4	43,4	—
Tisk	27,1	26,5	— 2,3
Celkem	1 325,6	1 325,1	—
Stavební průmysl	68,8	89,4	+23,0
Úhrnem	1 394,4	1 414,5	+ 1,4

Od počátku národní mobilisace pracujících, t. j. od 1. srpna 1946, do pololetí 1948 vzrostl počet pracujících v průmyslu celkem o 175 800 osob (o 15,3 %) a dosáhl 1 325 800 pracujících (v českých zemích 1 150 400 a na Slovensku 175 400).

Přehled o tom, jaký byl stav osazenstva v průmyslu k 30. červnu 1948 vzhledem k celkové předpokládané potřebě pracujících v druhém roce dvouletky, poskytuje následující tabulka:

Průmysl:	Celková předpokládaná potřeba v roce 1948 v tis. osob	Celkový stav osazenstva k 30. 6. 1948 v tis. osob	v %
Báňský	136,9	132,8	97,0
Cukrovary	13,0	12,5	96,2
Lihovary	10,0	8,1	81,0
Pivovary	15,9	13,8	99,4
Mlýny	6,8	6,9	101,5
Potraviny	61,5	60,2	97,9
Výroba železa a kovů	425,5	429,5	101,4
Energetika	40,7	40,5	99,5
Vodárny	4,1	3,7	90,2
Pily	35,4	32,2	91,0
Ostatní dřevoprůmysl	43,3	46,2	106,7
Papír	34,3	32,5	94,8
Chemie	84,1	83,2	98,9
Kámen a zeminy	93,6	82,5	88,1
Sklo	34,2	35,9	105,0
Textil	190,5	192,9	101,3
Oděv	45,6	40,0	87,7
Kůže	44,0	43,6	99,1
Tisk	26,6	26,8	100.7
Celkem	1 344,0	1 325,8	98,6

V zemědělství ve II. čtvrtletí trvala naléhavá potřeba pracovních sil, zejména stálých sil pro stájové práce. Tento nedostatek pracovních sil byl zvláště citelný na některých místech v pohraničí. Vnitrozemskému zemědělství se dostalo částečné úlevy přísunem z pohraničí, ale naproti tomu pokračoval odchod cizích dělníků.

V lesnictví sice mohla být běžná potřeba pracovních sil z větší části kryta, ale podstatnější uvolnění pro nedostatek stálých sil dosud nenastalo.

Ve stavebnictví vzrostla zaměstnanost následkem sezónního oživení, což se projevilo zejména na Slovensku, kde je stupeň sezónnosti stavební práce podstatně vyšší než v českých zemích.

Podle čtvrtletní statistiky Státního úřadu statistického a podle hlášení pověřenectva sociální péče utvářela se zaměstnanost stavebnictví v roce 1948 takto:

	II. čtvrtletí			I. čtvrtletí			Zaměstnanost II. čtvrtletí v % z I. čtvrtletí		
	v tisících osob								
	Průmysl	Řemesla	Celkem	Průmysl	Řemesla	Celkem	Průmysl	Řemesla	Celkem
České země	55,1	70,7	125,8	47,9	60,0	107,9	115	118	117
Slovensko	32,8	48,9	81,7	20,8	16,3	47,1	158	300	174
ČSR	87,9	119,6	207,5	68,7	76,3	155,0	128	157	134

V českých zemích vykazuje zaměstnanost stavebnictví ve dvouletém plánu tento vývoj (v tisících osob):

		Stavební průmysl	Řemesla	Celkem	Index celkem
1947	I. čtvrtletí	30,9	43,0	73,9	70,9
	II. čtvrtletí	42,1	61,7	103,8	99,7
	III. čtvrtletí	50,5	71,9	122,4	117,5
	IV. čtvrtletí	48,3	68,2	116,5	111,9
Úhrnný průměr		42,9	61,2	104,1	100,0
1948	I. čtvrtletí	47,9	60,0	107,9	103,6
	II. čtvrtletí	55,1	70,7	125,8	120,8
Průměr	I. pololetí	51,5	65,3	116,8	112,2

Investice.

Pokud jde o činnost investiční za II. čtvrtletí, po případě za celé I. pololetí 1948, nelze o ní podat ze všech úseků hospodářství dosud zcela úplný a přesný obraz, poněvadž o ní není spěšného hlášení toho druhu, jako na příklad o průmyslové výrobě. Z údajů, které jsou k disposici, vychází najevo, že investiční činnost zůstává stále značně pozadu za plánem, jako tomu bylo v roce 1947. Jestliže přesto výroba dosahuje vykazovaných vysokých výsledků, je to dokladem toho, že buď má hospodářství stále pozoruhodné reservy v kapacitě, která zůstává skryta, nebo se pracuje na dosavadním značně opotřebovaném zařízení, které se vysokou výrobou dále znehodnocuje, protože se nedostatečně obnovuje. Tento vývoj by však nebyl našemu hospodářství příznivý, neboť za jedno by naznačoval, že hospodářství pracuje stále neekonomičtěji (na stárnoucím zařízení), za druhé pak že by se investiční podstata hospodářství vlastně stravovala. Úkolem dvouletky však právě naopak mimo jiné bylo obnoviti zařízení našeho hospodářství opět na úroveň předválečnou.

Podle neúplných dat, která jsou po ruce, vyvíjela se nedostatečně investiční činnost stavební i nestavební. Příčiny neuspokojující činnosti stavební jsou obecně známé a je jim stále věnována mimořádná pozornost. Nedostatečnou investiční činnost nestavební si lze vysvětliti především opožděním dodávek investičního zařízení od průmyslu, zvláště kovodělného, dále opožděním nebo nemožností dovozu některých strojů z ciziny a j. Pokud jde o domácí dodávky strojního zařízení, nastává často jejich zpoždění pro nedostatek některých speciálních součástek, takže mnohé investice jsou rozdělány, ale nemohou být dokončeny a včas dodány.

Přehled o splněných investicích za celé období 1½ roku dvouletky, t. j. od počátku roku 1947 do pololetí 1948, pokud v jednotlivých úsecích a odvětvích mohly být ve své úplnosti zjištěny, podávají následující tabulky:*

* Výsledky statistických hlášení o investicích v roce 1947 byly uveřejněny ve výroční zprávě o plnění hospodářského plánu za r. 1947. Počátkem roku 1948 byla však provedena všeobecná revise splněných investic v roce 1947. Výsledky této revise ukázaly, že skutečné investice stavební byly v průmyslu vyšší, než původně hlášeno, kdežto ve veřejné správě a v dopravě nižší. Do nynější tabulky jsou sečteny pro rok 1947 výsledky investic podle provedené revise a pro I. pololetí 1948 investice běžně statisticky hlášené.

Splněné investice za 1½ roku dvouletky v milionech Kčs:

	stavební	nestavební	celkem
Průmysl:			
báňský	340,4	484,3	824,7
hutnický	403,4	1 294,0	1 697,4
energetický	390,4	1 936,6	2 327,0
železa a kovů	1 180,6	758,4	1 939,0
chemický	421,5	365,2	786,7
sklářský	48,4	80,3	128,7
kamene, zemin a keram.	144,0	132,0	276,0
papírenský a grafický	33,6	127,8	161,4
dřevařský, textilní a oděvní	244,3	454,4	698,7
koželužný a gumárenský	381,1	470,0	851,1
cukrovarnický	34,1	125,5	159,6
lihovarský	34,0	20,0	54,0
sladařský a pivovarský	84,7	24,3	109,0
mlynářský	23,7	18,5	42,2
potravinářský	489,3	132,9	622,2
Celkem	4 371,8	6 561,9	10 933,7
Řemeslo	49,2	nevyšetřeno plně	
Zemědělství		nevyšetřeno plně	
Byty		nevyšetřeno plně	
Veřejná správa	5 640,1	nevyšetřeno plně	
Doprava	4 062,1	4 891,2	8 953,3

Investiční plán byl splněn za období 1½ roku dvouletky v procentech:

	stavební	nestavební	celkem
Průmysl:			
báňský	38,0	20,4	25,2
hutnický	39,5	45,1	43,5
energetický	41,0	44,6	44,1
železa a kovů	41,3	32,8	37,5
chemický	42,3	22,5	30,0
sklářský	29,2	23,0	25,0
kamene, zemin a keram.	53,6	23,4	33,1
papírenský a grafický	36,4	41,5	40,3
dřevařský	32,9	49,4	40,2
textilní a oděvní	48,0	30,3	34,5
kožedělný a gumárenský	44,3	36,8	39,3
cukrovarnický	36,7	47,5	44,5
lihovarský	69,5	23,1	39,8
sladařský a pivovarský	106,0	32,6	70,8
mlynářský	70,7	21,1	35,0
potravinářský	36,4	13,0	26,5
Celkem	41,3	34,1	36,6
Řemeslo	35,2	nevyšetřeno	plně
Zemědělství		nevyšetřeno	plně
Byty		nevyšetřeno	plně
Veřejná správa	42,5	nevyšetřeno	plně
Doprava	58,5	55,5	56,6

Nejen že investiční činnost zůstává velmi pozadu za plánem, když za 18 měsíců dvouletky splněno bylo v průmyslu celkem jen 36,6 %, v dopravě 56,6 % a v ostatních úsecích pravděpodobně rovněž jen nízké procento, ale kromě toho je viditelná nerovnoměrnost v plnění investic. Ta je na příklad nápadná na nepoměru částky proinvestované v průmyslu a částky proinvestované v dopravě.

Během zbylého období dvouletky bude ještě určitá část rozdělaných investic dokončena, takže celkové plnění investičního plánu se do konce roku zvýší. Je však nepochybné, že značně veliká část nedokončených investic z dvouletky bude přenesena do období plánu pětiletého.

Zásobování surovinami.

Pokud jde o hospodářství surovinové, možno konstatovati, že zásobování potřebnými surovinami bylo celkem plynulé. Pouze v surovinách, v nichž jsme odkázáni na dovoz, se začal projevovat místy nedostatek plnění. Přes obtížnou devisovou situaci však Národní banka podle možnosti přidělovala devisy na dovoz.

Průběh *uhelného zásobování* byl tak příznivý, že bylo možno provést nadlepšovací akci přídělu uhlí v sektoru domácího otopu. Mimo to dovolil protiplán těžby, aby v průmyslu byly tvořeny zásoby ve větším rozsahu než v minulých letech. Na příklad cukrovary byly po prvé od květnové revoluce předzásobovány již v dubnu a květnu. Tím se odlehčilo také dopravě pro dobu nejvyššího zatížení v podzimní kampani. Konečně mohl být zajištěn také vývoz kamenného uhlí.

Zásobování *ocelovým a litinovým materiálem* bylo plynulé. Bylo však nutno konkretními zásahy odsunovati dodávky u spotřebitelů, kteří byli zásobeni některými druhy tohoto materiálu nadbytečně. Tím byla vyrovnána hladina zásobení. Ve II. čtvrtletí 1948 začal se také připravovat nový způsob přidělování materiálu podle dodávkových odběrných plánů podrobnějším způsobem, který umožní sledovat tok ocelového a litinového materiálu na místa spotřeby celkem v 67 skupinách a nikoliv jako tomu bylo doposud v skupinách třech.

Situace v oboru *stavebních hmot* byla velmi příznivá a spotřeba tuzemská mohla být s ohledem na obtíže ve vývozu cementu uspokojena v daleko vyšší míře, než bylo původně plánováno. Také v cihlách se objevily občasné místní odbytové obtíže, které byly odstraňovány konkretními zásahy.

Mimořádné události v I. a II. čtvrtletí 1948, na příklad volby, zemědělská výstava, sokolský slet a j., způsobily značnou spotřebu *pohonných látek*, takže úspora jejich pro osobní dopravu, plánovaná na rok 1948, nemohla být uskutečňována v plné míře již v I. pololetí. Bylo proto nutno ke konci II. čtvrtletí připravit na přechodnou dobu některá omezovací opatření ve spotřebě pohonných látek u osobních voxidel. Mimo to bylo nutno provést konkretní zásahy za účelem zajištění plynového oleje pro zemědělství (žně a výmlat).

V zásobování *dřívím* nastaly obtíže jako důsledek mírné zimy, jež způsobila zpomalení odvozu dřeva. Ve prospěch průmyslu papíru a celulosy byly provedeny mimořádné zásahy na úkor palivového dříví, jehož příděl byl upraven v sektoru do-

mácího otopu na minimum, které bude doplněno umělými podpalovacími prostředky, jež budou distribuovány Ústřední rozdělovnou uhlí.

Zahraniční obchod.

Zahraniční obchod ve svém celku vykazuje v roce 1948 zvýšené obraty proti předešlým obdobím, při čemž však vzestup u vývozu je celkem plynulý, kdežto dovoz se vyvíjel pod vlivem mimořádně velikých dodávek potravin ze zahraničí a pronikavě stoupl.

Celková hodnota dovozu a vývozu po jednotlivých čtvrtletích činila v milionech korun běžné měny:

		I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	III. čtvrtletí	IV. čtvrtletí
1937	dovoz	2 332	2 975	2 642	3 032
	vývoz	2 509	2 978	3 121	3 364
	bilance	+ 177	+ 3	+ 479	+ 332
1947	dovoz	5 006	7 808	7 570	8 251
	vývoz	5 461	7 510	6 593	9 045
	bilance	+ 455	— 298	— 977	+ 794
1948	dovoz	11 218	10 389		
	vývoz	7 605	9 624		
	bilance	— 3 613	— 765		

Při přímém srovnání s rokem loňským stoupl letos dovoz v I. čtvrtletí o 6 212 mil. Kčs, čili o více než 124 %, ve II. čtvrtletí pak o 2 581 mil. Kčs, čili již jen o 33 %. Jak bude uvedeno níže, vyvrcholily během I. čtvrtletí mimořádné dovozy potravin, načež během II. čtvrtletí se již zmenšily.

Vývoz se proti loňskému roku zvýšil při přímém srovnání v I. čtvrtletí o 2 144 mil. Kčs, čili o 39,2 %, a ve II. čtvrtletí o 2 144 mil. Kčs, čili o 28,1 %.

Vysoké dovozy potravin přispěly ve značné míře k rozdílným výsledkům celkové obchodní bilance. Kdežto za I. pololetí 1947 končila obchodní bilance aktivem 157 mil. Kčs, letos je pasivní částkou 4 378 mil. Kčs.

Při přímém srovnání letošních obchodních obratů s rokem 1937 vychází, že za celé I. pololetí 1948 činila hodnota dovozu 4,69násobek a hodnota vývozu 4,13násobek příslušných obratů za I. pololetí 1937. Státní úřad statistický vypočetl, že v roce 1947 ceny, za které jsme dováželi, byly proti roku 1937 3,4ná-

sobné a ceny, za které jsme vyváželi, 4,3násobné. V I. pololetí 1948 nastalo po této stránce zhoršení, neboť ceny dovozní stouply, kdežto ceny vývozní klesly; činily proti roku 1937 u dovozu 3,7násobek a u vývozu 4,1násobek.

Přepočteme-li obchodní obraty v letech 1947 a 1948 zmíněnými cenovými koeficienty, obdržíme hodnotu dovozu a vývozu v cenách z roku 1937. Z tohoto srovnání vychází pak najevo, že náš zahraniční obchod v letech 1947 a 1948 činil reálně procent z roku 1937:

		Dovoz	Vývoz
1947	I. čtvrtletí	64,7	49,0
	II. čtvrtletí	75,8	58,5
	III. čtvrtletí	85,3	48,7
	IV. čtvrtletí	79,7	65,6
	celý rok	76,8	55,9
1948	I. čtvrtletí	130,3	76,2
	II. čtvrtletí	94,5	76,0
	I. pololetí	110,2	76,1

Z toho přehledu je viditelné, že reálně (po přepočtu na stejnou cenovou hladinu) dosáhl proti době předválečné v I. čtvrtletí 1948 dovoz najednou 130,3 %, zatím co vývoz jen 76,2 %, ve II. čtvrtletí 1948 pak dovoz 94,5 % a vývoz 76 %. Pronikavý vzestup dovozu byl způsoben, jak již uvedeno, mimořádně velikými dovozy zboží ze sektoru výživy. Ve srovnání s rokem 1947 se zvýšil v roce 1948 v I. čtvrtletí dovoz reálně o 100 % a vývoz o 55 %, ve II. čtvrtletí pak dovoz o 25 % a vývoz o 30 %.

Podle skupin bruselského názvosloví činil náš zahraniční obchod v I. pololetí 1948:

	I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	I. pololetí
Živá zvířata			
dovoz	81	156	236
vývoz	3	1	4
Potraviny a nápoje			
dovoz	4 518	3 018	7 536
vývoz	185	165	350
Suroviny			
dovoz	4 419	5 197	9 616
vývoz	1 202	1 266	2 467
Hotové výrobky			
dovoz	2 200	2 018	4 218
vývoz	6 216	8 193	14 408

Jsou patrny zejména vysoké dovozy potravin a nápojů. Po přepočtu na stejnou hladinu cenovou se zvýšily tyto dovozy v I. pololetí 1948 proti stejnému období 1947 skoro na 3,9násobek a proti stejnému období 1937 na 3,2násobek. Zejména tyto dovozy vyvrcholily v I. čtvrtletí 1948, kdy dosáhly téměř 5,8násobku rozsahu z téhož období 1947 a 4,4násobku rozsahu z I. čtvrtletí 1937.

Dovoz surovin vyvrcholil v I. čtvrtletí 1948, kdy byl reálně (ve stejných cenách) asi o 50 % vyšší než v I. čtvrtletí 1947, a dosahoval již 91,3 % úrovně z I. čtvrtletí 1937. Ve II. čtvrtletí nastalo oslabení surovinových dovozů, které ve věcném rozsahu zůstaly skoro jen na úrovni II. čtvrtletí 1947. Proti II. čtvrtletí 1937 dosahovaly dovozy surovin 74,4 %. Za celé I. pololetí 1948 se zvýšily dovozy surovin ve stejných cenách proti témuž období 1947 o 19,5 % a proti I. pololetí 1937 byly nižší o 18,3 %.

Dovoz hotových výrobků taktéž vyvrcholil v I. čtvrtletí 1948, kdy převyšoval dovozní úroveň z téhož období 1947 (ve stejných cenách) o 66 % a dovozní rozsah za I. čtvrtletí 1937 o 16 %. Ve II. čtvrtletí nastalo oslabení dovozů, ale přesto dosáhly tyto dovozy ve srovnání se stejným obdobím 1947 skoro 119, % a ve srovnání se stejným obdobím 1937 přes 93 %. Za celé I. pololetí 1948 převýšily dovozy hotových výrobků reálný rozsah dovozů ze stejného období loňského o 39 % a dovozy ze stejného období 1937 o 3,6 %.

Vývoz se vyvíjel mnohem plynuleji než dovoz. Proti loňskému období poklesly vývozy potravin a nápojů, což souvisí s naším vyživovacím hospodářstvím po zemědělské neúrodě z roku 1947. Naproti tomu vývoz surovin i vývoz hotových výrobků byl vyšší než před rokem. Za celé I. pololetí stoupl ve srovnání se stejným obdobím 1947 reálně (po přepočtu na stejnou úroveň cenovou) vývoz surovin o 16 % a vývoz hotových výrobků o 54 %. Proti I. pololetí 1937 dosahoval v letošním I. pololetí vývoz potravin a nápojů 11,7 %, vývoz surovin 39,6 % a vývoz hotových výrobků již 94,8 %.

V celkovém přehledu činil tudíž v I. pololetí 1948 náš zahraniční obchod ve srovnání s týmž obdobím 1937 reálně (po přepočtu na stejné ceny) tato množství v procentech:

	Živá zvířata	Potraviny	Suroviny	Hotové	Celkem
Dovoz	61,6	321,8	81,7	103,6	110,2
Vývoz	31,3	11,7	39,6	94,8	76,1

Podle platebních oblastí měl zahraniční obchod v I. pololetí 1948 toto složení:

	Dovoz v mil. Kčs	Vývoz	Dovoz v % z celku	Vývoz
SSSR	4 317	2 322	20,0	13,5
Bulharsko, Jugoslavie a Polsko	2 457	3 046	11,4	17,7
Maďarsko, Rakousko a Rumunsko	1 788	1 813	8,3	10,5
Německo	364	493	1,6	2,9
Ostatní státy evropské pevniny	6 036	5 612	28,0	32,5
Librové země	3 922	2 618	18,1	15,2
Dolarové země	2 722	1 326	12,6	7,7

Pasivum činí tudíž ve styku s SSSR 1 995 mil. Kčs (zejména důsledkem velikých dovozů obilí), s oblastí zemí kontinentální Evropy 424 mil. Kčs, s oblastí librovou 1 304 mil. Kčs a s oblastí dolarovou 1 396 mil. Kčs. Naproti tomu aktivum vychází ve styku s Bulharskem, Jugoslavií a Polskem dohromady ve výši 589 mil. Kčs, s oblastí Maďarska, Rakouska a Rumunska dohromady ve výši 25 mil. Kčs a s Německem ve výši 129 mil. Kčs.

Loňského roku činil podíl Sovětského svazu, Bulharska, Jugoslavie a Polska na československém dovozu 16,5 % a na vývozu 15,1 %. Letos v I. pololetí tento podíl stoupl u dovozu na 34,4 % a u vývozu na 31,2 %. Mírně se zvýšil také podíl skupiny Maďarska, Rakouska a Rumunska. Naproti tomu poklesl podíl kontinentálních zemí evropských, zemí librových a dolarových, a to v dovozu z loňských 42,4 %, 19,1 % a 16,5 % na letošních 28 %, 18,1 % a 12,6 % a ve vývozu z loňských 49,6 %, 16 % a 9,8 % na letošních 32,5 %, 15,2 % a 7,7 %.

II.

PRŮMYSL.

Prováděcí plány průmyslu na rok 1948 navazují, jak bylo uvedeno ve zprávě za I. čtvrtletí 1948, plynule na výsledky plnění plánu v roce 1947. Byly sdělány tak, aby v rámci daných předpokladů umožnily splnění požadavků výroby a spotřeby ve smyslu zákona o dvouletém hospodářském plánu a dále aby mohly být uskutečňovány aspoň tak, jako výrobní plány v roce 1947, t. j. často i s krajním vypětím všech sil. V této snaze vyrůstalo právě od II. čtvrtletí 1948 v jednotlivých podnicích a závodech široce založené hnutí pro splnění dílčích úkolů z plánu v kratším období než do konce roku, a to buď vyšší výrobou nebo lepší jakostí a větší hospodárností výroby. Jednotlivé závody vypracovaly své nadplány a slíbily, že jejich splněním dosáhnou celkového splnění plánu v době kratší než do konce roku 1948, zpravidla do 28. října 1948. Poznamenati dlužno i v této zprávě, že v důsledku zemědělské neúrody v roce 1947, kterou nebylo možno plně odčiniti zvýšenými dovozy zboží z úseku výživy ze zahraničí, bylo ve II. čtvrtletí nutno zastaviti, resp. zpomaliti rozmach značné části průmyslu, zejména průmyslu výživy. Jiná část průmyslu pak byla v důsledku nutného vývozu nucena provést přeskupení, jak toho vyžadovala doba.

Prováděcí plány průmyslové výroby, schválené ve schůzích vlády ze dne 9. a 16. prosince 1947, byly pro II. čtvrtletí 1948 změněny usnesením vlády ze dne 20. dubna 1948 v průmyslu kožedělném a gumárenském zvýšením dílčího úkolu výroby obuvi kožené, lehké obuvi vycházkové a obuvi gumové a v odvětví výroby chemické rozšířením úkolů o výrobu základních farmaceutických výrobků a dále usnesením vlády ze dne 22. června 1948 v průmyslu lihovarském zvýšením výroby v jednotlivých čtvrtletích. Celkem bylo pro II. čtvrtletí 1948 stanoveno 157 základních výrobních úkolů dílčích a z nich připadalo 18 na průmysly výživy.

V odvětví báňského průmyslu stanoveno bylo pro II. čtvrtletí 1948 celkem 6 základních výrobních úkolů, z nichž jsou těžba kamenného a hnědého uhlí, výroba koksu, těžba železné rudy a těžba manganové rudy.

V odvětví průmyslu energetického je plánována jako dosud výroba elektřiny a výroba svítiplynu.

V odvětví průmyslu hutnického stanoví se taktéž jako dosud tři základní výrobní úkoly dílčí, jež se týkají výroby surového železa, oceli a válcovaných výrobků.

Odvětví průmyslu železa a kovů má celkem 50 dílčích výrobních úkolů v plánu, jež jsou: výroba olova a rtuti, výroba železničních vagonů nákladních, osobních a motorových, výroba tramvajových vozů motorových a vlečných a výroba trolejbusů, výroba obráběcích strojů na kov, výroba universálních soustružnických sklíčidel a výroba šicích strojů, dále z hospodářských strojů výroba strojů na zpracování a přípravu půdy, strojů secích a sázecích, strojů sklizňových, strojů na zpracování sklizně, strojů na přípravu krmiv a ostatních hospodářských strojů a zařízení, dále výroba lokomotiv a tendrů, výroba automobilů osobních a nákladních, karosování autobusů, výroba autobusových vlečných vozů, výroba náhradních dílů pro automobily, výroba traktorů a náhradních dílů pro traktory, výroba motocyklů a náhradních dílů pro ně, z elektrické vnitřní výstroje automobilové výroba dynam, relés, rozdělovačů, zapalovacích cívek, spouštěčů a zapalovacích svíček, dále výroba vstřikovacích čerpadel a trysek, výroba jízdních kol, výroba elektromotorů o síle od 0,5 do 25 kW a o síle pod 0,5 kW, dále výroba radiopřijímačů, telefonních přístrojů, silnoproudých žárovek, elektronek, železničních upevňovadel, černého šroubového zboží, jehel, smaltovaného plechového nádobí a plechových sudů.

V odvětví chemického průmyslu stanoví plán celkem 29 dílčích výrobních úkolů základních a mezi nimi výrobu kyseliny sírové, fosforečných a dusíkatých hnojiv, hydroxydu sodného, umělé střiže, umělého hedvábí, dvojchromanu sodného, sody, rozpustidel, nátěrových barev a laků, potaše, mýdla a mýdlových prášků, textilních a kožedělných pomocných přípravků, fenolu a jeho homologů, kyseliny benzoové, ze skupiny farmaceutických výrobků výrobu insulinu, sulfamidů, arsenobenzenu, opiátů, chemicky čisté glukosy, kyseliny fenilchinolinkarbonové, kyseliny acetylsalicilové, chlorethylu a fenacetinu.

Z odvětví sklářského průmyslu plánovány jsou jako dosud tři základní výroby dílčí, a to výroba dutého skla, plochého skla a drobného skla.

Průmysl kamene, zemin a keramiky měl pro II. čtvrtletí celkem 21 základních výrobních úkolů a z nich výrobu nepálených cihel a tvarovek, cihel, tašek a osinkocementového zboží, dále těžbu a výrobu lomového kamene, štěrku a drtě, dlažebního kamene, výrobu vápna, těžbu a výrobu ostatního vápence, sklář-

ských a formovacích písků, kaolinu, hlín, jílů a sádrovce, dále výrobu technického porcelánu, zdravotní a stavební keramiky, žárovzdorných hmot a výrobků, umělých prostředků brusných a brusných papírů a pláten.

V odvětví průmyslu papírenského byly plánovány jako dříve 4 základní výroby, a to výroba buničiny, papíru, lepenky a dřevoviny.

Rovněž v průmyslu dřeva zůstaly plánovány 4 základní úkoly výrobní, a to výroba jehličnatého a listnatého řeziva, surových železničních pražců, překližek a dyh.

Průmysl textilní a oděvní má celkem 10 dílčích úkolů výrobních, ze kterých jsou výroba příze bavlněné, vlněné, lněné, jutové a konopné, sisalové a jiné, dále tkanin z bavlny, lnu a hedvábí, tkanin vlněných a jutových a výroba stávkového a pleteného zboží a punčoch a ponožek.

Taktéž odvětví průmyslu kožedělného a gumárenského má v plánu celkem 10 základních výrobních úkolů, mezi nimiž jsou výroba usní svrškových a podšívkových, spodkových usní chromových, spodkových usní I.-III. a ostatních usní, dále výroba kožené obuvi, lehké obuvi vycházkové a obuvi gumové a z gumárenského průmyslu výroba obručí pro jízdní kola a motocykly, obručí pro automobily a traktory a gumových dopravních pásů.

V průmyslech výživy stanoví plán celkem 19 dílčích výrobních úkolů, z nichž se v II. čtvrtletí 1948 pracovalo na 18; surovárenská kampaň cukrovarnická skončila již během I. čtvrtletí 1948. Ve II. čtvrtletí se hlášení vztahuje na plánovanou výrobu rafinovaného cukru a melasy, výrobu surového lihu, výrobu sladu a výstav piva, výrobu mlýnských jedlých výrobků z pšenice a žita, výrobu umělých jedlých tuků, mlékárenského másla, mléčných konserv, taveného loje, surového oleje, škrobu, ovocných a zeleninových výrobků a octa a na výrobu cigaret, doutníků a dýmkového tabáku.

Kromě výrobních úkolů kvantitativních byly pro průmysl stanoveny některé znaky výrobnosti a hospodárnosti, a to jednak u průmyslových odvětví jako celku, jednak u některých dílčích výrob. Také tyto kvalitativní ukazatele schválila vláda ve své schůzi 9. a 16. prosince 1947. Dodatečně změnila vláda ukazatele hospodárnosti a jakosti pro průmysl sklářský ve schůzi dne 22. června 1948 a pro průmysl dřevařský v oboru výroby překližek a obchodních dyh zavedením nových, zvláštních ukazatelů.

Celkový vývoj průmyslového hospodářství.

Vývoj průmyslového hospodářství plánovaného i neplánovaného (i s průmyslem stavebním) lze sledovati z některých všeobecných statistik průmyslových, a to zejména z počtu činných osob, z počtu odpracovaných, po případě zameškaných pracovních hodin, z hodnoty vyplacených mezd a platů, z hodnoty nákupu průmyslových surovin a jiných pomocných látek a zařízení, z hodnoty odbytu a nejlépe z indexu průmyslové výroby a z indexu produktivity práce. Ze všech těchto čísel je viditelné, že průmyslová výroba se ve II. čtvrtletí 1948 dále zvětšovala a vyvrcholila v květnu, načež v červnu vykazovala mírné snížení sezónní povahy.

Počet osazenstva činného v průmyslu (i s průmyslem stavebním) se vyvíjel takto v tisících osob:

		České země	Slovensko	Celá republika
1946	I. čtvrtletí	1 060,1	127,5	1 187,6
	II. čtvrtletí	1 063,6	148,8	1 212,4
	III. čtvrtletí	1 040,4	159,6	1 200,0
	IV. čtvrtletí	1 078,6	166,0	1 244,6
1947	I. čtvrtletí	1 116,2	158,9	1 275,1
	II. čtvrtletí	1 127,8	184,8	1 312,6
	III. čtvrtletí	1 168,3	199,3	1 367,6
	IV. čtvrtletí	1,224,3	199,0	1 423,3
1948	I. čtvrtletí	1 207,2	185,8	1 393,0
	II. čtvrtletí	1 207,7	204,8	1 412,5
	1. července	1 206,5	208,0	1 414,5

Ve II. čtvrtletí 1948 zůstal počet činného osazenstva v průmyslu českých zemí celkem stabilisovaný, zatím co na Slovensku vykazuje proti I. čtvrtletí 1948 zvýšení o 19 000 osob, čili o více než 10 %. Dohromady v celé republice přibylo činného osazenstva v průmyslu (i s průmyslem stavebním) ve II. čtvrtletí 1948 o 19 500 osob, čili o 1,3 %, a proti II. čtvrtletí o 100 000 osob, čili o 7½ %.

Odpracovaná doba dělníků a učňů činila milionů hodin:

		České země	Slovensko	Celá republika
1946	I. čtvrtletí	486,9	62,2	549,1
	II. čtvrtletí	480,4	74,9	555,3
	III. čtvrtletí	448,6	93,3	531,9
	IV. čtvrtletí	516,7	89,8	606,5

		České země	Slovensko	Celá republika
1947	I. čtvrtletí	528,7	80,0	608,7
	II. čtvrtletí	538,3	94,8	633,1
	III. čtvrtletí	510,1	102,2	612,3
	IV. čtvrtletí	593,5	103,8	697,3
1948	I. čtvrtletí	572,8	92,0	664,8
	II. čtvrtletí	560,5	103,2	663,7

Zatím co v českých zemích počet odpracovaných hodin ve II. čtvrtletí 1948 proti I. čtvrtletí poklesl, což je částečně způsobeno sezónním poklesem v červnu, na Slovensku stoupl a dosáhl skoro nejvyšší úrovně ze IV. čtvrtletí 1947. Proti II. čtvrtletí 1947 počet odpracovaných hodin ve II. čtvrtletí 1948 stoupl v českých zemích o 22,2 mil. hodin, čili o 4 %, a na Slovensku o 8,4 mil. hodin, čili skoro o 9 %. V celé republice byl počet odpracovaných hodin vyšší o 30,6 mil. hodin, t. j. skoro o 5 %.

Počet odpadlých hodin, ať placených či neplacených, zůstává stále vysoký a spíše stoupá, což svědčí o tom, že opatření proti nezdravé absenci a fluktuaci zaměstnanců nebyla dosud zatím dosti účinná. Počet odpadlých hodin činil v milionech:

		České země		Slovensko		Celá republika	
		placených	neplacených	placených	neplacených	placených	neplacených
1947	I. čtvrtletí	15,6	38,0	1,2	2,1	16,8	40,1
	II. čtvrtletí	25,8	36,1	2,6	2,1	28,4	38,2
	III. čtvrtletí	82,7	37,8	8,0	3,0	90,7	40,8
	IV. čtvrtletí	35,8	38,7	4,6	3,7	40,4	42,0
1948	I. čtvrtletí	22,3	42,9	2,5	4,6	24,8	47,5
	II. čtvrtletí	35,4	42,3	4,6	4,3	40,0	46,6

Počet 40 milionů odpadlých placených hodin ve II. čtvrtletí 1948 je o více než 40 % vyšší než ve II. čtvrtletí 1947. Tento počet činil přes 6 % doby odpracované, kdežto před rokem jen 4,5 %. Přitom v českých zemích činil počet odpadlých placených hodin ve II. čtvrtletí t. r. 6,3 % odpracované doby, na Slovensku jen 5,2 %.

Vyšší je počet odpadlých pracovních hodin neplacených, který ve II. čtvrtletí 1948 dosáhl v celé republice 46,6 milionu hodin a byl o 22 % vyšší než ve II. čtvrtletí 1947. Tato odpadlá pracovní doba ve II. čtvrtletí 1948 představovala přes 7 % odpracované doby, při čemž v českých zemích činila tato ztráta 7,5 % a na Slovensku 4,9 %.

Zvýšená činnost výrobní se projevuje v dále stoupající *hodnotě vyplacených mezd dělníků a učňů a platů úředníckých*. Tato hodnota se vyvíjela v milionech Kčs takto:

	České země		Slovensko		Celá republika	
	mzdy	platy	mzdy	platy	mzdy	platy
1946 I. čtvrtletí	6 152	1 792	699	155	6 851	1 947
II. čtvrtletí	6 911	2 121	968	201	7 879	2 322
III. čtvrtletí	7 394	2 242	1 116	223	8 510	2 465
IV. čtvrtletí	8 567	2 421	1 206	256	9 773	2 678
1947 I. čtvrtletí	8 227	2 447	1 033	262	9 260	2 709
II. čtvrtletí	8 888	2 586	1 301	291	10 189	2 877
III. čtvrtletí	9 564	2 683	1 525	323	11 088	3 006
IV. čtvrtletí	10 683	2 885	1 591	351	12 274	3 236
1948 I. čtvrtletí	9 949	2 947	1 379	367	11 328	3 315
II. čtvrtletí	10 433	2 974	1 361	365	11 794	3 339

Hodnota vyplacených mezd dělníků a učňů byla ve II. čtvrtletí 1948 vyšší proti II. čtvrtletí 1947 o 1 605 mil. Kčs, čili skoro o 16 %, zatím co počet odpracovaných hodin se v témže časovém rozpětí zvýšil, jak uvedeno, jen o necelých 5 %. Je tedy dělnictvo účastno vyšším podílem mezd, než činí vzestup počtu odpracovaných hodin. Průměrná hodinová mzda ve II. čtvrtletí 1948 činila 17,80 Kčs kdežto před rokem 16,10 Kčs. V téže době stoupla hodnota vyplacených úřednických platů o 462 mil. Kčs, čili o 16 %.

Stupňující se výroba průmyslu je dále patrna z čísel *nákupů surovin* a jiných pomocných látek a zařízení pro výrobu. Hodnota těchto nákupů (bez ohledu na změny cenové) činila milionů Kčs:

		České země	Slovensko	Celá republika
1946	I. čtvrtletí	11 546	1 683	13 229
	II. čtvrtletí	16 512	2 609	19 121
	III. čtvrtletí	18 504	3 027	21 532
	IV. čtvrtletí	25 875	4 213	30 088
1947	I. čtvrtletí	22 730	3 594	26 324
	II. čtvrtletí	28 439	4 699	33 138
	III. čtvrtletí	28 281	4 616	32 897
	IV. čtvrtletí	36 482	5 223	41 705
1948	I. čtvrtletí	29 478	4 443	33 921
	II. čtvrtletí	33 244	4 906	38 150

Hodnota nákupů ve II. čtvrtletí 1948 byla proti II. čtvrtletí 1947 vyšší celkem o více než 5 miliard Kčs, čili o více než 15 %,

a přitom v českých zemích o 480 mil. Kčs, čili skoro o 17 %, a na Slovensku o 207 mil. Kčs, čili o 4½ %.

Hodnota odbytu průmyslu (i s průmyslem stavebním) vykazuje rovněž další vzestup. Tato hodnota činila milionů Kčs:

		České země	Slovensko	Celá republika
1946	I. čtvrtletí	27 785	4 019	31 804
	II. čtvrtletí	34 457	5 074	39 531
	III. čtvrtletí	35 604	5 654	41 258
	IV. čtvrtletí	45 851	6 868	52 719
1947	I. čtvrtletí	43 459	6 551	50 010
	II. čtvrtletí	50 500	7 989	58 489
	III. čtvrtletí	50 709	8 360	59 069
	IV. čtvrtletí	64 584	9 327	73 911
1948	I. čtvrtletí	55 542	8 860	64 402
	II. čtvrtletí	61 925	9 377	71 302

Proti období II. čtvrtletí 1947 se zvýšila hodnota odbytu průmyslu ve II. čtvrtletí 1948 celkem o 12,8 miliardy Kčs, čili skoro o 22 %, a přitom v českých zemích o více než 11,4 miliardy Kčs, čili o 22,6 % a na Slovensku o 1,4 miliardy Kčs, čili o 17,4 procenta.

Vývoj průmyslu s hlediska reálné výroby zachycuje nejlépe *index průmyslové výroby*. Tento index činil při základě výroby z roku 1937 = 100, ve srovnání s indexem zaměstnanosti a s indexem produktivity práce:

a) Indexy průmyslu bez výživy:

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	80,3	99,7	92,8	102,4	86,5	97,4
únor	84,0	103,2	94,0	102,4	89,4	100,8
březen	87,2	106,2	94,6	102,2	92,2	103,9
duben	92,1	105,4	94,9	102,3	97,0	103,0
květen	94,2	110,9	95,1	102,3	99,1	108,4
červen	95,4	104,2	95,3	102,2	100,1	102,0
červenec	77,4		96,9		79,9	
srpen	85,8		97,9		87,6	
září	92,0		99,5		92,5	
říjen	99,2		100,3		98,9	
listopad	104,1		101,4		102,7	
prosinec	96,1		101,1		95,1	

Vyvrcholila tudíž průmyslová výroba bez odvětví výživy zatím v květnu, kdy dosáhla asi 111 % úrovně předválečné. V červnu a v následujících letních měsících vykazuje přechodný sezónní pokles. Této úrovně výroby je dosaženo s počtem osazenstva, který odpovídá ve II. čtvrtletí 1948 asi 102,3 % počtu z roku 1937. Překročila tudíž produktivita práce úroveň předválečnou a v průměru II. čtvrtletí 1948 činila asi 104,5 %.

Poměrně značně pod úrovní předválečnou zůstala — především důsledkem mimořádného sucha v roce 1947 — výroba v odvětvích výživy. Index této výroby, srovnaný s indexem zaměstnanosti a indexem produktivity práce, činil:

b) Indexy průmyslu výživy:

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	59,4	59,2	111,0	102,5	53,5	57,8
únor	59,2	56,8	107,1	102,0	55,3	55,7
březen	62,9	58,3	104,5	99,5	60,2	58,6
duben	62,0	60,3	102,7	98,9	60,4	61,0
květen	66,6	71,7	101,6	98,2	65,6	73,0
červen	74,0	69,5	100,2	98,8	73,9	70,3
červenec	59,2		100,0		59,2	
srpen	68,2		102,2		66,7	
září	70,5		103,1		68,4	
říjen	67,8		106,7		63,5	
listopad	70,6		137,6		51,3	
prosinec	63,2		129,7		48,7	

Výroba průmyslů výživy dosáhla přechodně nejvyšší úrovně rovněž v květnu, a to 71,7 % z roku 1937. V dalších letních měsících vykazuje sezónní pokles. Přitom pracující osazenstvo zůstává zhruba na úrovni předválečné, takže produktivita práce se pohybuje hluboko pod předválečným normálem.

Indexy vztahující se na celý průmysl jsou ovlivněny výsledky výrobními z odvětví výživy. Činily:

c) Indexy průmyslu úhrnem:

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	77,4	94,1	94,3	102,4	82,1	91,9
únor	80,5	96,7	95,1	102,3	84,6	94,5
březen	83,8	99,5	95,4	102,0	87,8	97,5
duben	87,8	99,1	95,5	102,0	91,9	97,2
květen	90,3	105,4	95,7	102,0	94,4	103,3
červen	92,4	99,3	95,7	101,9	96,6	97,4

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
červenec	74,8		97,2		77,0	
srpen	83,3		98,2		84,8	
září	89,0		99,8		89,2	
říjen	94,8		100,9		94,0	
listopad	99,4		104,3		95,3	
prosinec	91,5		103,4		88,5	

Celková výroba průmyslová vyvrcholila v květnu indexem 105,4. Této úrovně bylo dosaženo s počtem činného osazenstva, který činil 102 % počtu předválečného, takže produktivita činila 103,3 %. V následujících letních měsících výroba přechodně ze sezónních důvodů oslabila. Není však pochybnosti o tom, že do konce roku 1948 bude splněn úkol, stanovený zákonem o dvouletém hospodářském plánu, aby celková průmyslová výroba dosáhla průměrné úrovně 110 % z roku 1937.

Ve shodě s plánem vyvíjí se i výroba podle druhů vyráběného zboží: ve větším měřítku stoupá výroba prostředků výrobních, v menším měřítku výroba zboží spotřebního. Indexy výroby obou těchto skupin se vyvíjely takto:

	Výrobní prostředky	Spotřební zboží bez výživy	Spotřební zboží celkem
průměr 1947	105,4	70,8	69,3
1948 leden	113,1	82,1	75,8
únor	115,7	86,8	78,5
březen	117,4	91,2	82,2
duben	118,3	88,3	80,6
květen	126,4	90,2	85,1
červen	119,4	84,0	80,0

Výroba vyvrcholila opět v květnu, zatím co v dalších letních měsících ze sezónních důvodů poklesla. Výroba prostředků výrobních, jež zahrnuje průmysly báňský, energetický, hutnický, kovodělný, chemický a keramický, dosáhla v květnu již 126,4 % úrovně předválečné, zatím co výroba spotřebního zboží, jež zahrnuje průmysly sklářský, papírenský, dřevařský, textilní, oděvní a kožedělný a průmysly výživy, dosahovala jen 85,1 %.

Výsledky plánované činnosti průmyslové.

Kvantitativní plnění plánu.

Ve váženém průměru splněn byl v celé republice průmyslový plán podle spěšných hlášení takto v procentech:

Průmysl celkem	v I. čtvrtletí	v dubnu	v květnu	v červnu	v I. pololetí
bez výživy	103,4	104,1	97,7	102,9	102,1
Z toho průmysl					
báňský	101,2	104,3	97,0	100,0	100,8
energetický	96,9	100,0	98,8	101,5	98,6
hutnický	108,9	111,6	106,6	111,6	109,4
železa a kovů	101,0	106,9	98,3	101,2	101,6
chemický	108,7	102,0	106,0	115,3	109,2
sklářský	127,0	122,1	117,7	128,6	123,8
kamene, zemin a keramiky	112,9	100,9	97,5	102,8	102,7
papírenský	109,1	108,7	102,2	108,2	107,5
dřevařský	106,0	109,1	103,1	114,9	107,1
textilní a oděvní	94,2	95,8	87,0	97,4	94,1
kožedělný a gumárenský	113,1	106,1	98,2	93,6	105,3

V dubnu tedy překročen byl výrobní plán celkem o 4,1 % a jedině průmysl textilní a oděvní nesplnil plán na 100 %. V květnu byl splněn výrobní plán jen na 97,7 % a přitom pod úrovní 100 % zůstaly průmysly báňský, energetický, kovodělný, keramický, textilní a oděvní, kožedělný a gumárenský. V červnu byl plán dohromady překročen o 2,9 % a pod úrovní 100 % zůstaly průmysl textilní a oděvní a průmysl kožedělný a gumárenský. Za celé první pololetí splněn byl výrobní úkol průmyslu na 102,1 % a přitom pod úrovní 100 % zůstaly jen průmysl energetický a průmysl textilní a oděvní.

České země a Slovensko splnily plán ve váženém průměru takto v procentech:

Průmysl celkem	České země		Slovensko	
	I. čtvrtletí	I. pololetí	I. čtvrtletí	I. pololetí
bez výživy	103,5	102,0	103,4	102,9
Z toho průmysl				
báňský	101,4	100,8	99,3	100,2
energetický	96,5	98,1	102,4	101,8
hutnický	108,7	109,5	111,4	106,4
železa a kovů	100,6	101,1	109,0	109,4

	České země		Slovensko	
	I. čtvrtletí	I. pololetí	I. čtvrtletí	I. pololetí
chemický	111,2	109,8	107,6	107,1
sklářský	128,1	125,9	101,8	105,5
kamene, zemin a keramiky	114,4	103,5	100,7	99,0
papírenský	112,4	110,5	101,4	101,8
dřevařský	110,0	109,2	98,8	103,0
textilní a oděvní	93,6	92,9	104,1	103,2
kožedělný a gumárenský	113,2	105,7	112,0	103,6

České země splnily celkový výrobní plán průmyslový za I. pololetí 1948 poněkud nižším procentem než Slovensko (102 % proti 102,9 %). Ve vyšším stupni než Slovensko splnily české země výrobní plán průmyslu báňského, průmyslu hutnického, průmyslu chemického, průmyslu sklářského, průmyslu kamene, zemin a keramiky, průmyslu papírenského, průmyslu dřevařského a průmyslu kožedělného a gumárenského. Naopak průmysly energetický, kovodělný, textilní a oděvní vykazují v českých zemích nižší stupeň plnění plánu než na Slovensku.

Průmyslová výroba v odvětvích výživy se vyvíjela ještě i ve II. čtvrtletí 1948 pod nepříznivým vlivem loňské neúrody zemědělské. Vykazuje proto stále slabší výsledky než průmyslová odvětví ostatní. Kdežto v I. čtvrtletí 1948 byl plán průmyslu výživy splněn na 81,7 % a z toho v českých zemích na 81,6 % a na Slovensku na 81,9 %, ve II. čtvrtletí 1948 se stupeň plnění plánu zlepšil na 87,8 %, při čemž v českých zemích na 87 % a na Slovensku na 93,7 %.

Běřeme-li v úvahu celé období 18 měsíců dvouletky (od ledna 1947 do června 1948), splněn byl plán takto:

	Průměrné splnění plánu v %	Z celkového úkolu ve dvouletce uskutečněno %
Průmysl celkem bez výživy	101,1	72,7
Z toho průmysl		
báňský	100,1	72,8
energetický	98,6	71,2
hutnický	107,6	78,3
železa a kovů	99,8	71,7
chemický	93,7	67,8
sklářský	100,8	78,0
kamene, zemin a keramiky	101,6	60,1
papírenský	111,0	81,2
dřevařský	107,8	77,4
textilní a oděvní	96,6	71,0
kožedělný a gumárenský	111,8	84,9

Jestliže celý průmysl (bez výživy) splnil za období 18 měsíců dvouletky výrobní úkol ve váženém průměru na 101,1 %, pod touto průměrnou úrovní jsou průmysly energetický, kovodělný, chemický, textilní a oděvní. Všechna ostatní odvětví splnila plán nad 100 %.

Z celého dvouletého výrobního úkolu bylo za období 18 měsíců dvouletky splněno celkem (bez výživy) 72,7 %. Poměrně nejvyšší procento výrobního úkolu splnil do pololetí 1948 kožedělný a gumárenský průmysl, který uskutečnil do konce června 1948 již skoro 85 % výrobního úkolu z celé dvouletky. Za tímto odvětvím následují průmysl papírenský a průmysl hutnický. Poměrně nejmenší část celého výrobního úkolu z dvouletky splnil za 18 měsíců průmysl kamene, zemin a keramiky, který uskutečnil do pololetí 1948 toliko 60,1 % z celého dvouročního výrobního úkolu. Celý zbytek skoro 40 % mu zbývá na poslední čtvrtinu období dvouletky.

Kvalitativní plnění plánu.

Kvalitativní plán průmyslový stanoví jednak všeobecné ukazatele hospodárnosti a jakosti průmyslové výroby celkové, jednak zvláštní ukazatele, předepsané pro jednotlivá odvětví, která mají v rámci dvouletého plánu uložené výrobní úkoly.

Mezi všeobecnými ukazateli hospodárnosti a jakosti průmyslové výroby určuje plán: hodnotu odbytu připadající průměrně na jednoho zaměstnance, poměr počtu dělnických hodin odpracovaných v úkolu nebo v prémii k celkem odpracovaným hodinám dělnickým, dále poměr počtu zameškaných pracovních hodin dělnických k počtu hodin odpracovaných, dále počet dělníků a učňů připadající průměrně na jednoho úředníka, poměr mezd a platů k hodnotě odbytu a podíl vývozu na hodnotě odbytu. Výsledky za I. a II. čtvrtletí 1948 jsou ve srovnání s plánem tyto:

Hodnota odbytu připadající průměrně na jednoho zaměstnance činila:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	v tis. Kčs	% splnění plánu	v tis. Kčs	% splnění plánu
výroba báňská	27,0	141	29,3	153
výroba elektřiny u ČEZ	48,2	115	49,7	124
výroba plynu u ČEZ	56,5	84	65,3	110
výroba hutnická	116,6	119	126,0	123
průmysl železa a kovů	33,2	145	42,2	144
průmysl chemický	76,9	110	80,1	114
průmysl sklářský	33,3	133	34,8	131

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	v tis. Kčs	% splnění plánu	v tis. Kčs	% splnění plánu
průmysl kamene, zemin a keramiky	23,0	109	25,1	119
papírny	51,3	130	54,8	140
průmysl dřevařský	32,5	105	38,8	123
prům. textilní a oděvní	41,3	92	43,1	88
průmysl kožedělný	57,6	101	69,4	122
průmysl gumárenský	71,3	113	88,5	141
cukrovary	76,9	133	59,7	103
mlýny	120,3	101	126,1	106
pivovary a sladovny	56,7	100	92,6	117
lihovary	141,6	126	116,2	201
průmysl potravinářský, tabákový a solný	131,9	98	133,7	100

S výjimkou průmyslu textilního a oděvního vykazují všechna ostatní odvětví překročení kvalitativního plánu, pokud jde o hodnotu odbytu připadající průměrně na jednoho zaměstnance. Překročení jest ve II. čtvrtletí většinou vyšší než v I. čtvrtletí.

Dalším ukazatelem je poměr odpracovaných dělnických hodin v úkolu nebo prémii k celkové dělníky odpracované době. Podíl odpracované doby placené v úkolu nebo prémii na celkové odpracované době činil:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	Podíl úkolové práce v %	% plánu	Podíl úkolové práce v %	% plánu
výroba báňská	39,1	88	41,7	89
výroba elektřiny u ČEZ	3,8	633	2,8	467
výroba plynu u ČEZ	1,5	125	4,4	367
hutě	70,8	114	73,8	115
průmysl železa a kovů	59,7	101	62,6	101
průmysl chemický	41,8	147	37,8	129
sklárny	44,2	110	43,6	104
průmysl kamene, zemin a keramiky	46,7	124	50,6	106
papírny	33,9	121	38,2	114
průmysl dřeva	43,8	125	49,4	132
prům. textilní a oděvní	57,5	94	59,0	92
průmysl kožedělný	79,7	105	82,4	107
průmysl gumárenský	85,6	98	83,7	96
cukrovary	4,0	47	4,3	66
mlýny	7,5	107	6,5	96
pivovary a sladovny	7,8	113	9,2	317
průmysl potravinářský	21,1	105	20,8	104

Pod úrovní plánovanou zůstaly výroba báňská, průmysl textilní a oděvní, průmysl gumárenský, cukrovary a ve II. čtvrtletí mlýny. Ostatní odvětví vykazují vyšší podíl úkolové práce, než bylo plánováno. Největší podíl úkolové práce z celkové odpracované doby dělnické vykazují průmysly gumárenský, kožedělný a hutnický, nejmenší podíl pak průmysly energetický, cukrovarský, mlynářský, pivovarský a sladařský.

Důležitým ukazatelem hospodárnosti výroby jsou čísla o zameškané pracovní době dělníků. K údajům, jež o tom byly uvedeny již vpředu, připojují se zde výsledky podle jednotlivých odvětví a ve srovnání s ukazateli plánovanými. Odpadlých hodin bylo procent z celkové doby, která měla být odpracována:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	Odpadlá doba %	% plánu	Odpadlá doba %	% plánu
výroba báňská	13,8	94	17,1	100
výroba elektřiny u ČEZ	8,9	74	10,7	107
výroba plynu u ČEZ	8,8	66	10,3	92
výroba hutnická	12,4	103	14,4	133
průmysl železa a kovů	10,9	109	13,6	124
výroba chemická	10,9	109	13,6	124
sklárny	9,9	95	12,2	122
průmysl kamene, zemin a keramiky	12,9	102	12,1	110
papírny	10,3	156	15,1	201
průmysl dřevařský	8,8	128	10,0	133
průmysl textilní a oděvní	9,8	151	12,4	123
průmysl kožedělný	7,3	91	9,8	124
průmysl gumárenský	8,9	102	12,2	140
cukrovary	11,2	120	12,0	115
mlýny	6,8	84	9,2	111
pivovary a sladovny	9,3	119	10,7	126
průmysl potravinářský	9,7	109	12,8	145

Absence v práci se ve II. čtvrtletí proti I. čtvrtletí ve všech vykazovaných odvětvích zvýšila, s výjimkou průmyslu kamene, zemin a keramiky, kde nepatrně poklesla. Žádné z vykazovaných odvětví kromě výroby báňské a výroby svítiplynu nesplnilo plán v oboru snížení nezdravého absentismu. Největší procento zameškané práce vykazují báně, hutě, průmysl železa a kovů, průmysl textilní, průmysl chemický a průmysl potravinářský. Poměrně nejnižší absence vykazují mlýny a průmysl kožedělný.

Dalším ukazatelem je poměr dělníků a učňů, připadající průměrně na jednoho úředníka. Ve většině odvětví je vykázán ve II. čtvrtletí mírný pokles počtu dělníků a učňů, připadajícího průměrně na jednoho úředníka, takže plánovaný vývoj většinou nebyl splněn. Průměrně na jednoho úředníka připadalo:

	V I. čtvrtletí		Ve II. čtvrtletí	
	dělníků a učňů	% plánu	dělníků a učňů	% plánu
výroba báňská	11,1	100	11,6	104
výroba elektřiny u ČEZ	1,8	95	1,6	84
výroba plynu u ČEZ	2,7	87	2,8	90
výroba hutnická	6,0	94	5,9	91
průmysl železa a kovů	4,6	95	4,5	93
výroba chemická	3,6	100	3,1	86
sklárny	6,0	94	5,9	92
průmysl kamene, zemin a keramiky	8,3	104	9,0	80
papírny	6,4	94	6,1	90
průmysl dřeva	6,5	88	6,4	84
průmysl textilní a oděvní	6,5	98	6,2	95
průmysl kožedělný	6,5	102	6,7	105
průmysl gumárenský	9,6	133	9,3	129
cukrovary	5,3	113	5,3	120
mlýny	2,9	94	2,8	87
pivovary a sladovny	3,8	84	3,9	91
lihovary	1,6	67	1,5	75
průmysl potravinářský	3,3	79	3,2	76

Plán splnil v tomto oboru toliko průmysl báňský, průmysl kožedělný a gumárenský a průmysl cukrovarský. Ve všech ostatních odvětvích pracovalo poměrně méně dělnictva k úřednictvu, než jak bylo plánováno.

Podle dříve uvedených čísel o hodnotě odbytu a o hodnotě vyplacených mezd a platů vychází najevo, že mzdy a platy ve II. čtvrtletí 1948 představovaly v celém průmyslu 21,9 % z hodnoty odbytu, proti 22,7 % v I. čtvrtletí 1948, proti 22,3 % ve II. čtvrtletí 1947 a proti 25,8 % ve II. čtvrtletí 1946. Pro odvětví průmyslu železa a kovů, průmyslu chemického, průmyslu sklářského a průmyslu dřeva je ukazatel poměru mezd a platů k hodnotě odbytu stanoven přímo v plánu. V těchto odvětvích činily mzdy a platy z odbytu:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	% mezd a platů z odbytu	% plnění plánu	% mezd a platů z odbytu	% plnění plánu
průmysl železa a kovů	32,5	96	28,2	79
průmysl chemický	15,2	111	15,0	112
průmysl sklářský	33,1	87	30,9	86
průmysl dřeva	24,0	91	24,6	95

Všechna uvedená odvětví až na chemii vykazují nižší podíl mezd a platů na hodnotě odbytu, než stanovil plán. U chemického průmyslu naopak se účastní mzdy a platy na hodnotě odbytu větším procentem, než určoval plán.

V celém průmyslu zhruba necelých 12 % hodnoty odbytu připadá na vývoz. Pro výrobu hutní, dále pro průmysl železa a kovů, pro průmysl sklářský a pro průmysl dřeva je zařaděn podíl vývozu na hodnotě odbytu do plánu jako všeobecný ukazatel jakosti a hospodárnosti výroby. Žádné z těchto odvětví však nesplnilo plán co do velikosti vývozu. Hutnický průmysl vykazuje v II. čtvrtletí 1948 jen 11,1 % vývozu z celkové hodnoty odbytu proti plánovaným 20 %. Průmysl železa a kovů měl v plánu 25,5 % vývozu z celkového odbytu, ve skutečnosti jeho vývoz činil 17,3 procenta odbytu. U průmyslu sklářského připadalo na vývoz 45,9 % odbytu, kdežto v plánu byl podíl vývozu 55 %. Průmysl dřeva měl v plánu stanoveno, že 31,5 % odbytu má připadnout na vývoz, ve skutečnosti však vývoz činil jen 10 % odbytu.

Podle jednotlivých odvětví průmyslu vyvíjela se plánovaná výroba za II. čtvrtletí 1948 co do množství takto:

Průmysl báňský.

S výjimkou května překročila báňská těžba ve II. čtvrtletí t. r. plánovanou úroveň, takže za celé toto čtvrtletí byl plán mírně překročen. Za celé I. pololetí vykazují překročení především těžba kamenného uhlí (o 0,8 %), těžba hnědého uhlí (o 0,3 %), dále výroba koksu (o 8,9 %) a těžba železné rudy (o 8,7 %). Těžba manganové rudy zůstala pod plánem (o 12,1 %).

Ve srovnání s minulými obdobími se vyvíjela těžba uhlí, resp. výroba koksu takto v tisících tun:

	Kamenné uhlí	Hnědé uhlí	Koks
1948	8 951,0	11 835,8	2 656,2
1947	8 097,1	10 976,5	1 964,3
1937	7 745,4	8 672,8	.

Proti I. pololetí 1947 byla v I. pololetí 1948 vyšší těžba kamenného uhlí o 10,5 %, těžba hnědého uhlí o 7,8 % a výroba koksu o 35,2 %. Proti I. pololetí 1937 byla pak v I. pololetí 1948 vyšší těžba kamenného uhlí o 15,6 % a těžba hnědého uhlí o 36,5 %.

Podle jednotlivých revírů vyvíjela se těžba ve srovnání s plánem takto:

Kamenouhelné revíry:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	v tisících tun	% splnění plánu	v tisících tun	% splnění plánu
Ostrava	3 544,4	102,2	3 566,4	103,7
Kladno	497,8	97,9	456,8	94,2
Plzeň	207,0	90,4	196,7	93,6
Trutnov	111,5	77,3	115,1	82,8
Rosice	119,7	92,6	132,7	105,4
ostatní	1,5	.	1,3	.

Hnědouhelné revíry:

	I. čtvrtletí		II. čtvrtletí	
	v tisících tun	% splnění plánu	v tisících tun	% splnění plánu
Most	4 349,6	103,6	4 045,6	95,0
Sokolov	1 331,6	104,8	1 312,3	104,6
Mydlovary	76,7	93,6	64,6	135,2
Hrádek n. N.	10,6	81,8	8,5	82,3
Jižní Morava	132,1	97,7	118,8	105,5
ostatní	4,2	.	3,6	.
Slovensko	202,8	94,4	174,8	81,3

U jednotlivých revírů kamenouhelných překročen byl tudíž plán na Ostravsku a Rosicku, kdežto ostatní revíry zůstaly pod plánem. Nedostatek odborných důlních dělníků a fluktuace pracujících zůstaly nadále obtížným problémem. Překročení plánu na Rosicku je tím pozoruhodnější, že revír pracuje stále s počtem zaměstnanců asi o 250 osob nižším ve srovnání s plánem. Nedostatek dělnictva byl částečně vyrovnáván prací přes čas a prací nedělní. Zvláště nízké plnění plánu na Kladensku bylo také způsobeno odchodem pracovních sil.

Důvodem nesplnění plánu hnědouhelné těžby na Mostecku byl špatný odbyt drobných druhů uhlí a částečně také nedostatek pracovních sil, z nichž část odešla na Ostravsko a část na jiné doly. V důsledku odchodu brigádníků přikročilo vedení podniku k zastavení některých malých nehospodárných jednotek a převedlo jejich osazenstvo na větší závody. Tím se zvýšil výkon.

Sokolovské doly překročily plán přes nedostatek osazenstva zvýšenými výkony a zvýšeným počtem pracovních dnů. Slovenské doly zůstaly pod plánem pro nedostatek dělnictva a pro silné fluktuace, které jsou zde v letních měsících obvyklé.

Ve výrobě koksu překročen byl ve II. čtvrtletí 1948 plán báňských koksáren o 16,1 %, hutních koksáren o 2,4 % a hnědouhelných koksáren o 28,7 %, zatím co výroba plynárenského koksu byla o 2,4 % pod úrovní plánovanou.

Na překročení plánu v oboru těžby železné rudy mají značný podíl Středočeské doly, kde se podstatně zlepšil odbyt chamositu zapálením druhé vysoké pece v Kladně a v Králově Dvoře. Těžba manganové rudy zůstala pod plánem. Těžba se nemohla rozvinout podle plánu, poněvadž nastalo zpoždění v dodávce potřebného zařízení. Na podzim se očekává zlepšení odbytu do Dvora Králova.

Průmysl energetický.

Výroba elektřiny se ve II. čtvrtletí 1948 pohybovala proti I. čtvrtletí v průměru nad plánem (100,9 %). Výsledek za celé I. pololetí 1948 je mírně pod plánem (98,8 %). Výroba svítiplynu zůstala ve II. čtvrtletí obdobně jako v I. čtvrtletí pod plánem. Příčiny nižší výroby ve srovnání s plánem nespočívaly ani u výroby elektřiny, ani u výroby plynu v nedostatku výrobní kapacity, nýbrž byly zaháněny spotřebou.

Vyrobené množství elektřiny za celé I. pololetí t. r. dosahovalo 98,8 % a svítiplynu 94,6 % plánovaného množství.

Elektrického proudu bylo v I. pololetí 1948 vyrobeno celkem 3615,6 mil. kWh, což je o 11,6 % více než ve stejném období 1947 a o 84,8 % více než ve stejném období 1937. Svítiplynu bylo v I. pololetí 1948 v plynárnách vyrobeno a z koksáren dodáno cizím odběratelům celkem 315,9 mil. m³, což je o 27 % více než v I. pololetí 1947.

Provoz elektráren byl celkem klidný. Průtoky vod nejdříve klesaly, ale stav jejich se později zlepšil následkem deštů. Nikde však nebyla spotřeba proudu omezována. Poruchy ve výrobě, které místy nastaly, byly nahrazeny z jiných závodů.

Také výroba a dodávka plynu neměla žádných větších závad, které by byly ohrozily dodávku konsumu.

Přesto, že výroba proudu i plynu byla mírně pod plánem, byl plán vlastně splněn zcela, jelikož veškerý konsum byl uspokojen. Dlužno však míti na paměti, že situace elektráren co do poměru jejich výkonnosti a celkové potřeby pro konsum zůstává napjatá. Zejména v Čechách pracují elektrárny na kraji svých výkono-

vých možností. Příčinu toho dlužno hledati v tom, že opravy havarovaných strojů postupují velmi zvolna, že dodávka nových investičních zařízení je zpožďována a že na dodaných nových zařízeních se vyskytují časté a dosti vážné poruchy, které prodlužují zkušební dobu provozu. Všechny tyto otázky jsou bedlivě sledovány a všemožným způsobem se hledá řešení.

Průmysl hutnický.

Jako v předešlém čtvrtletí i ve II. čtvrtletí 1948 hutnický průmysl ve všech měsících překročil výrobní plán, což je tím důležitější, že jde o klíčové odvětví, na jehož výrobě závisí možnost dodávek železných polotovarů pro další zpracování. Za celé I. pololetí splněn byl plán výroby surového železa na 116,8 %, surové oceli na 108,4 % a válcovaných výrobků na 108,5 %.

Za celé I. pololetí dosáhla výroba tisíce tun:

Rok	Surové železo	Surová ocel	Válcované zboží
1948	816,2	1 323,2	920,0
1947	700,6	1 140,9	803,6
1937	807,4	1 096,2	.

Výroba nad plán představuje v I. pololetí 1948 množství 117 215 tun surového železa, 102 255 tun surové oceli a 72 381 tun válcovaných výrobků.

Výroba surového železa v I. pololetí 1948 překročila výrobu z téhož období 1947 o 16,5 % a výrobu z téhož období 1937 o 1 %. Výroba surové oceli byla v I. pololetí letos vyšší proti stejnému období před rokem téměř o 16 % a proti stejnému období 1937 o 20,7 %. Výroba válcovaného zboží překročila letos v I. pololetí výrobu ze stejného období loňského o 14,5 %.

Průmysl železa a kovů.

Kovodělný průmysl patří vzhledem k rozsáhlým investičním úkolům v plánu k nejdůležitějším odvětvím. Jsou mu také co do počtu základních výrob stanoveny v plánu největší úkoly. Jestliže tudíž tento průmysl splnil v I. pololetí 1948 výrobní plán ve váženém průměru na 101,5 %, je to výsledek velmi uspokojivý. Podle jednotlivých výrobních úkolů jsou však výsledky rozdílné.

Odlitků ze šedé, kujné a ocelové litiny, které patří k velmi důležitým polotovarům kovodělné výroby, bylo vyrobeno v I. pololetí 1948 celkem 201 861 tun, což je o 28 % více než ve stejné době loni. Plán zde byl překročen o 8,5 %.

Také ve výrobě olova a rtuti byl plán překročen, a to o 35,1 %, resp. o 20 %.

V oboru výroby železničních vagonů chybělo do plného uskutečnění plánu 8 % a zejména v červnu plnění plánu značně poklesio (na 60,7 %). Stalo se tak pro pozdní dodávku materiálu pro kryté vagony, pro zpožděnou dodávku plechů na vagony kotlové a pro nevčasnou dodávku elektrické výstroje pro služební vozy. Plán výroby nákladních vozů byl za I. pololetí splněn na 90,1 %, osobních vozů na 100,5 % a motorových vozů jen na 57,1 %.

Také v oboru tramvajových vozů a trolejbusů nebyl plán splněn zcela uspokojivě. Za celé I. pololetí činila splnění jen 69,4 % a z toho u tramvají motorových 76,9 %, tramvají vlečných 125 % a trolejbusů jen 20 %.

Obráběcích strojů na kov bylo vyrobeno za I. pololetí 5643 kusů, čili o 9 % více než ve stejném období loňském, a plán byl splněn na 92 %.

Výroba universálních sklíčidel zůstala podstatně za plánem, který byl za I. pololetí splněn jen na 45,7 %. Tato výroba v množství 3198 kusů byla o 9 % nižší než ve stejné době loni. Příčinu dlužno hledati v tom, že byla zavedena výroba nových velikostí, u nichž se projevila závada co do přesnosti, takže bylo nutno výrobky dodatečně opravovat. Bylo také třeba některé speciální stroje přizpůsobovat.

Šicích strojů bylo vyrobeno v I. pololetí celkem 53 021, což je o 51 % více než ve stejném období loňském, a plán byl splněn na 99,2 %.

Hospodářských strojů bylo co do hodnoty vyrobeno 100 % podle plánu, t. j. za více než 772 mil. Kčs, což je téměř o 31 % více než v I. pololetí 1947. Celkem bylo vyrobeno jednotlivých hospodářských strojů:

Stroje:	I. pololetí		% splnění plánu
	1947	1948	v r. 1948
na zpracování a přípravu půdy	38 095	47 136	87,0
secí a sázecí	8 239	7 574	81,0
sklizňové	16 102	21 632	83,2
na zpracování sklizně	5 958	6 659	125,6
na přípravu krmiv	45 126	39 800	150,1
ostatních	.	34 969	96,3

Lokomotiv bylo vyrobeno v I. pololetí celkem 182, proti 114 ve stejné době loni, což je 110,3 % plánu. Tendrů bylo vyrobeno 50, čili 86,2 % plánovaného počtu.

Automobilky pracují poměrně dobře v oboru výroby osobních automobilů a autobusů, kdežto v oboru výroby nákladních automobilů a výroby náhradních dílů pro automobily zůstávají pozadu za plánem. Celková výroba v I. pololetí činila vozů:

	Rok		% splnění plánu
	1947	1948	v roce 1948
osobní automobily	4 151	9 095	102,4
nákladní automobily	2 479	3 535	88,4
karos. autobusů	.	636	104,4
autobus. vlečné vozy	50	31	103,3

Plán výroby náhradních dílů byl splněn jen na 75,1 %. Výroba nákladních automobilů zůstává poněkud pozadu pro zpožděné dodávky odlitků, bloků a jiných součástek.

Traktorů bylo v I. pololetí letos vyrobeno 4 689, proti 2 352 ve stejné době loni, a plán byl splněn na 103,7 %. V oboru výroby náhradních dílů pro traktory byl však plán splněn toliko na 62,9 %.

Výroba motocyklů dosahuje významných výsledků. Celkem jich bylo vyrobeno za I. pololetí přes 35 000 kusů, proti necelým 14 000 ve stejné době loni. Plán je tu splněn na 110 %. Naproti tomu zůstává i zde výroba náhradních dílů pozadu za plánem, který byl splněn jen na 62 %.

V oboru výroby elektrické vnitřní výstroje pro automobily je plán vesměs překročován, až na výrobu zapalovacích svíček. Plán byl v I. pololetí splněn u výroby dynam na 102,9 %, relés na 145,7 %, rozdělovačů na 102,1 %, zapalovacích cívek na 147,5 procenta, spouštěčů na 154,4 % a zapalovacích svíček na 79 %. Také výroba vstřikovacích čerpadel a trysek překročila plán, a to o 12,2 %, resp. o 20,8 %.

Výrobní plán jízdních kol je téměř všemi továrnami překročován a celkem za I. pololetí byl splněn na 101,6 %. Bylo vyrobeno 119 351 jízdních kol, což je o 24 % více než ve stejné době 1947.

Výroba elektromotorů pracovala s obtížemi v dodávkách hodnotných smaltovaných vodičů; jinak kapacita tohoto oboru průmyslu by byla dostatečná pro stanovené výrobní úkoly. Elektromotorů o síle od 0,5 do 25 kW bylo vyrobeno v I. pololetí t. r. 145 215 kusů, čili 35 % více než ve stejné době loni, a plán byl překročen o 4,1 %. Elektromotorů slabších pod 0,5 kW bylo vyrobeno jen 82 424 kusů, což je o 9,6 % méně, než stanovil plán.

Překročení plánu vykazuje výroba radiových přijímačů (o 25,4 procenta) a telefonních přístrojů (o 38,1 %), dále výroba elektronek (o 21,1 %), kdežto výroba silnoproudých žárovek zůstala o 12,4 % pod plánem.

V ostatních plánovaných oborech výroby byly stanovené úkoly překročeny, a to ve výrobě železničních upevňovadel o 15,8 %, černého šroubového zboží o 11,2 %, jehel o 7,6 %, smaltovaného plechového nádobí o 7,1 % a plechových sudů 200litrových o 38,5 procenta.

Průmysl chemický.

Na rozdíl od loňského roku, kdy chemický průmysl neplnil plán v dostatečné míře, letos patří toto odvětví k těm, jež vykazují poměrně nejvyšší stupeň plnění plánu; za celé I. pololetí byl plán chemické výroby překročen ve váženém průměru o 9,2 %. Ve většině plánovaných odvětví se vykazuje překročení, a to u výroby kyseliny sírové o 4,7 %, fosforečných hnojiv v hodnotě živin o 16,6 %, dusíkatých hnojiv v hodnotě dusíku o 15 %, umělého hedvábí o 3 %, dvojchromanu sodného o 10,1 %, sody o 0,5 %, nátěrových barev a laků o 3,4 %, potaše o 56,6 %, mýdla o 21,1 %, mýdlových prášků o 3,2 %, kyseliny benzoové o 1,8 %, insulinu o 7,9 %, arsenobenzenu o 21,9 %, opiátů o 20 % a chemicky čisté glukosy o 76,1 %. Pod úrovní plánovanou zůstala výroba hydroxydu sodného o 5,6 %, umělé střiže o 4,4 %, rozpustidel o 31,8 %, textilních a kožedělných pomocných přípravků o 9,7 %, fenolu a homologů o 59,7 %, sulfoamidů o 18,5 proc., kyseliny fenilchinolinkarbonové o 29 %, kyseliny acetylsalicilové o 11,4 % a chlorethylu o 58,5 %. Výroba fenacetinu byla sice plánována počínajíc II. čtvrtletím, ale zahájena dosud nebyla.

Průmysl sklářský.

Odvětví sklářského průmyslu vykazuje letos z celého průmyslu poměrně největší překročování výrobního plánu, a to ve všech základních jmenovitých úkolech. V dubnu překročena byla výroba ve váženém průměru o 22,1 %, v květnu o 17,7 %, v červnu o 28,6 % a v celém I. pololetí o 23,8 %. Jde o vyjádření kvantitativní, při čemž sklářský průmysl stále přechází k výrobám hodnotnějším, takže i po této stránce plní plán vynikající měrou.

Za I. pololetí 1948 vyrobeno bylo ve srovnání se stejným obdobím 1947:

	Výroba tun		% plnění plánu v roce 1948
	1947	1948	
dutého skla	58 643	63 269	116,5
plochého skla	59 367	66 412	136,7
drobného skla	3 657	4 417	158,6

Letošní výroba v I. pololetí ve srovnání se stejným obdobím je vesměs vyšší, a to výroba dutého skla o 8 %, plochého skla o 12 %, u drobného skla o 21 %.

Průmysl kamene, zemin a keramiky.

Ve váženém průměru splnilo toto odvětví v I. pololetí 1948 výrobní plán celkem na 102,7 %. V jednotlivých měsících II. čtvrtletí byl v dubnu plán překročen o 0,9 %, v květnu však chybělo do stoprocentního splnění 2,5 % a v červnu byl plán opět překročen o 2,8 %. Pracuje tedy průmysl kamene, zemin a keramiky průměrně na úrovni plánované.

Ze základních výrobků tohoto odvětví vykazuje výroba nepálených cihel tvarovek v I. pololetí 1948 splnění plánu jen na 73,8 procenta. Přesto však bylo vyrobeno 80,78 mil. kusů cihel, což je o 53,30 mil. kusů, čili o 193 % více než ve stejném období loňském. Cihel pálených bylo vyrobeno letos v I. pololetí 293,70 mil. kusů, čili o 121,84 mil. kusů více (o 70 % více) než ve stejném období 1947. Plán byl přitom splněn jen na 85,3 %. Také výroba krytinových tašek dosáhla jen 97 % splnění plánu, ale činila 63,44 mil. kusů, což je o 15,27 mil. kusů, čili skoro o 32 % více než v I. pololetí 1947.

Z ostatních výrobků, jež jsou zařaděny jako základní výrobní úkoly do plánu tohoto odvětví, splněn byl za I. pololetí 1948 výrobní úkol takto: osinkocementového zboží na 109,7 %, lomového kamene na 91,4 %, štěrku na 97,4 %, drtí na 94,8 %, dlažebního kamene na 105,8 %, vápna na 110,2 %, ostatního vápence na 119,1 %, sklářských a formovacích písků na 109 %, těženého kaolinu na 122,1 %, hlin a jílů na 150,6 %, surového sádrovce na 115 %, technického porcelánu na 109 %, zdravotní keramiky na 97,2 %, stavební keramiky na 107,6 %, žárovzdorných hmot a výrobků na 112,9 %, brusných prostředků umělých na 137 % a brusných papírů a pláten na 145,1 %.

Průmysl papírenský.

Papírenský průmysl plnil výrobní plán již loňského roku nadprůměrně a také letos si udržel tuto vynikající výrobnost. Za celé I. pololetí splnil výrobní úkol ve váženém průměru na 107,5 procenta. Ve všech základních úkolech zařaděných do plánu překročila výroba stanovené množství, a to buničiny o 0,7 %, papíru o 12 %, lepenky o 13,2 % a dřevoviny o 4 %. Letošní výroba v I. pololetí je vesměs vyšší než ve stejném období loňském, a to buničiny skoro o 7 %, papíru o 22 %, lepenky skoro o 7 %, dřevoviny o 30 %. Další vývoj papírenského průmyslu závisí na dostatečném přídělu dřeva, které se stává úzkým místem našeho zásobování surovinného.

Průmysl dřevařský.

Co bylo řečeno o zásobování dřevem u průmyslu papírenského, platí ještě ve větší míře u průmyslu dřevařského, pro který je dřevo podstatnou východiskovou surovinou. Až dosud průmysl dřeva plnil své výrobní úkoly v plánu nadprůměrně a za celé I. pololetí překročen byl výrobní plán celého odvětví ve váženém průměru o 7,1 %. Výrobní plán byl překročen ve všech základních úkolech tohoto odvětví, a to u jehličnatého a listnatého řeziva o 1,9 %, u surových železničních pražců o 38,9 %, u překližek o 8,9 % a u obchodních dyh dokonce o 62,2 %. Až na železniční pražce je výroba vesměs vyšší než ve stejném období před rokem. Jehličnatého a listnatého řeziva bylo vyrobeno v I. pololetí t. r. skoro 1,60 mil m³, což je o 6 % více než ve stejné době loni. Výroba překližek stoupla o více než 38 % a činila 34 368 m³. Výroba dyh pro obchod stoupla proti loňskému období dokonce o 91 % a dosáhla 5,90 mil. m². Jen výroba železničních pražců se podle plánu proti loňsku nepatrně snížila (asi o 5 %) a činila 136 136 m³.

Průmysl textilní a oděvní.

Textilní a oděvní průmysl nesplnil zcela výrobní plán v žádném měsíci II. čtvrtletí a za celé I. pololetí dosáhl ve váženém průměru jen 94,1 % plnění plánu. Z dílčích úkolů překročen byl plán toliko ve výrobě vlněné příze (o 16,7 %), ve výrobě konopné, sisalové a jiné příze (o 19,3 %) a ve výrobě vlněných tkanin (o 13 %).

Největší rozdíl mezi skutečnou a plánovanou výrobou ukazuje sektor bavlnářský, který trpí především nedostatkem pracovních sil, jenž mu trvale brání v plnění plánu. Druhou příčinou je nepříznivá situace surovinová. Plán výroby bavlněné příze byl za celé I. pololetí splněn na 86 % a z toho také vyplývá, že ve výrobě tkanin z bavlny, lnu a hedvábí bylo dosaženo jen 81,8 % plánovaného množství výroby.

Lepší je situace v sektoru vlnařském, v němž je plán, jak uvedeno, překročován.

Přádelny lnu pracují s nedostatkem pracovních sil a zejména s velikým nedostatkem surovin. Výrobní úkol u lněné příze byl za I. pololetí splněn na 94 %. Přádelny konopí a sisalu vystupňovaly rozsah své výroby a plán, jak uvedeno, překročily, aby včas přede žněmi uspokojily potřebu zemědělců.

Pletařský a stávkařský sektor pracuje v rozsahu, který je určen dodávkovými možnostmi přádelen bavlny a přísunem umě-

lého hedvábí. V oboru pleteného a stávkového zboží byl proto výrobní plán splněn za I. pololetí na 87,4 % a v oboru výroby punčoch a ponožek na 93,5 %. Výroba však je vesměs vyšší než před rokem.

Průmysl kožedělný a gumárenský.

Odvětví kožedělného a gumárenského průmyslu pracovalo ve II. čtvrtletí pod úrovní plánovanou; v dubnu byl sice výrobní plán překročen o 6,1 %, ale v květnu chybělo do 100 % plnění 1,8 % a v červnu 6,4 %. Za celé I. pololetí však byl plán celého odvětví ve váženém průměru o 5,3 % překročen.

Jako v předešlých měsících i ve II. čtvrtletí se vyrábělo v koželužnách více usní podšívkových, než stanoví prováděcí plán, a to v toho důvodu, že těchto usní je nezbytně zapotřebí ke splnění zakázek obuvi. Usní svršákových a podšívkových bylo letos v I. pololetí vyrobeno celkem skoro 380 mil. dm², což je o 29 % více než ve stejném období loňském, a výrobní plán byl o 16,6 % překročen. Naproti tomu nedosahovala výroba ostatních druhů usní plánované úrovně, i když se pohybovala většinou nad rozsahem loňským. Výroba spodkových usní chromových splnila jen 68,1 % plánu a činila asi 4,73 mil. dm², což je o 7,5 % méně než v téže době před rokem. Výroba spodkových usní I.—III. stoupla proti roku loňskému o 8 %, dosahovala téměř 7,75 mil. kg, ale plán byl splněn jen na 90,3 %. Výroba ostatních usní co do váhy činila asi 1,1 mil kg, nepatrně méně než v období loňském, a plán byl splněn na 90,6 %, zatím co v plošné výměře se tato výroba proti loňskému období zvýšila více než dvojnásobně, dosáhla 30,65 mil. dm² a plán byl překročen o 2,6 %. Nesplnění výrobního předpokladu chromových spodkových usní se vysvětluje tím, že část suroviny pro tuto výrobu byla zpracována již dříve na usně svršákové a podšívkové. Výroba spodkových usní I.—III. trpí pak velikým nedostatkem vhodné suroviny. Domácí výskyt kryje jen malou část celkové potřeby a dovozem nebylo rovněž kryto celé množství, jakého by bylo pro výrobu zapotřebí.

Mnohem lépe se vyvíjí dosud plánovaná výroba obuvi. Celkem bylo v I. pololetí t. r. vyrobeno 32,54 mil. párů různého druhu obuvi, což je o 34 % více než ve stejném období loňském, a výrobní úkol byl o 6,9 % překročen. Jednotlivých druhů obuvi bylo v I. pololetí vyrobeno:

	Výroba tis. párů		% splnění plánu
	1947	1948	v roce 1948
kožená obuv	10 941	14 377	106,4
lehká vycházková obuv	4 566	5 107	103 8
gumová obuv	8 858	13 055	111,6

Zvětšila se tudíž v I. pololetí letos proti stejnému období loňskému výroba kožené obuvi o 31,4 %, lehké vycházkové obuvi o 12 % a gumové obuvi dokonce o 47,4 %. Pro nedostatek spodkových usní je vnitřní trh jako v měsících předcházejících zásobován koženou obuví s gumovou podešví. Podstatné zvýšení výroby gumové obuvi se vysvětluje zejména vysokými požadavky vývozními a zvýšenou potřebou na domácím trhu v době před sokolským sletem. Materiálová situace v usních pro výrobu obuvi zůstává napjatá.

V oboru výroby obručí překročován je plán u obručí pro automobily a traktory, zatím co výroba obručí pro jízdní kola a motocykly zůstává pod úrovní plánovanou, což se vysvětluje zejména nízkými vývozními objednávkami. Obručí pro automobily a traktory bylo v I. pololetí t. r. vyrobeno celkem 336 704 kusy, čili proti stejnému období loňskému více skoro o 43 %, a plán byl o 6,2 % překročen. Výroba obručí pro jízdní kola a motocykly dosahovala počtu 1,69 mil. kusů, byla o 45 % větší než ve stejném období loňském, ale plán byl splněn jen na 74,8 %.

Průmysly výživy.

Většina odvětví průmyslu výživy pracovala, jak řečeno, i ve II. čtvrtletí 1948 stále ještě pod nepříznivým vlivem loňské zemědělské neúrody. Platí to zejména o výrobě cukrovarnické, lihovarské, sladařské a mlynářské, ale rovněž o celé řadě oborů průmyslu potravinářského. Ve váženém průměru splnil průmysl výživy výrobní plán za celé I. pololetí na 87,8 % a přitom ve II. čtvrtletí je vykázáno proti I. čtvrtletí mírné zlepšení.

Ve výrobě *cukrovarnické* byla surovárenská kampaň ukončena již během I. čtvrtletí; v dubnu dokončen byl nepatrný zbytek kampaně rafinační a vyrobeno ještě 112 tun rafinády. Za celou kampaň 1947/48 bylo vyrobeno 313 425 tun rafinády, což je o 41,2 % méně než v kampani předešlé a o 53 % méně než v poslední předválečné kampani 1937/38. Plán výroby rafinovaného cukru byl tak splněn jen na 48,7 %. Úměrně tomu klesla i výroba melasy, jež dosahovala v kampani 1947/48 celkem 98 780 tun, takže výrobní plán byl splněn jen na 64,9 %.

V lihovarském průmyslu pracovalo ve II. čtvrtletí jen několik zemědělských lihovarů, jejichž práce do konce čtvrtletí rovněž skončila. Z průmyslových lihovarů pracovala taktéž jen část. Na Slovensku se vyráběl pro nedostatek surovin jen líh drožďárenský. Celkem bylo vyrobeno letos v I. pololetí jen 76 117 hl suro-

vého lihu v hodnotě absolutního alkoholu, což je jen necelých 21 % výroby ve stejném období 1947, a výrobní plán byl splněn na 90 %.

Sladařská výroba ve II. čtvrtletí stoupla vysoko nad plán. Vysvětluje se to mimořádnou dodávkou ječmene na toto čtvrtletí, takže mohlo být vyrobeno v tomto období 30 195 tun sladu, proti 16 722 tun ve stejném období loňském, a plán byl překročen o 94,8 %. Za celé I. pololetí 1948 bylo vyrobeno 50 458 tun sladu, čili asi o 8,6 % více než ve stejném období před rokem, a plán byl překročen o 64,1 %.

Zlepšené surovinové dodávky umožnily ve II. čtvrtletí také překročení plánu výroby *piva*. Tím byla umožněna příprava pro období sletové. Celkem bylo ve II. čtvrtletí t. r. vystaveno 2,44 mil. hl, proti 2,64 mil hl ve stejném období loňském, a plán byl překročen o 15,5 %. Za celé I. pololetí t. r. bylo vystaveno 3,94 mil. hl piva, což je však proti stejnému období loňskému méně asi o 3,3 %. Plán však byl překročen o 9 %.

Mlýnská výroba se sice pohybovala zhruba na úrovni loňské, ale zůstala pod úrovní plánovanou. Za celé I. pololetí letos bylo vyrobeno asi 317 000 tun jedlých mlýnských výrobků z pšenice a plán byl splněn na 83,9 % a výroba mlýnských výrobků z žita činila 328 800 tun, což je jen 73,6 % plánovaného množství.

Výroba *umělých tuků jedlých* byla v českých zemích proti I. čtvrtletí mírně snížena, aby byly likvidovány poměrně vysoké zásoby hotového zboží v továrnách a na skladech. Proti loňskému roku stoupla však ve II. čtvrtletí t. r. tato výroba asi o 53,4 % a činila 16 200 tun, takže plán byl splněn na 94,2 %. Za celé I. pololetí bylo vyrobeno téměř 32 600 tun umělých tuků jedlých, což je o 52,4 % více než ve stejném období loňském, a plán byl splněn na 100,3 %.

Dodávka mléka do mlékáren byla ve II. čtvrtletí v českých zemích o 5,3 % vyšší, než plánovaná. Na Slovensku zůstala však stejně nepříznivá jako v měsících minulých. Celková *výroba mlékárenského másla* dosáhla v I. pololetí t. r. 9 188 tun, což je o 6 % méně než v I. pololetí 1947, a výrobní plán byl překročen o 4,4 %. Toto překročení však pochází toliko z českých zemí, jež splnily plán na 105,6 %, kdežto Slovensko jen na 74,3 %.

Z ostatních *potravinářských oborů* dosáhla v I. pololetí t. r. výroba mléčných konserv 104,1 %, taveného loje 51 %, surových olejů 90,1 %, škrobu 45,8 %, ovocných a zeleninových výrobků 108,6 % a octa 115,8 % plánovaného množství.

Výroba *tabákového zboží* se pohybovala vesměs nad plánem, který byl za celé I. pololetí t. r. překročen u cigaret o 10,4 %, u doutníků o 24,1 % a u dýmkového tabáku o 6 %. Proti I. pololetí 1947 se zvýšila výroba cigaret o 44 % a dosáhla 6 624 mil. kusů. Výroba doutníků stoupla na 26,24 mil. kusů, což je téměř o 54 % více než ve stejné době loni. Výroba dýmkového tabáku dosáhla 1537 tun a zvýšila se proti stejnému období loňskému o 88 %.

III.

ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ.

Plnění plánovaných úkolů v zemědělství a lesnictví nutno posuzovat se dvou hledisek. Především si třeba všímat lidského prvku, t. j. vůle i ochoty těch, jimž je uloženo plnit plánované úkoly, jednak třeba věnovat pozornost vnějším vlivům, majícím rovněž výrazný vliv na plnění plánu. Tyto vnější vlivy se sice uplatňují v každém hospodářském úseku, nicméně v zemědělství a lesnictví je jejich význam zdůrazněn, a bývá často — jak jsme toho byli svědky loni — činitelem rozhodujícím. Tyto irracionální vlivy vystupují letos mnohem méně do popředí, než tomu bylo v roce 1947. Důsledky loňské neúrody se však projevují i v průběhu roku 1948.

Osev pro sklizeň roku 1948 byl proveden s velkými obtížemi a sklizeň sama se odhaduje u chlebového obilí v množství téměř 100 %, ječmene na 90 %, ovsa na 100 %, cukrovky na 87 % plánu. Plánované početní stavy dobytka nemohly být udrženy. Nepříznivý následek sucha se projeví ještě v příštích letech, a to zejména v živočišné výrobě.

Zemědělství a lesnictví se nepodařilo zaopatřit potřebnými pracovními silami, a bylo proto třeba nadále vypomáhat zemědělství a lesnictví sousedskou svépomocí a dobrovolnými akcemi občanskými. Značná změna v technické struktuře zemědělské práce byla uskutečněna vydatnou mechanisací. Jí se zemědělská práce nejen zdokonalila a zmodernisovala, ale zároveň také ulehčila.

Výroba rostlinná.

Vývoj počasí v II. čtvrtletí 1948 byl vegetaci celkem příznivý. V měsíci dubnu byly teploty kolísavé s občasnými nočními mrazy na počátku a konci měsíce, kdy teploty při zemi klesly na —1° až —4° C kdežto přes den vystoupily až na +23° C; průměr pak se udržoval kolem +14° C. Dešťové srážky byly v první polovině měsíce málo vydatné, a jen ve vyšších polohách pršelo hojněji. V druhé polovině dubna byly jen místní bouřky. Na Moravě bylo téměř úplně sucho.

První polovina května se vyznačovala slunečným a teplým počasím, jež bylo vystřídáno v třetím týdnu citelným chladem. Teprve koncem měsíce nastalo opětné oteplení. Deštivé srážky na počátku měsíce byly většinou ve formě místních prudkých deštů (místy spojených s krupobitím), nestejně vydatných a nestejně rozložených. Vydatnější deště nastaly ke konci měsíce jak co do množství, tak i rozlohy.

Počátek měsíce června byl chladný, s průměrnými teplotami kolem 10° C. V druhém týdnu se oteplilo, takže průměr teplot vystoupil na 18 až 23° C. Srážky byly počátkem měsíce téměř každodenní a podstatně větší na Moravě než v Čechách. V druhém týdnu červnovém bylo většinou sucho a srážky byly ve formě bouřkových přeháněk. Ke konci měsíce byly srážky opět vydatné a téměř každodenní, místy provázeny bouřkou a krupobitím. Na Slovensku nejvíce napršelo na východě.

Podle definitivních dat státního úřadu statistického v Praze a předběžných údajů státního plánovacího a statistického úřadu v Bratislavě, byl splněn plán osevu hlavních zemědělských plodin, jak vyplývá z přehledu (k 1. červenci 1948):

České země:	Plán	Oseto	% splnění 1948	% splnění 1947
	hektarů			
pšenice	467 363	502 478	107,6	93,5
žito a sourež	527 879	548 108	103,8	92,2
ječmen	325 360	310 733	95,5	83,4
oves a směs ovsa s ječmenem	421 545	500 209	118,7	114,3
kukuřice na zrno	13 306	20 462	153,8	138,1
cukrovka	146 066	148 572	101,7	100,1
brambory rané	11 000	17 039	154,9	124,1
brambory pozdní	402 899	344 891	85,6	87,1
olejniny	55 516	62 462	112,5	58,8
celkem	2 370 934	2 455 311	103,6	93,2
oseto více o		84 377		
Slovensko:				
pšenice	351 288	332 334	94,6	111,6
žito a sourež	170 154	179 117	105,3	82,9
ječmen	290 985	250 329	86,0	98,2
oves a směs ovsa s ječmenem	166 375	173 445	104,2	108,7
kukuřice na zrno	109 795	99 854	90,9	85,1
cukrovka	40 000	33 723	84,3	91,0
brambory rané	2 800	5 642	201,5	331,2

	Plán	Oseto	% splnění 1948	% splnění 1947
	hektarů			
brambory pozdní	187 460	186 735	99,6	93,1
olejniny	24 503	16 974	69,3	61,4
celkem	1 343 360	1 278 153	95,1	98,7
zaseto méně o		65 207		
ČSR:				
pšenice	818 651	835 169	102,0	100,9
žito a sourež	698 033	727 225	104,2	89,8
ječmen	616 345	561 062	91,0	90,0
oves a směs ovsa s ječmenem	587 920	673 654	114,6	112,6
kukuřice na zrno	123 101	120 316	97,7	90,1
cukrovka	186 066	182 295	98,0	98,2
brambory rané	13 800	22 681	164,4	186,3
brambory pozdní	590 359	531 626	90,1	89,0
olejniny	80 019	79 436	99,3	59,3
celkem	3 724 294	3 733 464	100,5	95,1
zaseto více o		19 170		

Byl tedy osevní plán překročen celkem o 0,5 %, t. j. o 19 170 ha. Zvýšení osevu však nebylo na úkor ostatních plánovaných plodin; podle údajů státního úřadu statistického jde o plochu úhoru, dále o plochu, která byla válkou zpustošena, a konečně o plochu zatajenou při statistickém šetření.

Z jednotlivých plodin nebyl plán splněn u zimních brambor o 9,9 %, což bylo zaviněno nedostatkem sadby. Brambor bylo osázeno celkem méně o 50 000 ha, což by znamenalo, že by při plánovaném průměrném hektarovém výnosu 140 q byla celková sklizeň menší o 700 000 tun. Proti tomu bylo oseto více směsek a kukuřice o 83 000 ha, což při plánovaných hektarových výnosech značí, že celková sklizeň krmných obilovin by byla vyšší o 142 000 tun, než bylo plánováno. Srovnáme-li krmnou hodnotu brambor a směsek i kukuřice, vidíme, že větší plochou krmného obilí nahradili zemědělci téměř z 80 % menší plochu brambor. Bude proto třeba při plánování dodávek brambor pamatovat na zmenšenou krmivovou základnu a s touto skutečností počítat také při dovozu krmiv.

Sklizeň sena, pokud byla započata v prvé polovině června, byla rychle a dobře provedena. Pozdějšími dešti byla senoseč zdržena, zvláště v horských krajích, takže ke konci I. pololetí bylo v pohraničních okresech pokoseno 70 % a sklizeno 55 % zatravněné plochy. Taktéž krmná hodnota byla horší. Zelené píce narostlo poměrně dost, ač vyhynulé jetele musely být nahrazovány směs-

kami, které jak množstvím, tak i krmnou hodnotu jetele nenahradily. Po loňských zkušenostech se zdá, že rolníci budou osévat více vojtěšky než jetelů, neboť vzdoruje lépe suchu.

Stav kultur byl téměř na celém území státu dobrý a sliboval dobrou sklizeň; proti loňskému roku byl lepší o 20—28 %.

V jarních měsících byly kultury silně napadeny živočišnými škůdci, z nichž se nejvíce rozšířili zvláště nosatci, mrchožrouti, dřepčíci, blýskáček řepkový, chrousti a housenka můry osenní. Nejvíce škody způsobili nosatci na cukrovce, takže v některých krajích musela být až třikrát zaorána; také žita byla silně poškozena. Z rostlinných chorob rozšířila se sněť prašná na ovsu.

Výroba živočišná.

Trvalý nedostatek objemných krmiv se projevoval i nadále v poklesu živé váhy jatečného dobytka. V měsíci dubnu byla zahájena pastva na Slovensku i na horských pastvinách českých zemí. Nejnutnější potřeba jadrných krmiv byla kryta dovozem. V květnu se výživný stav skotu zlepšil, zejména v krajích, kde se provádí pastva. V nížinných polohách bylo zelené krmení k disposici teprve koncem měsíce. Citelně se projevoval nedostatek jetelů. V měsíci červnu se zkrmovala už výhradně zelená píce, čímž se zlepšil jak výživný stav skotu, tak jeho užitkovost. Přesto v důsledku značného vyhynutí jetelů bylo zeleného krmení poměrně málo a přes zákaz se zkrmovalo žito.

Nedostatek píce měl nadále za následek nižší početní stavy dobytka, než jak byly plánovány. Podle definitivních dat stát. úřadu statistického v Praze a státního plánovacího a statistického úřadu v Bratislavě byly početní stavy skotu a prasat ve srovnání s plánem tyto:

	Plánovaný stav k 1. lednu 1948	Skutečný stav k 1. lednu 1948	Skutečný stav k 1. červenci 1948	Stav k 1. VII. 1948 v % ze stavu v % k 1. I. 48	Stav k 1. VII. 1948 v % ze stavu v % plánu
Skot:					
české země	3 044 900	2 431 204	2 533 577	104,2	83,2
Slovensko	1 072 600	843 763	927 567	109,9	86,5
ČSR	4 077 500	3 274 967	3 461 144	105,7	84,9
z toho krávy:					
české země	1 533 000	1 355 398	1 359 597	100,3	88,7
Slovensko	576 400	506 455	533 514	105,3	92,4
ČSR	2 109 400	1 861 853	1 893 111	101,6	89,7
Prasata:					
české země	2 449 900	1 979 296	1 974 294	99,7	80,6
Slovensko	947 200	586 605	704 856	120,2	74,4
ČSR	3 397 100	2 565 901	2 679 150	104,4	78,9

	Plánovaný stav k 1. lednu 1948	Skutečný stav k 1. lednu 1948	Skutečný stav k 1. červenci 1948	Stav k 1. VII. 1948 v % ze stavu v % k 1. 1. 48	Stav k 1. VII. 1948 v % ze stavu v % plánu
z toho prasnice:					
české země	265 000	204 491	230 336	112,6	86,9
Slovensko	139 700	90 756	124 053	136,7	88,8
ČSR	404 700	295 247	354 389	120,0	87,6

Z tabulky je patrno, že — s výjimkou prasat v českých zemích — početní stavy skotu i vepřového dobytka vesměs stouply ve srovnání se stavem k 1. lednu 1948. Tento vzestup je největší u počtu prasnic a činí v celém státě 20 % (v českých zemích 12,6 %, na Slovensku 36,7 %), zatím co počet všech prasat se v celém státě zvýšil o 4,4 % (v českých zemích se zaznamenává nepatrný pokles, na Slovensku činí vzestup 20,2 %). U skotu činí zvýšení počtu 5,7 % (v českých zemích 4,2 %, na Slovensku 9,9 %), u krav 1,6 % (v českých zemích je stoupnutí nepatrné, na Slovensku činí 5,3 %).

Ve srovnání s plánem jsou početní stavy dobytka nižší. U skotu činí početní stavy k 1. červenci 1948 jen 84,9 % plánu (v českých zemích 83,2 %, na Slovensku 86,5 %), u krav pak 89,7 % (v českých zemích 88,7 %, na Slovensku 92,4 %). U prasat jsou početní stavy ještě nižší, což však souvisí se sezónním kolísáním, jež vždycky vykazuje v letních měsících klesající tendenci. V celém státě činí početní stavy prasat pouze 78,9 % plánu (v českých zemích 80,6 %, na Slovensku 74,4 %). Poněkud lepší je situace u prasnic, kde se v celém státě vykazuje 87,6 % plánu (v českých zemích 86,9 %, na Slovensku 88,8 %).

Nutno podotknout, že početní stavy, zejména prasat, budou hlavně v posledním čtvrtletí vyšší.

Značně napjatou situaci v krmivech pomohl zvládnout dovoz krmiv ze zahraničí. Za I. pololetí 1948 bylo dovezeno tun:

	České země	Slovensko	ČSR
kukuřice	205 106	65 347	270 453
ječmen	13 229	1 084	14 313
oves	11 416	975	12 391
pokrutiny	26 913	8 249	35 162
rybí moučka	379	499	878
melasa	999	—	999
seno	532	813	1 345
sláma kukuřičná	6 170	—	6 170
sláma obilná	9 985	2 343	12 328

Výroba masa, mléka a vajec.

Nabídka *skotu* se i v II. čtvrtletí 1948 pohybovala podstatně pod loňskou úrovní, která byla způsobena nedostatkem krmiva v důsledku sucha. Porážky skotu v celém I. pololetí 1948 v českých zemích činily:

Měsíc	Poraženo kusů		Celková hrubá živá váha poraž. kusů v tis. q		Průměrná živá váha kg	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947
leden	42 487	65 773	172,7	291,6	406,4	443,4
únor	31 595	66 511	126,6	285,9	400,6	429,9
březen	40 636	71 651	158,1	299,4	389,1	417,9
duben	34 709	69 288	136,9	280,5	394,4	404,8
květen	36 726	56 063	148,3	222,8	403,9	397,5
červen	38 614	53 409	151,1	203,6	391,4	381,3
leden—červen	224 767	382 695	893,7	1 583,8	397,6	413,9

Celková hrubá živá váha poražených kusů činí téměř dvě třetiny ve srovnání s I. pololetím 1947. Také průměrná živá váha odporaženého skotu byla v prvních čtyřech měsících nižší než v témže období roku loňského, avšak stoupla v květnu a červnu nad loňský stav. Nicméně průměrná živá váha skotu v prvních šesti měsících je stále nižší než byla vloni.

K uvedeným číslům o porážkách skotu nutno připočíst odporažená telata, jichž v českých zemích bylo:

Měsíc	Poraženo kusů	Hrubá živá váha poražených kusů tis. q	Průměrná živá váha kg
leden	57.295	31,9	55,7
únor	48 545	27,1	55,9
březen	45 211	25,2	55,7
duben	28 739	15,8	55,0
květen	32 289	18,2	56,5
červen	36 539	20,8	56,8
leden—červen	248 618	139,0	55,9

Pokud jde o *vepřový dobytek*, je situace podobná jako u skotu. Celková živá váha poražených prasat činila v I. pololetí 1948 asi dvě třetiny hrubé živé váhy z téhož údobí roku minulého. Porážky prasat v českých zemích činily:

Měsíc	Poraženo kusů		Celková hrubá živá váha poražených kusů tis. q		Průměrná živá váha kg	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947
leden	334 092	315 993	329,1	351,2	98,5	111,2
únor	198 227	244 248	199,1	259,3	100,4	106,1
březen	159 368	211 575	160,6	220,2	100,7	104,1
duben	89 288	162 713	84,9	167,9	95,1	103,2
květen	109 266	134 795	106,9	139,4	97,8	103,4
červen	93 624	96 118	94,2	97,5	100,6	101,5
leden—červen	983 865	1 165 442	974,8	1 235,5	99,1	106,0

Z celkového počtu porážek připadalo v I. pololetí na domácí porážky letos 560 833, loni 624 776 kusů.

Produkce *mléka* byla v I. pololetí 1948 nižší než vloni téměř o 2 mil. hl, a to hlavně v důsledku nižších početních stavů dojnic. Činila v českých zemích:

Měsíc	Nadojeno mléka v tis. hl[1])		Z toho dáno do mlékáren a sběren v tis. hl[2])				Prům. denní dojivost litrů	
	1948	1947	1948	%	1947	%	1948	1947
leden	1 219,3	1 526,8	625,5	51,3	856,9	56,1	2,9	3,3
únor	1 138,7	1 404,6	609,2	53,5	788,6	56,1	2,9	3,4
březen	1 200,9	1 562,7	649,1	54,0	876,4	56,1	2,9	3,4
duben	1 172,2	1 448,2	625,1	54,2	812,1	56,1	2,9	3,3
květen	1 341,8	1 590,6	729,9	54,4	850,1	53,4	3,2	3,5
červen	1 439,6	1 627,2	816,3	56,7	896,0	55,1	3,5	3,7
I. pololetí	7 512,5	9 160,1	4 055,1	54,0	5 080,1	55,5	3,1	3,5

Na Slovensku činila podle údajů státního plánovacího a statistického úřadu v Bratislavě produkce mléka:

	Nadojeno mléka v tis. hl	Průměrná denní dojivost litrů
leden	345,1	2,2
únor	337,5	2,3
březen	376,5	2,4
duben	409,9	2,7
květen	517,7	3,3
červen	501,0	3,3
I. pololetí	2 487,6	2,7

Vykazovaná průměrná denní dojivost byla v I. pololetí poněkud nižší než v témže období 1947.

[1]) Bez mléka, spotřebovaného sajícími telaty.
[2]) Včetně smetany a selského másla přepočteného na mléko.

Pokud jde o *snůšku vajec*, lze uvésti z českých zemí toto:

Měsíc	Počet slepic tis. kusů		Snůška vajec mil. kusů		Z toho vykoupeno mil. kusů		Průměrná snůška na 1 slepici	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947	1948	1947
leden	8 708,4	7 222,8	39,4	22,2	3,4	0,7	4,5	3,1
únor	8 621,3	7 136,1	66,1	36,0	21,3	5,2	7,7	5,0
březen	8 466,1	7 007,6	114,2	85,3	54,7	35,4	13,5	12,2
duben	8 262,9	6 839,5	136,7	110,5	105,0	107,4	16,5	16,2
květen	8 031,6	6 668,4	131,2	106,7	90,0	86,8	16,3	16,0
červen	7 790,6	6 508,4	108,0	85,3	68,1	66,6	13,2	13,1
I. pololetí	8 313,5	6 897,2	590,7	446,0	342,5	302,2	11,8	10,8

Na Slovensku pak činila v I. pololetí 1948 produkce vajec:

Měsíc	Počet slepic v tis. kusů	Snůška vajec v mil. kusů	Průměrná snůška na 1 slepici
leden	2 263,2	10,2	4,5
únor	2 236,0	18,1	8,1
březen	2 195,3	24,6	11,2
duben	2 141,0	27,2	12,7
květen	2 084,4	30,6	14,7
červen	2 025,6	20,9	10,3
I. pololetí	2 139,5	131,6	10,3

Lesní hospodářství.

Lesní hospodářství končilo dne 30. června 1948 tři čtvrtiny druhého roku dvouletky, protože jeho druhý hospodářský rok začal dnem 1. října 1947. Plnění všech úkolů probíhalo během tří čtvrtin lesního hospodářského roku celkem úspěšně, až na odvoz dříví a sběr lesního osiva.

V těžbě dříví byl celoroční plán za 9 měsíců překročen o 4,3 %, ačkoliv na tuto dobu bylo plánováno splnění celoročního úkolu 88 %. Vytěžená dřevní hmota je u lesních závodů, které už splnily celoroční plán, převedena na rok 1949. Překročení plánu je vynuceno kalamitami. V českých zemích bylo z kalamity kůrovcové, soušové, větrové a sněhové zpracováno do konce června 1948 celkem 1 202 000 plm a nezpracováno v lesích zůstává dosud 1 863 000 plm. Kalamitní dříví v českých zemích činí polovinu dřevní hmoty, předepsané plánem těžby.

Jak už řečeno, v odvozu dříví je plán splněn nedostatečně. Oproti plánovaným 81,2 % celoročního úkolu byl odvoz dříví splněn pouze ze 74,1 %. Odvoz dříví vázne hlavně v pohraničí, které není osídleno, dále pak následkem nedostatečného přídělu pohonných látek. Zde se očekává náprava od opatření, jež byla učiněna k zajištění rychlého odvozu dřeva z lesa.

Lesní hospodářství zápasí dále s nedostatkem pracovních sil. Kalamity, které činí, jak řečeno, v českých zemích více než polovinu veškeré těžby, vtiskují ráz celému lesnímu hospodářství, které sklízí, aniž může řádně hospodařit.

V přehledu možno shrnout výsledky lesního hospodářství za 9 měsíců lesního hospodářského roku 1947/48 v celém státě takto:

	Plánováno	Provedeno	Splnění plánu v %
Těžba dříví v tis. plm.	11 500	12 000	104,3
Odvoz dříví v odvoz. jednotkách	12 500	9 260	74,1
Obnova lesních ploch ha	33 000	35 667	108,1
Zalesnění nelesních půd ha	2 400	3 758	156,6
Rozšíření lesních školek ha	247	236	95,5
Sklizeň lesního osiva q:			
žaludů	10 316	1 217	11,8
semen ostatních listnáčů	1 741	4 887	280,7
semen jehličnatých	441	402	90,7
celkem	12 500	6 506	52,0

Předpoklady plnění plánu v zemědělství.

Mechanisace zemědělství pokračovala v I. pololetí 1948 podle prováděcích plánů. Jednak byly dále zemědělské závody zásobovány mechanisačními prostředky, jednak byla budována síť státních strojních a traktorových stanic a pokračováno v zakládání zemědělských strojních družstev.

Pokud jde o plnění prvého úkolu, t. j. o zásobování zemědělských závodů, strojních stanic a zemědělských stroj. družstev mechanisačními prostředky, není obraz o plnění tohoto úkolu úplný. Zatím co celou řadu důležitých strojů nebylo možno do zemědělství dodat, vyrobil domácí průmysl takové množství zemědělských strojů, že plán v tomto oboru byl překročen. Přehled o dodávkách mechanisačních prostředků, vázaných na povolení ministerstva zemědělství, dává následující tabulka:

Příděl strojů do zemědělství v I. pololetí 1948.

	České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
Traktory	2 245	1 422	3 667	135,8
Závěsné vozy za traktory	851	156	1 007	332,3
Potahové vozy na pneumatikách	1 125	—	1 125	281,9
Samovazače	1 523	247	1 770	130,8
Travní žací stroje	4 423	2 040	6 463	130,8
Obilní žací stroje	470	170	640	103,6
Výfukové řezačky	988	41	1 029	70,2

Strojních družstev zřízeno bylo v českých zemích v I. polovině roku 1200 (plánováno 1100), na Slovensku 167 (plánováno 400).

Vybudování strojních traktorových stanic převzalo v září 1947 Ústředí strojních traktorových stanic. Podle plánu mělo být zřízeno v českých zemích do konce dvouletky 190 strojních stanic. Vzhledem k hospodářské nutnosti zřízení strojních stanic v době co nejkratší stanovilo si Ústředí jako termín ke zdolání úkolu měsíc duben 1948. Tento termín byl dodržen a v I. pololetí 1948 bylo zřízeno v českých zemích 189 strojních stanic, na Slovensku 43.

Výroba a spotřeba umělých hnojiv v roce 1947/48.

V hnojařském roce 1947/48 se spotřebovalo celkem 5 835 343 q různých umělých hnojiv (v roce 1946/47 celkem 5 113 808 q). Z toho bylo 1 445 430 q hnojiv dusíkatých o celkovém obsahu 271 140 q čistého dusíku (v loni 1 328 540 q hnojiv o obsahu 254 282 q dusíku), 2 831 081 q hnojiv fosforečných o obsahu 438 518 q kyseliny fosforečné (vloni 2 266 330 q hnojiv o obsahu 366 648 q kyseliny fosforečné) a 1 437 537 q draselných hnojiv o obsahu 580 008 q kysličníku draselného (v minulém roce 1 518 711 q hnojiv o obsahu 702 712 q kysličníku draselného).

Na 1 ha zemědělské půdy připadalo v hospodářském roce 1947/48 celkem 3,8 kg dusíku (vloni 3,4 kg), 6,1 kg kyseliny fosforečné (vloni 4,9 kg) a 8,1 kg kysličníku draselného (vloni 9,3 kg). Podle plánu měla být spotřeba dusíku 4,4 kg, takže plán byl splněn z 86,4 %, kyseliny fosforečné 6,4 kg (95,3 % plánu) a kysličníku draselného 7,9 kg (102,5 % plánu).

Hodnota spotřebovaných umělých hnojiv v roce 1947/48 činila 1028,6 mil. Kčs, zatím co v roce 1946/47 činila 912,2 mil. Kčs.

Pokud jde o pracovní síly zemědělství a lesnictví, je o této otázce pojednáno v kapitole I.

IV.

STAVEBNICTVÍ.

Stupeň plnění dvouletého plánu ve stavebnictví v roce 1948 posuzujeme podle nových operativních plánů, v nichž byl celkový úkol stavebnictví pro rok 1948 nově stanoven tak, že vcelku redukoval původní úkol stanovený v zákoně čís. 192/46 Sb., o dvouletém hospodářském plánu. Bližší odůvodnění, proč bylo nutno snížit úkol ve stavebnictví, bylo uvedeno ve zprávě za první čtvrtletí. Operativní plány staveb veřejných, průmyslových, zemědělských a dopravních na r. 1948 byly upraveny předsednictvem vlády dne 12. dubna 1948. Vypracování prováděcích plánů staveb bytových na rok 1948 se pozdrželo a tyto plány byly schváleny, jak uvedeno, dne 3. července 1948. V I. pololetí se proto ještě místy posuzovalo splnění plánu, zejména u staveb bytových, podle původních neredukovaných úkolů. Ve srovnání s redukovanými operativními plány jsou tudíž někde skutečné výsledky poněkud lepší.

Podle upravených operativních plánů stavebnictví na rok 1948 činí stavební náklad druhého roku dvouletého hospodářského plánu 29,2 miliardy Kčs. Z toho připadá na bytové stavby částka 8,79 miliardy Kčs, za niž má být novostavbami a rekonstrukcemi (včetně nedodělků z r. 1947) pořízeno 54 559 bytových jednotek. Na veřejné stavby připadá 8,52 miliardy Kčs, na stavby dopravní 3,98 miliardy Kčs, na průmyslové stavby 6,71 miliardy Kč a na zemědělské stavby v jednotlivé hodnotě nad 1 mil. Kčs celkem 300 milionů Kčs (včetně staveb pod 1 mil. Kčs celkem 1 200 milionů Kčs). Částka 29,2 miliardy Kčs je rozvržena na české země a Slovensko tak, že na české země připadá 19,8 miliardy Kčs a zbytek na Slovensko.

Rozvrh celkového stavebního úkolu na jednotlivá čtvrtletí roku 1948 byl proveden za předpokladu, že v I. čtvrtletí bude provedeno 20 % z celoročního plánu; v roce 1947 mělo být v I. čtvrtletí provedeno 12 % z celoročního plánu. Stanovení vyššího úkolu pro I. čtvrtletí 1948 umožnilo poměrně příznivé počasí na začátku roku 1948. Ve II. čtvrtletí mělo být z celoročního úkolu provedeno 30 %; v r. 1947 připadlo na II. čtvrtletí 35 %, což byl

úkol příliš vysoký, jak se později v praxi ukázalo. V roce 1948 mělo tedy být v I. pololetí provedeno celkem 50 % z celoročního plánu ve srovnání s 47 %, které připadly na I. pololetí v roce 1947.

Celkově trpělo stavebnictví v I. pololetí 1948 četnými nesnázemi; s druhé strany se však podařilo na několika místech překonat dřívější potíže. Platí to zejména o cementu a cihlách, kde už netřeba mluvit o úzkém místě. Vyskytly se dokonce potíže s uskladněním vyrobeného cementu v důsledku nesplněného vývozu, takže nebylo možno cement ihned spotřebovat, a vážnější odbytové obtíže u cihel. Také betonovací železo bylo dodáno v množství, předpokládaném dodávkovým plánem. Vážné nedostatky se pociťovaly u dřeva, u odpadové, tlakové, smaltované a kanalisační litiny, u zařízení pro ústřední topení, u elektroinstalačních trubek, armatur a pod.

Také pracovních sil nemělo stavebnictví stále ještě dostatek. Do konce roku 1948 se měl podle plánu celkový počet pracovních sil ve stavebnictví zvýšit proti roku 1947 o 50 000 osob, nehledíc k sezónním silám, jejichž počet se odhaduje na 20 000 osob. Podle hlášení činí dosud nekrytá potřeba 35 000 osob, ač koncem druhého čtvrtletí má být stavební sezóna na vrcholu. Také pracovní výkon se nezvýšil v předpokládaném rozsahu. Lze tedy říci, že hlavní příčinu nízkého splnění plánu ve stavebnictví ve druhém čtvrtletí dlužno hledat v neuskutečněné mobilisaci pracujících do stavebnictví.

Po znárodnění stavebního podnikání v únoru t. r. se přistoupilo k organisaci stavebních podniků. Vyhláškou ministra techniky byl zřízen stavební podnik „Československé stavební závody, národní podnik", který byl vytvořen z majetkové podstaty 1070 bývalých stavebních podniků. Organisace znárodněného stavebnictví není dosud skončena. Bude zejména nutné rozmístit stejnoměrněji přebytečnou výrobní kapacitu z velkých měst do jednotlivých oblastí státu, kde je této kapacity nedostatek. Vedle Československých stavebních závodů, národního podniku, které soustřeďují asi dvě třetiny celkové stavební kapacity, působí ještě ve stavebnictví odbor soukromý, družstevní, komunální, státní a stavební oddělení jiných podniků.

Prvním krokem ke zlepšení plánu stavební činnosti v celostátním rozsahu je výrobní plán Československých stavebních závodů, který byl sestaven na červen až prosinec 1948. Tento výrobní plán obsahuje především stavby rozestavěné, které provádějí Československé stavební závody. Zatím byl sestaven výrobní plán jen pro země české; na Slovensku se obdobný plán

v oblastním měřítku teprve připravuje. Celkový objem výrobního plánu Československých stavebních závodů představuje náklad zhruba 10 miliard Kčs. Při sestavování výrobního plánu došlo k cenným zjištěním, zejména pokud jde o materiálové krytí staveb uvedených ve schválených prováděcích plánech. Tento výrobní plán, představující první dílo svého druhu u nás, je ovšem dosud nedokonalý. Přesto přinesl rozsáhlé zkušenosti pro sestavení dokonalejšího výrobního plánu stavebnictví na rok 1949.

•

Zpráva o průběhu stavební činnosti ve II. čtvrtletí resp. I. pololetí 1948 byla vypracována podle výsledků spěšných statistických šetření státního úřadu statistického. Toto šetření uvádí výsledky stavební činnosti v druhém čtvrtletí resp. v prvním pololetí 1948 ve všech skupinách staveb na celém území republiky; toliko u staveb bytových jsou prozatím k disposici výsledky šetření o druhém čtvrtletí jen z českých zemí. Ohledně Slovenska se v této zprávě uvádějí výsledky za první čtvrtletí t. r., čímž se doplňuje stať o stavebnictví, uvedená ve zprávě o prvním čtvrtletí roku 1948.*)

Operativní plán všech druhů staveb byl v prvním pololetí 1948 splněn v českých zemích na 59,2 %. Ve srovnání s úkolem na celý rok 1948 byl plán splněn na 29,6 %. Je to značně lepší stupeň plnění, než jakého se dosáhlo ve stejném období v roce 1947, kdy byl pololetní plán splněn jen na 16,7 %. Na Slovensku byl celkový prováděcí plán staveb na rok 1948 bez staveb bytových splněn v prvním pololetí na 55,2 %; z celoročního úkolu bylo tím splněno 27,6 %. Ve stejných relacích v roce 1947 se na Slovensku dosáhlo 20,2 %, resp. 42,4 %.

Bytové stavby.

Spěšné hlášení o bytových stavbách bylo za II. čtvrtletí t. r. podáno prozatím jen za české země. Na Slovensku jsou k disposici výsledky za I. čtvrtletí; šetření za II. čtvrtletí nebylo tam dosud skončeno. V českých zemích nedošlo hlášení z pěti okresů; v ostatních okresech nebylo v hlášení zachyceno 680 bytových jednotek a naproti tomu bylo hlášeno o 4574 plánovaných bytových jednotek více, než je uvedeno v prováděcím plánu na rok 1948. Stalo se tak proto, že redukovaný prováděcí plán bytových staveb byl schválen teprve začátkem července, kdežto uzávěrka

*) Viz publikaci „Průběh plnění hospodářského plánu — I. čtvrtletí 1948"; Edice „Hospodářské dokumenty" ministerstva informací, str. 76—82.

hlášení se děje ke konci června. Byly tudíž hlášeny i některé stavby zastavené, které už v redukovaném operativním plánu zahrnuty nejsou.

Bez přihlédnutí k bytovým jednotkám, uvedeným tímto nedopatřením, činilo v českých zemích ve II. čtvrtletí 1948 plnění plánu průměrně 12,2 % co do počtu bytových jednotek a 29 % co do prostavěného nákladu, srovnáváno s celoročním úkolem. Ve II. čtvrtletí mělo být provedeno 30 % z úkolu celoročního. Byl tedy plán, stanovený na II. čtvrtletí, splněn z 40,8 % co do počtu bytových jednotek a z 96,7 % co do stavebního nákladu. Ve II. čtvrtletí bylo fakticky dokončeno 2338 bytů, t. j. 6,8 % z celkového počtu bytů, plánovaných v roce 1948; polovinu z nich tvořily byty nové a polovinu byty rekonstruované.

V celém I. pololetí 1948 byl plán bytových staveb v českých zemích, stanovený na celý rok 1948, uskutečněn průměrně na 21,3 % v počtu bytových jednotek a na 43,2 % ve stavebním nákladu. Ze skutečnosti, že mělo být v I. pololetí t. r. provedeno 50 % celoročního úkolu, vyplývá, že z úkolu na I. pololetí 1948 bylo splněno 42,6 % co do počtu bytových jednotek, a 86,4 % co do stavebního nákladu. Představuje to mnohem vyšší procento splnění, než jakého bylo dosaženo ve stejných relacích v minulém roce. Od začátku roku bylo v českých zemích dokončeno celkem 2631 bytů, t. j. 7,6 % z celkového počtu bytů, plánovaných na rok 1948; z toho bylo 1338 rekonstrukcí.

Na Slovensku byl v I. čtvrtletí 1948 plán bytových staveb splněn podle podaných hlášení na 86,2 %. Z celoročního úkolu bylo zatím splněno 9 % co do počtu bytových jednotek a 17,2 % co do prostavěného stavebního nákladu. V celém státě tedy byl v I. čtvrtletí t. r. splněn plán bytových staveb, stanovených na toto čtvrtletí, na 73 % v bytových jednotkách. Z celoročního úkolu bylo tím splněno 14,7 % co do počtu bytových jednotek.

Poměr mezi procentem plnění plánu v počtu bytových jednotek a procentem skutečně prostavěných nákladů ve srovnání s náklady plánovanými, svědčí i ve druhém čtvrtletí t. r. o tom, že se stále staví mnohem dráže, než předpokládáno. Tato disparita mezi věcným plněním a finančními náklady činí až 100 %.

Veřejné stavby.

O veřejných stavbách jsou k disposici úplné výsledky speěných statistických šetření za celé I. pololetí 1948 a z celého státu. Z celkového operativního plánu na rok 1948, který činil 8,5 miliardy Kčs, bylo od začátku roku prostavěno v celém státě něco

přes 2 miliardy Kčs, t. j. 23,7 %. Z úkolu, připadajícího na I. pololetí, bylo tedy splněno 47,4 %. Ze čtyř základních úkolů veřejných staveb (stavby pozemní, silniční a mostní, vodohospodářské a jiné stavby ve veřejném zájmu) byl nejlépe splněn plán staveb vodohospodářských, kde se dosáhlo 32,1 % z celoročního úkolu, tedy 64,2 % z pololetního úkolu. Nejnepříznivěji byl splněn plán jiných staveb ve veřejném zájmu, a to na 10,8 %, resp. na 21,6 %, srovnáno s úkolem na I. pololetí.

Vcelku byl lépe splněn operativní plán veřejných staveb na Slovensku než v českých zemích: bylo tam z celoročního plánu splněno 27,4 % proti 22 % v českých zemích. Je to důsledek rovnoměrnějšího splnění plánu v jednotlivých úkolech staveb. Nejlépe byl na Slovensku (podobně jako v celostátním průměru) splněn úkol staveb vodohospodářských, a to na 36 % z celoročního plánu, resp. na 72 % z plánu na I. pololetí. Nejlepší procento splnění plánu vůbec vykazují stavby vodohospodářské v zemi Moravskoslezské, u nichž byl celoroční úkol splněn na 36,4 % a pololetní úkol na 72,8 %. Nejhorší stupeň splnění jest u jiných staveb ve veřejném zájmu v oblasti expositury v Ostravě, kde bylo splněno jen 0,5 % z celoročního úkolu, čili 1 % úkolu pololetního.

Pro srovnání s minulým rokem se uvádí, že plán veřejných staveb, stanovený na I. pololetí 1947, byl tehdy splněn na 36,8 %, resp. na 17,5 %, srovnáno s úkolem celoročním.

Průmyslové stavby.

Revidovaný operativní plán průmyslových staveb na rok 1948 činí v celoroční hodnotě 6,7 miliardy Kčs, z nichž připadá na české země 4,9 miliardy Kčs, na Slovensko 1,8 miliardy Kčs. Ve srovnání s touto konečnou částkou byl podle spěšných hlášení stavebníků, zrevidovaných hospodářskými skupinami, resp. ústředními ředitelstvími a zpracovaných státním úřadem statistickým, prováděcí plán průmyslových staveb v I. pololetí t. r. splněn v celostátním průměru na 21,7 %, t. j. na 43,4 % ve srovnání s úkolem na I. pololetí. Poměrně lépe byl i tento plán splněn na Slovensku než v českých zemích, a to na 23,6 % z celoročního úkolu, proti 21 % v českých zemích.

V celostátním průměru splnil nejlépe svůj plán stavebních investic průmysl mlynářský, který v I. pololetí dokonce překročil o 9,1 % svůj celoroční úkol a prostavěl 8,9 mil. Kčs. Za ním následuje průmysl pivovarnický, který v r. 1948 prostavěl více než 31 mil. Kčs a splnil svůj celoroční plán v I. pololetí na 62,3 %.

Nejmenší procento splnění vykazuje průmysl cukrovarnický (9,6 %). Průmysl báňský a hutní splnil z celoročního plánu v I. pololetí 20,3 %, průmysl kovodělný 25,2 %, průmysl chemický 25,5 %, průmysl sklářský 23,1 %, průmysl stavebních hmot 16,8 %, průmysl papírenský 34,1 %, průmysl dřevodělný 20,5 %, průmysl textilní a oděvní 19,7 % a průmysl kožedělný a gumárenský 22 %.

V českých zemích splnil nejlépe plán staveb průmysl pivovarnický; dosáhl 54 % z celoročního úkolu. Za ním následuje průmysl chemický s 31,3 %, průmysl papírenský s 28,9 %, průmysl báňský s 26,9 %, průmysl textilní a oděvní 26 %. Nejslabší splnění plánu zaznamenal průmysl cukrovarnický (8,3 %). Na Slovensku vykázal nejlepší splnění průmysl mlynářský, který překročil o 32,3 % plán na celý r. 1948. Podobně překročil celoroční plán průmysl sklářský o 13,4 %. Tabákový a solný monopol nezačal vůbec ještě stavět a technická distribuční zařízení splnila svůj stavební úkol jen na 4,8 %.

V celostátním průměru splnily klíčové průmysly z celoročního plánu stavebních investic v I. pololetí 1948:

průmysly báňský a hutní	20,3 %
průmysl energetický	22,4 %
průmysl kovodělný	25,2 %
průmysl stavebních hmot	16,8 %

V odvětvích lehkého průmyslu má nejlepší splnění průmysl papírenský a grafický a v průmyslech výživy průmysl pivovarský.

Zemědělské stavby.

Spěšné statistické šetření bylo provedeno pouze u staveb zařaděných do prováděcího plánu na rok 1948, jejichž stavební náklad činí aspoň 1 milion Kčs. Z celku zemědělských staveb činí práce toho druhu asi 25 %. V I. pololetí 1948 bylo prostavěno v těchto stavbách celkem 108,4 mil. Kčs, z toho 24,8 mil. Kčs v českých zemích a 83,6 mil. Kčs na Slovensku. Celoroční úkol byl tím v celostátním průměru splněn na 36 %.

Dopravní stavby.

Výsledky spěšného statistického šetření o těchto stavbách jsou úplné. Podle operativního plánu na rok 1948 mělo být ve všech dopravních odvětvích prostavěno 3,9 miliardy Kčs. V I. pololetí se fakticky prostavělo 1,3 miliardy Kčs, t. j. 65 % z pololetního úkolu, čemuž odpovídá splnění úkolu celoročního na 32,5 %. V českých zemích byl plán dopravních staveb splněn na 34 % celoročního úkolu, na Slovensku na 30,2 % celoročního úkolu.

Mezi jednotlivými odvětvími dopravy splnila nejlépe svůj plán stavebních investic doprava říční, a to na 74 % celoročního úkolu. Svůj pololetní úkol tedy překročila o 48 %. Nejhorší splnění má doprava letecká, jež prostavěla jen 17,6 % z celoročního stavebního nákladu. Dobré plnění plánu zaznamenala doprava silniční, a to 45,4 % z celoročního úkolu.

Železniční doprava, jejíž kvota stavebních investic je v úseku dopravy daleko nejvýznamnější, splnila v celostátním průměru svůj plán stavebních investic na 32,8 % z celoročního úkolu, t. j. na 65,6 % z pololetního úkolu. Přitom bylo poměrně mnohem více staveb provedeno v českých zemích než na Slovensku.

V.

DOPRAVA.

V II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí 1948 se doprava ve všech svých odvětvích rozvíjela normálně. Dopravní výkon, žádaný ostatními hospodářskými úseky, byl dobře zvládnut a proběhl bez závad. Zejména v železniční dopravě se přes přechodné potíže, jako hromadění zboží v Černé nad Tisou, potíže v důsledku záplav, zvýšené nároky na osobní přepravu v souvislosti se sletem a pod., podařilo dostát všem nárokům. V silniční dopravě pokračoval stálý vzrůst dopravních výkonů. Překlad v říční dopravě se v II. čtvrtletí téměř ztrojnásobil při srovnání s čtvrtletím prvním. V letecké dopravě došlo k přechodnému poklesu přepravního výkonu, jehož příčiny tkvěly mimo dosah Československých aerolinií. Pošty vykázaly obvyklý průběh plnění plánu, t. j. překročily ve všech hlavních úkolech s výjimkou motorisačního programu svůj plán.

Železnice.

Provozu schopný park lokomotiv a nákladních vozů vykazuje i v tomto čtvrtletí vzestupnou tendenci, a to jednak v důsledku nových dodávek, jednak v důsledku snížení správkových stavů. Také provozu schopný stav osobních a motorových vozů je v tomto čtvrtletí vyšší především pro klesající správkový stav.

Přehled o stavu jednotlivých druhů železničních vozidel podává tato tabulka, která uvádí procento celkového stavu jednotlivých druhů vozidel, které se nacházelo v prvním pololetí t. r. v opravě.

	Lokomotivy	Nákladní vozy	Osobní vozy	Motor. vozy
Leden	21,1	14,2	26,1	37,1
Únor	21,1	15,0	26,2	41,9
Březen	20,9	15,5	23,3	36,2
Duben	20,0	14,6	23,6	35,8
Květen	20,6	13,0	22,4	33,1
Červen	19,6	12,5	21,2	32,3

Pro srovnání se uvádí, že v roce 1947 byl v průměru správkový stav stejný jako v prvním pololetí 1948. Lokomotiv bylo průměrně v opravě 21,4 %, nákladních vozů 13,9 %, osobních vozů 24,7 % a motorů 47,2 %.

Plánované dodávky jednotlivých druhů železničních vozidel byly v prvním pololetí t. r. splněny téměř podle plánu u nákladních vozů, toliko z poloviny u osobních vozů a jen nepatrně u vozů motorových. Celkový přehled o dodávkách železničních vozidel podává tato tabulka:

	Lokomotivy	Nákladní vozy	Osobní vozy	Motor. vozy
Rok 1947	199	12 169	152	—
v % plánu	103,1	103,2	42,2	—
I. čtvrtletí 1948	38	2 019	73	6
v % plánu	102,7	95,6	51,4	100
II. čtvrtletí 1948	68	775	134	6
v % plánu	151,1	83,9	52,3	33,3
I. pololetí 1948	106	2 794	207	12
v % plánu	129,3	92,1	52,0	60,0

Celkový výsledek dodávek v II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí 1948 tedy uspokojuje u lokomotiv a nákladních vozů, vyžaduje nápravy u osobních vozů a je zcela nedostatečný u vozů motorových.

Nákladní doprava.

V přístavbě vozů se v druhém čtvrtletí t. r. dosáhlo ve srovnání s rokem 1937 a 1947 těchto výsledků:

	1937	1947	1948	% plánu 1948	Rok 1948 v % roku 1937
I. čtvrtletí	1 193 643	876 085	1 140 466	110,2	95,5
II. čtvrtletí	1 380 505	1 064 504	1 224 827	96,7	88,7
I. pololetí	2 575 451	1 940 589	2 365 293	102,8	91,8

Z přehledu je patrný vyrovnaný stav nároků na dopravu, jak se jevil zejména v počtu přistavených nákladních vagonů v I. čtvrtletí, kdy se dosáhlo přes 95 % předválečného výkonu. Před válkou bývalo první čtvrtletí roku zpravidla slabší. Tyto sezónní výkyvy se nyní téměř nevyskytují. Toliko přechodné ochabnutí květnové výroby v průmyslu se v dopravě projevilo v prudkém poklesu počtu přistavených vozů. Bylo přistaveno jen 380 727 vozů, čímž byl plán přístavby na tento měsíc splněn jen na 87 %. Ve srovnání na př. s červnem t. r., kdy byl plán uskutečněn na 96 %, je to téměř o 37 tisíc vozů méně. Pokud jde o poměr objednávek vozů ke krytí potřeby, nedošlo v celém prvním pololetí k poru-

chám hospodářského oběhu pro nedostatek vagonů. Zejména potřeba uhelné dopravy byla v jednotlivých hlavních pánvích plně kryta.

V oběhu nákladních vozů se nedosáhlo úkolu stanoveného plánem. Průměrná doba oběhu činila ve srovnání s rokem 1947 (počet dnů):

	1947	1948	v % plánu
I. čtvrtletí	6,2	5,6	90,2
II. čtvrtletí	5,4	5,4	94,1
I. pololetí	5,8	5,5	92,2

Proti plánovanému 5,1 dnu tedy činila doba oběhu v celém pololetním průměru 5,5 dne, což je sice lepší výsledek, než v stejném údobí minulého roku, ale přesto ještě není uspokojivý. Proti I. čtvrtletí ovšem nastalo značné zlepšení, které svědčí o dobrém využití vozového parku, přestože sokolský slet už kladl v II. čtvrtletí na zavřené nákladní vozy značné nároky.

Rozsah přepravy zboží po železnici ve II. čtvrtletí t. r., výkon, měřený hrubými, čistými a vlakovými kilometry a stupeň hospodárnosti a jakosti nákladní železniční dopravy podle jednotlivých zemí v absolutních číslech i ve srovnání s plánem na II. čtvrtletí a na celý rok podává tento přehled:

	Výkon ve II. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu v %
Počet hrubých tkm v miliardách:			
v českých zemích	5,5	114,6	54,9
na Slovensku	1,7	130,8	60,0
v ČSR	7,2	118,0	55,7
Počet čistých tkm v miliardách:			
v českých zemích	2,7	112,5	53,7
na Slovensku	0,8	151,5	72,3
v ČSR	3,5	119,5	57,1
Počet vlakových km v milionech:			
v českých zemích	9,2	108,2	52,2
na Slovensku	2,6	117,8	55,6
v ČSR	11,8	110,2	52,9
Počet přistavených nákladních vozů v milionech	1,22	100,0	48,7
Ložná váha nákladních vozů v milionech tun	1,23	96,1	94,6
Doba oběhu nákladních vozů ve dnech	5,1	100,0	100,0

	Výkon ve II. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu v %
Poměr projetých nápravových km nákladních vozů kladených a prázdných v %	67,1	103,2	100,1
Střední váha nákladních vlaků v t	603,0	105,8	104,9
Váha dopraveného zboží průměrně na 1 nákladní vůz v provozu v t	14,35	152,1	151,1
Správkový stav nákladních vozů v %	12,5	104,2	107,8

Dosažený výkon nákladních vlaků převyšuje opět značně plánované předpoklady. Je to cenné zejména v dubnu, kdy bylo třeba zvládnout ještě poslední nárazový nápor dovozu obilí ze Sovětského svazu do ČSR. Koncem dubna a v květnu nastal určitý pokles v uhelné vnitrozemské dopravě, způsobený nižší těžbou v uhelných revírech. V téže době klesla i průvozní uhelná doprava z Polska. Naproti tomu došlo k silné přepravě různého hromadného nákladu přes labská i dunajská překladiště, zejména rudy z dunajských překladišť. V červnu se výkony nákladních vlaků dostaly přibližně na výši předešlého měsíce.

Kvalitativního zlepšení výkonů se docílilo dobrým vytížením nákladních vlaků a sledováním jejich dochvilné dopravy. Vcelku se v nákladní dopravě uspokojily i ostatní kvalitativní cíle s výjimkou procenta správkového stavu nákladních vagonů, kterých bylo v opravě o něco více, než se v plánu předpokládalo. Také ložná váha nákladních vozů byla nižší než plánováno.

Osobní doprava.

Výkony v osobní přepravě podržely i ve II. čtvrtletí t. r. stoupající tendenci. Přeprava cestujících činila v milionech osob:

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
Duben	20 510	28 263	32 268	157,3	114,1
Květen	25 120	28 438	36 096	143,6	126,9
Červen	22 116	29 953	33 333	150,7	111,2
II. čtvrtletí	67 746	86 654	101 697	150,1	117,3

Nízký stav parku osobních a motorových vozů ve srovnání s r. 1937 svědčí o tom, že ve II. čtvrtletí docházelo k značnému přetížení parku osobních vozů.

V osobní dopravě bylo ve II. čtvrtletí t. r. ve srovnání s r. 1937 a 1947 ujeto osob. kilometrů (v milionech):

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
Duben	545	1 145	1 294	237,4	113,0
Květen	717	1 186	1 575	219,7	132,8
Červen	615	1 263	1 534	249,4	121,5
II. čtvrtletí	1 877	3 594	4 403	234,6	122,5

Za dělnické jízdné bylo přepraveno osob (v tisících):

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
Duben	7 600	11 606	13 508	177,7	116,6
Květen	8 765	10 814	14 720	167,8	136,1
Červen	7 657	12 464	12 997	169,7	104,3
II. čtvrtletí	24 022	34 884	41 225	171,6	118,2

V přepravě dělníků bylo ujeto osob. kilometrů (v milionech):

	1937	1947	1948	v r. 1948 % proti r. 1937	v r. 1948 % proti r. 1947
Duben	168,2	300,4	346,6	206,1	115,4
Květen	185,6	293,5	385,1	207,5	131,2
Červen	160,3	320,0	337,7	210,7	105,5
II. čtvrtletí	514,1	913,9	1 069,4	208,0	117,0

Výkony osobní přepravy ve II. čtvrtletí t. r. po stránce hospodárnosti a jakosti ukazují tato data o plnění plánovaných kvalitativních ukazatelů:

		% plnění plánu na II. čtvrtletí	% plnění plánu na rok 1948
Správkový stav osobních vozů (v %)	22,4	89,3	82,8
Počet vlakových km (v 1 000 000 km)			
v českých zemích	16,7	107,7	52,5
na Slovensku	5,5	112,2	53,5
v ČSR	22,2	108,8	52,7
Počet obsaditelných míst v ČSR (v 1 000 míst)	391 998	100,1	99,9

Plánované výkony v osobní přepravě byly tedy překročeny, k čemuž přispělo zejména zavedení většího počtu zvláštních vlaků pro účastníky slovanské zemědělské výstavy a sokolského sletu v Praze a dále i zavedení nového jízdního řádu od 9. května t. r., který byl v mezích technických možností podstatně rozšířen. Zvláštní vlaky pro účastníky zájezdů byly sestavovány ze zařízených nákladních vozů. Příznivé povětrnostní poměry měly za následek pokles technických poruch.

Ukazatelé výkonnosti a hospodárnosti železnic.

Pro průběh plnění plánu v dopravě ve II. čtvrtletí t. r. po stránce kvantitativní i s hlediska hospodárnosti a jakosti výkonů jest též významné plnění plánu *výkonů lokomotiv* a příslušných kvalitativních ukazatelů:

		% splnění plánu na II. čtvrtletí	% splnění plánu na rok 1948
Počet nákladních lokomotiv na 1 mil. čist. tkm			
v českých zemích	0,094	121,3	112,9
na Slovensku	0,080	125,9	129,3
Počet lokomotivních km na 1 služby schopnou lokomotivu			
v českých zemích	13 948	113,4	56,0
na Slovensku	14 531	116,2	53,7
Denní průměrný běh rychlíkové lokomotivy (v km)			
v českých zemích	263	95,6	95,3
na Slovensku	285	102,2	103,2
Denní průměrný běh osobní lokomotivy (v km)			
v českých zemích	159	99,4	96,3
na Slovensku	150	100,7	100,3
Denní průměrný běh nákladní lokomotivy v km			
v českých zemích	110	100,1	98,2
na Slovensku	115	102,7	90,8
Střední zatížení v tunách na 1 km ve vlakové službě			
v českých zemích	349	104,5	104,4
na Slovensku	336	107,0	106,6
Správkový stav lokomotiv (v %)			
v českých zemích	21	116,0	108,4
na Slovensku	25	95,8	95,8
Počet lokomotivních km ve vlakové službě (v milionech)			
v českých zemích	23,38	112,4	54,2
na Slovensku	6,91	118,1	53,6

Plánované úkoly v oboru výkonnosti a hospodárnosti provozu *motorové dopravy* byly ve II. čtvrtletí t. r. podle jednotlivých ukazatelů splněny takto:

		% splnění plánu na II. čtvrtletí	% splnění plánu na rok 1948
Spotřeba pohonných látek na 100 reduk. km (v kg)			
v českých zemích	48,0	111,2	109,1
na Slovensku	42,0	104,5	106,5
Spotřeba maziva na 1 km (v g)			
v českých zemích	18,0	100,0	100,0
na Slovensku	13,0	81,8	72,7
Počet motorových km na 1 služby schopný vůz (v 1000 km)			
v českých zemích	16,6	98,8	47,8
na Slovensku	22,7	126,1	60,3
Denní průměrný běh motorového vozu (v km)			
v českých zemích	185	97,4	94,2
na Slovensku	252	127,9	120,8
Správkový stav motorových vozů (v %)			
v českých zemích	34	115,0	105,2
na Slovensku	44	106,4	97,8
Počet motorových km ve vlakové službě (v 1 000 000 km)			
v českých zemích	4,17	122,6	55,1
na Slovensku	1,23	120,6	55,1
Počet reduk. motorových km (v 1 000 000 km)			
v českých zemích	4,69	131,4	57,6
na Slovensku	1,32	117,9	54,2

Výkony *železničních dílen a správkáren* byly v českých zemích pod vlivem zdržené dodávky nových lokomotiv. Bylo proto třeba revidovat počet lokomotiv, jež měly být vyřazeny a provést více hlavních oprav, než se původně počítalo. Část vyvazování lokomotiv byla proto přesunuta z dílen do správkáren. Hlavní opravy kolejových motorových vozidel vázly pro nedostatek součástí. Bylo provedeno méně prohlídek osobních vozů, protože bylo nutno provést běžné opravy pro zvýšenou potřebu osobních vozů pro slet. Vozy, vracející se ze zahraničí, vyžadovaly z větší části

znovuzřízení, jež se pro nedostatek některých materiálií zdržovalo. Stav dílenských zaměstnanců se postupně snižoval, při čemž počet výkonných zaměstnanců klesal rychleji než počet zaměstnanců dozorčích. V dílnách i správkárnách byl nedostatek sil pro vyšší technickou službu.

Na Slovensku byl plán oprav lokomotiv a nákladních vozů splněn. U nákladních vozů byla překročena průměrná opravná doba pro velký rozsah oprav. Opravy motorových vozidel jinak vázly na Slovensku ze stejných důvodů jako v českých zemích. Vývoj výkonnosti a hospodárnosti provozu v železničních dílnách a správkárnách ukazuje tento přehled:

Železniční dílny:		% splnění plánu na II. čtvrtletí	% splnění plánu na rok 1948
Počet hlavních oprav lokomotiv			
v českých zemích	144	106,6	55,6
na Slovensku	36	109,1	53,1
Počet vyvazování lokomotiv			
v českých zemích	270	100,7	48,9
na Slovensku	36	105,9	47,8
Počet občasných prohlídek nákladních vozů			
v českých zemích	4 164	89,7	42,9
na Slovensku	1 229	102,4	50,2
Počet občasných prohlídek osobních vozů			
v českých zemích	1 516	97,8	49,1
na Slovensku	315	101,9	52,6
Počet hlavních oprav motorových vozů			
v českých zemích	49	98,0	47,5
na Slovensku	10	83,3	40,0
Správkárny:			
Počet vyvazování lokomotiv			
v českých zemích	80	133,4	64,8
na Slovensku	31	103,3	40,2

Všeobecná charakteristika železniční dopravy ve II. čtvrtletí.

Hospodárnost a jakost železniční dopravy se jeví ze stupně plnění těchto ukazatelů:

		% splnění plánu na II. čtvrtletí	% splnění plánu na rok 1948
Počet zaměstnanců na 1 km provozované délky	15,7	103,1	99,4
Počet zaměstnanců na 1 milion vlakových km	1 527	107,9	103,8
Poměr kancelářských zaměstnanců k počtu zaměstnanců staniční a jízdní služby (v %)	2,1	123,8	119,0
Průměrný příjem na 1 vlakový km (v Kčs)	114,7	76,3	78,5
Průměrné výdaje na 1 vlakový km (v Kčs)	116,8	130,1	126,0

Plánovaného poklesu zaměstnanců bylo v II. čtvrtletí t. r. vesměs dosaženo přes prudké stoupnutí výkonů. Tempo zhospodárňování bylo tedy ve II. čtvrtletí ještě rychlejší než ve čtvrtletí prvním. Také přesun mezi kancelářskými a jinými silami probíhal uspokojivě. Méně uspokojivé bylo plnění plánu finančních příjmů na jeden vlakový kilometr; s druhé strany plánované snížení vlastních výdajů na jeden vlakový kilometr bylo o 30,1 % předstiženo.

Po provozní stránce došlo ve II. čtvrtletí t. r. k četným potížím. Tak byl ztížen provoz mezi stanicemi Orlová—Doubrava, kde byla přechodně vyloučena doprava v důsledku podemletí kolejí. Na Slovensku rušivě působilo nepříznivé počasí a rozvodněné řeky způsobily četné škody. Konec čtvrtletí byl ve znamení zvláštních vlaků na sokolský slet; bylo proto třeba částečně odklonit a částečně zadržet nákladní dopravu na zatížených tratích. Na sletové dny žactva bylo 77 zvláštními vlaky přepraveno 71 400 osob a stejný počet dopraven z Prahy. Na dorostenecké dny bylo přepraveno 85 zvláštními vlaky 82 000 cvičenců a stejný počet dopraven zpět. Na hlavní dny dojelo do Prahy 156 zvláštních vlaků, které přepravily 161 000 osob. Pro civilní účastníky sletu bylo kromě toho zavedeno ještě 161 zvláštních vlaků do Prahy a zpět, které přepravily přes půl milionu osob.

V červnu byla též zahájena z ČSR do Švýcarska, Francie, Lucemburska, Belgie, Holandska a severských států, jakož i v transitu přes tyto země, nákladní doprava systémem jednotlivých vozů místo dosavadní dopravy ucelenými vlaky přes přechody

Cheb a Brod n. L. Sběrné stanice byly zrušeny. Koncem čtvrtletí se počala hromadit zátěž v Černé nad Tisou a v přilehlých stanicích v důsledku nedostatečného odběru vlaků stanicí Čopem. Rovněž se pro nedostatečné přistavování rumunských drah zvětšily zbytky zátěže pro Rumunsko.

Silniční doprava.

V autobusové dopravě ČSD bylo zavedeno 13 nových tratí, plánovaných ve dvouletém plánu a 5 tratí mimo plán; na 36 tratích, provozovaných dosud soukromými dopravci, byl zahájen provoz vozidly ČSD. Zhuštěním jízdních řádů zařazením dalších autobusů do provozu se dosáhlo vyššího průměrného počtu přepravených osob jedním autobusem. Počet přepravených osob vykazoval další vzestup.

Výkony živnostenské autobusové dopravy v českých zemích ve II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí t. r. byly tyto:

	II. čtvrtletí 1948				I. pololetí
	duben	květen	červen	celkem	1948
Počet přepravených osob v mil.	6,666	6,895	7,228	20,790	40,69
v % plánu				116,8	120,4
Počet osobních km v mil.	44,582	44,808	44,082	133,472	265,752
v % plánu				104,5	107,2
Počet ujetých km v mil.	2,305	2,460	2,570	7,335	13,97
v % plánu				115,0	112,7

Silniční živnostenská doprava vykazuje tedy ve výkonech značné překročení plánovaných úkolů. Počet přepravených osob je o 10 mil. vyšší než v předchozím čtvrtletí. Rovněž počet ujetých kilometrů stoupl o více než 4 mil. km.

Správkový stav v silniční nákladní dopravě vykázal značný pokles jak v automobilové dopravě ČSD, tak v dopravě živnostenské. Totéž platí o správkových přívěsných vozech. Přírůstky nákladních silničních dopravních prostředků se v II. čtvrtletí omezily na přívěsné vozy. U nákladních aut nastal pokles jak v celkovém stavu nákladních vozidel, tak v počtu nákladních aut v provozu.

Výkony nákladní silniční dopravy v českých zemích dosáhly ve druhém čtvrtletí, resp. v prvním pololetí t. r. těchto výsledků:

	II. pololetí 1948				I. pololetí 1948
	duben	květen	červen	celkem	
Váha přepraven. zboží v mil. tun	1,476	1,844	1,724	5,044	9,546
v % plánu				133,6	127,8
Počet čistých km v mil.	19,577	20,510	21,847	61,934	121,90
v % plánu				127,2	126,6
Počet ujetých km v mil.	8,819	8,920	8,894	26,633	51,90
v % plánu				134,5	134,2

V silniční nákladní dopravě se projevil ve II. čtvrtletí t. r. další trvalý vzestup stejně, jako tomu bylo v roce 1947. Vcelku byly plánované úkoly skutečnými výkony značně překročeny. V dopravě nákladů je zaznamenán vzrůst váhy přepraveného zboží o 15,8 % proti předchozímu čtvrtletí. Vzhledem k tomu, že počet tunových kilometrů vzrostl jen o 4,8 % a počet ujetých kilometrů o 8,4 %, lze říci, že doprava byla hospodárnější a vozidel lépe využito.

Plánované výkony silniční dopravy byly doplněny *plánem hospodárnosti a jakosti*. S tohoto hlediska se vývoj silniční dopravy v II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí t. r. jeví takto:

A. Celá silniční doprava ČSD v českých zemích:

		% splnění plánu	% splnění ročního plánu
Počet zaměstnanců automobilového provozu na 1 vůz ve stavu	1,8	118,2	117,3
Počet zaměstnanců automobilového provozu na 1 vůz v provozu	2,64	120,0	110,6
Poměr zaměstnanců ústřední služby automobilového provozu k počtu všech zaměstnanců v %	0,83	102,4	101,2
Poměr kancelářských zaměstnanců k počtu všech zaměstnanců výkonné služby v %	9,69	93,5	93,5
Poměr zaměstnanců v autosprávkárnách k počtu všech zaměstnanců výkonné služby v %	9,46	92,5	89,0
Počet zaměstnanců ve správkárnách na 1 vůz ve stavu	0,16	120,0	120,0
počet zaměstnanců ve správkárnách na 1 vůz v opravě	0,61	98,3	101,7

B. Osobní doprava silniční v českých zemích (v průměru dopravy ČSD a živnostenské):

		% splnění plánu	% splnění ročního plánu
Počet km na 1 řidiče	6 079	106,6	51,8
Počet km na 1 vůz v provozu	9 051	114,1	55,6
Počet cestujících přepravených 1 autobusem	25 978	123,1	62,7
Počet osobních km na 1 autobus v provozu	251 873	123,6	60,3
Spotřeba benzinu a plynového oleje na 100 km v litrech v dopravě ČSD	37,5	109,2	104,5
Správkový stav autobusů v %	23,5	108,9	110,0
Počet přeprav. osob v mil.	64,09	136,3	65,5
Počet osobních km v mil.	621 372	136,8	62,9
Počet ujetých km v mil.	22,33	126,3	58,1

C. Nákladní doprava silniční v českých zemích (průměr dopravy ČSD a živnostenské):

		v % splnění plánu	v % splnění ročního plánu
Počet km na 1 řidiče	4 428	90,3	44,2
Počet km na 1 nákladní automobil v provozu	4 741	97,7	48,0
Počet tkm na 1 t nosnosti nákladního automobilu	3 307	100,1	51,7
Spotřeba benzinu a plynového oleje na 100 km v litrech	36,7	105,2	103,3
Správkový stav nákladních automobilů v %	19,2	138,1	130,0
Celková nosnost nákladních automobilů v t	23 889	117,0	108,6
Váha přepraveného zboží v mil. tun	5 759	124,5	57,2
Počet čistých tkm v mil.	79,02	118,0	56,6
Počet ujetých km v mil.	34 479	107,2	50,2

Silniční doprava tedy i v druhém čtvrtletí stále vzrůstala. Všechny plánované znaky jsou dodržovány, resp. překročeny zejména v počtu přepravených osob. Také počet ujetých kilometrů v nákladní dopravě roste rychleji než čisté tunové kilometry, z čehož možno vyvodit, že se služba vcelku zlepšuje a dopravují se menší zásilky, byť i na úkor hospodárnosti.

Říční doprava.

Říční plavba disponovala koncem II. čtvrtletí tímto početním stavem plavidel:

	Remorkéry			Čluny		
	Labe	Odra	Dunaj	Labe	Odra	Dunaj
Ve stavu	24	6	13	221	43	129
V provozu	16	5	7	185	27	111
Správkových	8	1	6	36	16	18
% správkových	33,3	16,7	46,2	16,3	37,2	13,9

Průměrně bylo v prvním pololetí 1948 provozu schopných remorkérů na Labi 17, na Odře 3, na Dunaji 7 a provozu schopných člunů na Labi 186, na Odře 27 a na Dunaji 99. Průměrná celková nosnost (v tunách) a výkonnost (v ks) provozu schopných plavidel byla v I. a II. čtvrtletí t. r. a v I. pololetí t. r. tato:

	Remorkéry			Čluny a nákladní lodi s vlastním pohonem		
	Labe	Odra	Dunaj	Labe	Odra	Dunaj
I. čtvrtletí:						
výkonnost v ks	9 962	800	4 973	4 680	150	2 753
nosnost v tunách	—	—	—	143 240	14 740	61 181
II. čtvrtletí:						
výkonnost v ks	9 755	1 383	6 052	5 287	150	4 323
nosnost v tunách	—	—	—	143 712	16 712	74 316
I. pololetí:						
výkonnost v ks	9 858	1 091	5 512	4 983	150	3 538
nosnost v tunách	—	—	—	143 376	15 726	67 682

Na počátku II. čtvrtletí 1948 byly velmi příznivé vodní stavy, nemohly však býti náležitě využity pro nedostatek substrátu ve vývozu. V důsledku sucha však postupně voda klesala, takže bylo možno využít nosnosti člunů pouze z 45 %. Zadržování člunů na hraničních přechodech mělo nepříznivý vliv na plynulý provoz a výkon plavby.

Skutečné výkony říční dopravy v II. čtvrtletí ve srovnání s plánovanými úkoly jsou patrny z tohoto přehledu:

Váha vlastními plavidly přepraveného zboží v dovozu	Labe	Odra	Dunaj
v tis. tunách	96,3	4,8	93,3
v % plánu	50,9	20,0	135,2

	Labe	Odra	Dunaj
Váha vlastními plavidly přepraveného zboží ve vývozu			
v tis. tunách	57,5	2,5	16,1
v % plánu	56,4	25,5	44,6
Počet tunových km			
v milionech	99,1	4,6	98,2
v procentech plánu	66,1	22,3	155,8
Celková únosnost			
v tis. tunách	170,6	24,9	85,7
v procentech plánu	103,4	126,0	88,1
Výkon remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem			
v tis. ks	19,7	2,4	13,8
v procentech plánu	103,3	49,2	98,5

O hospodárnosti a jakosti říční plavby ve druhém čtvrtletí 1948 svědčí splnění plánu kvalitativních ukazatelů:

Počet dopravených tun			
průměrně na 1 člun	831,4	272,1	985,0
v procentech plánu	58,5	26,4	120,1
Výkon remorkérů na 1 milion čistých tkm			
v ks	166,0	180,4	105,0
v procentech plánu	77,1	127,5	211,4
Počet tkm na 1 tunu			
v nosnosti	629,5	549,9	1 340,0
v procentech plánu	69,1	53,1	207,4
Počet tkm			
na 1 ks	6 011	5 541	9 515
v procentech plánu	76,6	129,7	211,4
Správkový stav remorkérů			
v procentech	29,1	20,0	46,1
v procentech plánu	—	100,0	—
Správkový stav člunů			
v procentech	18,8	32,5	15,0
v procentech plánu	124,8	—	113,3

Na Labi se dopravilo jak ve vývozu tak v dovozu 153 810 tun, t. j. 52,9 % z plánovaného množství na II. čtvrtletí a 15,9 % z plánovaného množství na rok 1948. Kromě toho dopravily cizí společnosti celkem 104 163 tun zboží v dovozu a ve vývozu.

Poměr mezi československými a cizími společnostmi činil na Labi v dovozu 1:0,99, ve vývozu 1:0,15. V počtu člunů a v celkové tonáži byl plán splněn na 103,4 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 130,3 procenta.

Plavba *na Odře* byla zahájena s malým lodním parkem, takže plán splněn nebyl v té míře jak se předpokládalo. Celkem se dopravilo 7347 t zboží ve II. čtvrtletí, t. j. 21,6 % z plánovaného množství na II. čtvrtletí, a 4,3 % z ročního plánovaného množství. V počtu člunů a tonáží byl plán splněn na 126,0 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 49,2 %.

Na Dunaji bylo ve vývozu i v dovozu přepraveno celkem 109 335 t, t. j. 104,1 % z plánovaného množství na II. čtvrtletí a 31,2 % z plánovaného množství na r. 1948. Kromě toho dopravily cizí společnosti celkem 284 874 t zboží. Poměr mezi československými a cizími společnostmi činil v dovozu 1:1,86 a ve vývozu 1:6,91. V tonáži a počtu člunů nastal přírůstek 10 nových nákladních člunů o nosnosti 10 639 t, takže plán byl splněn na 88,1 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 98,5 %.

Plánovaná přeprava zboží ve II. čtvrtletí t. r. na všech řekách činila 430 000 t, z toho dovoz 282 000 t a vývoz 148 000 t. Skutečně bylo dopraveno celkem 270 492 t, t. j. 62,9 % z plánovaného množství na II. čtvrtletí. Dopravní plán na II. čtvrtletí byl splněn v dovozu na 68,9 % a ve vývozu na 51,4 %. Kromě československých plavebních společností dopravily ještě cizí společnosti celkem 389 037 t zboží.

Letectví.

Ve II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí 1948 mělo naše dopravní letectví ve srovnání s rokem 1947 tento počet letadel:

	1947	1948			
		I. čtvrtletí	Duben	Květen	Červen
Celkový stav	43	43	43	46	47
V provozu	29	31	37	39	41
Ve správce	14	13	8	7	6
Procento správkových	32,6	27,9	17,7	15,2	12,8

Plnění plánu v letecké dopravě ve II. čtvrtletí 1948 je charakterisováno nepříznivým vlivem celkové mezinárodní situace na naši leteckou dopravu. Kromě toho se promítlo opožděné zahájení vnitrostátního provozu v důsledku nezpůsobilosti letišť i do

II. čtvrtletí. Nově otevřená linka Brno—Budějovice nesplnila očekávání pokud jde o obsazení letadel.

Výkony dopravního letectví ve II. čtvrtletí, resp. v I. pololetí t. r. podává další tabulka:

	II. čtvrtletí	% plnění plánu	I. pololetí	% plnění plánu
Nalétáno na domácích linkách (v tis. km)	434	125,4	464	91,5
Nalétáno na zahranič. linkách (v tis. km)	1 259	89,0	2 295	107,7
Celkem nalétáno (v tis. km)	1 693	96,2	2 759	104,6
Na domácích linkách přepraveno osob	20 694	94,9	21 444	80,4
Na zahranič. linkách přepraveno osob	13 852	77,7	24 822	95,9
Celkem přepraveno osob	34 546	87,1	46 266	88,1

Nepříznivý vliv mezinárodní situace je patrný i na výkonech Československých aerolinií v prvním pololetí 1948, vyjádřených v technických jednotkách. Tak byl plán splněn:

v dopravních tkm na	113 %
ve využitých tkm na	105 %
ve využití nosnosti na	95 %
ve vnitrostátních km na	92 %
v zahraničních km na	108 %
a celkem na	105 %

Plánovaný počet nalétaných hodin byl splněn na 94 %, sedadel bylo dopraveno 103 % a osob vcelku přepraveno 88 %.

Nedodržení plánu se jeví především v těch místech, kde se počítá s využitím letadel a počtem dopravených osob. Nejhůře byl splněn plán přepravených osob a osobních kilometrů na vnitrostátních linkách, což bylo způsobeno též nepříznivým jarním počasím.

Přehled o tom, jak hospodárně a jakostně pracovala naše letecká doprava ve druhém čtvrtletí t. r. podává ve srovnání s prvním čtvrtletím tento přehled o plnění ukazatelů hospodárnosti a jakosti provozu:

	I. čtvrtletí	% plnění	II. čtvrtletí	% plnění
Využití míst na vnitrostátních tratích v %	32,0	80,0	50,4	87,8
Využití míst na zahraničních tratích v %	52,0	104,0	45,0	73,1
Počet dopravených osob průměrně na jedno letadlo v provozu	428,0	34,2	1 026,6	55,5
Váha dopraveného zboží průměrně na jedno letadlo v provozu (v tunách)	58,0	38,7	111,5	55,8
Počet letadel na jeden milion tkm	12,2	—	5,9	—
Počet nalétaných hodin na jedno letadlo v provozu	152,8	50,9	206,0	60,6
Pravidelnost letů v %	92,0	102,2	98,9	102,0
Správkový stav letadel v %	16,9	—	13,7	—
Využití kapacity leteckého parku v %	—	—	55,3	88,2

Nízké plnění plánu četných kvalitativních ukazatelů mělo různé příčiny, jež vesměs nelze přičítat k tíži Československým aeroliniím. Pro nezpůsobilost letišť byl na některých tratích zahájen provoz velmi pozdě. Zahraniční osobní doprava velmi poklesla z důvodů, uvedených již výše; kromě toho zde spolupůsobily menší schopnost konkurence v důsledku zastaralého parku a drahé dopravy, potíže plynoucí z vývozních předpisů, nepříznivý vliv reservních strojů na špičkový výkon atd.

Vcelku tedy lze konstatovat, že hlavní příčinou nižších leteckých výkonů je pokles zahraniční dopravy. Projevují se ovšem i důsledky zastaralosti našeho leteckého parku, neboť zahraniční letecké společnosti, zejména americké, holandské a francouzské, zařadily na soutěžící linky moderní čtyrmotorová letadla o velkých rychlostech a s lepším vybavením pro pohodlí i zásobní pohonnou sílu. V plánu byl už proveden určitý přesun mezi zahraničními a vnitrostátními linkami, další omezení zahraničního létání by však znamenalo ztrátu posic, kterých si československé dopravní letectví vydobylo. Nejlepší obraz o nynějším přesunu letecké dopravy směrem k linkám vnitrostátním podává mechanické srovnání plnění plánu na př. v dubnu a v květnu. Zatím co

v dubnu byl na domácích linkách splněn plán na 102 % a na zahraničních linkách na 126 %, v květnu se poměr obrátil a na domácích linkách byl splněn plán na 137 %, zatím co na zahraničních jen na 81 %. V červnu se v plnění plánu na zahraničních linkách zaznamenal další pokles. Absolutně však se přeprava i počet nalétaných kilometrů mezi červnem a květnem zvýšila, jak to ostatně odpovídá sezónnímu charakteru letecké dopravy.

Výsledky II. čtvrtletí, resp. I. pololetí 1948 jsou vedle výše zmíněných skutečností charakterisovány i vlivem špatného počasí z prvního čtvrtletí, které téměř vyřadilo provoz na vnitrostátních linkách. V nalétaných kilometrech v zahraniční dopravě se plán překonal; byly zde ovšem zachyceny také mimořádné lety zejména nákladní.

Pošta.

Počet *nových telekomunikačních zařízení* a počet *nových motorových vozidel* činily koncem prvního pololetí t. r. v českých zemích, na Slovensku a v celém státě ve srovnání s plánem:

	České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu v celém státě
Počet telefonních stanic	7 251	2 399	9 650	109,6
Počet telefonních obcí	579	115	694	754,3
Délka dálkového kabele v km	20,6	62,8	83,4	189,4
Počet meziměst. vysokofrekvent. zařízení	21	9	30	272,7
Počet dálnopis. stanic	76	14	90	214,3
Počet motorových vozidel	163	36	199	95,7

Skutečné *početní stavy telekomunikačních zařízení a motorových vozidel* ve srovnání s rokem 1947, 1946 a s předválečnou dobou se koncem prvního pololetí t. r. jevily takto:

	1937	1946	1947	1948
Počet telefonních stanic	131 804	184 246	201 736	210 957
Počet telef. obcí	6 421	7 741	9 084	9 826
Délka dálkového kabele v km	1 713	3 456 777	3 681 774	3 762 158
Počet meziměstských vysokofrekvent. zařízení	14	42	95	125
Počet dálnopisných stanic	—	324	407	497
Počet motorových vozidel	92	875	1 165	1 365

Tento přehled o plnění plánu telekomunikačních zařízení v prvním pololetí t. r. svědčí o obvyklém průběhu u pošt: plán byl překročen ve všech podstatných znacích, jež alespoň do určité míry má v rukou pošta. Jedinou výjimku činí plnění motorisačního programu, neboť zde je pošta odkázána na dodávky automobilového průmyslu. Srovnání s předválečnou dobou přitom ukazuje význam dvouletého plánu v telekomunikační službě; rok 1937 byl ve všech oborech telekomunikačního styku vysoce překonán. Telefonních stanic je nyní o 80 % více než před válkou, telefonisovaných obcí o 30 % více, vysokofrekventních zařízení o 800 % více a dálnopisné stanice před válkou u nás vůbec nebyly.

Podle předběžných výsledků statistických šetření o poštovním telekomunikačním provozu jsou některé typické výkony Československé pošty ve II. čtvrtletí 1948 ve srovnání s obdobnými výkony II. čtvrtletí 1947 a se základním rokem 1937 tyto:

I. *Pošta.*

Doporučené zásilky (v tis.)	1937	1947	1948
a) podané doporučené zásilky ve vnitřním styku	6 980	6 864	7 593
Index	100	98	115
b) podané doporučené zásilky ve styku s cizinou	300	288	303
Index	100	96	101
c) došlé doporučené zásilky z ciziny	—	384	308
Index	—	100	80
Balíkové zásilky (v tis.)			
a) podané obyčejné balíky a cenovky ve vnitřním styku	5 452	6 410	6 807
Index	100	118	125
b) podané obyčejné balíky a cenovky ve styku s cizinou	214	88	48
Index	100	41	22
c) došlé obyčejné balíky a cenovky z ciziny	—	193	148
Index	—	100	77

Peněžní služba (v tis. Kčs)	1937	1947	1948
a) vklady na vplatní lístky ve vnitřním styku	16 299	12 152	13 102
Index	100	75	80
b) vklady na poštovní poukázky ve vnitřním styku	2 553	2 094	2 115
Index	100	82	83
c) vklady na vkladní knížky poštovní spořitelny (počet vkladů v tis.)	—	160	144
Index	—	100	89
d) výplaty na šekové poukázky a poštovní poukázky (počet)	7 414	7 514	8 723
Index	100	103	118
e) výplaty z vkladních knížek poštovní spořitelny (počet)	—	312	329
Index	—	100	105

II. *Telekomunikace.*

Telegraf	1937	1947	1948
a) počet telegramů ve styku vnitřním (v tis. kusech)	803	1 257	1 540
Index	100	156	192
b) počet telegramů došlých ve styku s cizinou (v tis. kusech)	162	195	178
Index	100	120	110
c) počet telegramů podaných ve styku s cizinou (v tis. kusech)	147	176	175
Index	100	119	119

Dálnopis	1937	1947	1948
a) dálnopisný styk s cizinou v odchodu (počet spojů)	—	1 392	3 268
Index	—	100	235
b) dálnopisný styk s cizinou v příchodu (počet spojů)	—	1 130	2 459
Index	—	100	218
Rozhlas			
stav koncesionářů platících i neplatících (počet v tis.)	962	1 785	2 030
Index	100	185	210

Dálnopis	1937	1947	1948
Telefon (meziměstský styk)			
a) počet hovorových jednotek podrobených poplatku v meziměstském styku vnitřním (v tisících)	4 430	10 018	12 253
Index	100	226	277
b) počet hovorových minut podaných do ciziny (v tis.)	652	273	396
Index	100	42	61
c) počet hovorových minut došlých z ciziny (v tis.)	664	302	308
Index	100	45	46
Telefon (místní styk)			
a) počet hovorů ze stanic s manuálním provozem (v tis.)	25 954	38 294	40 462
Index	100	148	156
b) počet hovorů ze stanic s provozem automat. (v tis.)	37 505	60 243	65 605
Index	100	161	175

Z uvedeného přehledu jest patrný stálý vzestupný vývoj poštovní a telekomunikační dopravy. Zejména ve vnitřním poštovním styku byl téměř všude překročen rok 1937 s výjimkou některých druhů peněžního styku. Neobyčejně stoupl zejména styk telegrafický a dálnopisný, počet rozhlasových účastníků a styk telefonický. Ve styku se zahraničím došlo naproti tomu v II. čtvrtletí 1948 k dalšímu poklesu jak ve srovnání s I. čtvrtletím tak s rokem 1937.

GRAFICKÉ PŘEHLEDY

(Vypracoval Státní úřad plánovací)

I. Prozatímní index průmyslové výroby v I. pololetí 1948 (1937 = 100)

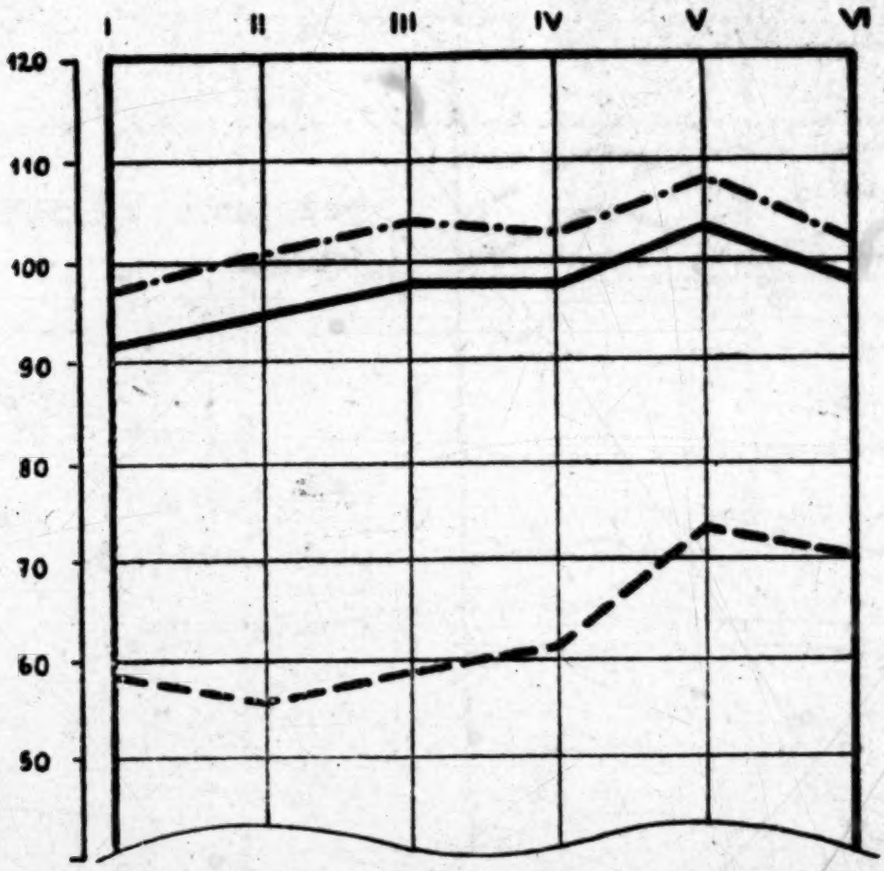

II. Prozatímní index prům. výroby od ledna do června 1948 ve srovnání s rokem 1947 (1937 = 100)

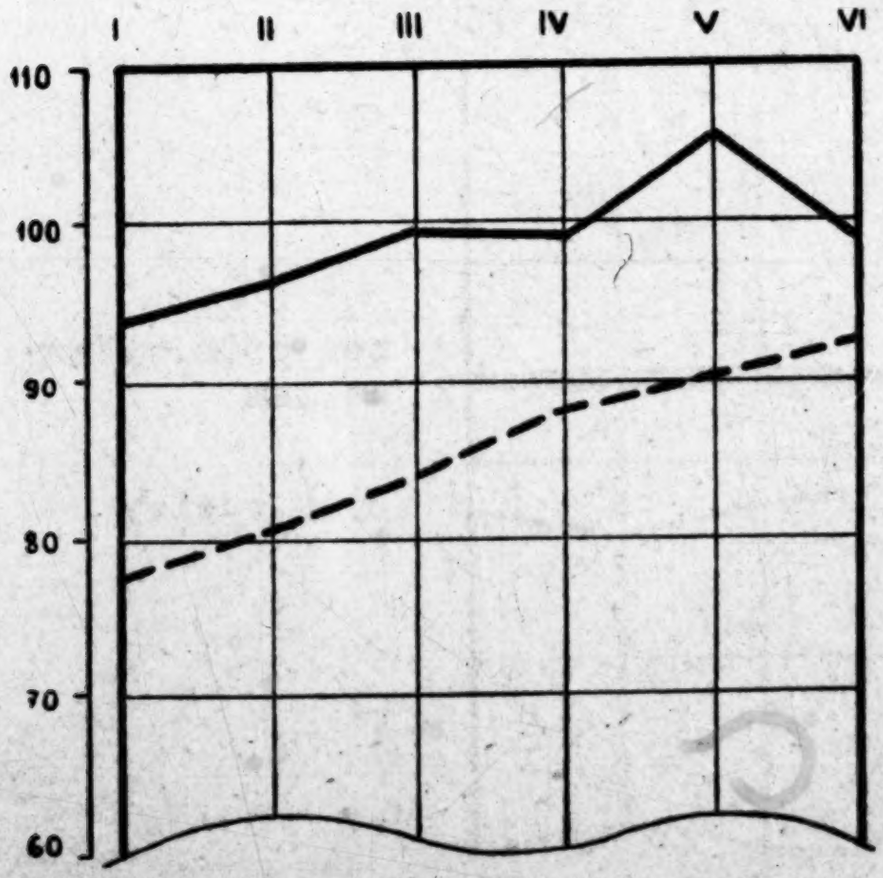

III. Prozatímní index produktivity v I. pololetí 1948
(1937 = 100)

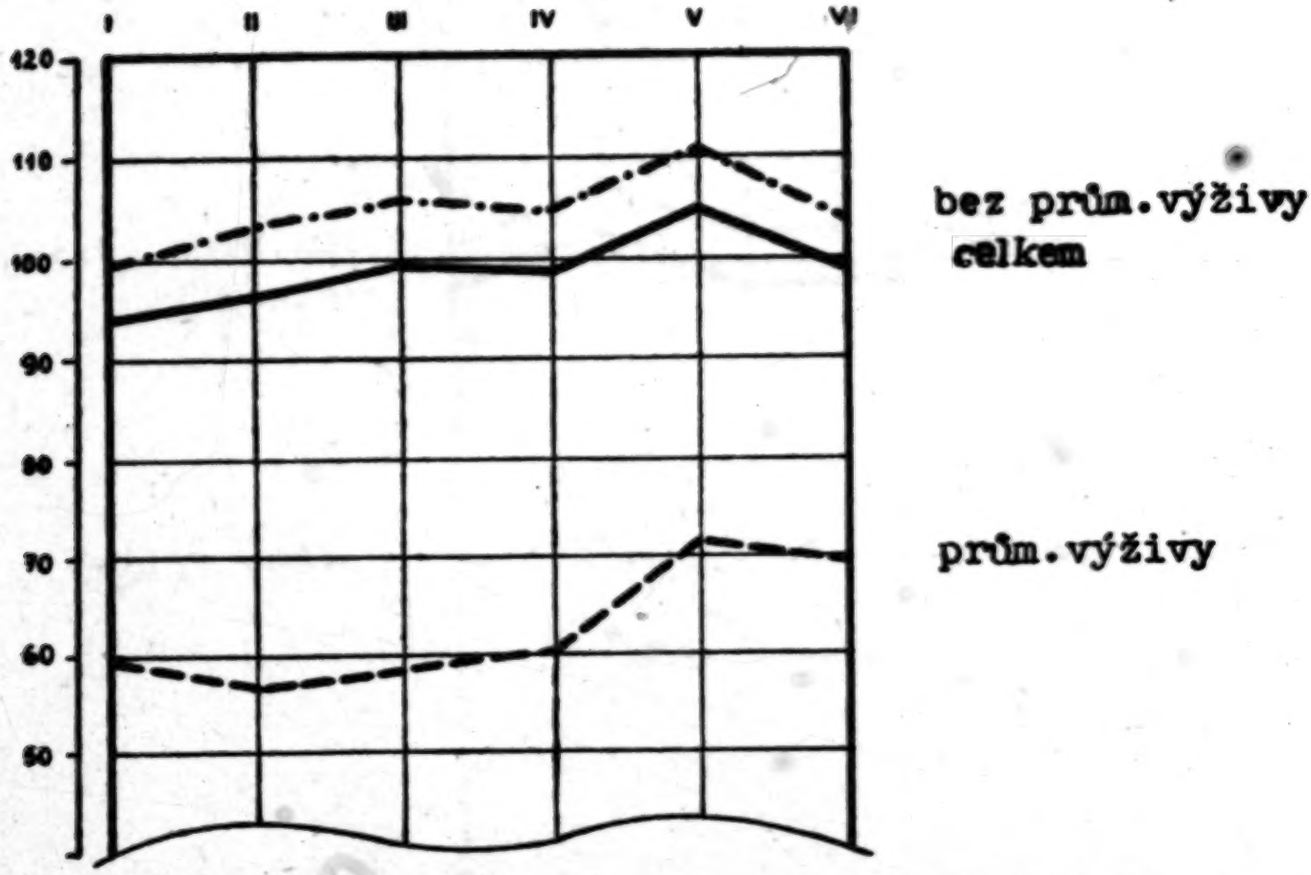

IV Prozatímní index zaměstnanosti v I. pololetí 1948
(1937 = 100)

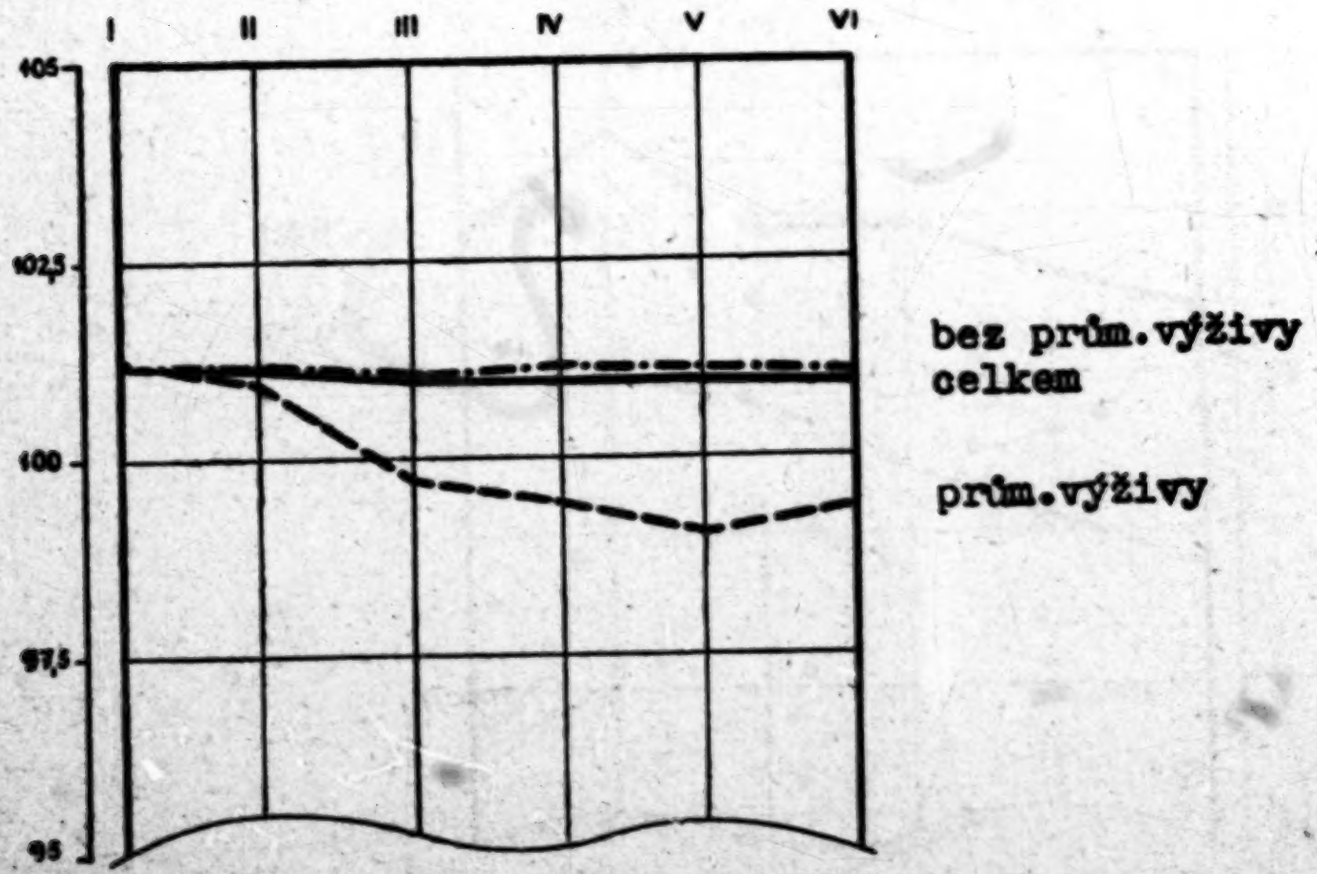

V. Prozatímní index zaměstnanosti od ledna do června 1948 ve srovnání s rokem 1947
(1937 = 100)

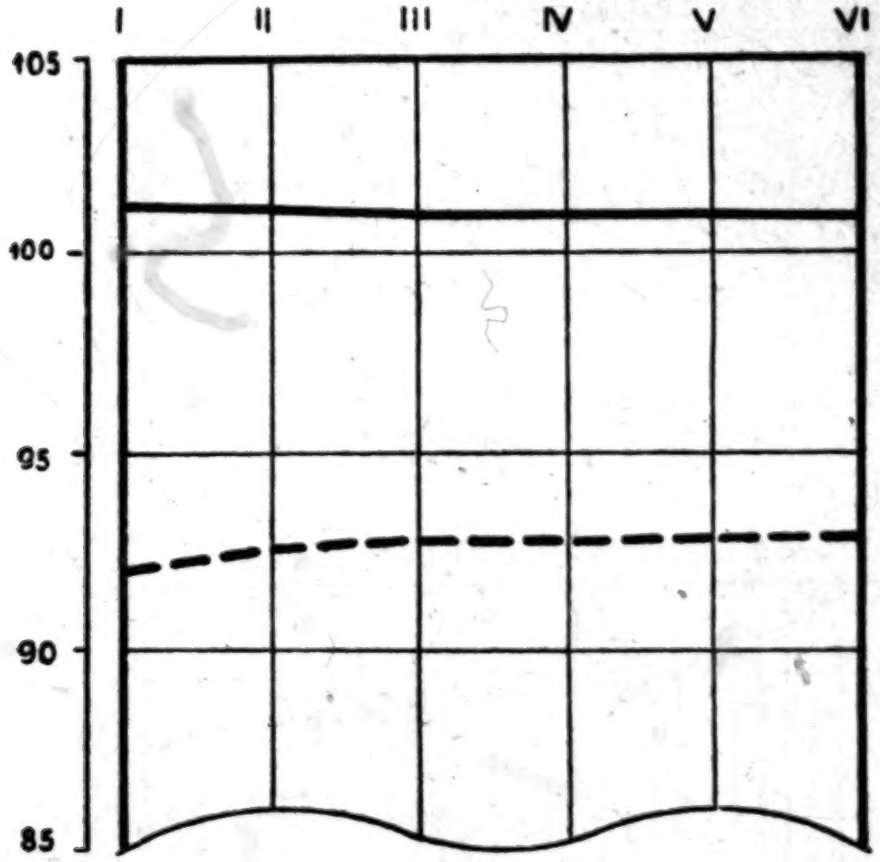

VI.

——— = plánováno ——— = splněno

Přistavené nákladní vagony

v 1000 kusech

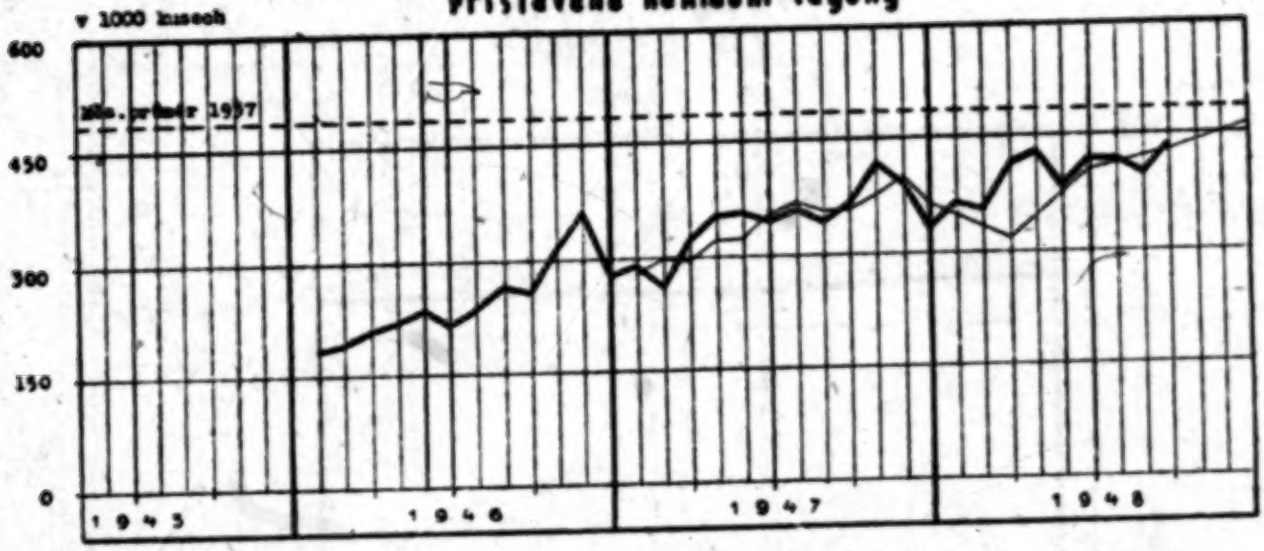

VII.

Doba oběhu nákladních vagonů

ve dnech

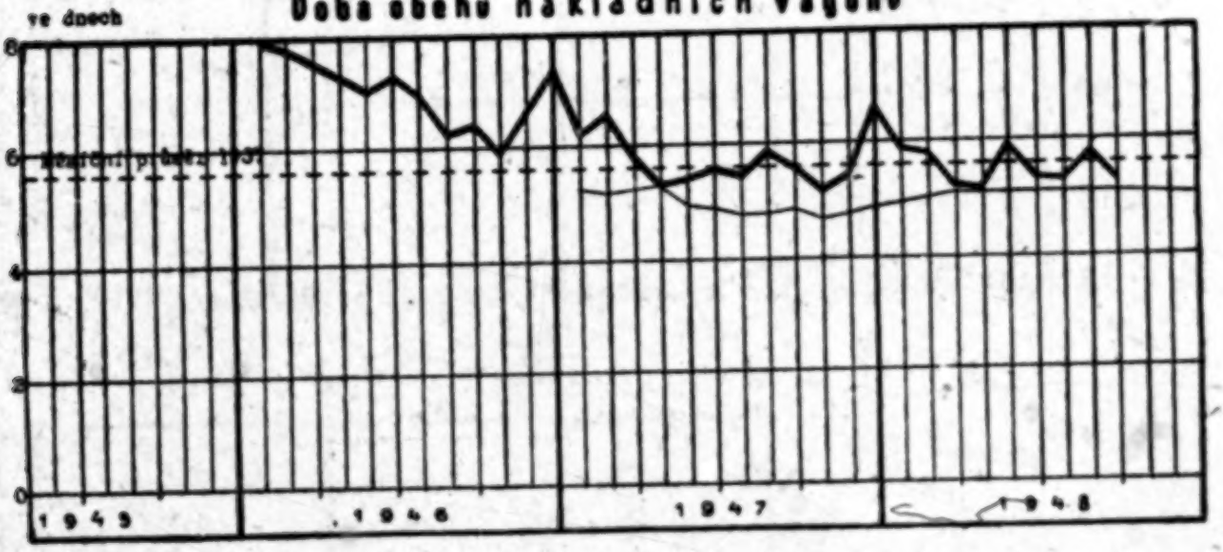

VIII.

Dovoz – vývoz

v miliardách Kčs

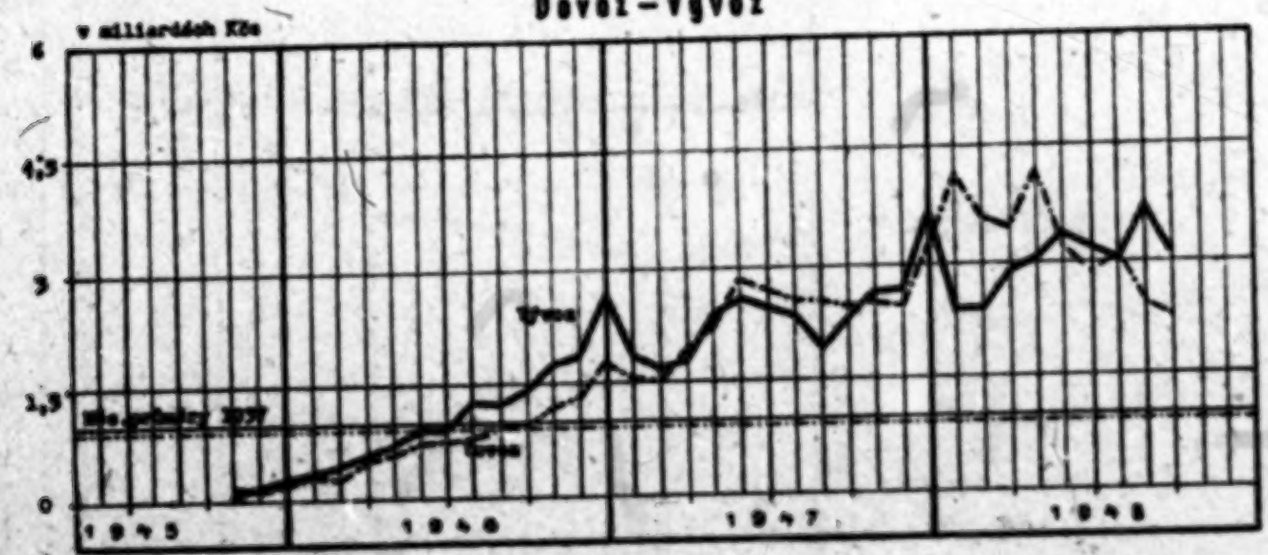

IX.

Oběh bankovek

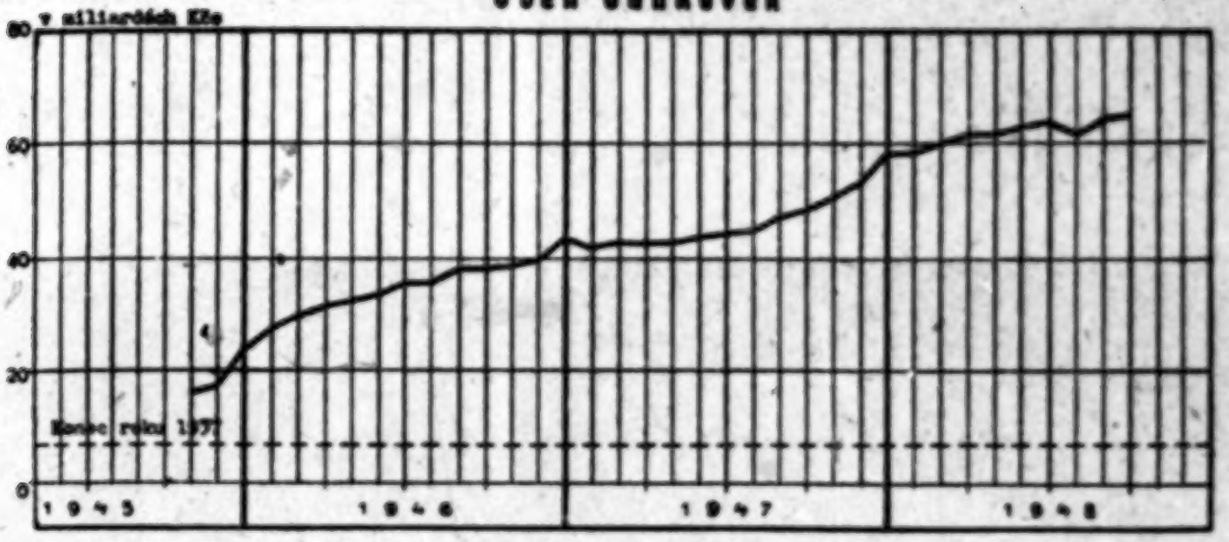

X.

Vklady na knížky

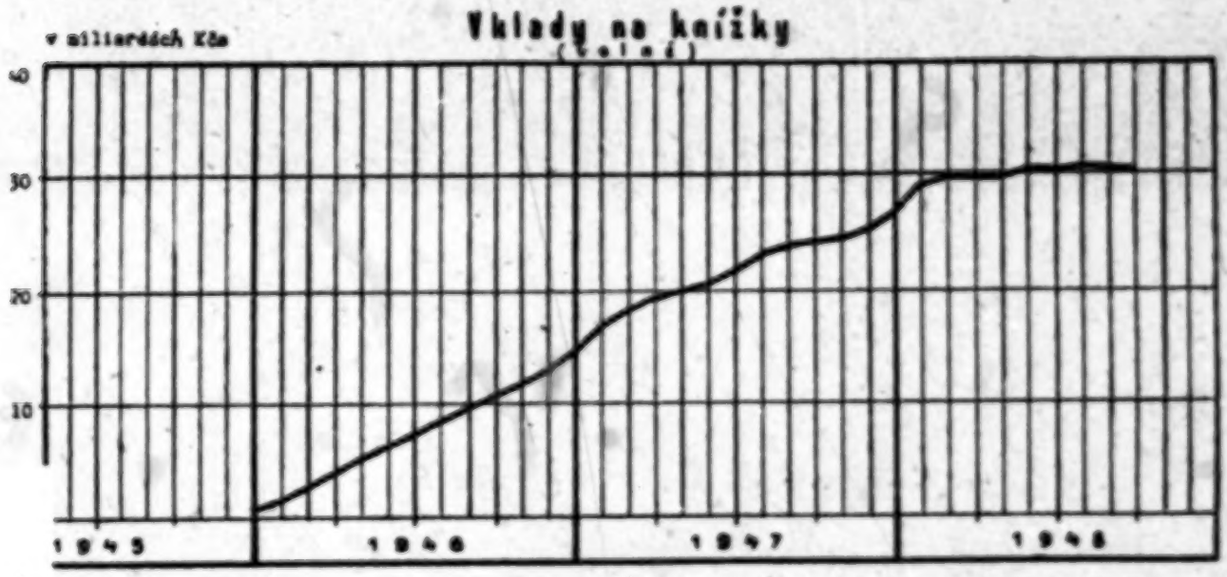

XI.

Cenové indexy

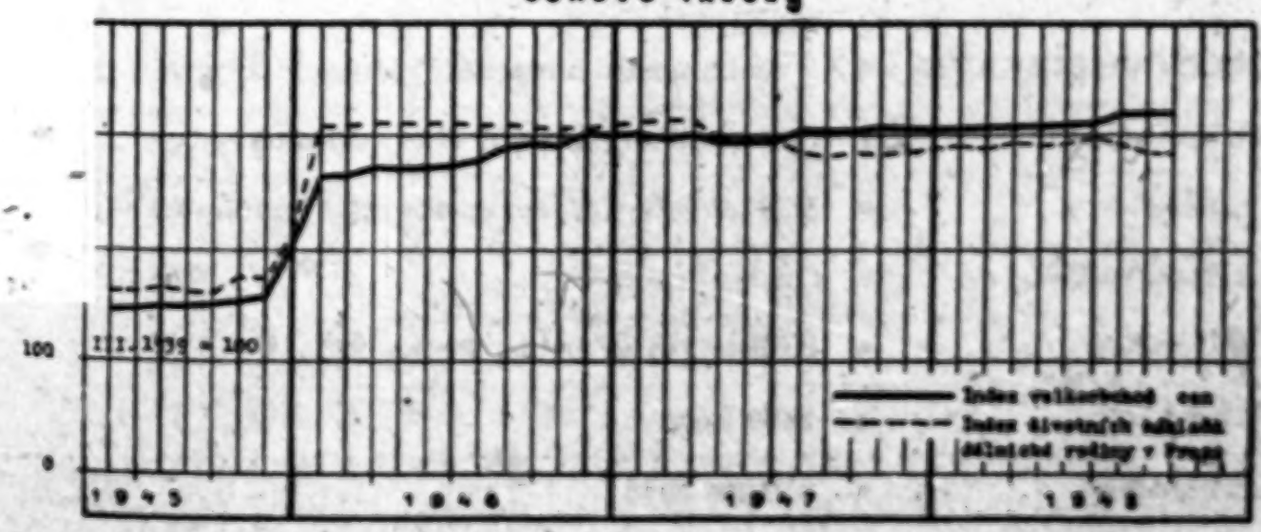

NÁZEV PUBLIKACE	•	Průběh plnění hospodář. plánu - II. čtvrtletí 1948
USPOŘÁDAL	•	Generální sekretariát Hospodářské rady
VYDALO	•	Ministerstvo informací a osvěty/publikační odbor
NAKLADATEL	•	Orbis, Praha
VYTISKLA	•	Knihtiskárna Orbis, Praha XII
NÁKLAD	•	2400 kusů
I. VYDÁNÍ	•	v říjnu 1948

HOSPODÁŘSKÉ DOKUMENTY

IV

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ
O PLNĚNÍ DVOULETÉHO HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU
V III. ČTVRTLETÍ 1948

IDC

DOCUMENTS
943.7: 330
H828p

PRŮBĚH PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU

III. čtvrtletí 1948

Uspořádal

GENERÁLNÍ SEKRETARIÁT HOSPODÁŘSKÉ RADY

PRAHA 1949

OBSAH

ZPRÁVA VLÁDY NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU VE III. ČTVRTLETÍ 1948

I. *CELKOVÝ PŘEHLED HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE* 9

Mobilisace pracujících 9

Investice 16

Zásobování surovinami 17

Zahraniční obchod 18

II. *PRŮMYSL* 22

Celkový vývoj průmyslového hospodářství 22

Výsledky plánované činnosti průmyslové 31

Průmysl báňský 32

Průmysl energetický 35

Průmysl hutnický 36

Průmysl železa a kovů 36

Průmysl chemický 41

Průmysl sklářský 42

Průmysl kamene, zemin a keramiky 43

Průmysl papíru 46

Průmysl dřevařský 46

Průmysl textilní a oděvní 47

Průmysl kožedělný a gumárenský 50

Průmysly výživy 53

III. *ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ* 56

Výroba rostlinná 56

Výroba živočišná 60

Výroba masa, mléka a vajec 61
Lesní hospodářství 63
Mechanisace zemědělství 66

IV. *STAVEBNICTVÍ* 68
Bytové stavby 70
Veřejné stavby 72
Průmyslové stavby 73
Zemědělské stavby 75
Dopravní stavby 75

V. *DOPRAVA* 76
Železnice 76
Silniční doprava 84
Doprava říční 87
Letectvo 90
Pošta 91

ZPRÁVA VLÁDY
NÁRODNÍMU SHROMÁŽDĚNÍ
O PLNĚNÍ HOSPODÁŘSKÉHO PLÁNU
VE III. ČTVRTLETÍ 1948

I.

CELKOVÝ PŘEHLED HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE

Letní měsíce roku se vyznačují pro některé úseky a odvětví hospodářské činnosti sezonním uklidněním, zatím co v jiných úsecích a odvětvích naopak činnost v tomto odvětví vyvrcholuje. Tak pro většinu průmyslu a s ním i pro dopravu znamená léto období snížené pracovní intensity, kdežto v zemědělství a ve stavebnictví se práce z největší míry soustřeďuje do letního období. K těmto sezónním výkyvům bere plán pokud možno zřetel a podle nich jsou stanoveny dílčí výrobní úkoly i předpoklady jejich plnění.

Výsledky průmyslové činnosti za letní období jsou v souhlase s vyličeným sezónním vývojem slabší než ve II. čtvrtletí, ale jsou vesměs vyšší než před rokem a udržují si vzestupnou linii. Zemědělství vykazuje za rok 1948 mnohem normálnější průběh než v roce předešlém a výsledky sklizně skýtají lepší předpoklady zásobování. Stavební ruch se v létě stále ještě nerozvinul do rozměrů, které by odpovídaly redukovaným úkolům stanoveným operativními plány v tomto úseku. Doprava, jejíž substrát pochází největším dílem z průmyslu, vykazuje za III. čtvrtletí v souhlase s vývojem průmyslu sezónní oslabení. Podobný vývoj v jednotlivých hlavních úsecích hospodářské činnosti je podán v kapitolách II.—V. Pokud jde o předpoklady plnění hospodářského plánu, zejména mobilisaci pracovních sil, investiční činnost, přísun surovin, hmot a energie a zahraniční obchod, zračí se jejich vývoj z těchto fakt:

Mobilisace pracujících

Národní mobilisace pracujících ve III. čtvrtletí vykazuje opětný vzrůst, jenž je proti II. čtvrtletí velmi značný. Důvodem je zařadění patnáctiletého dorostu, obvyklé po skončení školního vzdělání, a zvýšené začleňování žen z domácnosti. Ke vzrůstu přispěla též oživená

zaměstnanost ve stavebním průmyslu, sezonní průmyslová odvětví (cukrovary a potravinářský průmysl), sezonní práce v zemědělství a volání po jejich včasném dokončení a pokračující příliv nových pracovních sil do kovoprůmyslu.

Celkový počet nově včleněných v českých zemích činil za III. čtvrtletí 77 690 pracujících (43 380 mužů a 34 310 žen); proti II. čtvrtletí je to zvýšení o 100 procent. Nejvyšší počet představoval ve III. čtvrtletí dorost (57 010 osob) a ženy z domácnosti (10 690 osob). Od začátku roku se začlenilo v českých zemích již 77 544 mužů a 73 300 žen, t. j. celkem 150 844 pracujících. Z tohoto celkového počtu představuje největší část dorost (68 050 osob) a ženy z domácnosti (32 180 osob).

Na Slovensku bylo ve III. čtvrtletí včleněno 127 059 pracujících (95 726 mužů a 31 333 žen). Vyšší procento mužů ve srovnání s českými zeměmi lze vysvětliti postupující industrialisací Slovenska, při čemž situace na pracovním trhu je příznivější než v českých zemích, takže je nově začleňován větší počet mužů. Je to dokladem, že Slovensko má ještě značné zdroje pracovních sil, jejich mobilisovatelnost musí být podporována vhodnými opatřeními.

Uvedený vysoký počet dorostu a žen z domácnosti z celkového počtu začleněných nových pracujících ukazuje, jaký význam má nyní i v budoucnu plánování a začleňování dorostu (výchova a propagace ve školách, spolupráce oddělení pro mladistvé u okresních úřadů ochrany práce, stanovení pořadí hospodářských úseků, odvětví a oborů pro začleňování dorostu, výstavba internátů, školení dorostu atd.) a jak důležité je vytváření všech předpokladů pro začleňování žen (jesle, prádelny, hromadné nákupy a přednostní nákup pro pracující ženy, nahrazení mužů na těch místech, kde mohou pracovat ženy, zavádění polodenního zaměstnání atd.)..

V průmyslu vcelku se ve III. čtvrtletí zaměstnanost dále zvětšila, a to v českých zemích i na Slovensku, jak vyplývá z následujících tabulek, podávajících odděleně přehled o pohybu plnění plánu pracovních sil od 1. srpna 1946 do 30. září 1948 a během roku 1948, a to pro české země, Slovensko a celou republiku:

a) České země:

Hospodářské odvětví	Počet osazenstva 1. 8. 46 v tis.	Počet osazenstva 30. 9. 48 osob	Přírůstek-Úbytek v tis. osob.	Přírůstek-Úbytek v %	Počet osazenstva k 1. 1. 48 v tis.	Přírůstek-Úbytek k 30. 9. 48 osob.	Přírůstek-Úbytek %	Celková předpokládaná potřeba v r. 1948	Procento z předpokládané potřeby 30. 9.	30. 6. 1948	31. 3.
Průmysl báňský	114,6	116,5	+ 1,9	+ 1,7	124,2	— 7,7	— 6,2	121,7	95,7	98,0	100,4
Cukrovary	11,9	12,8	+ 0,9	+ 7,6	15,1	— 2,3	— 15,2	10,7	119,6	96,3	99,1
Lihovary	6,0	5,7	— 0,3	— 5,0	6,7	— 1,0	— 14,9	7,3	78,1	79,5	87,7
Pivovary	13,4	14,1	+ 0,7	+ 5,2	13,7	+ 0,4	+ 2,9	14,0	100,7	100,7	97,9
Mlýny	5,2	4,7	— 0,5	— 9,6	4,7	—	—	4,7	100,0	100,0	100,0
Potraviny	48,7	54,4	+ 5,7	+ 11,7	54,5	— 0,1	— 0,2	54,4	103,8	97,7	97,1
Výroba železa	37,2	44,5	+ 7,3	+ 19,6	41,5	+ 3,0	+ 7,2	45,5	97,8	97,8	96,5
Železo a kovy	297,2	353,4	+ 56,2	+ 18,9	343,6	+ 9,8	+ 2,8	340,0	103,9	102,2	102,4
Energetika	32,2	34,3	+ 2,1	+ 6,5	33,2	+ 1,1	+ 3,3	34,2	100,3	100,3	101,2
Vodárny	2,8	3,2	+ 0,4	+ 14,3	3,2	—	—	3,5	91,4	88,6	91,4
Pily	25,6	20,6	— 5,0	— 19,5	22,4	— 1,8	— 8,0	23,0	89,6	90,9	92,6
Ostatní dřevo	35,2	38,6	+ 3,4	+ 9,7	38,5	+ 0,1	+ 0,3	37,2	103,8	105,1	109,7
Papír	23,4	24,9	+ 1,5	+ 6,4	25,8	— 0,9	— 3,5	26,0	95,8	94,2	97,3
Chemie	55,8	70,1	+ 14,3	+ 25,6	67,6	+ 2,5	+ 3,7	68,6	102,2	99,7	99,6
Kámen a zeminy	48,6	65,1	+ 16,5	+ 33,9	60,7	+ 4,4	+ 7,2	78,1	83,4	85,5	79,5
Sklo	27,6	33,4	+ 6,4	+ 23,7	33,0	+ 0,4	+ 1,2	31,6	105,7	105,7	107,9
Textil	148,8	171,4	+ 22,6	+ 15,2	172,3	— 0,9	— 0,5	167,3	102,5	102,7	104,3
Oděv	34,0	34,1	+ 0,1	+ 0,3	37,5	— 3,4	— 9,1	35,9	95,0	93,3	96,9
Kůže	29,9	36,7	+ 6,8	+ 22,7	35,2	+ 1,5	+ 4,3	34,6	106,1	96,8	99,7
Tisk	21,2	22,6	+ 1,4	+ 6,6	22,9	— 0,3	— 1,3	22,7	99,6	102,6	103,5
Celkem	1018,7	1161,1	+ 142,4	+ 14,0	1156,3	+ 4,8	+ 0,4	1159,0	100,2	99,2	99,9
Stavby	33,3	71,5	+ 38,2	+ 114,7	53,6	+ 17,9	+ 33,4	—	—	—	—
Úhrnem	1052,0	1232,6	+ 186,6	+ 17,2	1209,9	+ 22,7	+ 1,9	1159,0	100,2	99,2	99,9

b) Slovensko:

Hospodářské odvětví	Počet osazenstva 1. 8. 46 v tis. osob	Počet osazenstva 30. 9. 48 v tis. osob	Přírůstek-Úbytek v tis. osob.	Přírůstek-Úbytek v %	Počet osazenstva k 1. 1. 48 v tis. osob.	Počet osazenstva k 30. 9. 48	Přírůstek-Úbytek	Přírůstek-Úbytek v %	Celková předpokládaná potřeba	Procento z předpokládané potřeby 30. 9.	Procento z předpokládané potřeby 30. 6. 1948	Procento z předpokládané potřeby 31. 3.
Průmysl báňský	13,0	13,5	+ 0,5	+ 3,9	13,9	— 0,4	— 2,9		15,2	88,8	89,5	90,1
Cukrovary	2,3	2,5	+ 0,2	+ 8,7	2,3	+ 0,2	+ 8,7		2,3	108,7	100,0	87,0
Lihovary	2,2	2,0	— 0,2	— 9,1	2,6	— 0,6	— 23,1		2,7	74,1	85,2	92,6
Pivovary	1,7	1,7	—	—	1,7	—	—		1,9	89,5	89,5	89,5
Mlýny	2,6	2,6	—	—	2,0	+ 0,6	+ 30,0		2,1	123,8	104,8	104,8
Potraviny	6,6	9,5	+ 2,9	+ 43,9	9,6	— 0,1	— 1,0		9,1	104,4	98,9	107,7
Železo a kovy	25,4	39,3	+ 13,9	+ 54,7	34,6	+ 4,7	+ 13,6		38,0	103,4	98,9	95,0
Energetika	4,8	5,6	+ 0,8	+ 16,7	6,1	— 0,5	— 8,2		6,5	86,2	95,4	92,3
Vodárny	0,5	0,5	—	—	0,5	—	—		0,6	83,3	100,0	150,0
Pily	9,8	10,8	+ 1,0	+ 10,2	10,9	— 0,1	— 0,9		12,4	87,1	91,1	99,2
Ostatní dřevo	4,2	7,0	+ 2,8	+ 66,7	6,7	+ 0,3	+ 4,5		6,1	114,7	116,4	113,1
Papír	7,3	8,1	+ 0,8	+ 11,0	8,1	—	—		8,3	97,6	96,4	100,0
Chemie	10,0	15,2	+ 5,2	+ 52,0	13,9	+ 1,3	+ 9,3		15,5	98,1	95,5	91,0
Kámen a zeminy	11,0	17,4	+ 6,4	+ 58,2	11,6	+ 5,8	+ 50,0		15,5	112,3	101,3	76,8
Sklo	2,1	2,5	+ 0,4	+ 19,0	2,6	— 0,1	— 3,8		2,6	96,2	96,2	100,0
Textil	15,0	21,6	+ 6,6	+ 44,0	20,6	+ 1,0	+ 4,9		23,2	93,1	90,9	90,1
Oděv	3,4	6,8	+ 3,4	+ 100,0	6,6	+ 0,2	+ 3,0		9,7	70,1	67,0	67,0
Kůže	6,4	8,6	+ 2,2	+ 34,4	8,4	+ 0,2	+ 2,4		9,4	91,5	100,0	93,6
Tisk	3,0	3,6	+ 0,6	+ 20,0	3,4	+ 0,2	+ 5,9		3,9	92,3	89,7	89,7
Celkem	131,3	178,8	+ 47,5	+ 36,2	166,1	+ 12,7	+ 7,6		185,0	96,7	94,8	92,3
Stavby	25,3	29,0	+ 3,7	+ 14,6	27,7	+ 1,3	+ 4,7		—	—	—	—
Úhrnem	156,6	207,8	+ 51,2	+ 32,7	193,8	+ 14,0	+ 7,2		185,0	96,7	94,8	92,3

c) Československo:

Hospodářské odvětví	Počet obsazenstva 1. 8. 46 v tis. osob	Počet obsazenstva 30. 9. 48 v tis. osob	Přírůstek-Úbytek v tis. osob.		Přírůstek-Úbytek v %		Počet obsazenstva k 1. 1. 48 v tis. osob	Přírůstek-Úbytek k 30. 9. 48		Přírůstek-Úbytek v %	Celková předpokládaná potřeba v r. 1948	Procento z předpokládané potřeby 30. 9.	30. 6. 1948	31. 3.
Průmysl báňský	127,6	130,0	+	2,4	+	1,9	138,1	—	8,1	— 5,9	136,9	95,0	97,0	99,3
Cukrovary	14,2	15,3	+	1,1	+	7,7	17,4	—	2,1	— 12,1	13,0	117,7	96,2	96,9
Lihovary	8,2	7,7	—	0,5	—	6,1	9,3	—	1,6	— 17,2	10,0	77,0	81,0	89,0
Pivovary	15,1	15,8	+	0,7	+	4,6	15,4	+	0,4	+ 2,6	15,9	99,4	99,4	96,9
Mlýny	7,8	7,3	—	0,5	—	6,4	6,7	+	0,6	+ 9,2	6,8	107,4	101,5	101,5
Potraviny	55,3	63,9	+	8,6	+	15,6	64,1	—	0,2	— 0,3	61,5	103,9	97,9	98,7
Železo a kovy	359,8	437,2	+	77,4	+	21,5	419,7	+	17,5	+ 4,2	423,5	103,2	101,4	101,1
Energetika	37,0	39,9	+	2,9	+	7,8	39,3	+	0,6	+ 1,7	40,7	98,3	99,5	99,8
Vodárny	3,3	3,7	+	0,4	+	12,1	3,7		—	—	4,1	90,2	90,2	100,0
Pily	35,4	31,4	—	4,0	—	11,3	33,3	—	1,9	— 5,7	35,4	88,7	91,0	94,9
Ostatní dřevo	39,4	45,6	+	6,2	+	15,7	45,2	+	0,4	+ 0,9	43,5	104,8	106,7	110,2
Papír	30,7	33,0	+	2,3	+	7,5	33,9	—	0,9	— 2,7	34,3	96,2	94,8	98,0
Chemie	65,8	85,3	+	19,5	+	29,6	81,5	+	3,8	+ 4,7	84,1	101,4	98,9	98,0
Kámen a zeminy	59,6	82,5	+	22,9	+	38,4	72,3	+	10,2	+ 14,1	93,6	88,1	88,1	79,1
Sklo	29,1	35,9	+	6,8	+	23,4	35,6	+	0,3	+ 0,8	34,2	105,0	105,0	107,3
Textil	163,8	193,0	+	29,2	+	17,8	192,9	+	0,1	—	190,5	101,3	101,3	102,6
Oděv	37,4	40,9	+	3,5	+	9,4	44,1	—	3,2	— 7,3	45,6	89,7	87,7	90,6
Kůže	36,3	45,3	+	9,0	+	24,8	43,6	+	1,7	+ 3,9	44,0	102,9	99,1	98,4
Tisk	24,2	26,2	+	2,0	+	8,3	26,3	—	0,1	— 0,4	26,6	98,5	100,7	101,5
Celkem	1150,0	1339,9	+	189,9	+	16,5	1322,4	+	17,5	+ 1,3	1344,0	99,7	98,6	98,8
Stavby	58,6	100,5	+	41,9	+	71,5	81,3	+	19,2	+ 23,6	—	—	—	—
Úhrnem	1208,6	1440,4	+	231,8		—	1403,7	+	36,7	—	1344,0	99,7	98,6	98,8

Z přehledů vyplývá, že početní stav zaměstnanců v průmyslu v českých zemích se zvýšil ve III. čtvrtletí o 10 700 osob a že tento vzrůst nahradil úbytek z druhého čtvrtletí.

Za celé období od ledna do září 1948 vzrostl v českém průmyslu početní stav pracujících o 4800 osob (o 0,4%). Počet se zvýšil především v kovoprůmyslu (o 9800), v průmyslu kamene a zemin (o 4400), v hutích (o 3000), v chemii (o 2500) a v průmyslu kůže (o 1500), zatím co velmi důležité odvětví hornictví za tuto dobu zaměstnance ztratilo (7700 osob, t. j. 6,2 %), podobně oděvnictví (3400 osob, t. j. 9,1 %) a piły (1800 osob, t. j. 8 %).

Plán potřeby pracovních sil v českém průmyslu byl letos do konce září 1948 úhrnně splněn na 100,2 %. Nejlépe se tento plán plnil v kožedělném a gumárenském průmyslu, ve sklářském průmyslu, v kovoprůmyslu a v potravinářském i dřevozpracujícím průmyslu. Na druhé straně jeví se nekrytá potřeba stále v průmyslu kamene, zemin a keramiky, v hornictví a v hutnictví.

V průmyslu na Slovensku se zvýšil stav pracovních sil ve III. čtvrtletí o 3400 osob, takže stav zaměstnanců v průmyslu dosáhl počtu 178 800 zaměstnanců mimo stavební průmysl.

Za první tři čtvrti roku 1948 pak dosáhl přírůstek osazenstva v průmyslu 12 700 osob, t. j. 7,6 %. Z toho připadá nejvíce na průmysl kamene, zemin a keramiky, a kovoprůmysl. Celkový plán pracovních sil byl v průmyslu na Slovensku splněn na 96,7 %.

Celková zaměstnanost československého průmyslu dosáhla na konci měsíce září 1 339 900 pracujících, z čehož v českých zemích bylo 1 161 100 a na Slovensku 178 800. Tento stav představuje od ledna přírůstek 17 500 pracujících, t. j. 1,3 %. Od počátku národní mobilisace pracujících (t. j. od 1. srpna 1946) činí přírůstek 190 000 zaměstnanců (t. j. 16,5 %). V tomto přírůstku největší podíl mají odvětví kovoprůmysl a hutě (77 400 osob, t. j. 21,5 %), textilní průmysl (29 200 osob, t. j. 17,8 %) a chemický průmysl (19 500 osob, t. j. 29,6 %). V průběhu národní mobilisace pracujících snížila některá průmyslová odvětví své početní stavy zaměstnanců, a to piły (o 4000 osob, t. j. 11,3 %), mlýny (o 500 osob, t. j. 6,4 %) a lihovary (o 500 osob, t. j. 6,1 %).

Uvedený početní stav pracujících odpovídá 99,7% krytí celkové předpokládané potřeby pracovních sil v našem průmyslu. Podle vývoje za tři čtvrti roku lze právem očekávat, že plán pracovních sil v průmyslu naší republiky jakožto celku na rok 1948 bude splněn a pravděpodobně i mírně překročen.

V průmyslu bez odvětví výživy byl v celém státě plán pracovních sil splněn již koncem září 1948 na sto procent, zatím co plán výroby byl úhrnně splněn na 102,1 %. Pro porovnání, jak v jednotlivých průmyslových odvětvích kromě odvětví výživy byl plněn plán pracovních sil a plán výroby ve III. čtvrtletí 1948, připojuje se následující tabulka — v procentech:

Průmysl	České země		Slovensko		ČSR	
	Splnění plánu výroby I. - IX.	Krytí potřeby pracov. sil	Splnění plánu výroby I. - IX.	Krytí potřeby pracov. sil	Splnění plánu výroby I. - IX.	Krytí potřeby pracov. sil
Báňský	99,0	95,7	101,1	88,8	99,2	95,0
Energetika	97,6	99,5	103,2	85,9	98,3	97,3
Hutnictví	108,2	97,8	105,6	—	108,1	—
Železo a kovy	98,7	103,9	107,5	103,4	99,1	103,2
Chemický	108,6	102,2	112,5	98,1	109,5	101,4
Sklářský	127,1	105,7	104,5	96,2	124,8	105,0
Kamene a zemin	99,7	83,4	106,9	112,3	100,9	88,1
Papírenský	107,5	97,5	101,1	95,9	105,3	97,2
Dřevařský	109,7	98,3	99,4	96,2	106,2	97,8
Textilní a oděvní	97,5	101,1	110,1	86,3	98,9	99,1
Kožedělný	108,0	106,1	103,7	91,5	107,3	103,0
Celkem	101,7	100,0	105,0	96,2	102,1	100,0
Výživa	96,1	102,9	102,6	101,1	97,0	96,6

V zemědělství byly sezónní práce vykonávány za podstatného přispění sousedské výpomoci a pracujících z měst. Nedostatek stálých pracovních sil pro stájové práce se nezlepšil. Podobně jako zemědělství, také lesnictví přispěly pracovní brigády a také zde je dosud nedostatek stálých pracovních sil.

Ve stavebnictví nutno zejména upozornit na zvýšenou zaměstnanost ve stavebním průmyslu. Byla způsobena též přičleněním znárodněných závodů a stoupla v českých zemích ve III. čtvrtletí o 15 tisíc 700 zaměstnanců. Na Slovensku dosáhl počet zaměstnanců v celém stavebnictví ke konci třetího čtvrtletí počtu 91 500, z nichž na průmyslových stavbách bylo zaměstnáno 15 500 (t. j. 16,9 %), na stavbách vodohospodářských 9500 (t. j. 10,3 %), na stavbách bytových 30 600 (t. j. 33,4 %), na stavbách dopravních 28 700 (31,4 %) a na jiných stavbách 7200 (8,0 %). Z uvedeného počtu pracovalo na stavbách mimo dvouletku 7600 pracujících (t. j. 8,3 %).

Investice

Ze šetření o průběhu investiční činnosti vychází najevo, že za III. čtvrtletí se tato činnost rozvinula poněkud příznivěji než v obdobích předešlých. Lze tak souditi ovšem toliko z globálních částek provedených investic a z rozdílu mezi proinvestovanými položkami za celá období dvouletky do konce září 1948 a příslušnými investičními částkami uváděnými za období do pololetí 1948. Přesné měření průběhu investiční činnosti za kratší úseky časové (na př. za čtvrtletí) je značně obtížné, neboť investice tvoří zpravidla jednotný celek a dokud není celá investice hotova, lze nejvýše odhadovati, jaký díl z tohoto celku je proveden.

Za období dvouletky do pololetí 1948 bylo vyšetřeno, že investice v průmyslu a řemesle činily asi 11 miliard Kčs (viz zprávu za II. čtvrtletí 1948, str. 15), což znamenalo 36,6 % z celého dvouletého investičního plánu průmyslu. Do konce září 1948 se tyto investice zvýšily na 13,5 miliardy Kčs, čímž se dosáhlo 44,5 % plánované částky.

V ostatních úsecích nebyly (až na dopravu) v pololetí 1948 investice prošetřeny s dostatečnou přesností a úplností a nebyly proto uváděny. Během III. čtvrtletí 1948 byla tato šetření doplněna, takže je možno mít úplnější odhady o provedených investicích i v těchto úsecích.

V dolejším přehledu je podána zpráva o provedených investicích podle jednotlivých hospodářských úseků za období od ledna 1947 do září 1948. Investice činily:

	Stavební	Nestavební	Celkem	Z celého 2LP splněno %
	miliard Kčs			
Průmysl a řemeslo	5,1	(8,4)	(13,5)	44,5
Byty	11,0	—	11,0	60,9
Veřejná správa	8,2	(0,8)	(9,0)	59,6
Doprava	5,5	5,7	11,2	71,0
Zemědělství	1,2	(3,6)	(4,8)	77,7
Celkem	31,0	(18,5)	(49,5)	57,5

Čísla v závorkách představují odhady.

Ze stavebních investic splnil průmysl a řemeslo do konce září 43 %, byty 68 %, veřejná správa 56 %, doprava 76 %, zemědělství 55 % a dohromady 60 % z celého dvouletého plánu.

Z nestavebních investic pak bylo splněno do konce září u průmyslu a řemesel 43 %, ve veřejné správě 45 %, v dopravě 65 %, v zemědělství 84 % a dohromady 54 %.

Také v letních měsících 1948 zůstalo zásobování hospodářství potřebnými surovinami, hmotami, energií a pomocnými látkami celkem plynulé. Jen v některých surovinách a polotovarech, po případě v některých součástkách, zejména ve kterých jsme odkázáni na dovoz, se projevoval místy nedostatek, který nedovoloval v některých oborech práce potřebnou plynulost výroby a přispíval k neuspokojivému plnění dílčích plánů. Pokud jde o suroviny, hmoty a energii těžené, resp. vyráběné doma, jde zpravidla o náležitou souhru výrobců a odběratelů, o kterou se plánovací služba stále soustavně stará. Nedostatky v dovozu jsou způsobovány buď obecnou situací obchodně politickou ve světě, nebo devisovou situací cedulové banky a částečně též nedostatečnou souhrou mezi dovozem, vývozem, vnitřní spotřebou a vývozem.

Průběh *zásobování uhelného* zůstal i v letních měsících příznivý, takže fakticky pokračovala ještě akce nadlepšení přídělu uhlí v sektoru domácího otopu a zásobování průmyslu uhlím pro podzimní období pokračovala úspěšněji než v předešlých poválečných letech. Ústřední rozdělovna uhlí vydala během III. čtvrtletí 1948 tyto úpravy:

zaopatření domácího otopu (vyhláška č. 7 Úř. list č. 129/1948).

rozdělování a zajištění palivového dříví pro otopné účely (vyhláška č. 8, Úř. list č. 129/1948).

Další úpravy vyhlášeny byly ještě později (během IV. čtvrtletí).

Napjatější situace byla v oboru *zásobování surovinami a materiálem železným a jiným kovovým*. Poněvadž jde o obor velmi důležitý jak pro technickou údržbu a obnovu tak i pro nové investice, bylo velmi odpovědným úkolem plánovací služby i příslušných resortů vyvažovati co nejplynuleji výrobu, distribuci a používání těchto materiálů. K tomuto cíli připravována byla nová, dokonalejší úprava hospodaření s ocelovým a litinovým materiálem.[1] Za účelem zhospodárnění v použití tvrdých kovů vydána ministrem průmyslu nová úprava vyhláškou ze 16. července 1948 (Úř. list č. 142/1948). Dosavadní vyhláška ministrů průmyslu a vnitřního obchodu o úpravě dodávek a odbytu některých výrobků ze železa a kovů pro stavebnictví ze dne 14. května 1948 (č. 969 Úř. list) byla změněna novou vyhláškou z 5. srpna 1948 (č. 2186, Úř. list č. 163/1948). Jde zejména o hospodaření s ocelovými kotly, radiátory, vanami, trubkami a pod.

[1] Příslušná úprava byla vyhlášena až v říjnu 1948 (Úřední list č. 205/1948).

V oboru *energetického hospodářství* nebylo během léta zapotřebí úprav, jež by znamenaly omezování konsumu nebo volné distribuce energie. Připravována však byla opatření pro období zimní.

Situace v oboru *stavebních hmot* zůstala celkem příznivá a potřeba hmot byla většinou uspokojována plně, nehledíc ovšem k napětí ve stavebním železe a dřevě. Byla připravována opatření o řízení odbytu cihel a cihlářského zboží, jež vydána až později.[3]

Spotřeba *pohonných látek* zůstala i v letních měsících omezena, jak o tom byla zmínka ve zprávě za II. čtvrtletí 1948 (str. 17 této zprávy).

V zásobování *dřívím* potrvaly obtíže, které vznikají z napětí mezi těžbou a odvozem dříví z lesa na jedné straně a potřebou na straně druhé, jak o tom bylo pojednáno ve zprávě za II. čtvrtletí 1948 (str. 17 a násl. této zprávy). Pro hospodářský rok 1949 byla upravena těžba dříví a tříslové kůry vyhláškou Ústředny pro lesní a dřevařské hospodářství z 18. srpna 1948 (č. 2193, Úř. list č. 163/1948).

Z dalších oborů vyhlášena byla ministerstvem průmyslu ze dne 23. července 1948 nová úprava hospodaření se slídou a slídovými polotovary (vyhláška č. 2068, Úř. list č. 152/1948).

Vyhláškou ministrů průmyslu a zahraničního obchodu z 10. července 1948 bylo upraveno hlášení některých surovin dovezených z ciziny (vyhláška č. 2185, Úř. list č. 163/1948). Posléze pak (vyhláškou ministerstva průmyslu ze 6. září 1948 č. 2291, Úř. list č. 178/1948) byla zrušena vyhláška ze 14. června 1947 č. 658 Úř. listu, o provádění přídělu mastných surovin pro výrobu mýdla a mýdlových výrobků.

Zahraniční obchod

Zahraniční obchod vykazuje ve svém celku za první tři čtvrtletí roku 1948 zvýšené obraty proti předešlým obdobím. Linie vývozu při zvýšených obratech je obdobná vývoji roku 1947. Dovoz se vyvíjel zejména v prvém čtvrtletí pod vlivem mimořádných dodávek potravin; ve třetím čtvrtletí se přibližuje již opět svému normálu.

Celková hodnota dovozu a vývozu činila podle jednotlivých čtvrtletí v milionech korun běžné měny:

	I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	III. čtvrtletí	IV. čtvrtletí
1937 dovoz	2 332	2 975	2 642	3 032
vývoz	2 509	2 978	3 121	3 364
bilance	+ 177	+ 3	+ 479	+ 332

[3] Vyhláška ministerstva průmyslu č. 2393 (Úř. list č. 192/1948).

		I. čtvrtletí	II. čtvrtletí	III. čtvrtletí	IV. čtvrtletí
1947	dovoz	5 006	7 808	7 570	8 251
	vývoz	5 461	7 510	6 593	9 045
	bilance	+ 455	— 298	— 977	+ 794
1948	dovoz	11 218	10 389	7 851	
	vývoz	7 605	9 624	8 791	
	bilance	—3 613	— 765	+ 940	

Při přímém srovnání s rokem 1947 stoupl roku 1948 dovoz v prvním čtvrtletí o více než 124 %, v druhém čtvrtletí však již jen o 33 %, ve třetím čtvrtletí jen o 3,7 %. Vývoz se proti roku 1947 zvýšil při přímém srovnání v prvním čtvrtletí o 39,2 %, ve druhém čtvrtletí o 28,1 % a ve třetím čtvrtletí o 30,3 %.

Tento odlišný vývoj dovozu a vývozu vedl ovšem též k rozdílným výsledkům celkové obchodní bilance. Zatím co bilance za první tři čtvrtletí 1947 končila pasivem 820 mil. Kčs, vzrostlo toto pasivum za tutéž dobu 1948 na 3438 mil. Kčs.

Při přímém srovnání obratů zahraničního obchodu za první tři čtvrtletí 1948 se stejným obdobím 1937 vychází, že hodnota dovozu činila 3,7násobek a hodnota vývozu trojnásobek. Státní úřad statistický vypočetl, že ceny, za které jsme v prvních třech čtvrtletích 1948 dováželi, činily proti roku 1937 asi 3½násobek a ceny, za které jsme vyváželi, 4,2násobek. Ve srovnání s rokem 1947 nastalo po této stránce zhoršení, neboť ceny dovozní stouply o 0,1násobek a ceny vývozní o tentýž násobek poklesly.

Přepočteme-li obchodní obraty v letech 1947 a v prvních třech čtvrtletích roku 1948 zmíněnými cenovými koeficienty, obdržíme hodnotu dovozu a vývozu v cenách z roku 1937. Z tohoto srovnání vychází najevo, že se náš zahraniční obchod v letech 1947 a v prvních třech čtvrtletích 1948 vyvíjel takto v procentech z roku 1937:

		Dovoz	Vývoz
1947	I. čtvrtletí	64,7	49,0
	II. čtvrtletí	75,8	58,5
	III. čtvrtletí	85,3	48,7
	IV. čtvrtletí	79,7	65,6
	celý rok	76,8	55,9
1948	I. čtvrtletí	130,3	76,2
	II. čtvrtletí	94,5	76,0
	III. čtvrtletí	84,9	67,1

Z tohoto přehledu je patrno, že důvody pro mimořádný vzestup dovozu, vyvolané naší vyživovací situací v důsledku neúrody roku 1947, ve třetím čtvrtletí pominuly. Pokles vývozu v tomto čtvrtletí není v souladu se vzestupnou vývojovou linií roku 1937. Ve srovnání s rokem 1947 je reálný dovoz za třetí čtvrtletí asi stejný; naproti tomu je vývoz vyšší o 36 %.

Podle skupin bruselského názvosloví činil náš zahraniční obchod v prvních 9 měsících roku 1948 milionů Kčs:

	I. čtvrtletí	I. pololetí	I.-III. čtvrtletí
živá zvířata			
dovoz	81	236	352
vývoz	3	4	7
potraviny a nápoje			
dovoz	4 518	7 536	8 926
vývoz	185	350	558
suroviny			
dovoz	4 419	9 616	14 196
vývoz	1 202	2 467	3 743
hotové výrobky			
dovoz	2 200	4 218	5 985
vývoz	6 216	14 408	21 711

Po přepočtu na stejnou cenovou hladinu činil ve třetím čtvrtletí 1948 dovoz potravin a nápojů 1,7násobek dovozu třetího čtvrtletí roku 1937 a asi 90 % ve srovnání se třetím čtvrtletím roku 1947, neboť zvýšené dovozy potravin byly skončeny v prvém pololetí 1948. Následky neúrody roku 1947 jeví se však ještě stále ve vývozu potravin a nápojů, které jsou ve srovnání s třetím čtvrtletím roku 1937 nižší asi o ¾ a ve srovnání s týmž obdobím roku 1947 o více než ½. Dovoz surovin dosáhl ve třetím čtvrtletí roku 1948 téměř 88 % dovozu roku 1937 a rovnal se prakticky dovozu roku 1947. Naproti tomu vývoz surovin byl ve srovnání s třetím čtvrtletím roku 1937 jen asi poloviční; ve srovnání s třetím čtvrtletím roku 1947 byl však téměř dvojnásobný. V dovozu hotových výrobků nastalo oslabení ve třetím čtvrtletí roku 1948 a jejich dovoz činil ve srovnání s týmž obdobím roku 1937 jen 59 % a ve srovnání s třetím čtvrtletím roku 1947 asi 92 %. Vývoz hotových výrobků byl ve srovnání s třetím čtvrtletím roku 1937 jen tříčtvrtinový; proti třetímu čtvrtletí roku 1947 činil však 1,35násobek.

Ve srovnání s týmž obdobím roku 1937 a 1947 činil náš dovoz na stejné reálné základně v prvních třech čtvrtletích roku 1948 tato množství v %:

		živá zvířata	potraviny a nápoje	suroviny	hotové výrobky	celkem
dovoz	1937	74,8	345,6	85,8	72,7	105,8
	1947	277,6	303,2	117,0	102,6	139,8
vývoz	1937	52,6	17,9	54,6	82,9	71,9
	1947	2 000,0	44,9	177,6	140,0	138,0

Vývoj dovozu byl ovlivňován mimořádnými dovozy potravin a nápojů. Naproti tomu vývoz se vyvíjel mnohem plynuleji. Neobvyklý vzestup ve vývozu živých zvířat vyplynul ze skutečnosti, že roku 1947 se téměř veškerý jejich vývoz soustředil do posledního čtvrtletí.

Z celkového obratu zahraničního obchodu v prvních třech čtvrtletích 1948 připadá hlavní podíl na tyto státy:

v dovozu v %		ve vývozu v %	
SSSR	16,6	SSSR	15,0
Velká Britannie	10,6	Jugoslavie	7,7
Jugoslavie	5,8	Polsko	7,0
USA	5,6	Nizozemsko	6,5
Nizozemsko	5,2	Švýcary	5,1
Švédsko	5,1	Velká Britannie	4,3
Švýcary	5,0	Rakousko	4,0
Polsko	4,6	Švédsko	3,7
Rumunsko	3,8	Italie	3,3
Belgie	3,3	Rumunsko	3,3

Podíl států s plánovaným hospodářstvím (SSSR, Polsko, Jugoslavie, Bulharsko, Rumunsko a Maďarsko) činil v prvních třech čtvrtletích 1948 v dovozu 34½ % a ve vývozu 38½ %. Ve srovnání s rokem 1947 vykazuje vývoj zahraničního obchodu s těmito státy vzrůst asi na trojnásobek. Přitom je náš zahraniční obchod pasivní s SSSR, naproti tomu ve styku s ostatními státy s plánovaným hospodářstvím vykazuje aktivum téměř 1 miliardu Kčs. Trvale pasivní je náš obchod s oblastí librovou a dolarovou, kde pasivum dosahuje téměř 3½ miliardy Kčs. Pokud jde o styk s evropskými zeměmi, je třeba konstatovati klesající obraty s některými z nich, jako se Švýcarskem, Švédskem a Belgií. Na druhé straně možno zaznamenati rozšíření obchodu s Nizozemskem.

II.

PRŮMYSL.

Prováděcí plány průmyslové výroby na rok 1948, schválené původně ve schůzích vlády ze dne 9. a 16. prosince 1947, byly pro III. čtvrtletí 1948 částečně změněny a doplněny. Tak byly usnesením vlády ze dne 20. dubna 1948 zvýšeny průmyslu kožedělnému a gumárenskému dílčí úkoly výroby kožené obuvi, lehké obuvi vycházkové a gumové obuvi a průmyslu chemickému byly rozšířeny úkoly ve výrobě základních farmaceutických výrobků. Usnesením vlády ze dne 22. června 1948 byly dále proti původním prováděcím plánům zvýšeny výrobní úkoly průmyslu lihovarskému. A konečně usnesením vlády ze dne 30. července 1948 byly upraveny dílčí úkoly textilního a oděvního průmyslu.

Celkem bylo pro III. čtvrtletí 1948 stanoveno 164 základních výrobních úkolů dílčích a z nich připadalo 14 na průmysly výživy. Proti II. čtvrtletí 1948 zůstaly základní výrobní úkoly v jednotlivých odvětvích průmyslových ve III. čtvrtletí 1948 nezměněny až na průmysl textilní, kde po citovaném usnesení vlády ze 30. července 1948 přibyly nové výrobní úkoly v oboru pracovních oděvů lehkých a těžkých, tkanin na pracovní oděvy, plenkoviny, tkanin na pánské prádlo, tkanin na ložní prádlo a podšívkoviny.

Kromě výrobních úkolů kvantitativních byly pro průmysl stanoveny jako v předešlých čtvrtletích 1948 některé nové znaky výrobnosti a hospodárnosti, a to jednak u průmyslových odvětví jako celku, jednak u některých dílčích výrob. Také tyto kvalitativní ukazatele schválila vláda ve svých schůzích dne 9. a 16. prosince 1947. Dodatečně změnila vláda ukazatele hospodárnosti a jakosti pro průmysl sklářský ve schůzi dne 22. června 1948 a pro průmysl dřevařský v oboru výroby překližek a obchodních dyh zavedením nových zvláštních ukazatelů.

Celkový vývoj průmyslového hospodářství

Třetí čtvrtletí a zejména měsíce červenec a srpen představují pro značnou část průmyslové činnosti období sezonního klidu. Počet pracujícího osazenstva i odpracovaná doba v průmyslu, výroba sama a odbyt průmyslu zaznamenávají v tomto období roku zpravidla pokles

sezonní povahy. Bylo tomu tak i roku 1948, při čemž toto oslabení bylo v tomto roce větší než v předešlých letech. Průmyslová výroba, která předtím vyvrcholila většinou v květnu, v dalších letních měsících poklesla a nasadila k novému oživení opět v září, ve kterémžto vzestupu pokračovala v podzimních měsících, kdy vrcholila.

Počet osazenstva činného v průmyslu (bez průmyslu stavebního) se vyvíjel takto v tisících osob:

		České země	Slovensko	ČSR
1946,	průměr	1 027,5	130,7	1 158,2
1947,	průměr	1 114,7	158,3	1 273,0
1947,	I. čtvrtletí	1 085,8	145,5	1 231,3
	II. čtvrtletí	1 087,0	155,2	1 242,2
	III. čtvrtletí	1 116,8	164,8	1 281,6
	IV. čtvrtletí	1 169,2	168,0	1 337,2
1948,	I. čtvrtletí	1 160,6	168,3	1 328,9
	II. čtvrtletí	1 152,1	174,0	1 326,1
	III. čtvrtletí	1 158,2	178,1	1 336,3

Počet činných osob v průmyslu českých zemí vyvrcholil v posledních měsících 1947 a poté až do začátku léta 1948 klesal. Ve III. čtvrtletí 1948 zaznamenává však opětný vzestup, ale dosud nebylo dosaženo maxima z podzimu 1947. Na Slovensku pokračoval celkem plynulý vzestup počtu průmyslového osazenstva.

Z celkového vykazovaného počtu činných osob v průmyslu k 30. srpnu 1948 připadalo 0,44 % na činné majitele podniků, 0,23 % na národní správce, 8,43 % na administrativní úřednictvo, 4,90 % na technické úřednictvo, 2,71 % na dílovedoucí, 52,96 % na odborné a zaučené dělnictvo, 26,87 % na pomocné dělníky a 3,46 % na učně.

Odpracovaná doba dělníků a učňů zaznamenává během letních měsíců zpravidla sezonní pokles. Roku 1948 je však tento pokles větší než byl v předešlých letech. Důsledkem toho bylo poměrně větší snížení průmyslové výroby a větší pokles odbytu, jak bude uvedeno níže.

Odpracovaná doba dělníků a učňů v průmyslu (bez stavebnictví) činila milionů hodin:

		České země	Slovensko	ČSR
1946,	průměr	467,7	65,7	533,4
1947,	průměr	521,2	81,0	602,2
1947,	I. čtvrtletí	516,3	74,3	590,6
	II. čtvrtletí	518,2	79,6	597,8
	III. čtvrtletí	484,2	82,5	566,7
	IV. čtvrtletí	566,4	87,6	654,0
1948,	I. čtvrtletí	554,0	85,0	639,0
	II. čtvrtletí	533,6	87,6	621,2
	III. čtvrtletí	469,2	81,0	550,2

Roku 1946 vykázán byl ve III. čtvrtletí proti II. čtvrtletí sezonní pokles odpracované doby dělníků a učňů jen v rozsahu asi 4,2 %, roku 1947 pak v rozsahu 5,2 %, kdežto roku 1948 již v rozsahu 12,1 %. Kdežto roku 1947 byl vykazován počet odpracované doby dělníků a učňů ve III. čtvrtletí nižší proti II. čtvrtletí o 31,1 mil. hodin, roku 1948 asi o 74,5 mil. hodin. V českých zemích tento sezonní pokles roku 1948 činil 64,4 mil. hodin, čili 12,1%, na Slovensku 10,1 mil. hodin, čili 11,5 %. Odpracovaná doba dělníků a učňů ve III. čtvrtletí 1948 dokonce klesla pod úroveň ze III. čtvrtletí 1947, a to o 20 mil. hodin, čili o 3,5 %.

Rovnoběžně s tímto poklesem vykazovaného počtu odpracovaných hodin jde vzestup počtu hodin odpadlých. Je patrná úzká souvislost zvýšeného absentismu se snížením pracovní doby. *Odpadlých hodin dělníků* v průmyslu (bez stavebnictví) bylo milionů hodin:

	České země		Slovensko		ČSR	
	placených	neplacených	placených	neplacených	placených	neplacených
1947, průměr	39,3	36,5	4,0	2,5	43,3	39,0
1947, I. čtvrtletí	15,3	36,6	1,1	2,0	16,4	38,6
II. čtvrtletí	25,3	35,3	2,5	1,9	27,8	37,2
III. čtvrtletí	81,8	36,7	7,8	2,8	89,6	39,5
IV. čtvrtletí	34,8	37,5	4,4	3,2	39,2	40,7
1948, I. čtvrtletí	21,5	41,2	2,4	4,2	23,9	45,4
II. čtvrtletí	33,7	40,2	4,5	4,4	38,2	44,6
III. čtvrtletí	95,5	41,6	10,1	4,6	105,6	46,2

Z čísel je patrný veliký vzestup odpadlé pracovní doby ve III. čtvrtletí 1948. Kdežto roku 1947 bylo vykázáno odpadlých placených hodin dělníků ve II. čtvrtletí 27,8 mil. hodin a ve III. čtvrtletí 89,6 mil. hodin, čili vychází vzestup o 61,8 mil. hodin, roku 1948 činí zvýšení ze 38,2 na 105,6 mil. hodin, čili o 67,4 mil. hodin. Taktéž odpadlých hodin neplacených dále přibylo. Celková odpadlá doba placená i neplacená představovala ve III. čtvrtletí 1948 151,8 mil. hodin, což jest 27,7 % doby odpracované. Ve II. čtvrtletí 1947 činila odpadlá doba placená i neplacená 82,8 mil. hodin, čili 13,3 % doby odpracované, a před rokem, ve III. čtvrtletí 1947, 129,1 mil. hodin, čili 22,8 % doby odpracované. Absolutně i relativně se tedy absentismus roku 1948 značně zvýšil. Ve III. čtvrtletí 1948 odpadlo o 22,7 mil. hodin, čili o 11,8 % více hodin než ve stejném období 1947.

Vyplacené mzdy dělnictvu a učňům a služné úředníkům v průmyslu (bez stavebnictví) zaznamenávají za III. čtvrtletí 1948 proti předešlému čtvrtletí další zvýšení. Činily milionů Kčs:

		České země		Slovensko		ČSR	
		mzdy	platy	mzdy	platy	mzdy	platy
1946,	průměr	7 005	2 086	850	192	7 855	2 278
1947,	průměr	8 915	2 569	1 152	281	10 067	2 850
1947,	I. čtvrtletí	8 022	2 380	954	241	8 976	2 621
	II. čtvrtletí	8 502	2 511	1 081	267	9 583	2 778
	III. čtvrtletí	9 031	2 596	1 233	295	10 264	2 891
	IV. čtvrtletí	10 107	2 790	1 340	321	11 447	3 111
1948,	I. čtvrtletí	9 550	2 848	1 257	336	10 807	3 184
	II. čtvrtletí	9 890	2 933	1 404	372	11 294	3 305
	III. čtvrtletí	9 979	2 989	1 426	399	11 405	3 388

Ve III. čtvrtletí 1947 připadalo průměrně na jednoho dělníka a učně měsíčně 3165 Kčs mezd a na jednu odpracovanou hodinu 18,11 Kčs mezd. Ve III. čtvrtletí 1948 dosahovala mzda průměrně na jednoho dělníka a učně měsíčně 3420 Kčs a průměrná mzda za jednu odpracovanou hodinu 20,90 Kčs. Průměrné služné úředníků ve III. čtvrtletí 1947 činilo měsíčně 4815 Kčs a zvýšilo se do III. čtvrtletí 1948 na 5035 Kčs.

V souvislosti se zmenšením odpracované doby a s poklesem celkové výroby v letních měsících vykázán je také pokles *nákupů surovin a jiných pomocných látek* do výroby za III. čtvrtletí 1948. Tyto nákupy činily milionů Kčs:

		České země	Slovensko	ČSR
1946,	průměr	17 949	2 783	20 732
1947,	průměr	28 654	4 334	32 988
1947,	I. čtvrtletí	22 594	3 526	26 120
	II. čtvrtletí	28 165	4 528	32 693
	III. čtvrtletí	27 886	4 348	32 234
	IV. čtvrtletí	35 970	4 933	40 903
1948,	I. čtvrtletí	29 149	4 251	33 400
	II. čtvrtletí	33 038	4 733	37 771
	III. čtvrtletí	31 479	4 918	36 397

Roku 1947 byl vykázán zcela nepatrný pokles hodnoty nákupů ve III. čtvrtletí ve srovnání s II. čtvrtletím. Roku 1948 je toto sezonní snížení značně větší a způsobeno bylo poklesem nákupů průmyslu v českých zemích, zatím co na Slovensku vykazuje další vzestup.

Rovnoběžně se snížením celkové produktivity v letních měsících poklesla také *hodnota průmyslového odbytu*. Činila (bez stavebnictví) milionů Kčs:

		České země	Slovensko	ČSR
1946,	průměr	35 380	5 199	40 579
1947,	průměr	51 428	7 630	59 058
1947,	I. čtvrtletí	40 086	9 363	49 449
	II. čtvrtletí	49 823	7 608	57 431
	III. čtvrtletí	49 747	7 792	57 539
	IV. čtvrtletí	63 056	8 755	71 811
1948,	I. čtvrtletí	54 624	8 552	63 176
	II. čtvrtletí	61 257	9 018	70 275
	III. čtvrtletí	56 796	9 066	65 862

Roku 1947 byla vykázána ve III. čtvrtletí mírně vyšší hodnota odbytu než ve II. čtvrtletí, takže se neprojevil sezonní pokles. Naproti tomu roku 1948 je odbytová hodnota ve III. čtvrtletí proti II. čtvrtletí o 4,4 miliardy Kčs, čili asi o 9,4 % nižší než ve II. čtvrtletí. Kdežto ve II. čtvrtletí 1948 byla hodnota odbytu proti stejnému období 1947 vyšší o 12 844 mil. Kčs, čili o 22,4 %, ve III. čtvrtletí 1948 proti stejnému období 1947 je vykázáno zvýšení jen o 8323 mil. Kčs, čili o 14,5 %.

V důsledku slabšího odbytu ve III. čtvrtletí 1948 poklesla také produktivita měřená hodnotou odbytu připadající průměrně na jednu činnou osobu a na jednotku vyplacených mezd a služného.

Vývoj průmyslu s hlediska věcného rozsahu výroby zachycuje nejlépe *index průmyslové výroby*. Tento index, počítaný při základě výroby z roku 1937 = 100, činil ve srovnání s indexem zaměstnanosti a s indexem produktivity práce:

a) *Indexy průmyslu bez výživy:*

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	80,3	100,6	92,8	102,4	86,5	98,2
únor	84,0	104,1	94,0	102,4	89,4	101,7
březen	87,2	107,1	94,6	102,2	92,2	104,8
duben	92,1	109,3	94,9	102,3	97,0	106,8
květen	94,2	114,8	95,1	102,3	99,1	112,2
červen	95,4	108,0	95,3	102,2	100,1	105,7
červenec	77,4	93,1	96,9	102,5	79,9	90,8
srpen	85,8	101,2	97,9	103,1	87,6	98,2
září	92,0	109,3	99,5	103,0	92,5	106,1
říjen	99,2	116,7	100,3	103,9	98,9	112,3
listopad	104,1	114,1	101,4	105,4	102,7	108,3
prosinec	96,1		101,1		95,1	

Průmyslová výroba bez odvětví výživy tedy vyvrcholila nejdříve v květnu, načež poklesla v letním období nejníže v červenci a od srpna se opět postupně zvyšovala až do podzimních měsíců roku. Vývoj počtu pracujícího osazenstva je mnohem plynulejší, jak vidno z indexu zaměstnanosti. Index produktivity práce vyvrcholil podobně jako výroba v květnu, načež v létě poklesl nejníže v červenci a poté se do podzimních měsíců postupně zvyšoval.

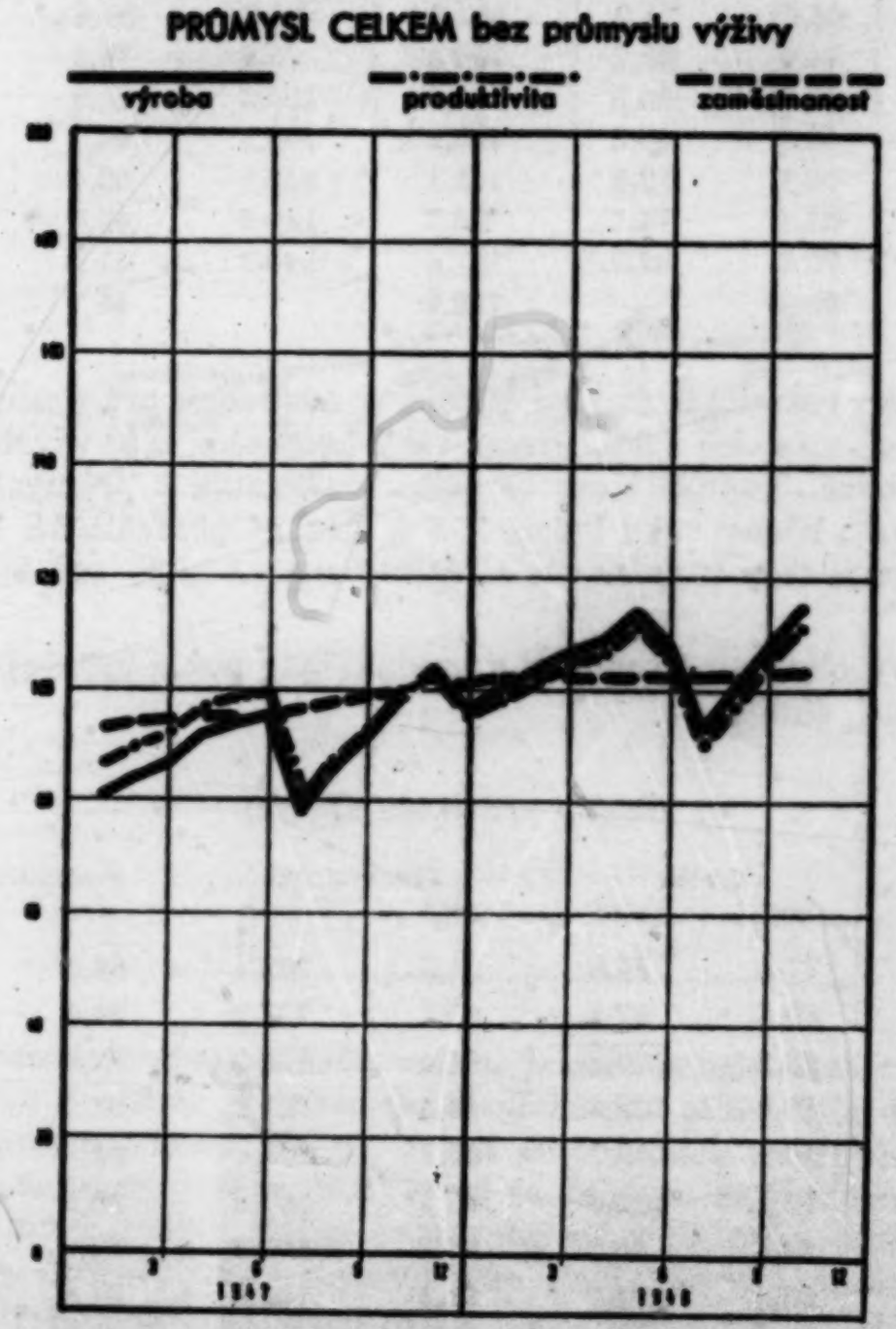

Značně pod úrovní předválečnou zůstává stále výroba v odvětvích průmyslu výživy. Index této výroby, srovnaný s indexem zaměstnanosti a s indexem produktivity práce, činil:

b) *Indexy průmyslu výživy:*

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	59,4	59,2	111,0	102,5	53,5	57,8
únor	59,2	56,4	107,1	102,0	55,3	55,3
březen	62,9	57,8	104.5	99,5	60,2	58,1
duben	62,0	61,1	102,7	98,9	60,4	61,8
květen	66,6	71,5	101,6	98,2	65,6	72,8
červen	74,0	69,2	100,2	98,8	73,9	70,0
červenec	59,2	60,0	100,0	100,2	59,2	59,9
srpen	68,2	64,2	102,2	100,4	66,7	63,9
září	70,5	73,8	103,1	105,3	68,4	70,1
říjen	67,8	78,7	106,7	149,8	63,5	52,5
listopad	70,6	82,9	137,6	133,2	51,3	62,2
prosinec	63,2		129,7		48,7	

Největšího rozsahu vykazuje výroba v odvětvích průmyslu výživy v podzimních měsících roku. Přesto však nedosáhla tato výroba předválečné úrovně. Naproti tomu se počet osazenstva v průmyslech výživy pohybuje během roku kolem 100 % úrovně předválečné. Produktivita práce je tedy v průmyslech výživy značně nižší, než byla před válkou.

Indexy výroby, zaměstnanosti a produktivity práce vztahující se na celý průmysl, činily:

c) *Indexy průmyslu úhrnem:*

	Výroba		Zaměstnanost		Produktivita práce	
	1947	1948	1947	1948	1947	1948
leden	77,4	94,8	94,3	102,4	82,1	92,6
únor	80,5	97,4	95,1	102,3	84,6	95,2
březen	83,8	100,2	95,4	102,0	87,8	98,2
duben	87,8	102,6	95,5	102,0	91,9	100,6
květen	90,3	108,7	95,7	102,0	94,4	106,6
červen	92,4	102,6	95,7	101,9	96,6	100,7
červenec	74,8	88,5	97,2	102,3	77,0	86,5
srpen	83,3	96,0	98,2	102,9	84,8	93,3
září	89,0	104,4	99,8	103,1	89,2	101,3
říjen	94,8	111,4	100,9	107,6	94,0	103,5
listopad	99,4	109,7	104,3	107,7	95,3	101,9
prosinec	91,5		103,4		88,5	

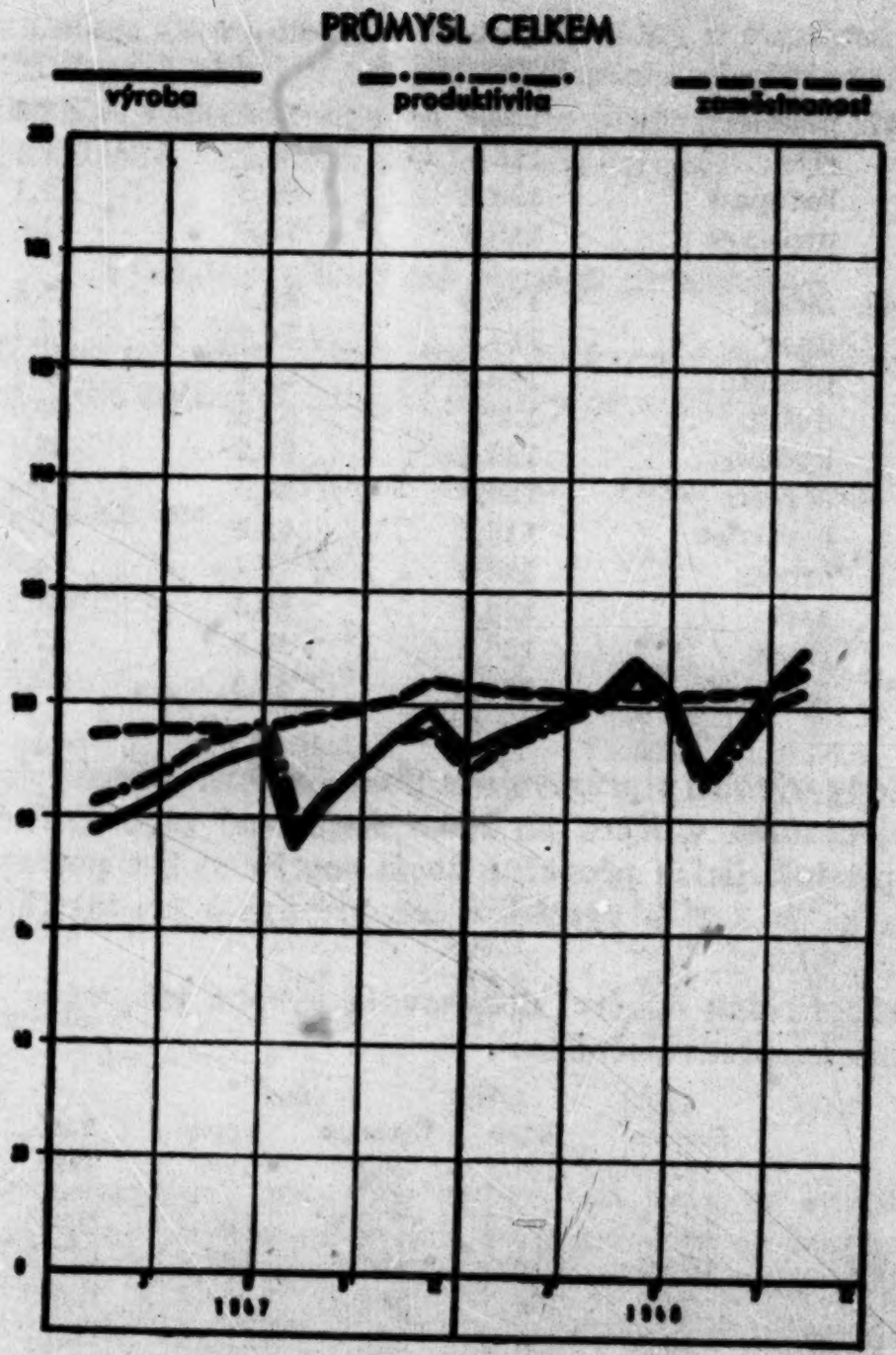

Průmyslová výroba ve svém celku, jakož i zaměstnanost vyvrcholuje tudíž v měsících podzimních. Produktivita práce byla dosud nejvyšší v květnu (index 106,6), zatím co v letních měsících poklesla nejníže v červenci (index 86,5) a od té doby se do podzimu zvyšuje (říjnový index 103,5). Zatím co výroba ve svém celku dosáhla tedy na podzim úrovně, jakou stanovil plán (t. j. 110 % rozsahu předválečného), v produktivitě nebyl zatím tento úkol ještě splněn.

Ve shodě s plánem vyvíjí se výroba podle druhů vyráběného zboží: ve větším měřítku stoupá výroba prostředků výrobních, v menším měřítku výroba zboží spotřebního. Indexy výroby rozdělené do těchto skupin se vyvíjely takto:

		Výrobní prostředky	Spotřební zboží bez výživy	Spotřební zboží celkem
1947,	průměr	105,4	70,8	69,3
	říjen	116,1	76,9	74,4
	listopad	120,6	82,3	79,1
	prosinec	112,4	74,5	71,4
1948,	leden	114,6	82,1	75,8
	únor	117,2	86,8	78,4
	březen	119,0	91,2	82,1
	duben	125,1	88,3	80,9
	květen	133,3	90,2	85,1
	červen	126,3	83,9	79,9
	červenec	116,6	62,0	61,5
	srpen	118,6	78,1	74,3
	září	125,4	88,0	84,1
	říjen	136,8	90,2	87,0
	listopad	133,6	88,3	86,8

Kdežto tedy výroba v průmyslech produkujících převážně prostředky výrobní dosáhla v říjnu již 136,8 % úrovně předválečné, výroba průmyslů produkujících převážně zboží spotřební bez potravin se zatím zvýšila na 90,2 % a výroba všech průmysů produkujících zboží spotřební na 90,9 %.

Podle jednotlivých odvětví dosahovala výroba této výše — v procentech rozsahu předválečného:

Průmysly	Průměr 1947	Říjen 1947	Červenec 1948	Srpen 1948	Září 1948	Říjen 1948
báňský	104,3	107,8	108,9	102,7	106,3	118,0
energetický	164,0	175,5	158,9	167,1	177,3	208,6
hutnický	96,2	104,2	102,8	99,6	106,8	118,5
železa a kovů	96,6	107,8	104,4	111,8	120,7	128,6
chemický	102,0	107,8	112,9	117,2	127,4	138,9
sklářský	84,1	91,2	81,5	81,3	84,6	90,3
kamene, zemin a keramiky	94,3	121,6	144,0	139,1	138,3	142,6
papírenský	87,9	92,6	88,6	82,5	91,2	99,0
dřevařský	76,5	78,4	72,6	59,8	73,0	77,6
textilní a oděvní	59,6	67,1	51,2	72,1	81,4	83,3
kožedělný a gumárenský	89,2	96,1	64,3	115,5	129,4	124,7
grafický	99,0	100,7	84,9	101,8	111,0	111,4

Nejvyšší úroveň ve srovnání s dobou předválečnou vykazuje průmysl energetický a za ním následují postupně průmysly kamene, ze-

min a keramiky, chemický, grafický, kožedělný a gumárenský, železa a kovů, hutnický a báňský, jež vesměs dosáhly výroby vyšší než roku 1937. V menším rozsahu než před válkou pracují dosud průmysly papírenský, sklářský, textilní a oděvní a dřevařský.

Výsledky plánované činnosti průmyslové

Ve váženém průměru splněn byl v celé republice průmyslový výrobní plán podle spěšných hlášení takto v procentech:

	v I. pololetí	v červenci	v srpnu	v září	za 9 měsíců
Průmysl celkem bez výživy	102,1	104,4	101,1	106,0	102,1
z toho průmysl					
báňský	100,8	99,5	94,0	96,1	99,2
energetický	98,6	95,2	98,5	99,4	98,3
hutnický	109,4	113,3	106,8	98,8	108,1
železa a kovů	101,6	106,2	92,8	96,5	99,1
chemický	109,2	105,2	108,1	114,1	109,5
sklářský	123,8	150,7	120,3	117,9	124,8
kamene, zemin a keramiky	102,7	99,9	93,1	97,8	100,9
papírenský	107,5	108,2	96,9	100,6	105,3
dřevařský	107,1	113,8	95,8	104,6	106,2
textilní a oděvní	94,1	97,7	113,1	126,6	98,9
kožedělný a gumárenský	105,3	107,9	109,2	119,1	107,3

Celkový průmyslový plán bez výživy byl tedy ve všech měsících III. čtvrtletí 1948 překročen, a to v červenci o 4,4%, v srpnu o 1,1% a v září o 6 %. Za celé období prvních 9 měsíců roku překročen byl výrobní úkol celého průmyslu bez výživy o 2,1 %. Zejména vysoko překročil svůj plánovaný úkol průmysl sklářský, který vykazuje za prvních 9 měsíců roku plnění plánu na 124,8 %. Za ním následuje průmysl chemický splněním výrobního úkolu na 109,5 %, dále průmysl hutnický se 108,1 %, průmysl kožedělný a gumárenský se 107,3 %, průmysl dřevařský se 106,2 %, průmysl papírenský se 105,3 % a průmysl kamene, zemin a keramiky se 100,9 %. Ostatní odvětví průmyslu zůstala mírně pod plánem, a to průmysl báňský o 0,8 %, průmysl železa a kovů o 0,9 %, průmysl textilní a oděvní o 1,1 % a průmysl energetický o 1,7 %.

Výroba v průmyslech výživy zůstala sice i ve III. čtvrtletí 1948 pod úrovní plánovanou, ale vykazuje proti dřívějším dobám zlepšení, jež je známkou překonané krise vzniklé zemědělskou neúrodou z roku

1947. Kdežto v I. čtvrtletí 1948 splnil průmysl výživy svůj výrobní úkol jen na 81,7 %, ve II. čtvrtletí již na 100,6 % a ve III. čtvrtletí na 98 %. Za celé období prvních 9 měsíců roku splnil tedy průmysl výživy výrobní plán na 97 %.

České země a Slovensko plnily plán ve váženém průměru v procentech takto:

Průmysl celkem bez výživy:	České země	Slovensko
za I. pololetí	102,0	103,1
za leden—červenec	101,8	103,6
za leden—srpen	101,5	104,3
za leden—září	101,7	105,0
Průmysly výživy:		
za I. pololetí	95,8	100,2
za leden—září	96,1	102,6

Slovensko vykazuje tudíž i během III. čtvrtletí 1948 o něco vyšší stupeň plnění plánu průmyslové výroby bez odvětví výživy než české země.

Podle jednotlivých odvětví průmyslu se vyvíjela plánovaná výroba za III. čtvrtletí, po případě za celé období prvních 9 měsíců 1948 co do množství takto:

Průmysl báňský

Ve všech měsících III. čtvrtletí zůstala báňská těžba pod úrovní plánovanou, a to v červenci o 0,5 %, v srpnu o 6 % a v září o 3,9 %. Za celé období od ledna do konce září byla báňská těžba o 0,8 % nižší, než bylo plánováno. Ve všech měsících III. čtvrtleti překročen byl z báňského průmyslu toliko plán výroby koksu a těžby železné rudy, zatím co v ostatních dílčích oborech zůstala těžba pod úrovní plánovanou. Za celé období prvních 9 měsíců splněn byl plán těžby kamenného uhlí na 99,1 %, těžby hnědého uhlí na 97,7 %, výroby koksu na 113,8 %, těžby železné rudy na 111,7 % a těžby manganové rudy na 76 %.

Ve srovnání s minulými lety vyvíjela se těžba uhlí vždy za období prvních 9 měsíců takto v tisících tun:

	Kamenné uhlí	Hnědé uhlí
1948	13 129	17 377
1947	11 866	16 573
1937	12 351	13 144

Proti stejnému období 1947 byla za prvních 9 měsíců 1948 vyšší těžba kamenného uhlí o 1,26 mil. tun, čili o 10,6 % a těžba hnědého uhlí o 0,80 mil. tun, čili o 4,9 %. Uhelná těžba v devítiměsíčním období 1948 byla vyšší i ve srovnání s těžbou za stejné období 1937.

Podle jednotlivých revírů vyvíjela se těžba uhlí ve srovnání s plánem takto:

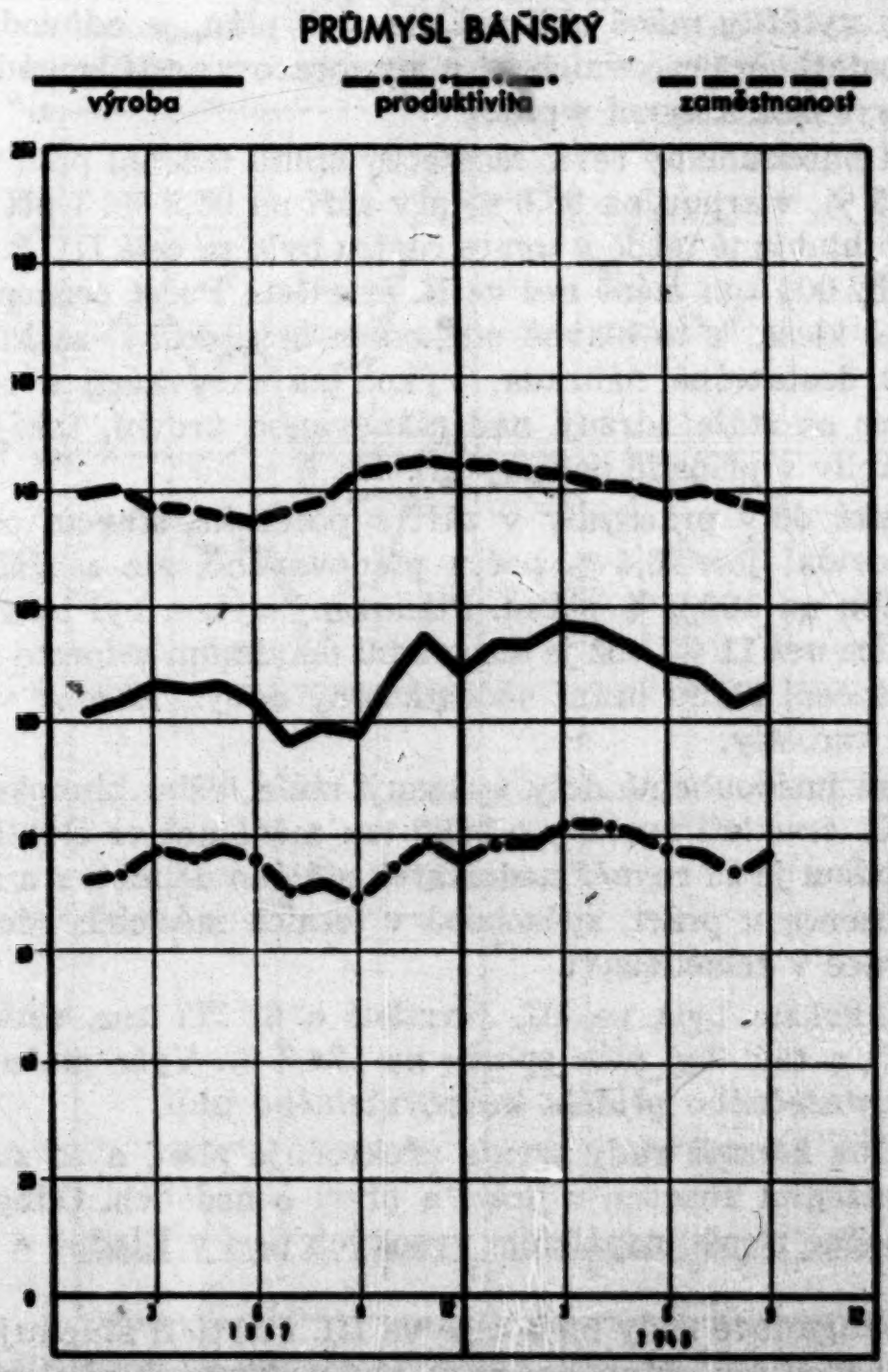

Největší kamenouhelný revír, Ostrava-Karvinná, splnil těžební úkol v červenci na 100,4 %, v srpnu na 94,8 % a v září na 94,5 %. Za hlavní příčinu neúplného dodržení těžebního plánu se uvádí především neustálý početní pokles důlního osazenstva, neodbornost pracujících a

zvýšená absence v práci. Podíl nekvalifikovaných přechodných sil dosáhl již 25 % ze všeho osazenstva. Tento podíl se stupňuje odchodem stálých sil. Důsledky tohoto nepříznivého složení osazenstva se projevují právě v letních měsících, kdy velká část osazenstva kmenového je na dovolené. Nábor nových pracovních sil naráží hlavně na nedostatek bytů.

Rovněž tak v ostatních kamenouhelných revírech, které vesměs (až na Rosice) vytěžily méně uhlí než stanovil plán, je odůvodněn vývoj těžby nedostatkem pracovních sil a nezapracovaností brigádníků, dále pak stále vysokou absencí v práci.

Největší hnědouhelný revír Mostecký splnil těžební plán v červenci jen na 88,5 %, v srpnu na 86,6 % a v září na 95,8 %. I při zvýšeném výkonu při hlubinné těžbě v tomto revíru bylo za celé III. čtvrtletí vytěženo o 152 000 tun méně než ve II. čtvrtletí. Počet osazenstva stále ještě mírně klesá, a to hlavně odchodem brigádníků, za které nepřichází včas dostatečná náhrada. Výkon na skrývkách a odklizovací práce vůbec se stále udržují nad plánovanou úrovní, takže těžba se může kdykoliv v případě potřeby zvětšit.

Sokolovské doly pracovaly v září s početním stavem osazenstva, který odpovídal jen 86,4 % počtu plánovaného, ale za III. čtvrtletí splnily těžbu na 100,2 % plánu. Plánovaný výkon byl tu v září překročen o více než 11 %, což je dosavadní maximum v tomto roce. Vyššímu překročení plánu brání nedostatečný odbyt. Zásoby vytěženého uhlí znovu vzrostly.

Slovenské hnědouhelné doly vykazují stále těžbu hluboko pod plánem. Ve III. čtvrtletí vytěžily o 5865 tun méně než ve čtvrtletí předešlém. Důvodem je tu rovněž nedostatek stálého dělnictva a silná fluktuace a absence v práci, způsobená v letních měsících odchodem na sezónní práce v zemědělství.

Výroba koksu byla ve III. čtvrtletí o 67 177 tun větší než ve II. čtvrtletí, a tak byl plán splněn na 124,3 %. Výše plnění plánu je otázkou dostatečného přídělu koksovatelného uhlí.

Také těžba železné rudy trvale překročuje plán, a to zvyšováním výkonů, snížením absence v práci a prací o nedělích. Odbyt nučické rudy se značně zlepšil zapálením vysokých pecí v Kladně a v Králově Dvoře.

Těžba manganové rudy měla sice ve III. čtvrtletí stupňující se tendenci, ale nedosáhla plánované výše pro nedostatek některého investičního zařízení.

Problémem báňského průmyslu zůstává nadále nepříznivé věkové rozvrstvení dělnictva, dále nedostatek stálých pracovních sil a značně velká absence v práci.

Průmysl energetický

Ve všech třech měsících III. čtvrtletí 1948 pracoval energetický průmysl nepatrně pod úrovní plánovanou. Rozsah výroby byl prakticky určován potřebou konsumu, která byla plně kryta, takže lze označiti úkol energetického průmyslu za zcela splněný. Za celé období prvních

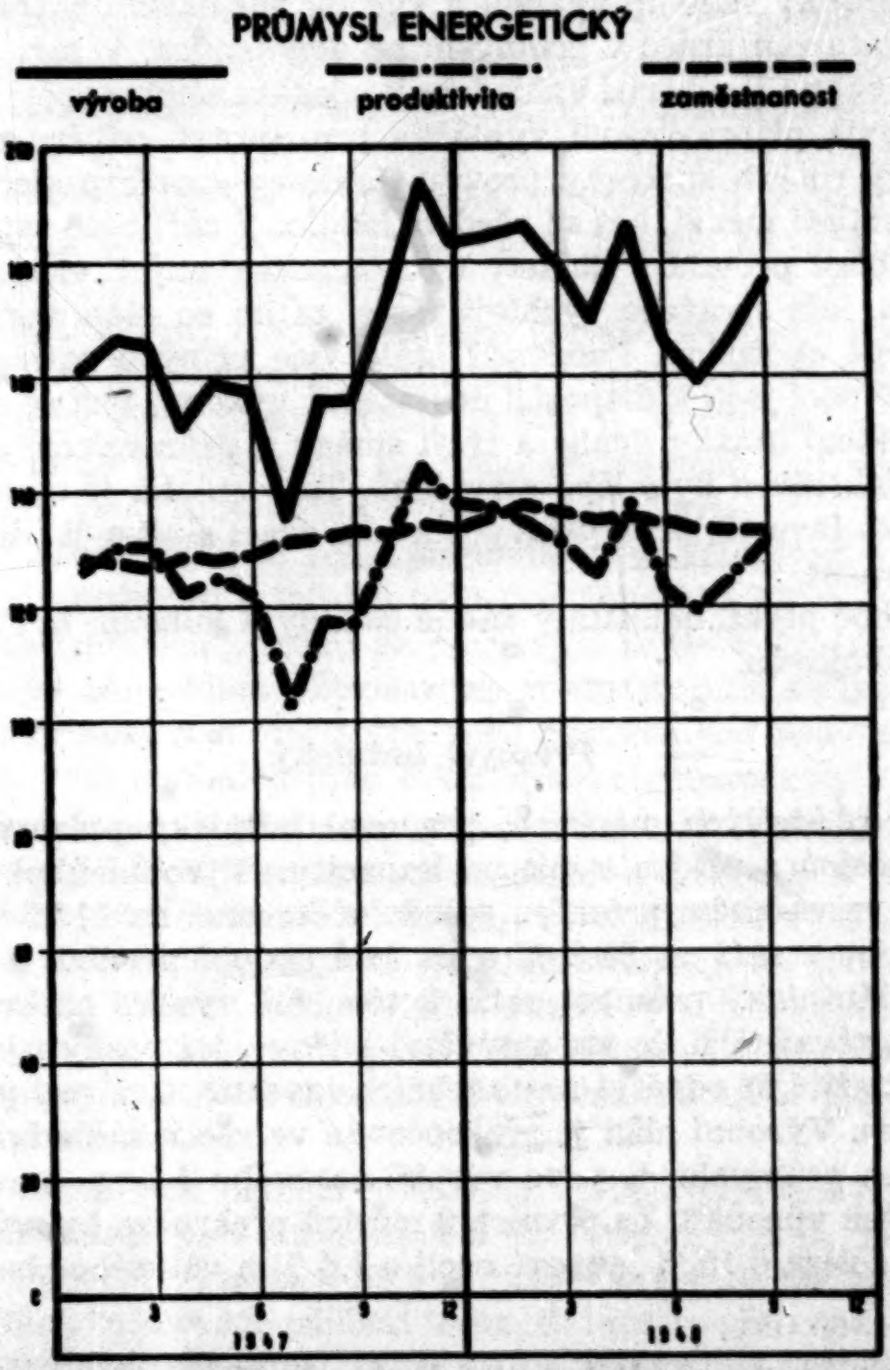

9 měsíců 1948 splnila výroba elektřiny plán na 98,8 % a výroba resp. odbyt svítiplynu na 92,2 %.

Výroba elektřiny dosahovala za prvních 9 měsíců 1948 množství 5373,5 mil. kWh, což je o 11,7 % více než ve stejném období 1947 a o 79,6 % více než ve stejném období 1937.

V plynárenském hospodářství je plánována výroba u plynáren a dodávka cizím odběratelům z koksoven. Toto množství dosáhlo v prvních 9 měsících 1948 výše 459,2 mil. m³ a bylo o 28,5 % vyšší než ve stejném období 1947.

Provoz elektráren byl v letních měsících celkem klidný. V červenci kleslo zatížení v Čechách až na 75 % zatížení červnového. V srpnu se dostavil prudký vzestup výkonu a výroby následkem potřeby pro výmlat a nástupem práce v průmyslu po dovolených. V září pokračoval vzestup výkonu i odběru. Vzhledem k očekávanému napětí v měsících zimních byla připravována vyhláška pro úpravu odběru elektřiny a pro účelný rozvrh spotřeby proudu. Celková spotřeba elektřiny byla ve III. čtvrtletí menší, než se předpokládalo. V září bylo započato s regulací odběru proudu v oblasti Východomoravských elektráren a na Slovensku, kde spotřeba rychleji roste, zatím co plánované investice jsou značně opožděny. Poněvadž stále více přibývá zatížení ve dne, zatím co v noci jsou k disposici dostatečné výkony, jeví se naléhavější potřeba řešení otázky druhé a třetí směny v průmyslech, aby využití výkonu elektráren bylo lépe rozvrženo. Tato otázka je stejně důležitá i s hlediska investic průmyslových a plánovací služba jí věnuje zvýšenou pozornost.

Ve výrobě plynu nenastaly žádné závady a konsum byl plně a plynule uspokojován.

Průmysl hutnický

Jako v předešlých měsících, pracoval hutnický průmysl i během letních měsíců s plným využitím kapacity. Výrobní úkol tohoto odvětví byl ve váženém průměru splněn v červenci na 113,3 %, v srpnu na 106,8 %, v září na 98,8 % a za celé období prvních 9 měsíců na 108,1 %. Hutnický průmysl patří k těm, jež vysoko překročují plán, což je tím závažnější, že jde o odvětví klíčové, jež poskytuje polotovar pro nejdůležitější odvětví nestavebních investic, t. j. pro průmysl železa a kovu. Výrobní plán je překročován ve všech základních úkolech hutnického průmyslu, t. j. ve výrobě surového železa, surové oceli a válcovaných výrobků. Za prvních 9 měsíců překročen byl výrobní plán surového železa o 15 %, surové oceli o 7,6 % a váleného zboží o 7,2 %.

Průmysl železa a kovů

Toto odvětví, jež patří k nejdůležitějším průmyslům investiční povahy, na něž jsou kladeny v plánu velmi rozsáhlé požadavky, splnilo svůj výrobní úkol v červenci na 106,2 %, v srpnu na 92,8 %, v září na 96,5 % a v celém období 9 měsíců na 99,1 % plánu. V jednotlivých

dílčích úkolech výrobních je však plán plněn v rozdílném stupni; dílem je vysoce překročován, dílem není plněn zcela uspokojivě.

Výroba odlitků ze šedé, kujné a ocelové litiny v červenci plán překročila o 8,3 %, v srpnu chybělo 2,5 % a v září byl plán opět překročen o 8,9 %. Za celé období 9 měsíců byl výrobní plán překročen o 7,3 %. Ačkoliv výrobní úkoly se podle plánu v podzimních měsících stupňují, snaží se průmysl vyhovět stále rostoucím požadavkům průmyslu a řemesel, pokud je dosti plynulý přísun surového železa a krevele. Soustředěním stavební činnosti v Československých stavebních závodech, n. p., vzrostly požadavky tohoto hospodářského úseku na slévárny. Nedostatečné byly dodávky litinových odpadových trub a tvarovek. Závody trpěly nedostatečným počtem slevačů ve slévárnách vyrábějících stavební litinu.

Plnění plánu výroby olova je značně proměnlivé podle toho, jak se vyvíjí dodávky koncentrátů. Zatím co v červenci byl plán výroby olova splněn na 779,7 % a v srpnu na 434 %, v září jen na 66,3 % a v devítiměsíčním průměru na 161,5 %. Příbramská huť splnila svůj dvouletý plán ve výrobě hutního olova již 10. září.

Výroba rtuti se vyvíjela zcela plánovitě. I ve III. čtvrtletí byl plán překročen a v průměru 9 měsíců bylo dosaženo 126,2 % plnění plánu.

Výroba železničních vagonů se nevyvíjela stále dosti plynule a ve složení, jež by odpovídalo plánovaným předpokladům. Zatím co výroba nákladních vozů a motorových vozů zůstává pod úrovní plánovanou, výroba vozů osobních plán dosti vysoko překročuje.

Z výroby tramvajových vozů a trolejbusů byly plánovány v červenci a srpnu jen trolejbusy a v září motorové tramvaje a trolejbusy. Za celé období prvních 9 měsíců splnila výrobní úkol výroba motorových tramvají na 66,7 %, výroba vlečných tramvají na 150 % a výroba trolejbusů na 28,3 %. Nedostatečné plnění výrobního plánu u motorových tramvají a trolejbusů je rovněž odůvodněno zpožděnými dodávkami materiálu z hutí a součástí objednávaných z jiných oborů, resp. odvětví výroby.

Poměrně mírně pod plánem pracovala výroba obráběcích strojů na kov, kde bylo dosaženo v červenci 93,9 %, v srpnu 85,6 %, v září 78 % a v průměru prvních 9 měsíců 89,5 % plánovaných úkolů. Nedostatečné plnění plánu možno zde přičísti tomu, že nebyly včas dodány objednané odlitky a elektromotory, takže stroje jinak zcela hotové nemohly být dokončeny. Některým závodům znárodněným během letošního roku byl také předepsán nový výrobní program, podle kterého musí postupně svou výrobu přizpůsobovat.

Hlouběji pod plánem pracovala výroba universálních soustružnických skličidel, jež splnila plánovaný úkol v červenci na 82,9 %, v srp-

nu na 81,7 %, v září na 91,7 % a v průměru prvních 9 měsíců na 57,7 %. Výroba tohoto druhu zboží se po provedených rekonstrukcích v závodech postupně konsoliduje.

Mírně nad úrovní plánovanou se vyvíjela výroba šicích strojů, jež vykazuje v červenci vysoké překročení plánu na 530,6 % (pro nesoulad mezi plánem a skutečným nástupem dovolených), v srpnu splnění plánu na 98,7 %, v září na 101,6 % a za prvních 9 měsíců na 104 %. Rovněž tato výroba trpí zpožďovanými dodávkami materiálu, nedostatkem pracovních sil, hlavně v pohraničí, a poměrně značnou fluktuací zaměstnanců.

Ve výrobě hospodářských strojů se jeví poměrně velký rozdíl mezi předepsaným výrobním úkolem a skutečnou výrobou v množství. Vysvětluje se to tím, že sice bylo vyrobeno méně strojů na počet, ale větších velikostí a s dodávkou většího příslušenství, takže peněžní hodnota vyrobených strojů je vyšší, než předpokládáno v plánu, a vyšší, než je vykazováno plnění plánu co do počtu kusů. Za celé období prvních 9 měsíců činí výrobní hodnota hospodářských strojů 1105 miliónů Kčs, což je 101 % plánu, zatím co do počtu splněn byl výrobní úkol u strojů na zpracování a přípravu půdy jen na 83,1 %, u strojů secích a sázecích na 84,9 %, u strojů sklizňových na 85,1 %, u strojů na zpracování sklizně na 114,2%, u strojů na přípravu krmiv na 134,8 % a u ostatních hospodářských strojů a zařízení na 97,4 %. U těch strojů, kde není dosaženo plného plánovaného počtu výroby, se rozdíl odůvodňuje hlavně nedostatkem hutního materiálu, který nebyl včas dodán.

Výroba lokomotiv a tendrů pracovala i ve III. čtvrtletí dosti značně pod plánem.

Výroba automobilů vykazuje podle jednotlivých měsíců dosti značnou fluktuaci, jež je zčásti zaviněna některými nedostatky v přísunu materiálu a součástek. Za devět měsíců 1948 byl splněn výrobní plán celkově na 91,2 %.

Výroba traktorů pracovala ve všech letních měsících mírně nad plánem a za prvních 9 měsíců bylo vyrobeno 6812 kusů, proti plánovanému počtu 6540 kusů. Výroba náhradních dílů pro traktory zůstává však stále pod plánem; do konce září bylo vyrobeno jen 70,9 % plánované váhy náhradních dílů.

Výroba motocyklů, jež v červenci pracovala asi na 75 % plánu, v dalších měsících stoupla a pohybovala se kolem plánované úrovně. Do konce září plněn byl plán průměrně na 104,5 %. Značně pod plánovanou úrovní však zůstává výroba náhradních dílů pro motocykly, jež

do konce září splnila jen 56,3 % plánované váhy. Nad úrovní plánovanou se vyvíjí výroba elektrické vnitřní výstroje automobilů až na výrobu zapalovacích svíček, jež zůstává pod plánem. Za prvních 9 měsíců byl plán výroby dynam splněn na 104,7 %, relés na 135 %, rozdělovačů na 110,2 %, zapalovacích cívek na 156,3 %, spouštěčů na 133 % a zapalovacích svíček na 82,5 %.

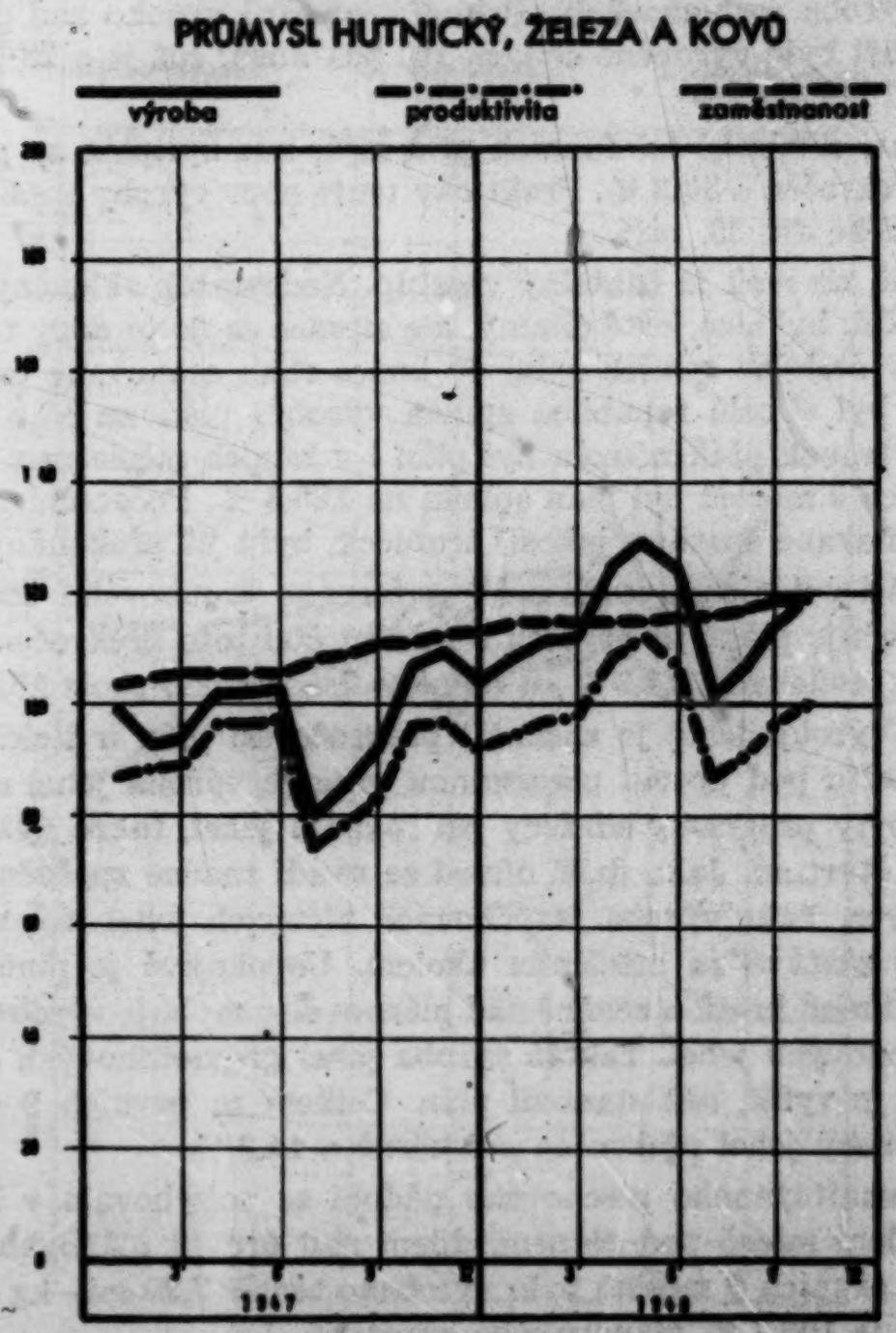

Taktéž výroba vstřikovacích čerpadel a příslušenství pracuje nad plánem. V průměru prvních 9 měsíců byl splněn plán výroby vstřikovacích čerpadel na 111,3 % a výroby trysek na 123,3 %.

Průmysl jízdních kol pracoval během letních měsíců nad úrovní plánovanou. Celkem bylo vyrobeno za prvních 9 měsíců roku skoro 172 000 kol, čili o 4,6 % více, než stanovil plán.

Výroba elektromotorů se pohybuje zhruba na úrovni plánované. Elektromotorů od 0,5 do 25 kW bylo vyrobeno za období prvních 9 měsíců o 2,1 % více, elektromotorů pod 0,5 kW o 3,1 % méně, než stanovil plán.

Taktéž výroba rozhlasových přijímačů zůstává vysoko nad plánem. Do konce září bylo vyrobeno celkem 191 561 kusů, což je o 28 % více, než stanovil plán.

Totéž platí o výrobě telefonních přístrojů, kde byl plán za prvních 9 měsíců překročen o 30,2 %. Prakticky tento obor výroby splnil dvouletý plán již ke dni 30. září.

Ve výrobě žárovek je znatelný vzestup. Nedostatek skleněných baněk a trubiček byl sice ještě citelný, ale situace se do té míry zlepšila, že závody v českých zemích splní do konce roku stanovený úkol. Do konce září byl v celé republice splněn výrobní plán na 87,3 %. Ve výrobě elektronek překročován byl plán i v letních měsících a v průměru prvních 9 měsíců byl plán splněn na 120,3 %. Počáteční výrobní potíže, zaviňované špatnou jakostí trubiček, byly již překonány.

Výroba železničních upevňovadel a černého šroubového zboží vesměs překročuje plán; za prvních 9 měsíců činí toto překročení u železničních upevňovadel 11,3 %, u černého šroubového zboží 15,5 %.

V oboru výroby jehel je značněji překročován plán u šicích jehel ručních, kdežto pod úrovní plánovanou pracuje výroba jehel stávkových, kde byly programy zdrženy při rovnání jehel, takže výkon poklesl až na čtvrtinu. Jako další důvod se uvádí značné zpoždění v zaostřování fréz. Také výroba jazýčkových pletacích jehel sice stoupá, ale celkově zůstává za měsíčním úkolem. Uspokojivě je plněn plán výroby textilních hrotů a značně nad plánem se pohybuje výroba strojních průmyslových jehel. Taktéž výroba jehel gramofonových a jehel sklářských je vyšší, než stanovil plán. Celkem za prvních 9 měsíců byl plán výroby jehel překročen průměrně o 14,3 %.

Výroba smaltovaného plechového nádobí se pohybovala v letních měsících dílem mírně pod plánem, dílem nad úrovní plánovanou. Za celé období prvních 9 měsíců bylo vyrobeno téměř 7,29 mil. kg tohoto nádobí, což je 103,7 % plánovaného množství.

Taktéž výroba plechových sudů 200litrových zůstala značně nad plánem. Za celé období prvních 9 měsíců překročen byl výrobní úkol o 31,9 %.

Průmysl chemický

Ve všech třech měsících letního čtvrtletí chemický průmysl ve váženém průměru plán překročil, a to v červenci o 7,3%, v srpnu o 8,1% a v září o 14,1 %; za celé období prvních 9 měsíců byl plán překročen o 9,5 %. Vzhledem k tomu, že v některých závodech byla čerpána letní dovolená v jiném sledu, než bylo původně plánováno, vykazován je

PRŮMYSL CHEMICKÝ

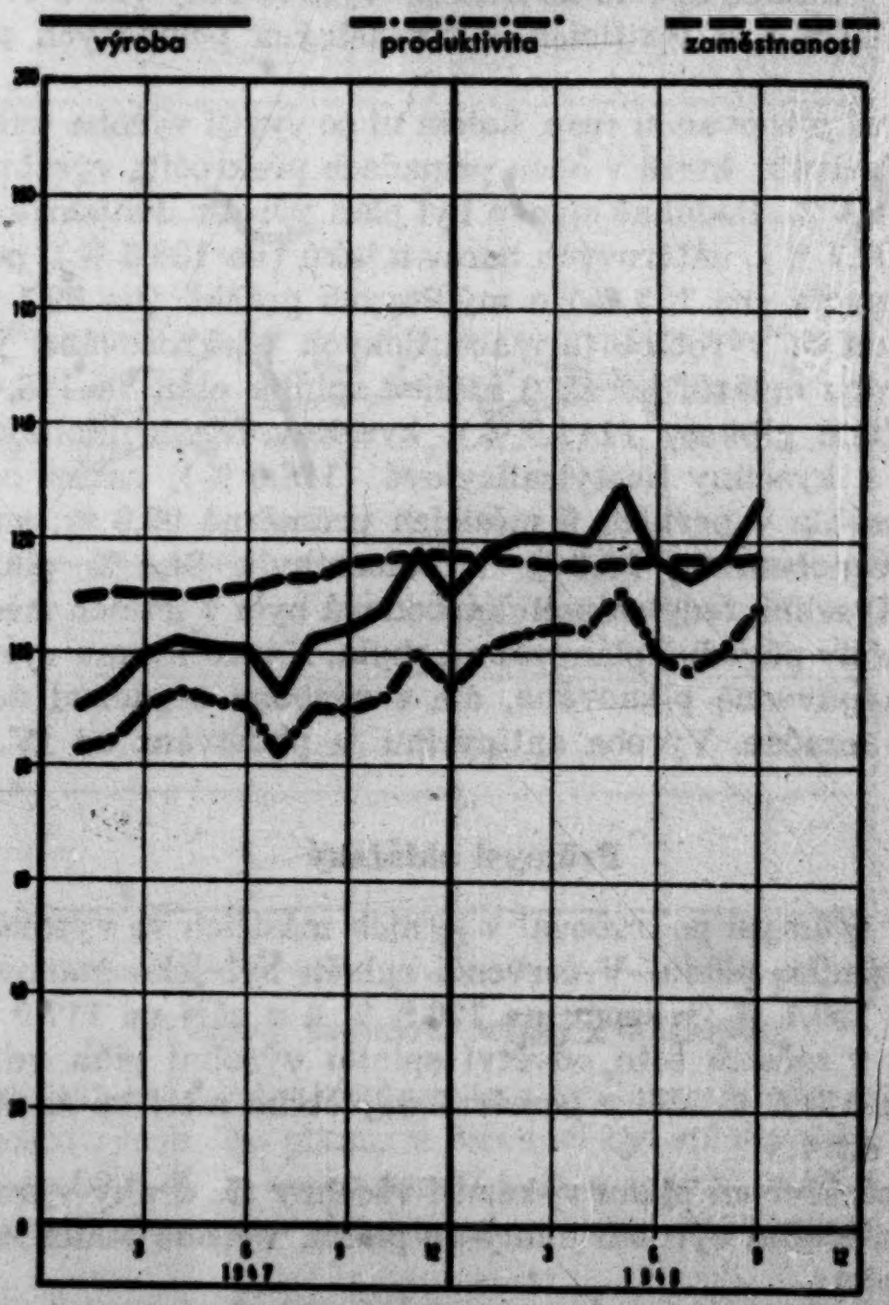

podle jednotlivých měsíců stupeň plnění plánu poněkud odlišně; je tudíž dlužno posuzovati průběh plnění plánu v celém čtvrtletí společně.

Výroba kyseliny sírové se pohybovala v celém III. čtvrtletí na úrovni plánované a za prvních 9 měsíců dosahovala 103,4 % plánu. Prven-

ství v plnění plánu si udržuje závod Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Hrušově, zatím co výroba v Ústí n. L. trpí nedostatkem skladovacího prostoru.

Z umělých hnojiv vykazuje vysoké plnění plánu výroba hnojiv fosforečných, která za prvních 9 měsíců splnila plán co do množství živin na 121,2 %. Poněkud níže splnila plán výroba dusíkatých hnojiv (na 110,9 %).

Pod úrovní plánovanou se vyvíjí výroba hydroxydu sodného, kde byl plán za 9 měsíců splněn na 97,4 %, výroba sody (na 96.7 %), rozpustidel (71,7 %) a textilních a koželdělných pomocných přípravků (91,7 %).

Nad úrovní plánovanou resp. kolem ní se vyvíjí výroba umělé střiže a umělého hedvábí, která v obou případech překročila výrobní plán za 9 měsíců o 2,4 %. Podobně splněn byl plán výroby dvojchromanu sodného (na 107,7 %), nátěrových barev a laků (na 103,5 %), potaše (na 125,5 %), mýdla (na 125 %) a mýdlových prášků (na 99,1 %).

Ze základních výrobků farmaceutických překročována je značně vysoko výroba opiátů, jež za 9 měsíců splnila plán na 113,4 %, dále chemicky čisté glukosy (144,9 %), kyseliny fenylchinolinkarbonové (117,1 %) a kyseliny acetylsalicylové (118,0 %), zatím co výroba insulinu dosáhla v prvních 9 měsících průměrně 99,9 %, sulfoamidů 79,2 %, arsenobenzenu 98,6 % a chlorethylu 84,4 % plánovaného množství. Kyselina fenylchinolinkarbonová byla v letních měsících vyráběna, ačkoliv původně plánována nebyla. Naproti tomu výroba fenacetinu byla původně plánována, ale s výrobou se dosud nezačalo a r. 1948 již nezačne. Výroba antipyrinu je plánována od IV. čtvrtletí 1948.

Průmysl sklářský

Sklářský průmysl pokračoval v letních měsících ve vysokém stupni plnění výrobního plánu. V červenci splněn byl jeho stanovený úkol výrobní na 150,7 %, v srpnu na 120,3 % a v září na 117,9 %, takže za prvních 9 měsíců toto odvětví splnilo výrobní plán ve váženém průměru na 124,8 %, čili v poměrně největším měřítku ze všech průmyslových odvětví.

Vysoké překročení plánu vykazují všechny tři druhy výroby, zařaděné jako základní výrobní úkoly do plánu. Výroba činila za prvních 9 měsíců roku:

	1947	1948	% splnění plánu
	v tisících tunách		
duté sklo	88,0	94,7	118,0
ploché sklo	91,8	100,4	140,3
drobné sklo	5,7	6,1	151,2

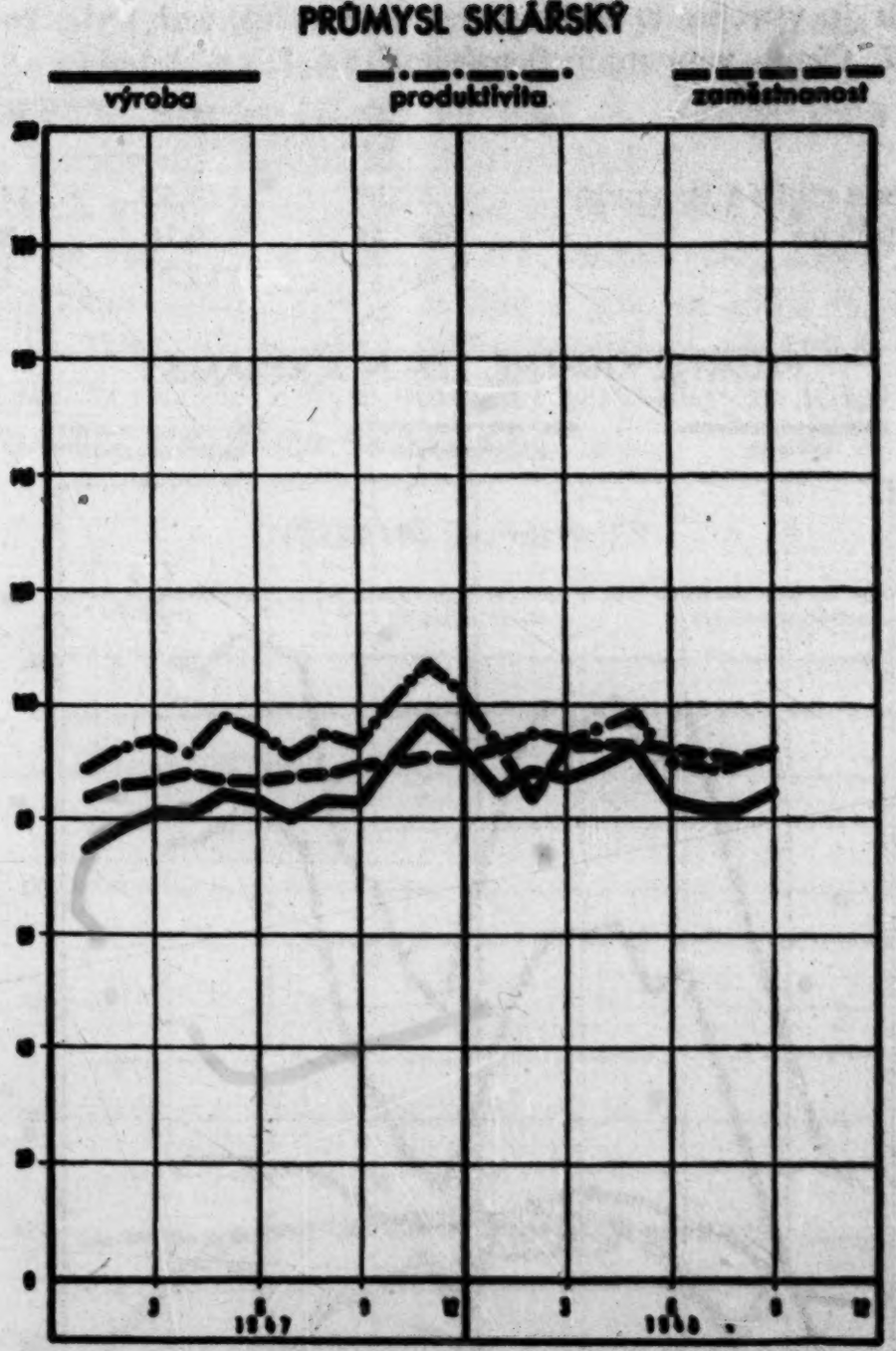

Průmysl kamene, zemin a keramiky

Toto odvětví průmyslové vykazuje v letních měsících spíše podprůměrné plnění výrobního plánu; v červenci byl splněn plán ve váženém průměru na 99,9 %, v srpnu na 93,1 % a v září na 97,8 %. Za celé období prvních 9 měsíců splněn byl výrobní úkol tohoto odvětví na 100,9 %.

Ze základních výrob důležitých pro stavební ruch zaznamenává i v letních měsících výroba nepálených cihel a tvarovek, cihel pálených a krytinových tašek nedostatečné plnění plánu. Za celé období prvních 9 měsíců byl výrobní úkol splněn u nepálených cihel a tvarovek jen na 67,7 %, cihel pálených na 90 % a tašek na 94,6 %.

Přesto však je výroba r. 1948 podstatně vyšší, než byla ve stejném období 1947. Činila v prvních 9 měsících:

	1947	1948	Vzestup o %
	mil. jednotek		
nepálené cihly a tvarovky	52,52	129,87	147,3
cihly pálené	482,44	675,10	39,9
tašky	93,17	111,27	19,4

PRŮMYSL KAMENE, ZEMIN A KERAMIKY

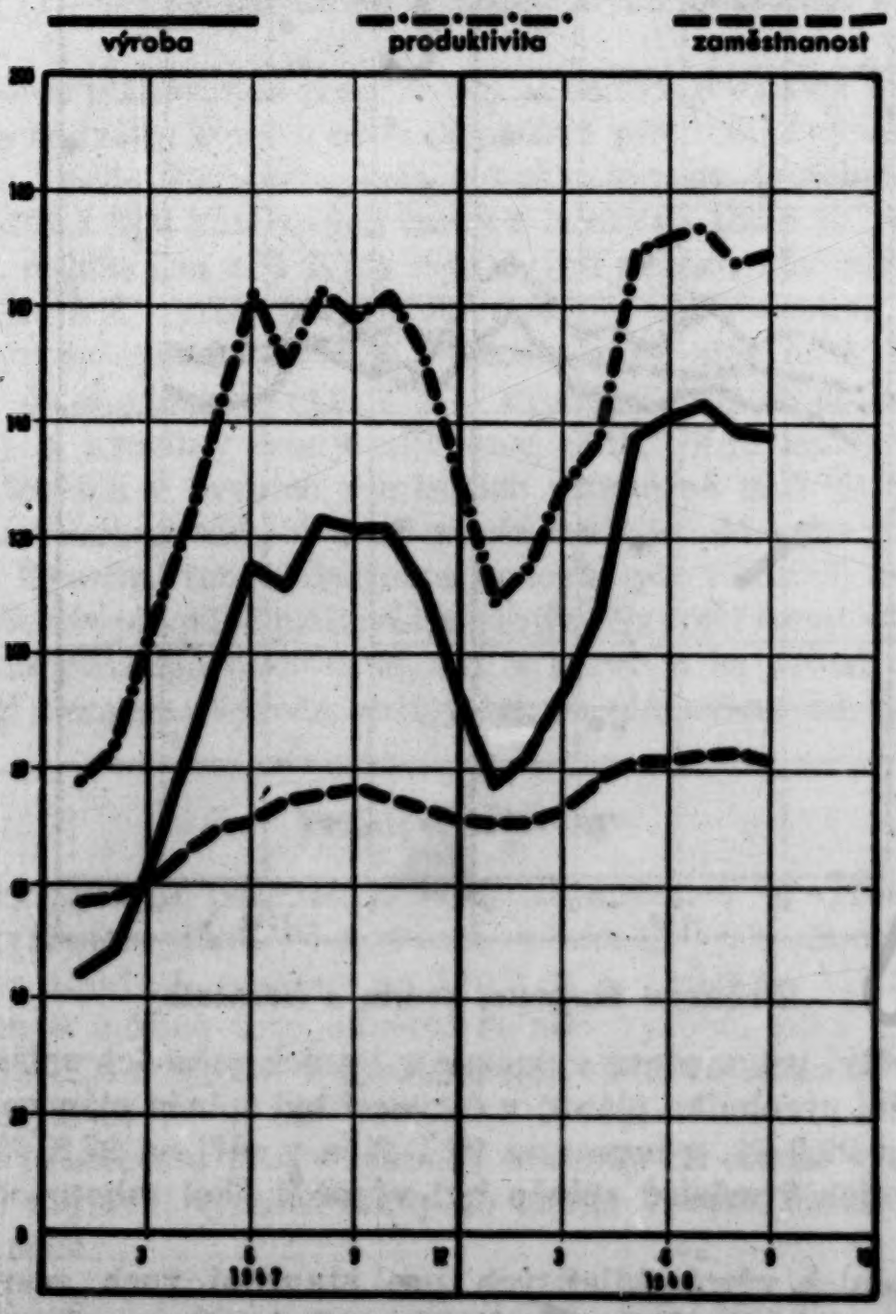

Naproti tomu výroba vápna, jež byla v prvních 9 měsících 1948 vyšší o 36,8 % než ve stejném období 1947 a dosáhla téměř 703 000 tun, splnila plán na 111,7 %.

Pokud jde o výrobky lomařské, zůstává jejich výroba vesměs pod plánem. Za prvních 9 měsíců splněn byl plán těžby lomového kamene jen na 92,2 %, výroby štěrku na 93,3 %, výroby drtě rovněž na 93,3 % a výroby dlažebního kamene na 98,6 %.

Z ostatních výrob splněn byl plán za 9 měsíců u osinko-cementového zboží na 120,5 %, u sklářských a formovacích písků na 96,6 %, u těženého kaolinu na 110,4 %, u hlín a jílů na 136,5 %, u surového sádrovce na 119,8 %, u technického porcelánu na 108,8 %, u zdravotní keramiky na 103,5 %, u stavební keramiky na 101,8 %, u žárovzdorných hmot a výrobků na 112,5 %.

PRŮMYSL PAPÍRENSKÝ

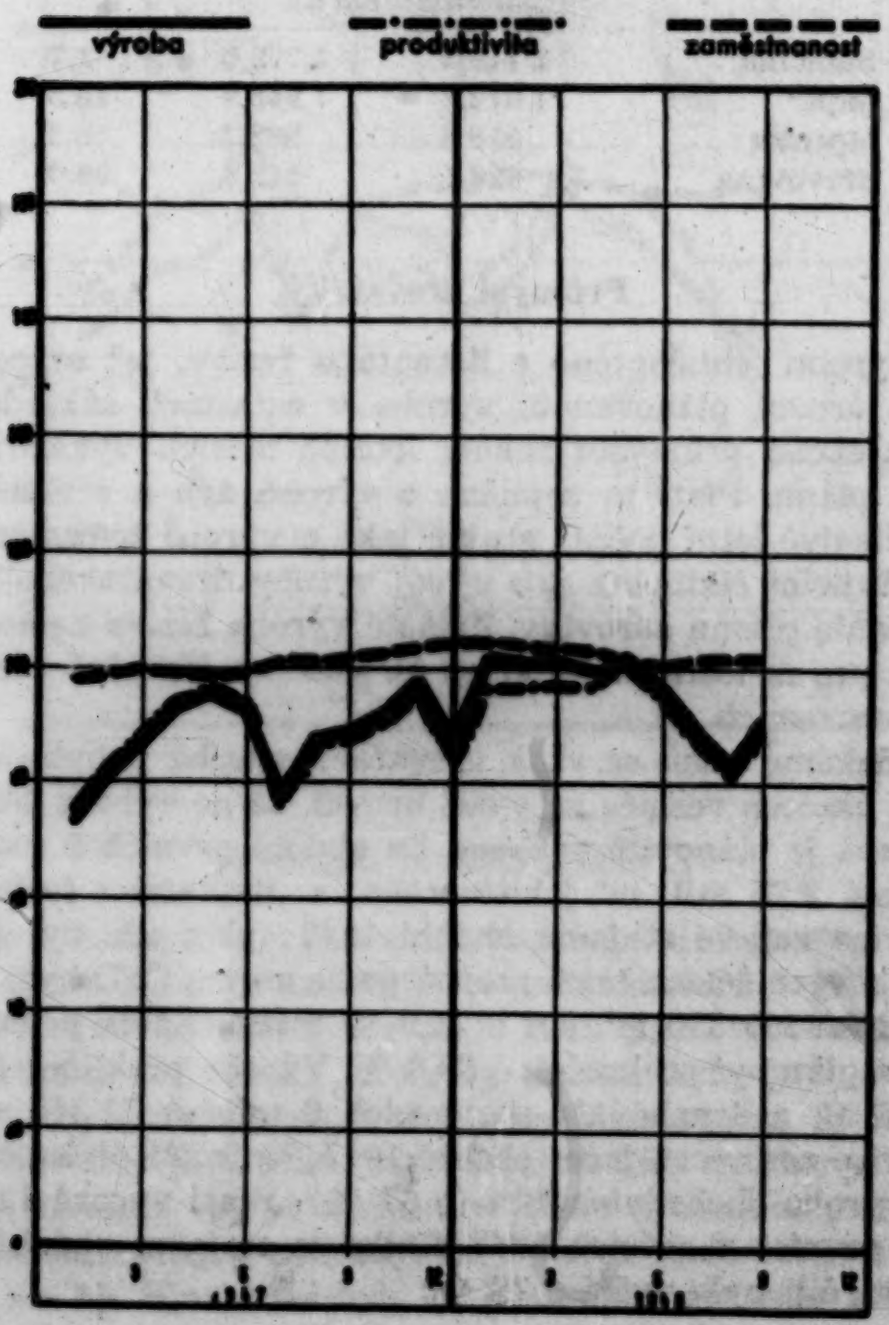

Průmysl papíru

V jednotlivých základních výrobách papírenského průmyslu byl výrobní úkol během letních měsíců částečně mírně překročen a částečně — zejména u dřevoviny a buničiny — nesplněn. Celé odvětví vykazuje v červenci ve váženém průměru splnění plánu na 108,1 %, v srpnu na 96,9 %, v září na 100,6 % a za celé období prvních 9 měsíců na 105,3 %. Z jednotlivých výrob splněn byl výrobní plán za 9 měsíců u dřevoviny na 100,2 %, u buničiny na 98,8 %, u papíru na 110,3 % a u lepenky na 107,7 %.

Proti loňskému roku vykazuje výroba vesměs zvýšení. Činila za prvních 9 měsíců:

	1947	1948	Vzestup o %
	v tisících q		
buničina	1 749,3	1 779,0	1,7
papír	1 672,2	1 948,9	16,5
lepenka	528,8	562,2	6,3
dřevovina	426,1	545,6	28,0

Průmysl dřevařský

Až na výrobu jehličnatého a listnatého řeziva, jež se pohybovala mírně pod úrovní plánovanou, výroba v ostatních základních oborech dřevařského průmyslu během letních měsíců vykazuje vysoké překročení plánu. Platí to zejména o výrobě dýh a překližek, které přispělo příznivé letní počasí, stejně jako o výrobě železničních pražců. Rozhodujícím činitelem pro vývoj výroby dřevařského průmyslu zůstává nadále přísun suroviny. Zvláště výroba řeziva nemohla místy splnit plán pro nedostatek kulatiny na pilách a částečně také pro nedostatek pracovních sil.

Proti loňskému roku se však dřevařská výroba pohybuje v jejích základních úkolech vesměs na vyšší úrovni, až na výrobu železničních pražců, která je plánovitě snížena. Za období prvních 9 měsíců bylo vyrobeno asi 2,25 mil. m³ jehličnatého a listnatého řeziva, což je o 0,7 % více než ve stejném období 1947; plán zde byl splněn na 99,8 %. Surových železničních pražců podle norem ČSD bylo vyrobeno ve stejné době 171 390 m³, čili o 11,9 % méně než za prvních 9 měsíců 1947, a plán byl překročen o 39,8 %. Výroba překližek překročila plán o 16,6 % a dosahovala za prvních 9 měsíců 51 346 m³, což je o 41,5 % více než ve stejném období 1947. Největší překročení plánu vykazuje výroba obchodních dýh (o 67 %). Proti výrobě 4,87 mil. m³ za období prvních 9 měsíců 1947 činila ve stejném období 1948 asi 8,67 mil. m³, čili byla vyšší o 78 %.

PRŮMYSL DŘEVAŘSKÝ

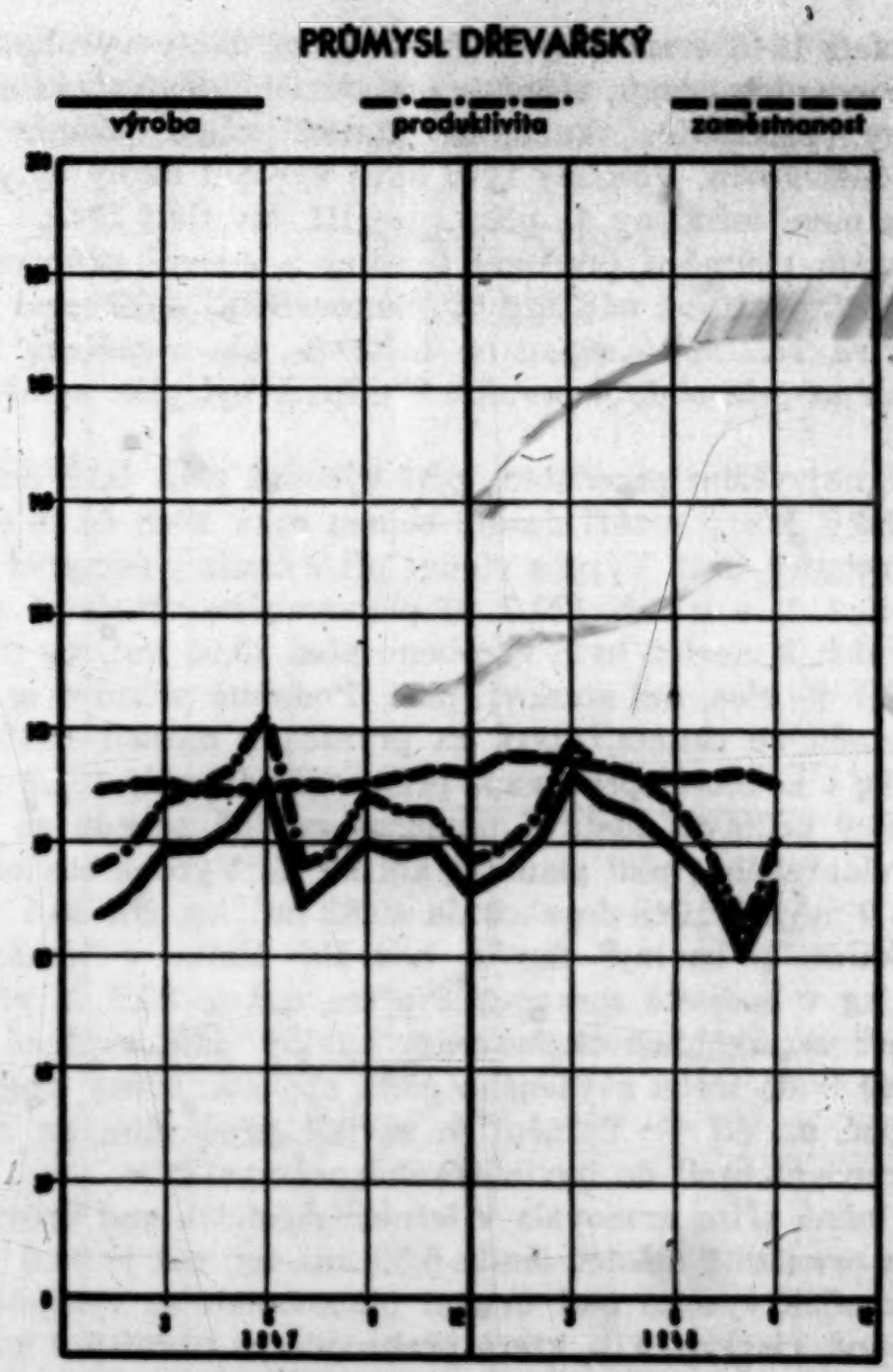

Průmysl textilní a oděvní

Průmyslu textilnímu a oděvnímu stanovila vláda svými usneseními ze 30. července a z 19. října 1948 kromě základních výrobních úkolů, určených již prováděcími plány na r. 1948, ještě výrobní úkoly další. Mezi původními základními úkoly výrobními podle prováděcích plánů na rok 1948 byla toliko bavlnářská příze, vlněná příze, lněná příze, konopná, sisalová a jiná příze, jutová příze, dále tkaniny z bavlny, lnu a hedvábí, tkaniny vlněné a tkaniny jutové a konečně pletené a stávkové zboží, punčochy a ponožky. Citovanými usneseními vlády ze 30. července a z 19. října 1948 byly textilnímu a oděvnímu průmyslu pro

druhé pololetí 1948 stanoveny další základní úkoly výrobní z oboru lehkých pracovních oděvů, těžkých pracovních oděvů, tkanin na pracovní oděvy, plenkovin, tkanin na pánské prádlo, tkanin na ložní prádlo a podšívkovin. Všechny tyto nové výrobní úkoly byly příslušnou kvotou nově zařaděny do plánu pro III. čtvrtletí 1948.

Ve váženém průměru pracoval textilní a oděvní průmysl během letních měsíců většinou nad úrovní plánovanou; v červenci byl plán splněn jen na 97,7 %, v srpnu na 113,1 %, ale v září na 126,6 %. Přesto však za celé období prvních 9 měsíců byl plán splněn jen na 98,9 %.

Poměrně nejvyšším procentem plní výrobní plán jako dosud průmysl vinařský, který v září dosáhl během roku 1948 do té doby nejvyšších výrobních čísel. Výroba vlněné příze činila v červenci 106,4 %, v srpnu 146,6 % a v září 173,7 % plánovaného množství a za celé období prvních 9 měsíců bylo vyrobeno přes 23,95 mil. kg této příze, což je o 23,7 % více, než stanovil plán. Podobně příznivě se vyvíjela i výroba vlněných tkanin, která za prvních 9 měsíců 1948 dosáhla 17,43 mil. kg v hodnotě zpracované příze, což odpovídá 121,8 % plánu.

Bavlnářský průmysl zůstává poměrně značně pozadu za vývojem průmyslu vinařského; plní plán jen kol 90 %. Výroba bavlněné příze za prvních 9 měsíců 1948 dosahovala 49,82 mil. kg, čili 89,1 % plánu. Výroba tkanin z bavlny, lnu a hedvábí činila v témže období 43,51 mil. kg v hodnotě zpracované příze, což je 83,8 % plánu. Pro IV. čtvrtletí se ukládají tkalcovnám bavlny dále zvýšené výrobní úkoly, takže bude třeba zvýšeného úsilí, aby stanovený program byl splněn aspoň na 85 %. Splnění je závislé především na zvýšeném přísunu pracovních sil do bavlnářského průmyslu.

Výroba lněné příze pracovala v letních měsících nad úrovní plánovanou a za prvních 9 měsíců činila 6,50 mil. kg, což je 94,6 % plánu. Poměrně značně vysoko nad úrovní plánovanou se vyvíjela výroba příze konopné, sisalové a j., která překročila za prvních 9 měsíců výrobní plán o 27 %. Naproti tomu výroba příze jutové zůstává mírně pod plánem, který za 9 měsíců roku byl splněn jen na 90,3 %. Zhruba na stejné úrovni plánu se vyvíjí výroba jutových tkanin (87,8 %).

Poměrně značně vysoko nad plánem (25—40 %) pracovala výroba pleteného a stávkového zboží a výroba punčoch a ponožek. Za celé období prvních 9 měsíců zůstává však i tato výroba mírně pod plánem; činila u pleteného a stávkového zboží 95,3 % a u punčoch a ponožek 98,4 %. Výroba v obou případech se však pohybuje nad úrovní z roku 1947. Proti stejnému období prvních 9 měsíců 1947 stoupla výroba pleteného a stávkového zboží v hodnotě zpracované příze o 24 % na 6,44 mil. kg a výroba punčoch a ponožek o 18,6 % na 3,54 mil. kg.

Pokud jde o výrobu, jež byla od III. čtvrtletí 1948 nově zařazena mezi základní výrobní úkoly textilního průmyslu podle citovaného usnesení vlády ze 30. července 1948, vyvíjela se až na tkanou a stáv-

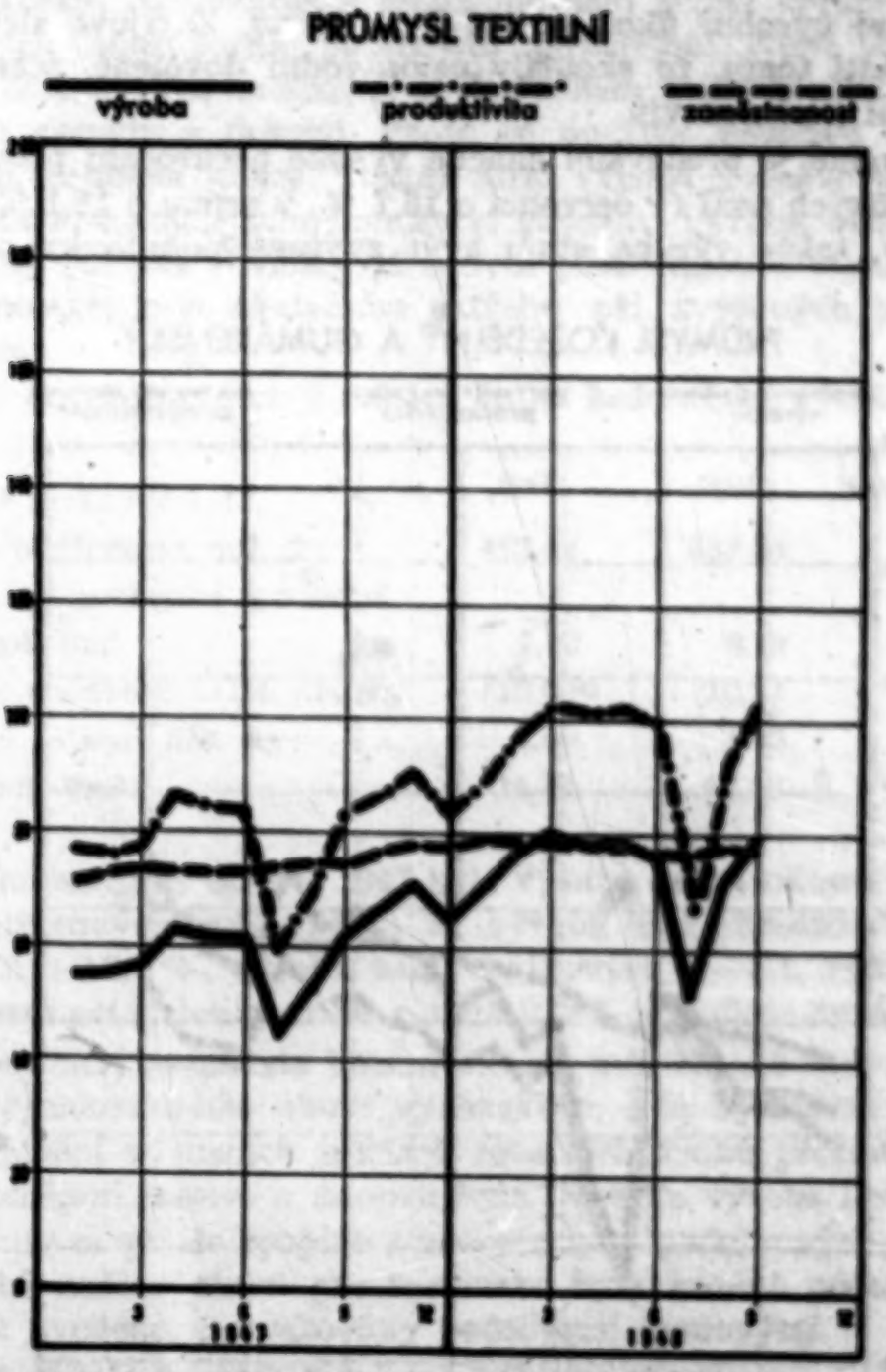

kovou plenkovinu vesměs nad úrovní plánovanou. Za III. čtvrtletí 1948 dosáhla výroba pracovních oděvů lehkých 142,4 % plánovaného množství, pracovních oděvů těžkých dokonce 252,2 %, tkanin na pracovní oděvy 109,7 %, tkanin na pánské prádlo 106,7 %, tkanin na ložní prádlo 109 % a podšívkovin 173,2 %. Jen výroba plenkovin dosáhla toliko 70,4 % plánovaného množství.

Průmysl kožedělný a gumárenský

Ve všech měsících letního období pracoval kožedělný a gumárenský průmysl nad úrovní stanovenou plánem: v červenci o 7,8 %, v srpnu o 9,2 % a v září o 19,1 %. Za celé období prvních 9 měsíců splnilo toto odvětví výrobní úkol na 107,3 % plánu. Zářijové zlepšení lze přičísti zčásti tomu, že skončily celozávodní dovolené, zčásti tomu, že se zlepšil stav surovin.

Pozoruhodné je především značně vysoké překročení plánu ve výrobě svršových usní (v červenci o 15,7 %, v srpnu o 18,1 % a v září o 26,9 %), takže výroba stačí krýt zvýšené požadavky obuvnické

PRŮMYSL KOŽEDĚLNÝ A GUMÁRENSKÝ

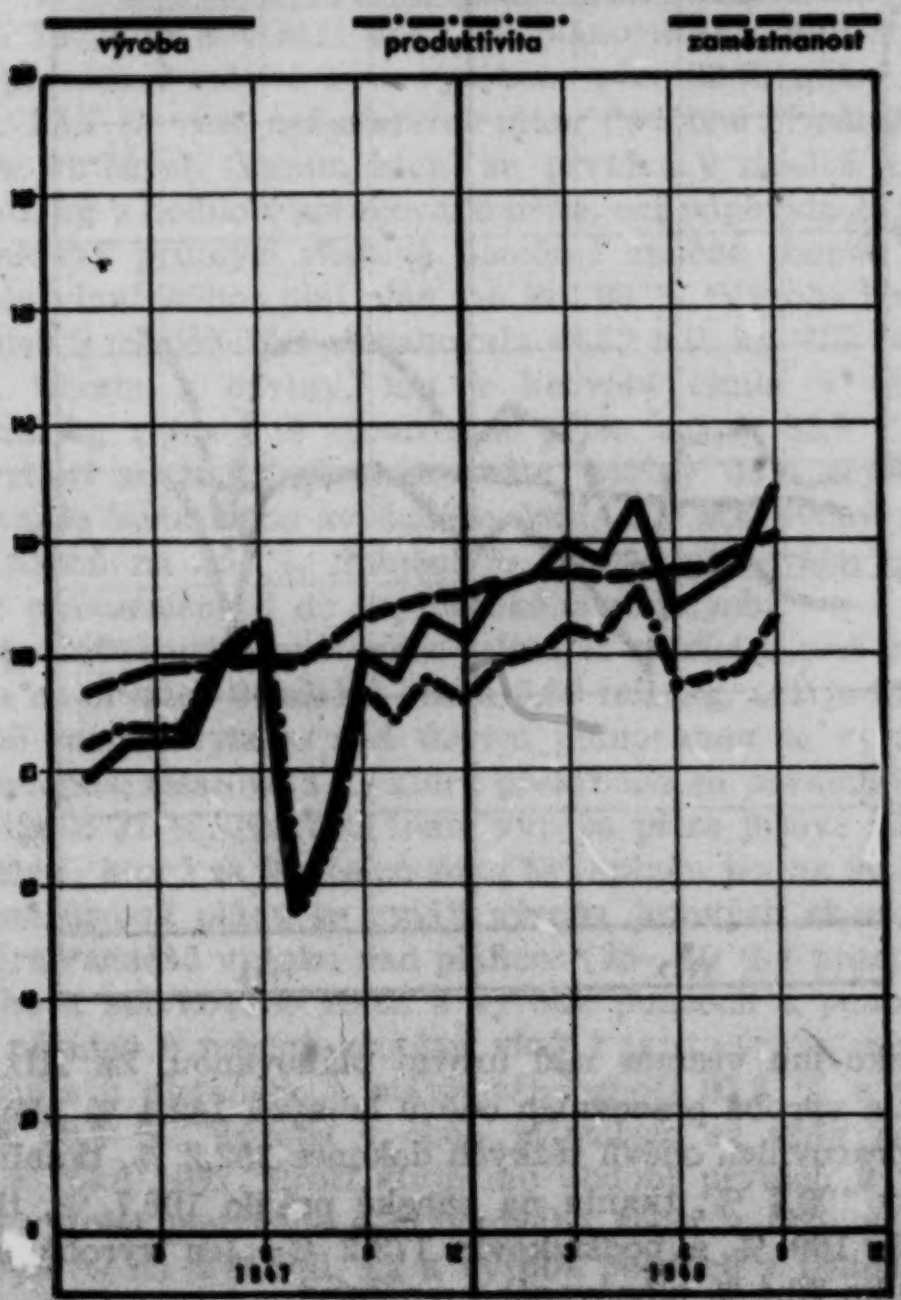

výroby. Toto zvýšené plnění plánu ve výrobě svršků usní se uskutečnilo částečně na úkor ostatních výrobních úkolů, zejména ve výrobě usní podešvových, kde se část surovin zpracovávala na mazanou kravinu na svršky, aby bylo možno splniti do konce října vývozní zakázky. Nedostatek spodkových usní je při výrobě obuvi pro domácí trh nahrazován podešvemi gumovými. Nižší plnění plánu v usních chromových na spodky je důsledkem nedostačujícího výskytu domácích surovin a dovozu. Proto se používá většinou náhradních materiálů, zejména gumy. Taktéž nižší výroba podešvových usní je důsledkem nedostačujícího množství surovin. Výroba ostatních usní co do váhy zůstává rovněž pod úrovní plánovanou a v sektoru technickém nestačí krýt skutečnou potřebu při zvýšených požadavcích vývozních.

Za celé období prvních 9 měsíců činila koželužská výroba:

	1947	1948	% splnění plánu
usně svršková I.-II. a podšívkové mil. dm²	412,42	533,83	117,8
usně chromované spodkové mil. dm²	7,03	6,18	64,1
usně spodkové I.-III. mil. kg	10,09	10,52	89,5
usně ostatní mil. kg	1,50	1,50	90,2
mil. dm²	24,70	42,45	103,7

Proti 9měsíčnímu období 1947 byla výroba usní svrškových I.—II. a usní podšívkových vyšší o 29,4 %, výroba usní chromových spodkových nižší o 12,1 %, výroba usní spodkových I.—III. vyšší o 4,3 %, výroba usní ostatních ve váze nižší o 0,2 % a v ploše vyšší o 71,9 %.

Výroba obuvi pracovala během letních měsíců nad úrovní plánovanou, s výjimkou lehké obuvi vycházkové, kde byla část výroby za účelem splnění vývozních zakázek ostatních druhů přesunuta na pozdější podzimní měsíce a naopak byla zvýšena výroba obuvi kožené. Projevovaly se potíže spojené s nedostatkem podešvových usní, takže při výrobě kožené obuvi pro tuzemsko byly kožené podešve z větší části, jak uvedeno, nahrazovány podešvemi gumovými.

Za celé období prvních 9 měsíců bylo vyrobeno:

	1947	1948	% splnění plánu
	mil. párů		
kožené obuvi	15,29	20,34	112,3
lehké vycházkové obuvi	6,11	7,35	97,0
gumové obuvi	12,45	18,70	112,3

Proti roku 1947 je výroba v roce 1948 vesměs vyšší, a to u kožené obuvi o 33 %, u lehké obuvi vycházkové o 20,3 % a u obuvi gumové o 50,2 %.

Celá řada jednotlivých závodů koželužného průmyslu splnila již do konce září celý výrobní úkol, stanovený pro dvouletku. Jsou mezi nimi tyto: Svit, n. p., Gottwaldov (jako celek) a závody Vrbno (dříve Helmann), závod Prostějov (dříve Smrček), závod Vlašim (dříve Vesa Shoe), závod Vlašim (dříve Schiller), závod Vlašim (dříve Sauer), závod Ledeč (dříve Veco) a závod Zruč n. S., dále Rubena, n. p. v Náchodě, znárodněného podniku Obus závod Praha (dříve Kabele), závod Praha (dříve Korbel), závod Toužim (dříve Lehmann) a závod

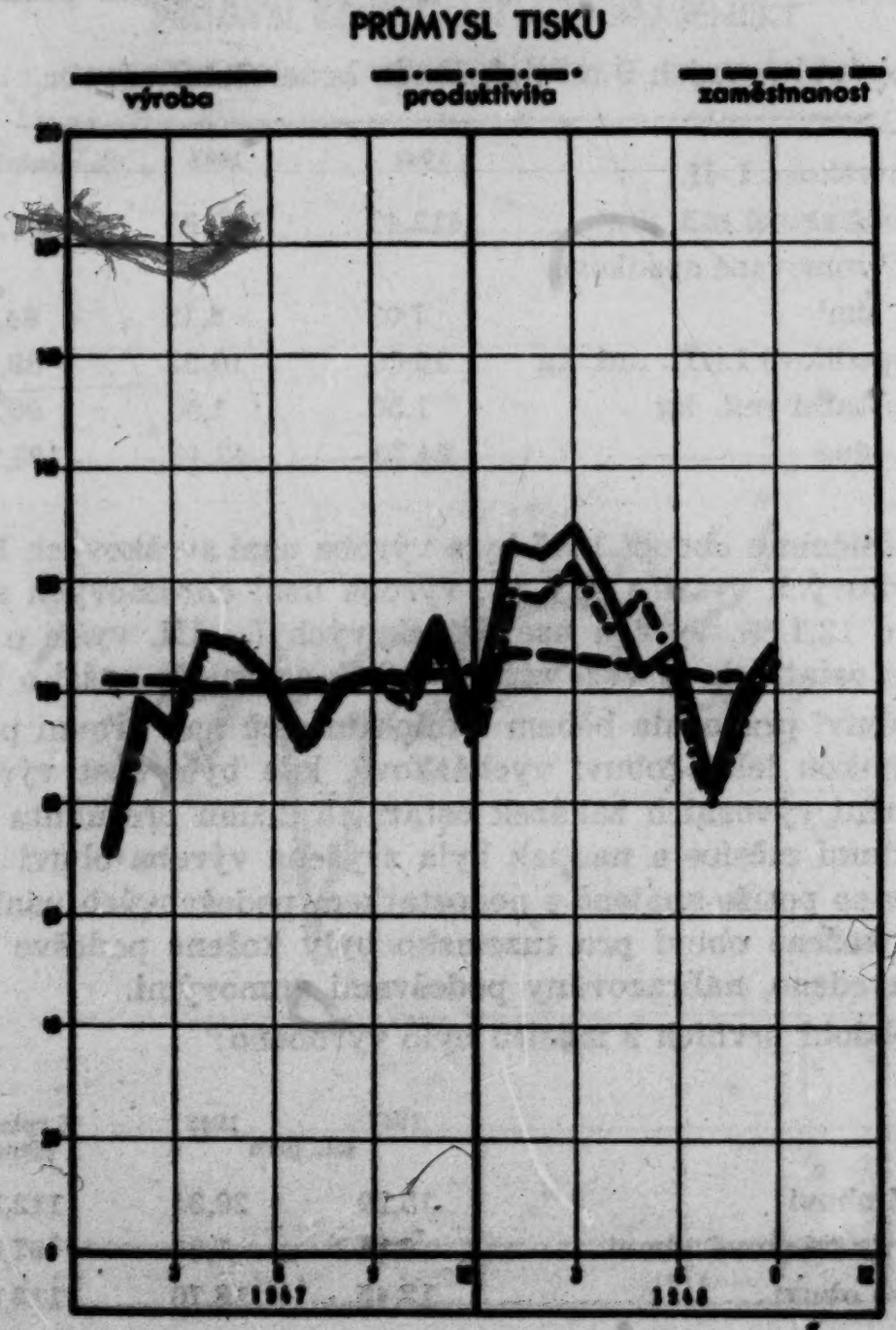

Varnsdorf (dříve Kado) a znárodněného podniku Dekva závod Žďár (dříve Trojánek), závod Chotěboř (dříve Šiemr) a závod Brodek (dříve Nowak).

V gumárenském průmyslu zůstala v letních měsících značněji pod plánem výroba obručí pro jízdní kola a motocykly, výroba obručí pro automobily a traktory se pohybovala kolem úrovně plánované a výroba gumových dopravních pásů pracovala nad úrovní plánovanou. Výroba obručí pro jízdní kola a motocykly je snižována proti plánu záměrně; původní výrobní úkol byl stanoven s ohledem na vývoz, který se však během roku neuskutečňuje v množství, jak bylo očekáváno. Tomu se přizpůsobuje výroba.

Průmysly výživy

Jak uvedeno výše, zlepšila se výroba průmyslu výživy během II. a III. čtvrtletí 1948 proti obdobím dřívějším, kdy tyto průmysly pracovaly pod značně nepříznivým vlivem zemědělské neúrody z roku 1947. Ve II. čtvrtletí 1948 splněn však již byl výrobní plán průmyslu výživy na 100,6 % a ve III. čtvrtletí na 98,1 %, takže za celé období prvních 9 měsíců činí splnění plánu 97 %.

Cukrovarnický průmysl zůstal během letních měsíců v sezónním klidu, až na 576 tun vydodané melasy (vývažky). Za celou kampaň 1947/48 vyrobeno bylo podle spěšných hlášení 313 931 tun rafinády, takže výrobní plán byl splněn jen na 48,8 %. Výroba melasy činila 99 356 tun, čili 65,3 % plánu.

Plán výroby surového lihu byl ve III. čtvrtletí splněn na 95,4 % a za celé období prvních 9 měsíců roku 1948 na 91,4 %.

Poměrně příznivě se vyvíjela v letních měsících výroba sladu a piva. Sladu bylo vyrobeno ve III. čtvrtletí 1948 celkem 6425 tun a plán byl splněn na 128,5 %. Proti stejnému období 1947 se výroba sladu zvýšila o 67,6 %. Za celé období prvních 9 měsíců vyrobeno bylo celkem 56 883 tun sladu, což je o 13,1 % více než ve stejném období 1947. Výstav piva překročil ve III. čtvrtletí 1948 plán o 2 % a činil 2,59 mil. hl, což je asi 83 % množství vystaveného ve III. čtvrtletí 1947. Za celé období prvních 9 měsíců 1948 vystaveno celkem 6,53 mil. hl piva, čili o 9,2 % méně než ve stejném období 1947.

Mlýny započaly se zpracováním obilí z letošní sklizně. Plán výroby mlýnských výrobků z pšenice byl ve III. čtvrtletí překročen o 8,2 %, zatím co výroba mlýnských výrobků ze žita zůstala naopak 26,2 % pod úrovní plánovanou. Celkem bylo vyrobeno mlýnských jedlých výrobků z pšenice za prvních 9 měsíců roku 518 144 tun, čili 92,2 % plánu, a mlýnských jedlých výrobků ze žita 489 685 tun, což je 74 % plánovaného množství.

Výroba umělých tuků jedlých zůstala ve III. čtvrtletí 1948 pod plánem (89,5 %), ale množstvím 16 204 tun byla o 38,6 % vyšší než ve stejném období 1947. Za celé období prvních 9 měsíců 1948 bylo vyrobeno celkem 48 797 tun umělých tuků jedlých, t. j. 96,4 % plánovaného množství. Tato výroba byla o 47,5 % vyšší než ve stejném období 1947.

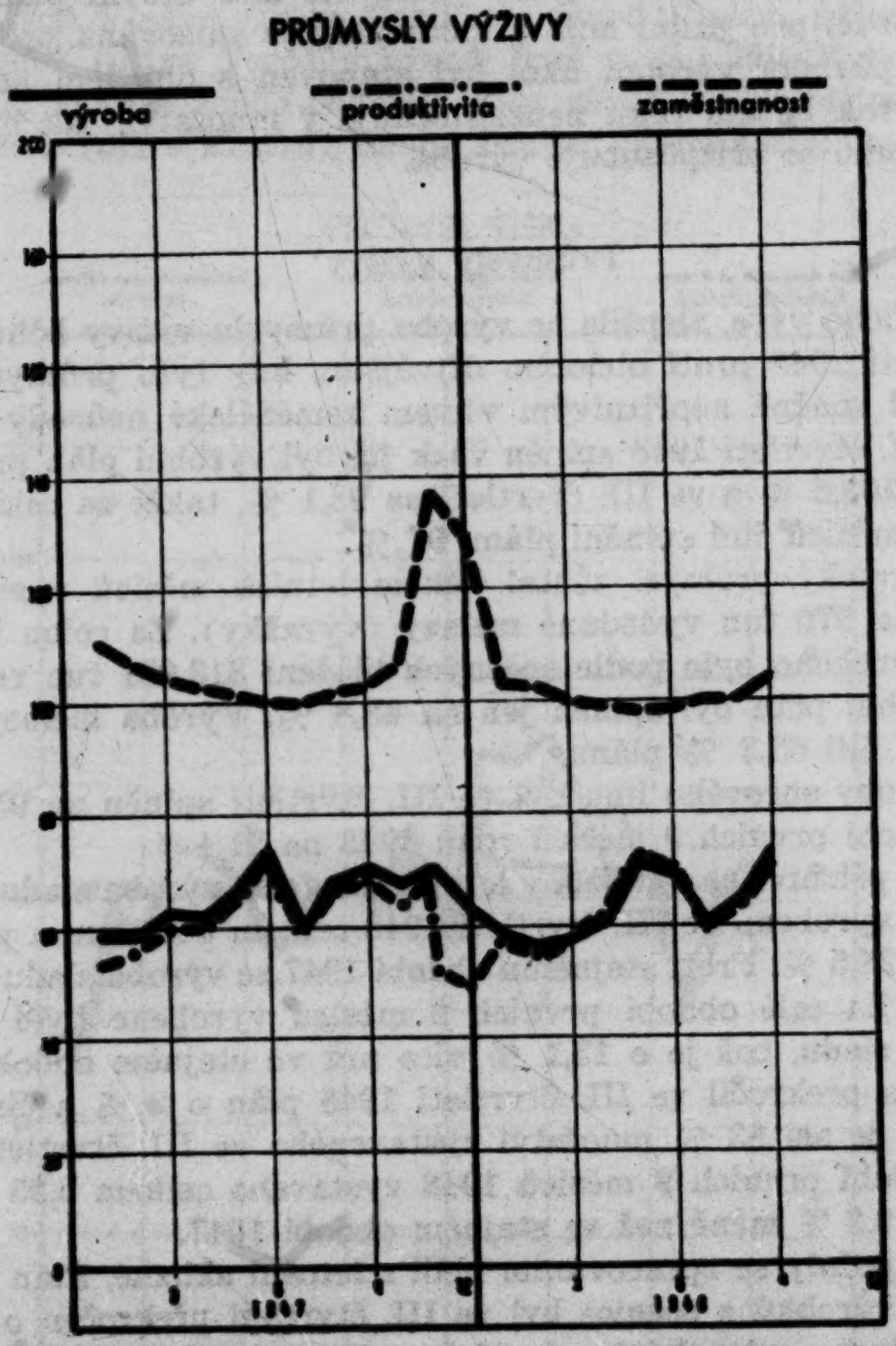

Odvod mléka do mlékáren se v letních měsících zlepšil a také tučnost odváděného mléka se zvýšila. Celkem bylo ve III. čtvrtletí 1948 vyrobeno 6319 tun mlékárenského másla (t. j. 113,6 % plánu), což je o 28,5 % více než ve stejné době 1947. Za celé období prvních

9 měsíců 1948 bylo vyrobeno celkem 15 506 tun mlékárenského másla, což je o 7,9 % víc než plánováno a o 5,6 % více než ve stejném období 1947.

Z ostatních výrobků potravinářského průmyslu, jež jsou zařaděny jako základní výrobní úkoly do plánu, bylo dosaženo těchto výsledků:

	III. čtvrtletí 1948		leden — září 1948	
	výroba tis. q	% splnění plánu	výroba tis. q	% splnění plánu
mléčné konservy	7,09	111,5	16,69	107,1
tavený lůj	5,36	81,2	13,78	59,7
surové oleje	84,23	77,7	259,58	85,7
škrob	9,41	114,8	33,59	55,1
ovocné a zeleninové výrobky	373,16	127,0	685,39	117,9

Octa 10 % bylo vyrobeno ve III. čtvrtletí 62 085 hl (124,1 % plánu) a v celém období prvních 9 měsíců 172 052 hl (118,6 % plánu).

Výroba tabákového zboží se pohybovala v letních měsících většinou nad úrovní plánovanou a byla vesměs vyšší než ve stejném období loňském. Za celé období prvních 9 měsíců bylo vyrobeno:

	1947	1948	% splnění plánu
cigaret mil. kusů	7 143	9 510	105,7
doutníků mil. kusů	25,03	38,05	119,9
dýmkového tabáku tun	1 286	2 239	103,0

Proti 9měsíčnímu období 1947 stoupla v roce 1948 ve stejném období výroba cigaret o 33,1 %, výroba doutníků o 52 % a výroba dýmkového tabáku o 74,1 %.

III.

ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

Třetí čtvrtletí kalendářního roku je v zemědělství ve znamení sklizně. Je to období největší potřeby pracovních sil v rostlinné výrobě. Sklizňové práce kladou nejvyšší nároky v roce na práci lidskou, potažní i strojní. Počet stálých pracovních sil v zemědělství se pozvolna stabilisuje, nicméně je stále ještě pociťován v tomto směru nedostatek. Žňové práce mohly však být s úspěchem zdolány vydatnou pomocí širokých občanských vrstev, jež pracovními brigádami umožnily rychlý průběh sklizňových prací.

Výroba rostlinná

Vývoj počasí byl ve III. čtvrtletí 1948 pro vegetaci vcelku příznivý. V měsíci červenci byly v českých zemích i na Slovensku první dvě třetiny chladné a deštivé. V měsíci srpnu bylo převážně teplé počasí. Dešťové srážky byly, zvláště v druhé dekádě, velmi vydatné v celém státě. Výjimku činily jižní Čechy, oblast slánsko-roudnická, jižní Morava a Těšínsko. Po celý měsíc září trvalo suché, slunečné a teplé počasí, které bylo přechodně počátkem a koncem měsíce přerušeno ochlazením. Dešťové srážky byly v září velmi nerovnoměrné vydatnosti. Poměrně nejvíc srážek měly východní, severovýchodní, jižní a jihozápadní Čechy, Šumava, Orlické hory a Českomoravská vysočina, severní, severovýchodní, jižní a jihozápadní Morava, Beskydy a Slezsko. Na ostatním území státu byly srážky málo vydatné, zvláště na Žatecku, Plzeňsku, v Dyjsko-Svrateckém úvalu, v jihovýchodní části Slovenska.

Podle předběžných odhadů státního úřadu statistického byl splněn *plán osevu* hlavních zemědělských plodin pro sklizeň 1948 takto:

	Plán v tis. ha	Oseto tis./ha České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
Pšenice	818,7	502,8	363,9	866,7	105,9
Žito se sourží	698,0	548,1	191,4	739,5	105,9
Ječmen	616,3	310,6	273,9	584,5	94,8

	Plán v tis. ha	Oseto tis. ha České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
Oves se směsí ovsa s ječmenem	587,9	500,4	175,3	675,7	114,9
Obilniny celkem	2 720,9	1 861,9	1 004,5	2 866,4	105,3
Kukuřice	123,1	20,5	99,8	120,3	97,7
Brambory	604,1	361,9	188,6	550,5	91,1
Cukrovka	186,0	148,6	33,7	182,3	98,0
Olejniny	80,0	62,5	15,0	77,5	96,9

Osevní plán byl tedy splněn vcelku u obilnin zcela, z toho nejvýše u ovsa. Z ostatních plodin nejnižší splnění osevního plánu vykazují brambory (rozdíl 54 000 ha). Nesplnění osevního plánu brambor se odůvodňuje tím, že v důsledku sucha v roce 1947 bylo málo sadbových brambor. Tato skutečnost a zejména také špatná jakost a nevyzrálost hlíz zavinily nedostatek uznané sadby a ostatních bramborů schopných k sadbovým účelům pro rok 1948. Na jaře 1948 bylo v důsledku špatného přezimování dodáno k sadbě asi o 3000 vag. brambor k sadbě méně, než bylo zapotřebí. Cukrovku bylo třeba v důsledku sucha dosévat často vícekrát, ale přesto byl plán osevu splněn z 98 %. Podobná situace byla u olejnin, kde se osevní plán nakonec splnil z 96,9 %.

Časté deště na počátku července působily škodlivě na sušení sena, jehož sklizeň vyžadovala v důsledku toho nejen více práce, ale utrpěla též na výživné hodnotě. Na Slovensku byly těmito dešti zdržovány žně, které začaly v jižních okresech počátkem července. Na vývoj kultur měly však deště blahodárný vliv, zvláště u okopanin a pícnin. Zlepšením počasí v druhé polovině července pokračovala sklizeň v plném rozsahu. Všechny druhy obilí uzrávaly najednou, takže nebylo mezi nimi časového odstupu; příznivými povětrnostními poměry v srpnu byly žně v tomto měsíci prakticky skončeny bez větších poruch. Na území celého státu bylo do konce srpna pokoseno 98 %, svezeno 86 % a vymlácено 57 % všeho obilí.

Též ostatní plodiny byly sklizeny se zdarem. Česání chmele bylo téměř skončeno, sušení otav vyvíjelo se velmi dobře a počátkem měsíce září bylo dokončeno. Byly sklizeny poslední zbytky obilí a zemědělci věnovali se plně výmlatu, aby mohli splnit plán výkupu. V druhé polovině září byly vyorávány brambory a ke konci počato se sklizní řepy a čekanky.

Ačkoliv stav půdy byl pro obdělávání velmi nepříznivý, bylo v českých zemích do konce září podmítnuto 81 %, podzimní orba provedena z 32 %, oseto obilím 29 % a řepkou 97 %, na Slovensku pak podmítka provedena ze 79 %, podzimní orba z 13 %, oseto obilím 27 % a řepkou 93 % plánované osevní plochy.

Vývoji plodin bylo počasí velmi příznivé až do poloviny měsíce září, kdy se počal projevovat vliv sucha. Vzrůst jetelových směsek, jakož i klíčení později setých řepek trpěl nedostatkem vláhy.

Výskyt živočišných škůdců byl nepatrný. Kultury brambor byly napadeny svinutkou, kadeřavostí listů a černáním stonků.

Výrobní úkoly na rok 1948 byly usnesením vlády z 9. prosince 1947 proti původním číslům ze zákona sníženy. Stalo se tak proto, že s důsledky mimořádného sucha v r. 1947 bylo třeba počítat ještě i při plnění plánu v r. 1948.

Plán sklizně byl podle předběžných odhadů státního úřadu statistického splněn takto:

	Plán v tis. tun	Sklizeno tis. tun České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
Pšenice	1 440,8	853,3	491,6	1 344,9	93,5
Žito se sourží	1 172,7	837,4	245,4	1 082,8	92,3
Ječmen	1 084,8	535,7	352,2	2 887,9	81,8
Oves se směsí ovsa s ječmenem	1 017,1	812,2	172,6	984,3	96,8
Obilniny celkem	4 715,4	3 038,8	1 261,3	4 300,1	91,2
Kukuřice	278,0	38,0	215,0	253,0	91,0
Brambory	8 002,0	4 655,0	1 850,0	6 505,0	81,3
Cukrovka	4 719,0	3 667,0	662,0	4 329,0	91,7
Olejniny	48,0	32,0	10,0[1]	42,0	87,5

Není v této souvislosti bez zajímavosti srovnání plnění plánu sklizně roku 1947. V celém státě byla sklizeň pšenice splněna z 58 %, žita se sourží ze 78,2 %, ječmene z 63,5 %, ovsa se směsí ovsa s ječmenem z 84,6 %, kukuřice ze 46,7 %, brambor ze 47,7 %, cukrovky z 50 % a olejnin z 16,8 %.

Pokud jde o splnění plánovaných *hektarových výnosů* těchto plodin, bylo dosaženo:

	Plán q/ha	Splnění q/ha České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
Pšenice	17,6	17,0	13,5	15,5	88,1
Žito se sourží	16,8	15,3	12,8	14,6	86,9
Ječmen	17,6	17,2	12,9	15,2	86,4
Oves se směsí ovsa s ječmenem	17,3	16,2	9,8	14,6	84,4
Kukuřice	22,5	18,8	21,5	21,0	93,3
Brambory (všech druhů)	132,4	123,6	98,1	118,2	89,3
Cukrovka	253,6	246,9	196,3	237,5	93,7
Olejniny	6,0	5,1	6,3	5,4	90,0

[1] Bez hořčice.

Nejvyšší splnění plánovaných hektarových výnosů je u cukrovky (93,7 %), u kukuřice (93,3 %) a u olejnin (90 %), po nichž následují brambory (téměř 90 %). Z obilnin vykazuje nejvyšší splnění hektarových výnosů chlebové obilí, a to pšenice (88,1%), po ní žito se sourží (86,9 %), kdežto z krmného obilí ječmen toliko 86,4 % a oves se směsí ovsa s ječmenem jen 84,4 %.

Splnění plánu hektarových výnosů v roce 1947 bylo mnohem horší a činilo u pšenice 57,3 %, u žita se sourží 86,9 %, u ječmene 70,6 %, u ovsa se směsí ovsa s ječmenem 75,3 %, u kukuřice 43 %, u brambor 51,9 %, u cukrovky 50,8 % a u olejnin 31,8 %.

Dnem 1. července začal nový hospodářský rok pro *výkup zemědělských plodin* ze sklizně 1948. Je pravidlem, že dodávky obilnin, luštěnin a olejnin jsou v prvních třech měsících hospodářského roku nejživější. Tentokrát byly dodávky zemědělských plodin v prvních třech měsících hospodářského roku v důsledku výzvy vládních činitelů mimořádně úspěšné. Do konce září bylo vykoupeno téměř 54 % chlebového obilí a výkup obilí krmného byl v téže době dokonce překročen téměř o 7 %.

Podle údajů státního úřadu statistického v Praze byla v měsících červenci, srpnu a září 1948 vykoupena tato množství obilí (v tisících tun):

Chlebové obilí	Výkup plánovaný	Výkup skutečný České země	Slovensko	ČSR	% splnění plánu
červenec	—	7,8	9,0	16,8	1,3
srpen	—	305,5	96,2	401,7	31,7
září	—	207,5	62,6	270,1	21,3
červenec—září	1 267,1[1]	520,8	167,8	688,6	54,3
Krmné obilí					
červenec	—	1,5	2,7	4,2	2,1
srpen	—	70,8	48,5	119,3	59,0
září	—	50,9	42,0	92,9	46,0
červenec—září	202,1[1]	123,3	93,3	216,6	107,2

Dlužno při této příležitosti poukázat na splnění výkupního plánu zemědělských plodin v hospodářském roce 1947/48. Plán výkupu chlebového obilí byl tehdy splněn toliko z 52,2 %, kdežto výkup obilí krmného byl podstatně vyšší (84 %). Nižší splnění plánu výkupu zemědělských výrobků bylo způsobeno nízkou sklizní 1947 v důsledku sucha.

[1] Plánované množství ze sklizně 1948.

V červenci bylo už dostatek zelené píce, zejména vojtěšky, takže výživný stav skotu se zlepšoval a postupně vyrovnával ztráty z nedostatku zimního a jarního krmení. Rovněž v srpnu potrval dostatek zelené píce; v řepných krajích se začal zkrmovat ulamovaný řepný chrást. V září se v důsledku sucha množství zeleného krmení snížilo, ale koncem měsíce se už začal zkrmovat řepný a čekankový chrást.

Za tři čtvrtletí 1948 bylo z ciziny dovezeno celkem (v tisících tun):

		% splnění plánu
kukuřice	284,0	76,4
ječmene	14,3	
ovsa	12,3	
pokrutin	39,4	41,1
rybí moučky	5,2	43,8
melasy	0,9	—
sena	1,3	6,7
slámy kukuřičné	6,1	37,0
slámy obilní	12,3	

Státní úřad statistický provedl v českých zemích k 1. červenci 1948 všeobecný soupis hospodářských zvířat, t. j. koní, hovězího dobytka, vepřového bravu, ovcí, koz a veškeré drůbeže. Soupisu podléhala všechna zvířata uvedených druhů bez rozdílu stáří nebo pohlaví, bez ohledu na to, kde a u koho byla ustájena, a bez ohledu na to, byla-li v den sčítání neomezeným vlastnictvím chovatele (držitele) či nikoli. Sčítána byla tedy i zvířata chovaná u zemědělců, živá zvířata u obchodníků s dobytkem, u řezníků, na jatkách, dále zvířata, která byla v den sčítání v péči horských pastevních družstev, v závodech pod národní správou a pod.

Z přehledu o stavu dobytka k 1. červenci 1948 je zřejmé, že nynější početní stavy zvířat jsou téměř u všech druhů (s výjimkou drůbeže) nižší, než byly před rokem, t. j. k 1. červenci 1947. U drůbeže lze pozorovat zvýšení jejího celkového početního stavu, a to především u slepic. Důsledky neúrody píce z r. 1947 nebylo lze ještě vyrovnat, i když se ve srovnání s výsledkem všeobecného soupisu k 1. lednu 1948 jeví už jisté zlepšení. Početní stavy skotu k 1. červenci 1948 se oproti sčítání ke dni 1. ledna 1948 zvýšily o 4,2 % (u krav o 0,3 %). V druhé polovině roku lze očekávat další zvýšení, protože počet telat, dodaných na jatky v III. čtvrtletí, se snížil o 56 000 kusů, t. j. o 43 % oproti průměru v I. pololetí. Počet prasat ve srovnání se stavem

k 1. lednu 1948 klesl o 0,3 %, avšak počet prasnic stoupl o 12,6 %. Pokud jde o srovnání početních stavů k 1. červenci 1948 s výsledky sčítání k témuž dni 1947, lze konstatovat úbytek u skotu o 9,1 % (z toho krav o 6,1 %), prasat celkem o 4,0 % (z toho prasnic o 5,6 %). Toliko počet slepic a kohoutů stoupl o 18,6 %. Oproti průměru let 1934—38 jsou početní stavy k 1. červenci 1948 u skotu nižší o 22,2 % (z toho u krav o 26,3%), u prasat 20,6% (z toho prasnic 28,9%), slepic a kohoutů rovněž nižší o 29,0%. Početní stavy prasat, vykázané podle předběžných údajů k 1. lednu 1948, jsou pak o 2,7 % nižší než činí průměr let 1934—38 k témuž dni (prasnic dokonce méně o 27,6 %). Oproti sčítání k 1. říjnu 1946 jsou údaje k 1. říjnu 1948 celkem u prasat o 5,4 % vyšší (u prasnic nižší o 3,9 %), ke dni 1. října 1945 pak vyšší o 27,8 % (u prasnic o 12,8 %).

Výroba masa, mléka a vajec

Nabídka *skotu* se pohybovala i v III. čtvrtletí 1948 hluboko pod úrovní z r. 1947 (asi 55 % tehdejší nabídky), která byla způsobena nedostatkem píce a krmiva v důsledku sucha. Porážky skotu v celém III. čtvrtletí 1948 jsou patrny z tabulky:

Měsíc	Poraženo kusů		Celková hrubá živá váha poraž. kusů v tis. q		Průměrná živá váha kg	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947
Leden	42 487	65 773	172,7	291,6	406,4	443,4
Únor	31 595	66 511	126,6	285,9	400,6	429,9
Březen	40 636	71 651	158,1	299,4	389,1	417,9
Duben	34 709	69 288	136,9	280,5	394,4	404,8
Květen	36 726	56 063	148,3	222,8	403,9	397,5
Červen	38 614	53 409	151,2	203,6	391,4	381,3
Červenec	30 408	64 725	118,9	241,6	391,3	373,3
Srpen	41 410	75 356	163,8	281,9	395,7	374,2
Září	39 784	85 270	155,8	322,3	391,7	378,0
Leden—září	336 369	608 046	1 332,3	2 429,6	396,0	400,0

Celková hrubá živá váha poražených kusů činí 54 % ve srovnání s III. čtvrtletím 1947. Porážková váha odporaženého skotu byla však v témže období vesměs vyšší, ačkoli průměrná živá váha prvních tří čtvrtin roku je nižší oproti témuž období 1947 v důsledku nižší porážkové váhy odporažených kusů v prvních čtyřech měsících 1948.

Ke shora uvedeným číslům o porážkách skotu dlužno připočíst odporažená telata, jichž v českých zemích bylo:

Měsíc	Poraženo telat	Hrubá živá váha poražených kusů tis. q	Průměrná živá váha kg
Leden	57 295	31,9	55,7
Únor	48 545	27,1	55,9
Březen	45 211	25,2	55,7
Duben	28 739	15,8	55,0
Květen	32 289	18,2	56,5
Červen	36 539	20,8	56,8
Červenec	31 157	17,7	57,0
Srpen	25 460	14,8	58,3
Září	19 168	11,4	59,3
Leden—září	324 403	182,9	52,3

Pokud jde o *vepřový dobytek*, je možno říci, že celková živá váha poražených prasat činila v 9 měsících 1948 asi 80 % hrubé živé váhy v témže období 1947. Porážky prasat v českých zemích činily:

Měsíc	Poraženo kusů		Celková hrubá živá váha poražených kusů tis. q		Průměrná živá váha kg	
	1948	1947	1948	1947	1948	1947
Leden	334 092	315 993	329,1	351,2	98,5	111,2
Únor	198 227	244 248	199,1	259,3	100,4	106,1
Březen	159 368	211 575	160,6	220,2	100,7	104,1
Duben	89 288	162 713	84,9	167,9	95,1	103,2
Květen	109 266	134 795	106,9	139,4	97,8	103,4
Červen	93 624	96 118	94,2	97,5	100,6	101,5
Červenec	67 767	78 381	64,9	77,8	95,7	99,3
Srpen	52 009	52 418	50,9	52,3	97,9	99,7
Září	67 246	65 128	66,5	64,9	98,9	99,7
Leden—září	1 170 887	1 361 369	1 157,1	1 430,5	98,4	103,1

Z celkového počtu porážek prasat připadalo v devíti měsících 1948 na domácí porážky 622 637 kusů, t. j. 53 % poražených prasat, zatím co ve stejném období 1947 činily domácí porážky celkem 680 559 kusů (t. j. 50 % poražených prasat).

Rovněž *výroba mléka* byla v devíti měsících 1948 nižší než v témže období 1947, a to téměř o 1 mil. hl, v důsledku nižších početních stavů dojnic. V českých zemích bylo:

Měsíc	Nadojeno v tisících hl[1])		z toho dodáno do mlékáren a sběren v tisících hl[2])				Prům. denní dojivost litrů	
	1948	1947	1948	%	1947	%	1948	1947
Leden	1 219 3	1 526,8	625,5	51,3	856,9	56,1	2,9	3,3
Únor	1 138,7	1 404,6	609,2	53,5	788,6	56,1	2,9	3,4
Březen	1 200,9	1 562,7	649,1	54,0	876,4	56,1	2,9	3,4
Duben	1 172,2	1 448,2	625,1	54,2	812,1	56,1	2,9	3,3
Květen	1 341,8	1 590,6	729,9	54,4	850,1	53,4	3,2	3,5
Červen	1 439,6	1 627,2	816,3	56,7	896,0	55,1	3,5	3,7
Červenec	1 546,4	1 705,6	868,6	56,1	870,3	51,1	3,7	3,8
Srpen	1 543,4	1 648,0	815,7	52,8	811,8	49,2	3,7	3,7
Září	1 496,4	1 529,2	845,6	56,5	104,3	46,0	3,7	3,5
Leden-září	12 098,7	14 042,9	6 585,0	54,4	7 466,5	53,1	3,5	3,6

[1] Bez mléka spotřebovaného sajícími telaty.
[2] Včetně smetany a selského másla, přepočteného na mléko.

V devíti měsících 1948 je vykázána průměrná denní dojivost jedné dojnice poněkud nižší než v témže období 1947.

O snůšce a výkupu vajec možno uvésti z českých zemí:

Měsíc	Počet slepic tis. kusů		Snůška vajec mil. kusů		Z toho vykoupeno mil. kusů		Průměrná snůška na 1 slepici	
Leden	8 704,4	7 222,8	39,4	22,2	3,4	0,7	4,5	3,1
Únor	8 621,3	7 136,1	66,1	36,0	21,3	5,2	7,7	5,0
Březen	8 466,1	7 007,6	114,2	85,3	54,7	35,4	13,5	12,2
Duben	8 262,9	6 839,5	136,7	110,5	105,0	107,4	16,5	16,2
Květen	8 031,6	6 668,4	131,2	106,7	90,0	86,8	16,3	16,0
Červen	7 790,6	6 508,4	103,0	85,3	65,4	66,6	13,2	13,1
Červenec	7 979,4	7 083,1	101,7	89,2	44,9	44,7	12,8	12,6
Srpen	7 835,8	6 955,6	90,5	78,6	24,6[10]	22,7	11,6	11,3
Září	7 702,6	6 844,3	61,5	51,7	13,8[10]	9,5	8,0	7,5
Leden-září	8 155,4	6 930,8	844,4	665,5	430,6	386,5	11,6	10,8

Lesní hospodářství

Měsícem září končil v lesním hospodářství původně stanovený lesní hospodářský rok 1947/48. Vzhledem k tomu, že od 1. ledna 1949 má být lesní hospodářský rok shodný s rokem kalendářním, byla platnost hospodářského roku 1947/48 prodloužena do 31. prosince 1948.

Tato zpráva o plnění plánu v III. čtvrtletí 1948 podává celkový přehled o plnění plánu lesního hospodářství v celém lesním hospodářském roce 1947/48, t. j. v období od 1. října 1947 do 30. září 1948. Plnění plánu v jednotlivých úkolech je patrno z dolejší tabulky:

[10] Vzhledem k ustanovení vyhlášky ministryně výživy ze dne 18. března 1948 (Úř. list I. č. 55/1948) o přímém prodeji vajec spotřebitelům jsou data o výkupu přibližná.

	Plánováno	Provedeno	% splnění plánu
Těžba dříví v tisících plm	11 500	13 936	121,2
Odvoz dříví v tisících odvoz. jednotek	12 500	11 751	94,1
Obnova lesních ploch ha	33 000	36 277	109,9
Zalesnění půd nelesních ha	2 400	3 814	158,9
Rozšíření lesních školek ha	247	241	97,5
Sklizeň lesního osiva q:			
žaludů	10 316	1 401	13,6
semen ostatních listnáčů	1 741	7 355	422,4
semen jehličnanů	443	448	101,1
celkem	12 500	9 204	73,6

Pokud jde o *těžbu dříví*, možno označit splnění tohoto úkolu za dobré. Roční úkol byl už koncem měsíce září překročen o 21,2 %. Poněvadž však zásadně není možno stanovený úkol těžební v jednotlivých lesních závodech překročit, projevuje se tato přetěžba jako část plnění plánované těžby na rok 1949. Překročení plánu bylo vyvoláno značnými kalamitami, způsobenými jednak přírodními činiteli (sucho roku 1947 a větry), jednak kůrovcem.

Pokud jde o *odvoz dříví*, plnění tohoto úkolu se setkávalo s velkými potížemi. Plánovaný odvoz byl téměř splněn pouze v prvém měsíci lesního hospodářského roku. Avšak hned v listopadu 1947 poklesło plnění odvozu na pouhých 60 %. Toto nedostatečné plnění je charakteristické pro všechny zimní měsíce. Obrat v soustavném zpožďování odvozu dříví nastal teprve v březnu 1948, kdy po prvé byl měsíční úkol překročen. Po určitém zpomalení v dubnu dochází v květnu k dalšímu podstatnému překročení měsíčního úkolu, a tento stav se udržel do srpna. Tím klesl v zimě vzniklý celkový odvozní nedodělek, takže konečný stav k 30. září 1948 vykazuje už splnění stanoveného úkolu na 94,1 %. Příčin nesplnění plánu odvozu dříví je několik. Jako první možno uvést mimořádnou minulou zimu, která učinila nesjízdnými převážnou většinu lesních cest. Vedle této příčiny působily tu i vlivy jiné, jako pozdní prodej dřeva lesními závody, nedostatek motorových vozidel, pryžových obručí a pohonných látek. Hrozivý nedostatek dříví, který nejvíce pociťovala některá průmyslová odvětví (zejména průmysl dřevozpracující, doly a j.), dal podnět k tomu, že odvozu dříví byla věnována mimořádná pozornost. Za účelem jeho zlepšení a zajištění potřebných předpokladů byla vytvořena při generálním sekretariátu Hospodářské rady zvláštní komise pro odvoz dříví, jejímž úkolem je odstraňovat všechny překážky, které se při plnění

tohoto úkolu naskýtají, a vytvářet předpoklady pro to, aby v budoucnu nevznikaly.

Průběh plnění plánu těžby dříví a jeho odvozu v jednotlivých měsících lesního hospodářského roku 1947/48 je patrný z přehledu:

		Těžba dříví		Odvoz dříví	
		a	b	a	b
1947	říjen	97,5	97,5	96,1	96,1
	listopad	98,2	97,9	60,4	74,4
	prosinec	125,8	107,5	61,9	69,3
1948	leden	115,7	109,9	61,2	66,7
	únor	105,7	108,9	68,3	67,1
	březen	149,8	115,9	122,3	74,9
	duben	120,8	116,5	113,5	79,1
	květen	132,7	118,2	132,3	85,0
	červen	121,1	118,5	130,7	89,3
	červenec	166,6	120,5	137,3	92,1
	srpen	130,2	120,9	128,1	93,8
	září	127,6	121,2	96,1	94,1

a Splnění plánovaného úkolu v měsíci.
b Splnění plánovaného úkolu v období od 1. X. 1947 do konce měsíce hlášení.

Z ostatních plánovaných úkolů byla *obnova lesa* jako obvykle soustředěna do jarních měsíců. Na podzim 1947 bylo splněno z ročního úkolu 13,7 % v celém státě (9,6 % v zemích českých, 17 % na Slovensku). Koncem září 1948 byl roční úkol překročen o 9,9 % (v českých zemích plán splněn na 127 %, na Slovensku toliko na 95,7 %). Přitom bylo nutno provádět — daleko větší měrou než v letech předchozích — vylepšování provedených zalesňování.

Zalesňování nelesních půd bylo splněno na podzim z 32,2 %. Do konce září 1948 byl roční úkol překročen o 58,9 %.

Úkol *rozšíření školek* byl do konce září 1948 splněn na 97,5 % (v českých zemích na 94,2 %, na Slovensku na 16,2 %). Toto celkem úspěšné plnění bylo nepříznivě ovlivněno nedostatkem školkařského materiálu, vyvolaným suchem roku 1947.

Úkol *sklizně lesního osiva* byl až dosud ze všech plánovaných úkolů splněn nejhůře. Koncem září 1948 bylo sebráno 73,6 % plánované sklizně. Žaludů bylo sklizeno pouze 13,6 %, semen ostatních listnáčů 422,4 %, semen jehličnanů 101,1 %. Tyto výsledky budou však do konce 1948 vzhledem k ještě probíhající sklizni podstatně zlepšeny.

Podle odhadu letošní úrody lesních semen lze očekávat, že plánovaný úkol bude podstatně překročen.

Mechanisace zemědělství

Jedním ze základních předpokladů plnění plánu v zemědělství je jeho účelná mechanisace. Plán mechanisace zemědělství v roce 1948 je obsažen jako jmenovitý úkol v prováděcích plánech zemědělství, jež schválila vláda dne 9. prosince 1947 zároveň s prováděcími plány ostatních hospodářských úseků a odvětví. Dodatečně pak schválila vláda rozdělení mechanisačních prostředků podle zemí a podle skupin spotřebitelů (státní strojní stanice, zemědělské závody státní a jim na roveň postavené družstevní strojní stanice a jednotliví vlastníci).

Ministerstvo zemědělství při provádění plánu mechanisace v III. čtvrtletí a už předtím dbalo toho, aby zemědělství dostalo potřebné mechanisační prostředky přede žněmi. Při sklizni byly pak provedeny zkoušky nových typů zemědělských strojů, zejména t. zv. kombajnů, vyoravačů brambor a pod.

Dodávky větších mechanisačních prostředků činily:

	Plán na rok 1948	Dodáno v I.—III. čtvrtletí 1948
traktory	5 554	4 318
obilní žací stroje	1 200	1 060
travní žací stroje	10 870	9 269
samovazače	2 750	3 348
výfukové řezačky nad 16"	2 900	1 552

Plán dodávky samovazačů je už koncem III. čtvrtletí překročen o 21,7 %, plán dodávky obilních žacích strojů splněn z 88,3 %, travních žacích strojů z 85,2 %, traktorů ze 77,7 % a velkých výfukových řezaček z 52,8 %. Lze očekávat, že plán mechanisace zemědělství, stanovený na rok 1948, bude do konce roku v podstatě splněn.

O výrobě zemědělských strojů možno podat následující přehled:

Druh mechanisačních prostředků	Leden — září 1947	Leden — září 1948	% splnění plánu
Stroje na zpracování a přípravu půdy	53 405	63 025	83,1
Stroje secí a sázecí	10 714	10 365	84,9
Stroje sklizňové	23 071	37 282	85,1
Stroje na zpracování sklizně	8 367	9 579	114,2
Stroje na přípravu krmiv	59 986	54 249	134,8

Druh mechanisačních prostředků	Leden—září 1947	Leden—září 1948	% plnění plánu
Ostatní zemědělské stroje a zařízení	—	48 719	97,4
Zemědělské stroje celkem v 1000 Kčs	840,257	1 105,133	101,0

Pokud jde o výrobu mechanisačních prostředků zemědělských, byl plán splněn nejvýše u strojů na přípravu krmiv a u strojů na zpracování sklizně. Plán výroby ostatních hospodářských strojů byl splněn pod 100 %.

IV.

STAVEBNICTVÍ

Ve III. čtvrtletí 1948 zůstala situace ve stavebnictví v podstatě nezměněna, ač v jednotlivých skupinách staveb je plnění plánu v tomto čtvrtletí poněkud lepší než v průběhu dosavadním. Ve stavebnictví jsou stále ještě patrny důsledky závad a nedostatků, které v dosavadním průběhu dvouletého plánu způsobovaly neuspokojivé uskutečňování stavebních operativních plánů a byly příčinou opožďování stavebních investic za ostatními úseky plánu. Od znárodnění převážné části stavebního podnikání v únoru t. r. neuplynula ještě dostatečně dlouhá doba, aby bylo možno zcela odstranit všechny příčiny zmíněných závad a nedostatků. Výsledky III. čtvrtletí aspoň v některých druzích staveb však přece opravňují ke konstatování, že operativní plány stavební výroby na rok 1948, schválené v redukovaném rozsahu předsednictvem vlády dne 20. dubna 1948 a předsedou vlády dne 8. července 1948, vnesly do stavebnictví některé předpoklady pro přiblížení faktické stavební činnosti k plánovaným úkolům. Ani tyto výsledky však nejsou takové, aby vyrovnaly už nastalé zpoždění, což platí zejména o stavbách bytových.

Příčinou toho, že je ve stavebnictví stále ještě mnoho ne zcela vyjasněných otázek, je povaha potíží, které stály dosud plnění plánu především v cestě. Bylo to zejména nerespektování plánu se strany soukromých stavebních podnikatelů, které se projevovalo velikým počtem černých staveb, jež znemožňovaly zahájení i dokončování staveb plánovaných. Také nesprávně pochopené místní zájmy nižších orgánů lidové správy vedly k zahajování staveb bez ohledu na meze stavební kapacity. Hlavním problémem stavebnictví roku 1948 jsou proto rozestavěné stavební projekty v rozsahu, který převyšuje kapacitu stavební výroby a tím i operativní plán na rok 1948. Tyto stavby nebude možno z důvodů materiálové tísně a nedostatku pracovních sil dokončit v takovém sledu, aby se to projevilo jako ucelené dokončení dvouletky. To bude mít ovšem vliv i na obsah operativních plánů pětiletky, zejména na plán na rok 1949, do kterého bude nutno zařadit

velké množství staveb, jež byly započaty v r. 1948 a v tomto roce nebudou dokončeny. Přestože redukované operativní plány na rok 1948 už vyšly ze zásady odstranit další narušování plánu opatrným výběrem staveb, zejména nehotových, které by byly kryty celkovou kapacitou stavebnictví a sestavenými materiálovými bilancemi, přece se ve všech případech nepodařilo zabránit tlakům zdola při provádění plánu. Bylo to ovšem způsobeno též tím, že Československé stavební závody, národní podnik, jež hlavně mají čelit zmíněným tlakům, byly organisačně dobudovány v červnu v ústředí a v srpnu 1948 vytvořením jednotlivých závodů.

Tyto závady, jež byly spíše povahy politické, organisační a administrativní než věcné, byly ve III. čtvrtletí 1948 zesíleny jednak pokračujícím nedostatkem některých stavebních hmot a součástí, jednak stále nedořešenou otázkou mobilisace pracovních sil pro stavebnictví. Pokud jde především o stavební hmoty a materiály, bylo stavebnictví uspokojivě zásobováno cihlami a cementem. V těchto stavebních hmotách docházelo jen k občasným a nečetným nedostatkům oblastním, zaviněným spíše nedosti pružnou distribucí a dopravou než absolutním nedostatkem. Naproti tomu se vážněji zpomalily některé stavby pro nedostatek stavebního železa, dřeva, instalačního zařízení a pod.

Otázka mobilisace pracovních sil byla i ve III. čtvrtletí tíživá, ač počet pracujících ve stavebnictví stále stoupal. Nejsou dosud po ruce přesné číselné podklady, ale z jednotlivých zjištění tato vzestupná tendence nepochybně plyne. K přírůstku pracujících přispěla ve značné míře zejména konečná organisace Československých stavebních závodů, národního podniku, a začlenění samostatných podniků do těchto závodů. Vedlo to zvláště k přírůstku stálých pracovníků, protože dosavadní sezónní zaměstnanci soukromých firem dali po zřízení závodů přednost trvalému zaměstnání ve stavebnictví, které jim ve formě národního podniku dává větší sociální jistotu.

Ve světle popsané všeobecné situace stavebnictví v druhém pololetí 1948 dlužno posuzovat i splnění operativních plánů všech druhů staveb ve III. čtvrtletí, resp. v době od 1. ledna do 30. září 1948. Průběh stavební činnosti za tato období v poměru k plánu ukazují výsledky speciálního statistického šetření o plnění plánu stavebních investic, uzavřeného k 30. září 1948.[11] Tyto výsledky zahrnují stavby veřejné, dopravní, průmyslové a zemědělské (tyto jen v hodnotě přes 1 milion Kčs) na celém území státu. Výsledky plnění operativního plánu staveb bytových bylo možno zpracovat do zmíněné lhůty jen

[11] Publikace státního úřadu statistického ze dne 4. prosince 1948: Statistické informace, řada X, mimořádné číslo 8.

pro české země; o průběhu plánované bytové výstavby na Slovensku nemůže být zatím podána zpráva, protože příslušná šetření nebyla dosud skončena.

Operativní plány všech skupin staveb byly v českých zemích podle výsledků tohoto statistického šetření splněny od začátku roku do konce září 1948 na 51,4 % ve srovnání s úkolem na celý rok 1948, stanoveným v hodnotě stavebních nákladů. Prostavěno bylo celkem 9,9 miliardy Kčs z plánovaných 19,2 miliardy Kčs. Je to poměrně lepší výsledek, než jakého bylo dosaženo koncem prvního pololetí 1948, kdy bylo z celoročního úkolu splněno 29,6 %. Zároveň to představuje lepší stupeň splnění plánu, než ve stejném časovém úseku roku 1947, kdy bylo za první tři čtvrtletí splněno z celoročního plánu 47 %. Pro Slovensko nejsou zatím — jak výše řečeno — k disposici výsledky celkové. Stupeň plnění staveb veřejných, dopravních, průmyslových a zemědělských na Slovensku od začátku roku 1948 se však příliš neodlišuje od výsledků v těchto druzích staveb v českých zemích a pohybuje se mezi 49 % a 56 %. *Lze* tedy předpokládat, že i na Slovensku byl splněn v prvních třech čtvrtletích roku 1948 operativní stavební plán v podobném stupni jako v zemích českých.

Výsledky stavební činnosti podle vyčerpaných stavebních nákladů, plánovaných na III. čtvrtletí 1948, ukazují ve všech skupinách staveb — s výjimkou bytů — lepší plnění plánu než v předešlých čtvrtletích. V českých zemích mělo se ve III. čtvrtletí 1948 prostavět celkem 5,7 miliardy Kčs. Ve skutečnosti činily v této době vyčerpané stavební náklady 4,2 miliardy Kčs, čímž byl stanovený úkol splněn na 73,8 %. Přispěly k tomu hlavně stavební výkony, dosažené ve stavbách dopravních a průmyslových. Při posuzování těchto výsledků však nutno postupovat opatrně právě proto, že jde o procenta vypočtená podle poměru plánovaných a prostavěných stavebních nákladů, a že tedy samy o sobě neznamenají zároveň v témže stupni uskutečnění plánovaných reálných projektů.

Bytové stavby

O průběhu plnění plánu bytových staveb ve III. čtvrtletí a od začátku roku 1948 lze zatím podat zprávu jen za české země, protože příslušné spěšné statistické šetření je zpracováno zatím jen za tuto část státu. O uskutečnění plánu bytových staveb na Slovensku se v této zprávě podává jen předběžná informace, a to jen o II. čtvrtletí; ani tato hlášení nejsou totiž na Slovensku dosud úplná a vztahují se na méně než 50 % plánovaných staveb. Výsledky za III. čtvrtletí

jsou už ve shodě s redukovaným operativním plánem bytových staveb na rok 1948.

Plnění operativního plánu bytových staveb v českých zemích ve III. čtvrtletí 1948 bylo neuspokojivé. Disparita mezi stupněm plnění operativního plánu bytů po stránce materiální, t. j. co do počtu bytových jednotek, a po stránce hodnoty staveb, vyjádřené prostavěnými stavebními náklady v poměru k nákladům plánovaným stále trvá, ač se proti II. čtvrtletí poněkud zmenšuje.

Ve III. čtvrtletí 1948 byla v českých zemích plánována výstavba 10 391 nových a rekonstruovaných bytů. Fakticky jich bylo uskutečněno 4467, takže stanovený úkol byl splněn jen na 43 %. Vcelku byl tento plán lépe splněn v Čechách než na Moravě a ve Slezsku, a to na 46,9 % proti 37,5 %. K lepšímu výsledku v Čechách přispěly stejnoměrnější výkony jak v rekonstrukcích, tak v nových bytových jednotkách, kdežto na Moravě a ve Slezsku byl plán bytových rekonstrukcí splněn povážně nízko (na 25,9 %). Pokud jde především o novostavby, mělo být podle plánu ve III. čtvrtletí 1948 uskutečněno celkem 8609 bytových jednotek. Ve skutečnosti se dosáhlo 3897 nových bytů, čímž byl plán bytových novostaveb splněn na 45,3 %. Lepších výsledků v novostavbách dosáhly Čechy, kde byl stanovený úkol splněn na 49,5 %, zatím co na Moravě a ve Slezsku byl tento úkol splněn jen na 39,6 %. V rekonstruovaných bytech byl plán v Čechách splněn na 35,6 % obnovením 399 bytů, na Moravě a ve Slezsku na 25,9 % obnovením 171 bytové jednotky.

V důsledku splnění plánu bytových staveb ve III. čtvrtletí 1948 na 43 % byl celkový plánovaný úkol bytových staveb, stanovený na I.—III. čtvrtletí 1948 a vyjádřený v počtu bytových jednotek, v českých zemích uskutečněn tak, že celkové plnění činí 42,7 %. Porovnáme-li tento výsledek s výsledkem za I. pololetí, kdy splnění plánu pro tento časový úsek činilo 42,6 %, můžeme konstatovat, že v bytových stavbách se ve III. čtvrtletí 1948 ještě nedosáhlo podstatnějšího zrychlení stavební činnosti. Také při srovnání s výsledky za odpovídající čtvrtletí roku 1947 se výkony z roku 1948 nejeví příznivými; roku 1947 se ve III. čtvrtletí uskutečnilo 5698 nových a rekonstruovaných bytů, takže v porovnání s tímto základem (= 100) se letos dosáhlo jen úrovně 78,4, ač při obdobném srovnávacím základu se ve II. čtvrtletí 1948 dosáhlo už úrovně 134.

Na otázku, lze-li už dnes odhadnout, do jaké míry se splní operativní plán bytových staveb v celém roce 1948, dá odpověď srovnání plánovaného úkolu v bytových stavbách na celý tento rok s objemem bytových staveb fakticky provedených v prvních třech čtvrtletích.

V českých zemích má být roku 1948 uskutečněno celkem 34 638 bytových jednotek. Z tohoto počtu bylo ve třech čtvrtletích uskutečněno staveb, odpovídajících 34,2 % co do počtu bytových jednotek, z toho v Čechách 35,7 % a na Moravě 32,0 %. Novostaveb má být v celém roce provedeno v českých zemích 28 696; zatím bylo z tohoto počtu uskutečněno 32 %, z toho v Čechách 32,7 %, na Moravě a ve Slezsku 31,1 %. Rekonstrukcí bytových jednotek bylo plánováno 5942; ve třech čtvrtletích bylo z tohoto počtu skutečně rekonstruováno 44,6 %, z toho v Čechách 49 % a na Moravě a ve Slezsku 37,1 %. Z tohoto srovnání lze odvodit, že ani redukovaný plán bytových staveb na rok 1948 nemůže být uskutečněn v plném rozsahu. V českých zemích bude z operativního plánu bytových staveb splněna lépe ona část, v níž se plánují rekonstrukce. V nových bytových jednotkách zůstane počet skutečně provedených staveb daleko za plánem. Příčiny jsou zčásti analysovány v úvodu k této kapitole zprávy. Objemem nedokončených bytových staveb, který bude důsledkem nesplnění plánu, bude zatížen operativní plán bytových staveb na rok 1949, a potud bude náběh do pětiletky v bytových stavbách značně ztížen.

O plnění plánu bytových staveb na Slovensku nelze ještě ani o II. čtvrtletí 1948 podat přesnější zprávu, zejména nelze skutečný průběh srovnávat s plánem. Podle neúplných zjištění bylo na Slovensku vystavěno v I. pololetí 1948 celkem 1684 nových bytových jednotek nákladem 484 660 000 Kčs a 224 rekonstrukcí bytových jednotek nákladem 25 542 000 Kčs.

Veřejné stavby

Výsledky spěšných statistických šetření o veřejných stavbách pozemních, silničních a mostních a vodohospodářských a jiných ve veřejném zájmu jsou k disposici za III. čtvrtletí a za prvních 9 měsíců roku 1948 z celého státu, a to ve vyčíslení podle prostavěného stavebního nákladu. Protože tyto stavby byly globálně plánovány jen v hodnotě, nelze zde podobně jako u staveb průmyslových, zemědělských a dopravních provést srovnání věcného a finančního plnění plánu.

Z celkového stavebního nákladu podle operativního plánu na rok 1948, který činil 8,5 miliardy Kčs, bylo v celém státě a ve všech druzích veřejných staveb prostavěno ve III. čtvrtletí 1,8 miliardy Kčs a za prvních 9 měsíců roku celkem 3,8 miliardy Kčs. Připadlo-li z celoročního úkolu na III. čtvrtletí asi 30 %, pak byl v tomto čtvrtletí plán splněn na 69 %. Z plánu stanoveného na celý rok 1948 bylo ve třech čtvrtletích splněno ve všech veřejných stavbách 44,3 %.

Pokud jde o jednotlivé územní části státu, byl celkový operativní plán veřejných staveb na rok 1948 splněn v prvních třech čtvrtletích nejlépe na Slovensku, kde se z plánovaných 2,7 miliardy Kčs prostavělo 1,4 miliardy Kčs, tedy 52,9 %. Při stejném srovnávacím základě splnil nejslaběji plán veřejných stavebních investic obvod expozitury Ostrava, a to na 26,4 %. Na Moravě byl tento plán splněn na 49,5 % a prostavěno 1,1 miliardy Kčs, v Čechách na 34,4 % prostavěním 1,2 miliardy Kčs. Ve III. čtvrtletí byl plán veřejných staveb nejlépe splněn též na Slovensku, a to v důsledku rovnoměrnějšího splnění jednotlivých úkolů uvnitř skupiny veřejných staveb.

Vcelku došlo při plnění plánu veřejných staveb za první tři čtvrtletí 1948 k rovnoměrnějšímu průběhu a úchylky od středu plnění nejsou příliš veliké, nehledíme-li ke zmíněnému krajnímu případu u jiných staveb ve veřejném zájmu. Celkový stupeň splnění celoročního úkolu ve všech veřejných stavbách, který za tři čtvrtletí činí 44,3 %, však svědčí o tom, že v posledním čtvrtletí už zpoždění nebude možno pravděpodobně vyrovnat a že tedy operativní plán veřejných staveb nebude v roce 1948 splněn ani ve svém redukovaném rozsahu.

Průmyslové stavby

Podle spěšného statistického šetření byl operativní plán průmyslových staveb na rok 1948 splněn k 30. září t. r. v celém státě na 41,1 % prostavěním částky 2,9 miliardy Kčs stavebních nákladů.

Stupeň splnění operativního plánu průmyslových staveb za tři čtvrtletí ve výši 41,1 % se značně blíží stupni splnění nestavebních investic v průmyslu, který dosahuje k témuž termínu 42,6 %, ovšem při poněkud odlišném srovnávacím základě. Svědčí to o samozřejmé souvislosti mezi stavebními a nestavebními investicemi v průmyslu. Z podrobnějšího územního srovnání této relace je patrno, že v českých zemích je stupeň splnění stavebních investic, který činí 40,5 %, poněkud nižší než stupeň splnění investic nestavebních, který dosahuje téměř 47 %; na druhé straně na Slovensku je vyšší procento splnění operativního plánu průmyslových staveb (42,5 %) než stupeň splnění investic nestavebních, který činí 37,6 %.

Pořadí v plnění plánu stavebních investic na rok 1948 mezi jednotlivými odvětvími průmyslové výroby je podobné jako v I. pololetí. V celostátním průměru splnil nejlépe svůj plán průmysl mlynářský, který už v prvních třech čtvrtletích 1948 překročil o více než 90 % celoroční úkol průmyslových staveb; investiční kvota tohoto odvětví byla ovšem nejnižší a činila méně než 0,1 % z celých plánovaných průmyslových investic. Na druhém místě je průmysl pivovarnický,

který za tři čtvrtletí 1948 prostavěl více než 50 milionů Kčs a splnil plán na 99,9 %. Dále následuje průmysl kožedělný a gumárenský, který v roce 1948 už proinvestoval ve stavbách 267 milionů Kčs a splnil svůj plán na 61,4 %. Více než 50% splnění plánu bylo dále zaznamenáno u průmyslu papírenského a grafického (58,8 %), u průmyslu chemického (54,6 %) a u průmyslu lihovarnického (52,7 %). Nejníže splnil plán stavebních investic na rok 1948 monopol tabákový a solný, a to na 20 %.

Nejdůležitější průmyslová odvětví pořídila stavební investice v tomto rozsahu: průmysl báňský a hutní za 467 milionů Kčs, čímž splnil plán na 35,2 %; průmysl kovodělný a strojírenský za 732 milionů Kčs (40 %); průmysl energetický za 221 milionů Kčs (32,6 %); průmysl stavebních hmot za 166 milionů Kčs (34 %) a průmysl textilní a oděvní za 198 milionů Kčs (42,9 %). Z dalších průmyslových odvětví splnil plán stavebních investic průmysl sklářský na 40,7 %, průmysl dřevodělný na 31,4 %, průmysl cukrovarnický 49,3 %, průmysl potravinářský 40,3 % a řemeslo na 53,5 %. Nepříznivě působí, že průmyslová odvětví, nejdůležitější s hlediska dvouletého hospodářského plánu, provedla své plánované investice s výjimkou průmyslu chemického, v rozsahu nepatrném, vesměs pod 50 % celoročního úkolu, ač měly dosáhnout, měl-li by být redukovaný plán v roce 1948 uskutečněn, za uplynulá tři čtvrtletí splnění plánu aspoň na 75—80 %.

Jak výše řečeno, bylo splnění plánu průmyslových staveb v prvních třech čtvrtletích roku 1948 o něco nižší v českých zemích než na Slovensku. V českých zemích splnil nejlépe plán staveb průmysl mlynářský, který dosáhl 310 % z celoročního úkolu. Za ním následuje průmysl pivovarnický s 81,9 %, průmysl kožedělný a gumárenský s 61,4 %, řemeslo s 54,9 %, průmysl chemický s 54,2 %, průmysl dřevodělný s 52,2 %, průmysl lihovarnický s 51,8 %, průmysl textilní a oděvní s 45,6 % atd.

Nejnižší stupeň splnění plánu vykazuje vedle tabákového a solného monopolu průmysl hutnický, který plán stavebních investic splnil jen na 31,8 %. Na Slovensku jsou na předních místech sice též průmysl mlynářský (187,7 %) a průmysl pivovarnický (132,7 %), na druhém místě však je průmysl sklářský se 167,7 %, dále průmysl papírenský a grafický s 91,7 %, průmysl cukrovarnický s 88 %, po nich však hned následuje s 67,2 % průmysl báňský a hutní, s 61,7 % průmysl kožedělný a gumárenský, atd. Průmysl kovodělný dosáhl 43,8 % a průmysl textilní a oděvní 40,8 %. Je tedy na Slovensku absolutně i ve vnitřní skladbě plnění plánu stavebních investic za tři čtvrtletí roku 1948 příznivější a lépe odpovídá intencím dvouletého hospodářského plánu.

Zemědělské stavby

Spěšné statistické šetření bylo opět provedeno pouze u oněch zemědělských staveb, zařaděných do operativního plánu na rok 1948, jejichž stavební náklad činí jednotlivě aspoň 1 milion Kčs. Z celku zemědělských staveb, plánovaných pro rok 1948 částkou 1200 milionů Kčs, činí stavební práce tohoto druhu podle hlášení, došlých za III. čtvrtletí t. r., něco přes 40 %. Od začátku roku bylo v takto kvalifikovaných zemědělských stavbách prostavěno 229 milionů Kčs, čímž byl jejich plán splněn na 45,4 %. V českých zemích bylo těchto staveb provedeno za 51,6 milionu Kčs, t. j. 31,7 %, a na Slovensku 177,5 milionu Kčs, t. j. 51,9 %. Celkový jejich objem podle plánu činil 505 milionů Kčs, z toho v Čechách 163 miliony Kčs a na Slovensku 342 miliony Kčs.

Dopravní stavby

Ve všech druzích dopravních staveb má být v roce 1948 prostavěno 3,98 miliardy Kčs. Z této částky bylo podle výsledků spěšného statistického šetření prostavěno ve III. čtvrtletí 1,09 miliardy Kčs a za prvních 9 měsíců roku 2,39 miliardy Kčs, což odpovídá 60,1 % z úkolu na celý rok 1948. Ve srovnání s průběhem v I. pololetí to znamená, že ve III. čtvrtletí se prostavělo téměř tolik, kolik ve čtvrtletí prvním a druhém. Je tedy oprávněná naděje, že v dopravních stavbách se plnění operativního stavebního plánu, měřeno hodnotou dopravních staveb, přiblíží jediné stoprocentnímu plnění.

Nejlépe byl plán dopravních staveb — srovnáno s celoročním úkolem — splněn v Čechách, a to na 64,1 %, dále na Moravě a ve Slezsku na 59 %, na Slovensku na 56 % a nejslaběji v obvodu expozitury Ostrava. Mezi jednotlivými odvětvími dopravy splnila nejlépe plán stavebních investic opět doprava říční, která dokonce o 10 % překročila svůj celoroční úkol a proinvestovala 13,1 milionu Kčs. Přitom byly na Slovensku proinvestovány 4 miliony Kčs a plán splněn na 115,9 %. Dobře dále uskutečnila plán stavebních investic doprava silniční, a to na 84,5 % takže lze očekávat, že plánované hodnoty stavebních investic na celý rok, která činí 80,4 milionu Kčs, bude bezpečně dosaženo. Plán železničních staveb byl splněn na 61,2 %; v těchto stavbách bylo proinvestováno od začátku roku více než 2 miliardy Kčs, z toho téměř miliarda ve III. čtvrtletí. Následuje doprava poštovní s 59,4 % a s prostavěným nákladem 122,1 milionu Kčs. Nejnižší splnění plánu zaznamenala doprava letecká (34,2 %); v této dopravě bude celoroční úkol splněn na Slovensku, kde z plánovaných 51,1 milionu Kčs už bylo proinvestováno 41,6 milionu Kčs, t. j. 81,4 %.

V.

DOPRAVA

III. čtvrtletí roku 1948 proběhlo v dopravě bez zvláštních obtíží, ač na ni byly položeny neobyčejné nároky všesokolským sletem. Projevilo se to stoupnutím osobových kilometrů u železnice o více než 5 miliard, což představuje nejvyšší dosud dosažený čtvrtletní výkon. Nákladní železniční doprava zpomalila svou vzestupnou tendenci v důsledku letního poklesu hospodářské činnosti. U silniční dopravy se udržela na stejné výši přeprava osob při zvětšené průměrné přepravní vzdálenosti, zatím co nákladní doprava byla o něco slabší. Vodní doprava se dobře rozvíjela zejména v červenci a v srpnu na Dunaji, v červenci a v září na Labi a na Odře. Letecká doprava nemohla splnit plán v zahraniční dopravě pro obtíže politické; přesunem letadel na vnitřní tratě se dosáhlo překročení plánu letů vnitrozemských. V oboru poštovní služby byl dobře splněn plán telefonisace venkovských obcí a budování sítě dálnopisných stanic.

Železnice

Provozu schopný park lokomotiv a nákladních vozů stoupl i v III. čtvrtletí v důsledku nových dodávek a snižování správkového stavu. Provozu schopný stav osobních vozů a motorů vykazuje však pokles, způsobený odesíláním většího počtu těchto vozidel do správkáren a k revisi, což bylo v letní době znemožněno vysokými dopravními nároky (slet a pod.).

Průměrně bylo za devět měsíců roku 1948 v opravě lokomotiv 20,4% (v roce 1947 24,9%), nákladních vozů 13,2% (v roce 1947 16,4%), osobních vozů 23,3% (v r. 1947 27,4%) a motorů 36,2% (v r. 1947 46,2%).

Z celkového přehledu o dodávkách železničních vozidel je patrný velmi dobrý výkon lokomotivek a vagonek, pokud jde o nákladní vozy v I. pololetí a dobrý výkon v osobních vozech v III. čtvrtletí. Plnění dodávek motorových vozů není uspokojivé ani po několikeré

redukci nároků. Podle zvláštního usnesení vlády má být splněn aspoň minimální program do konce roku, ale ani tento program nebude asi splněn.

Nákladní doprava

V počtu přistavených vozů se ve III. čtvrtletí 1948 ve srovnání s r. 1937 a 1947 dosáhlo těchto výsledků:

	1937	1947	1948	% plánu 1948	Rok 1948 v % roku 1937
I. čtvrtletí	1 195 148	876 085	1 140 466	118,7	95,4
II. čtvrtletí	1 380 303	1 064 504	1 223 827	100,2	88,7
I. pololetí	2 575 451	1 940 589	2 362 293	108,4	91,8
III. čtvrtletí	1 533 151	1 072 546	1 228 044	95,2	80,2
1.—9. měsíc	4 108 602	3 013 135	3 594 337	100,0	87,5

Sezónní pokles výroby a těžby v měsíci červenci a srpnu způsobil mírný pokles nároku na dopravu, který se projevil v počtu přistavených nákladních vagonů, takže III. čtvrtletí bylo splněno na 94,2% plánu a dosáhlo 80,2% předválečného výkonu. V září nastal opět vzestup podmíněný podzimní přepravou zemědělských produktů a zvýšenou těžbou uhlí. Koncem září dosáhly nároky na potřebu vozů nejvyššího bodu v tomto čtvrtletí. Pokud jde o poměr objednávek vozů ke krytí potřeby, bylo krytí objednávek v červenci a srpnu téměř 100%, v září pak byla vozová potřeba kryta bez vážnějších poruch.

V oběhu nákladních vozů se nedosáhlo úkolu stanoveného plánem. Průměrná doba oběhu činila ve srovnání s r. 1947 a s plánem (počet dnů):

	1947	1948	v % plánu
I. čtvrtletí	6,2	5,6	90,2
II. čtvrtletí	5,4	5,1	94,1
I. pololetí	5,8	5,3	92,2
III. čtvrtletí	5,7	5,1	90,2
I.—III. čtvrtletí	5,8	5,3	92,2

Proti plánovanému 5,1 dnu za prvních devět měsíců roku 1948 (průměr) činila doba oběhu za tutéž dobu průměrně 5,3 dne, což je výsledek lepší než ve stejném období minulého roku. Zhoršení ve III. čtvrtletí proti I. pololetí je jen relativní, protože bylo způsobeno větším

počtem stojících prázdných vozů (červenec, srpen), pro které nebyl dostatek přepravních statků.

Rozsah přepravy zboží po železnici ve III. čtvrtletí 1948, výkon měřený hrubými, čistými a vlakovými kilometry a stupeň hospodárnosti a jakosti nákladní železniční dopravy podle jednotlivých zemí v absolutních číslech i ve srovnání s plánem na III. čtvrtletí a na celý rok podává tento přehled:

	Výkon ve III. čtvrtl.	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Počet hrubých tkm v mld.				
v českých zemích	5,3	98,1	81,0	91,0
na Slovensku	1,57	108,2	87,2	95,0
v ČSR	6,87	100,2	82,3	93,0
Počet čistých tkm v mld.				
v českých zemích	2,7	100,0	80,0	90,0
na Slovensku	0,795	133,8	109,0	112,0
v ČSR	3,495	106,1	85,2	97,0
Počet vlakových km v mil.				
v českých zemích	9,2	102,2	78,2	87,2
na Slovensku	2,618	109,4	84,7	90,1
v ČSR	11,818	103,7	79,6	89,5
Počet přistav. náklad. vozů v mil.	1,228	95,2	93,9	95,0
Ložná váha nákl. vozů v mil. tun	1,25	96,1	99,1	100,0
Poměr projetých náprav. km náklad. vozů kladených a prázdných v %	68,5	100,7	100,7	100,9
Střední váha náklad. vlaků v tunách	594,0	100,6	104,3	104,3
Váha dopraven. zboží průměrně na 1 nákl. vůz v provozu v tunách	13,9	144,5	146,3	—

Osobní doprava

Přeprava osob po železnici probíhala v celém státě ve III. čtvrtletí t. r. ve srovnání s r. 1937, 1947 a s plánem takto (v milionech osob):

	1937	1947	1948	V r. 1948 % proti roku r. 1937	r. 1947
I. čtvrtletí	59,572	82,175	100,130	168,1	121,8
II. čtvrtletí	67,755	86,656	101,698	150,1	117,4
červenec	22,276	25,442	31,333	140,7	123,2
srpen	21,928	27,226	33,586	153,2	123,2
září	22,473	31,444	* 38 884	173,0	103,7
III. čtvrtletí	66,677	84,112	*103,803	155,7	123,4

V osobní dopravě bylo ve III. čtvrtletí 1948 ve srovnání s r. 1937, 1947 a s plánem ujeto v celém státě osob. km (v milionech):

	1937	1947	1948	V r. 1948 % proti roku 1937	1947
I. čtvrtletí	1 694,2	3 070,7	3 927,5	231,8	127,9
II. čtvrtletí	1 877,8	3 595,4	4 403,7	234,5	122,5
červenec	1 036,7	1 308,6	1 721,4	166,0	131,5
srpen	862,9	1 396,2	1 650,7	191,3	118,2
září	769,9	1 319,5	*1 760,9	228,7	133,5
III. čtvrtletí	2 669,6	4 024,3	*5 133,1	192,3	127,6

Dosažené výsledky překvapují tím, že počet přepravených osob se udržuje na výši I. čtvrtletí přesto, že sem spadá přeprava sletová. Silný vzrůst vůči roku 1947 i 1937 však zůstává. Se zvýšenou hybností obyvatelstva je nutno počítat jako se zjevem, provázejícím hluboké změny sociální. K prodloužení přepravní vzdálenosti do povolání nedošlo, jak ukazuje tabulka následující. Za dělnické jízdné bylo přepraveno osob (v milionech):

	1947	1948	V r. 1948 % proti r. 1947
I. čtvrtletí	34,739	41,321	118,9
II. čtvrtletí	34,886	41,227	118,2
červenec	9,510	10,741	112,9
srpen	10,516	13,540	128,8
září	13,120	*14,349	109,4
III. čtvrtletí	33,147	*38,630	116,5

V přepravě dělníků bylo celkem ujeto v celém státě osob. km (v milionech):

* Odhad.

	1947	1948	V r. 1948 % proti r. 1947
I. čtvrtletí	834,8	1 030,2	123,4
II. čtvrtletí	914,0	1 069,5	117,0
červenec	250,0	292,8	117,1
srpen	283,8	344,0	121,2
září	339,9	*365,8	107,6
III. čtvrtletí	873,8	*1 002,6	114,7

Výkony osobní přepravy ve III. čtvrtletí 1948 po stránce hospodárnosti a jakosti ukazují tato data o plnění plánovaných kvalitativních ukazatelů.

	Výkon ve III. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění plánu do 28. X. 1948 v %
Počet vlak. km (v mil. km)				
v českých zemích	17,5	103,7	80,7	89,4
na Slovensku	6,08	116,9	85,1	94,7
v ČSR	23,58	106,8	81,8	90,6
Počet obsaditelných míst v ČSR (v tis. míst)	398,918	101,7	100,5	100,5

Plán v osobní dopravě, vyjádřený ve vlakových km, byl i v tomto čtvrtletí dobře splněn. Překročení plánu v českých zemích bylo způsobeno především zvýšenou dopravou sletovou a rekreační. Na Slovensku není vzestup tak patrný z toho důvodu, že pro nedostatek náležitostí nemohla být osobní doprava podstatněji rozšířena. Osobní doprava na Slovensku se bude stále zvyšovat v důsledku industrializace, a tyto nové dopravní potřeby budou přednostně realisovány.

Další ukazatelé výkonnosti a hospodárnosti železnic.

Pro průběh plnění plánu v dopravě ve III. čtvrtletí 1948 po stránce kvantitativní i s hlediska hospodárnosti a jakosti výkonů jest též významné plnění plánu výkonů lokomotiv a příslušných kvalitativních ukazatelů:

	Výkon ve III. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Počet nákl. lokomotiv na 1 mil. čist. tkm.				
v českých zemích	0,098	110,7	111,3	112,0
na Slovensku	0,849	130,6	128,1	129,0

* Odhad.

	Výkon ve III. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Počet lokomotivních km na 1 služby schopnou lokomotivu				
v českých zemích	14,007	112,1	84,5	95,0
na Slovensku	14,953	115,0	83,0	93,0
Denní prům. běh rychl. lokomotivy (v km)				
v českých zemích	274	97,9	96,4	98,0
na Slovensku	283	100,4	103,6	104,0
Denní prům. běh osob. lokomotivy (v km)				
v českých zemích	168	101,8	98,1	100,0
na Slovensku	154	101,3	100,7	102,0
Denní prům. běh nákl. lokomotivy (v km)				
v českých zemích	117	101,7	99,1	100,0
na Slovensku	138	104,5	95,8	98,0
Střední zatížení na 1 km ve vl. službě v t.				
v českých zemích	351	104,8	105,6	105,0
na Slovensku	332	105,4	106,6	106,0
Správkový stav lok. (v %)				
v českých zemích	21	108,7	112,5	105,0
na Slovensku	24	91,7	96,0	100,0
Počet lokomotivních km ve vl. službě (v mil.)				
v českých zemích	23,42	103,6	81,6	92,0
na Slovensku	7,31	113,2	83,5	94,0

V úseku výkonů lokomotiv byl plán v podstatě splněn. Výkon lokomotiv se zvýšil jednak jejich hospodárnějším využitím, jednak vyřazením neekonomických strojů a strojů cizího původu, přechodně používaných správou ČSD, což bylo umožněno dodávkou nových lokomotiv řady 430,0 a 475,1. Tím se snížil i správkový stav zejména v českých zemích. Účelnou ekonomisací posunu bylo dosaženo zredukování vedlejších výkonů. Plánovaného průměrného běhu rychl. lokomotivy nebylo ani v tomto čtvrtletí dosaženo pro nerozšiřování rychlíkových spojů.

Plánované úkoly v oboru výkonnosti a hospodárnosti provozu motorové dopravy byly ve III. čtvrtletí 1948 splněny podle jednotlivých ukazatelů takto:

	Výkon ve III. čtvrt.	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Spotřeba pohon. látek na 100 reduk.km (v kg)				
v českých zemích	47,0	113,0	110,9	110,9
na Slovensku	40,0	111,1	108,7	108,7
Spotřeba maziva na 1 km (v g)				
v českých zemích	16,0	115,8	111,1	101,1
na Slovensku	13,0	81,8	81,8	81,8
Počet. motor. km na 1 služby schop. vůz (v 1000 km)				
v českých zemích	17,7	102,9	74,3	82,9
na Slovensku	24,1	133,9	94,6	104,2
Denní průměrný běh motor. vozu (v km)				
v českých zemích	192	101,0	96,8	97,0
na Slovensku	262	133,0	125,7	125,8
Správkový stav motor. vozů (v %)				
v českých zemích	36	105,3	107,7	107,7
na Slovensku	44	97,7	100,0	100,0
Počet mot. km ve vlakové službě (v mil. km)				
v českých zemích	4,27	122,7	85,5	95,0
na Slovensku	1,30	126,2	86,8	96,8
Počet reduk. mot. km (v mil. km)				
v českých zemích	4,85	123,1	89,6	99,7
na Slovensku	1,40	123,9	85,8	95,3

Plán v úseku kolejového motorového provozu byl ve III. čtvrtletí dodržen, ačkoliv vozový park se jen nepatrně zvětšil a zdaleka nedosáhl předpokládaného počtu. Motorový provoz je udržován na stavu daném dopravní potřebou jen s velkými obtížemi. Do konce roku nelze počítati se zlepšením situace v tomto úseku.

Výkony železničních dílen a správkáren

Železniční dílny:	Výkon ve III. čtvrtl.	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Počet hlav. oprav lokom.				
v českých zemích	170	136,2	88,1	98,1
na Slovensku	33	103,1	80,0	86,0

	Výkon ve III. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu do 30. IX. 1948 v %	Splnění ročního plánu do 28. X. 1948 v %
Počet vyvazování lokom.				
v českých zemích	207	77,3	68,3	75,1
na Slovensku	37	105,7	76,8	83,3
Počet občasných prohlídek nákladních vozů				
v českých zemích	4 227	91,0	65,4	73,2
na Slovensku	1 240	103,3	76,1	84,4
Počet občasných prohlídek osobních vozů				
v českých zemích	1 394	89,9	71,7	79,5
na Slovensku	332	114,5	80,3	88,9
Počet hlavních oprav motorových vozů				
v českých zemích	41	82,0	67,9	75,2
na Slovensku	12	100,0	64,1	72,1
Železn. správkárny:				
Počet vyvazování lokom.				
v českých zemích	78	142,0	98,8	109,2
na Slovensku	32	106,7	75,9	83,2

V úseku výkonů železničních dílen a správkáren v zemích českých se ukázala nutnost, provésti více hlavních oprav než se předpokládalo; část vyvazování lokomotiv byla proto přesunuta z dílen do správkáren. Hlavní opravy kolejových motorových vozidel váznou pro nedostatek součástí, jež jsou opožděně dodávány. Dílny nemohou zdolati příliv správkových vozů, který vzrůstá následkem návratu restitučních vozů ze zahraničí, vesměs vyžadujících oprav. Nedostatek některých materiálů (dříví, šrouby, plechy, válcované železo) brzdí plynulost oprav. Na Slovensku byl plán v dílnách a správkárnách splněn.

Všeobecná charakteristika železniční dopravy ve III. čtvrtletí

Hospodárnost a jakost železniční dopravy se jeví ze stupně plnění těchto ukazatelů:

	Výkon ve III. čtvrtletí 1948	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu v % do 30. IX. 1948	do 28. X. 1948
Počet zaměst. na 1 km provozované délky	15,7	103,1	99,4	100,0
Počet zaměst. na 1 mil. vlakových km	1461	102,9	108,1	120,0
Poměr kancel. zam. k počtu zam. stan. a jiných	2,3	102,1	106,3	106,3

služby (v %)	Výkon ve III. čtvrtletí	Splnění plánu v %	Splnění ročního plánu v % do 30. IX. 1943	28. X. 1948
Průměrný příjem na 1 vlakový km (v Kčs)	120,0	85,1	83,3	88,4
Průměrné výdaje na 1 vlakový km (v Kčs)	113,9	117,9	116,4	116,2

Počet zaměstnanců v poměru k výkonu stále klesá, byť i pomalu, nejen pro rostoucí výkony, nýbrž i pro stálé odpadání železničních zaměstnanců, kteří odcházejí do jiných oborů státní správy nebo do národních podniků. Oproti požadované redukci 25 000 zaměstnanců, vyslovené při přípravě dvouletého plánu, dosáhl pokles počtu zaměstnanců již přes 30 000. Provoz se tímto vývojem zekonomisoval, jak je vidět ze dvou posledních znaků. Vlastní výdaje na 1 vlkm byly sníženy o 16 %, slevy poskytované tarifem i mimo něj nedovolily však dosáhnout plánovaného zvýšení provozních příjmů. Ježto slevy se vztahují i na přepravu průvozní, jež je i pak rentabilní, jeví se vývoj železničního hospodářství poměrně příznivě.

Silniční doprava

Výkony živnostenské autobusové dopravy v českých zemích ve III. čtvrtletí 1948 byly tyto:

	III. čtvrtletí 1948				I. pololetí
	červenec	srpen	září	celkem	1948
Počet přeprav. osob v mil.	7,089	6,638	6,584	20,31	40,673
v % plánu				105,7	120,4
Počet osobních km v mil.	46,342	46,931	49,019	142,289	265,752
v % plánu				110,5	107,2
Počet ujetých km v mil.	2,662	2,584	2,593	7,834	13,98
v % plánu				121,8	112,7

Silniční živnostenská doprava přinesla tedy ve výkonech značné překročení plánovaných úkolů. Počet přepravovaných osob vykazuje sice mírný pokles, naproti tomu vzrůstá počet ujetých kilometrů (o ½ mil.) a počet osobních kilometrů (téměř o 10 mil.).

Správkový stav nákladních automobilů i přívěsných vozů má nadále mírně klesající tendenci i přes nedostatek náhradních součástí a pneumatik. Celkový počet nákladních aut ve stavu vykazuje sice nepatrné snížení, které se však v počtu vozidel v provozu neprojevuje. Počet přívěsných vozů vykazuje další přírůstek, a to jak ve stavu, tak i v provozu.

Výkony nákladní silniční dopravy živnostenské v českých zemích dosáhly ve III. čtvrtletí 1948 těchto výsledků:

	III. čtvrtletí 1948				I. pololetí 1948
	červenec	srpen	září	celkem	
Váha přeprav. zboží v mil. tun	1,650	1,593	1,519	4,762	9,546
v % plánu				123,3	127,8
Počet čistých tkm v mil.	21,841	21,967	20,635	64,441	121,90
v % plánu				129,7	126,6
Počet ujetých km v mil.	9,438	9,124	9,159	27,721	51,908
v % plánu				133,3	134,2

Živnostenská nákladní doprava silniční splňuje vesměs plán na více než 100 %. Doprava tato dála se ve III. čtvrtletí pravidelně na větší vzdálenosti, než tomu bylo ve III. čtvrtletí, jak dokazuje mírný pokles přepraveného zboží ze současného vzestupu čistých tkm a počtu ujetých km.

S hlediska ukazatelů hospodárnosti a jakosti projevuje se silniční doprava ve III. čtvrtletí 1948 takto:

a) Celá silniční doprava ČSD v českých zemích:

	Výkon ve III. čtvrtletí 1948	% splnění plánu	Splnění ročního plánu do 30.9. 1948 v %	do 28 X. 1948 v %
Počet zaměst. automobil. provozu na 1 vůz ve stavu	2,0	110,0	116,4	116,2
Počet zaměst. automobil. provozu na 1 vůz v provozu	3,1	97,0	108,2	108,6
Poměr zaměst. ústř. služby automobil. provozu k počtu všech zaměstnanců v %	0,78	108,9	105,9	108,9
Poměr kancel. zam. k počtu všech zam. výkonné služby v %	10,1	88,0	88,4	88,4
Poměr zaměst. v autosprávkárnách k počtu všech zaměstnanců výkonné služby v %	9,6	92,8	88,4	88,4
Počet zaměst. v autosprávkárnách na 1 vůz ve stavu	0,2	100,0	110,0	110,0
Počet zaměst. v autosprávkárnách na 1 vůz v opravě	0,64	109,3	118,4	118,4

Plánovaný poměr kancelářských zaměstnanců k počtu všech zaměstnanců výkonné služby nebyl dodržen pro neuskutečnění předpokládané reorganisace služby a zřízení nových služeben. Totéž platí i o plánovaném poměru zaměstnanců v autosprávkárnách k počtu všech zaměstnanců výkonné služby.

b) Osobní doprava silniční v českých zemích (v průměru dopravy ČSD a živnostenské):

	Výkon ve III. čtvrtletí 48	% splnění plánu	Splnění ročního plánu: a) do 30. IX.	b) do 28. X.
Počet km na řidiče	6 211	103,5	79,3	87,1
Počet km na 1 vůz v provozu	9 207	111,6	85,0	93,6
Počet cestujících přepravených 1 autobusem	24 080	111,0	91,9	100,0
Počet osobních km na 1 autobus v provozu	264 403	126,0	93,5	103,5
Spotřeba benzinu a plyn. oleje na 100 km v litrech v dopravě ČSD	38,3	97,0	104,9	101,6
Správkový stav autobusů v %	21,5	112,0	109,7	108,5
Počet přeprav. osob v mil.	61,51	120,3	98,8	109,6
Počet osob. km v mil.	686 180	140,0	102,0	112,5
Počet ujetých km v mil.	23,897	122,9	91,8	101,4

c) Nákladní doprava silniční v českých zemích (průměr dopravy ČSD a živnostenské):

	Výkon ve III. čtvrtletí 48	% splnění plánu	Splnění ročního plánu a) do 30. IX.	b) do 28. X.
Počet km na 1 řidiče	4 720	93,4	68,2	79,1
Počet km na 1 nákladní automobil v provozu	5 037	99,7	73,7	80,6
Počet tunových km na 1 tunu nosnosti nákl. automobilu	3 496	105,9	77,3	85,0
Spotřeba benzinu a plyn. oleje na 100 km v litrech v dopravě ČSD	36,6	105,0	106,0	100,0
Správkový stav nákladních aut v %	28,0	98,0	128,2	126,0
Celková nosnost nákladních aut v tunách	24 191	112,1	112,0	112,0

	Výkon ve III. čtvrtletí 48	% splnění plánu	Splnění ročního plánu a) do 30. IX.	Splnění ročního plánu b) do 28. X.
Váha přepraveného zboží v mil. tun	84,491	119,4	87,3	96,3
Počet čistých tun km v mil.	5 559	115,0	87,1	87,1
Počet ujetých km v mil.	37,10	105,7	78,3	86,9

Stanovený počet km na jednoho řidiče nebyl dodržen pro vysoký správkový stav vozidel, dále pro nedostatek přepravního substrátu a pro nerozvinutí zahraniční dopravy v předpokládaném rozsahu. Správkový stav nákladních automobilů nebylo možno snížiti pro nedostatek náhradních součástí, celků a pryžových obručí. Nedodáním nových vozidel o velké nosnosti nemohla býti splněna předpokládaná nosnost. Co bylo řečeno dříve, týká se též váhy přepraveného zboží, počtu čistých tun. km a ujetých km.

Plán k 28. X. 1948 bude asi v celém rozsahu splněn u osobní dopravy, u nákladní dopravy v celku asi na 90 %. Důvod nesplnění tkví hlavně u dopravy ČSD, která měla nedostatek přepravního substrátu.

Doprava říční

Říční plavba disponovala koncem III. čtvrtletí 1948 tímto početním stavem plavidel:

	Remorkéry			Čluny		
	Labe	Odra	Dunaj	Labe	Odra	Dunaj
Ve stavu	24	6	13	223	43	131
V provozu	14	5	7	178	28	106
Správkových	10	1	6	45	15	25
% správkových	41,7	16,7	46,2	20,2	34,9	19,1

Průměrná celková nosnost (v tunách) a výkonnost (v ks) provozu schopných plavidel byla v I., II. a III. čtvrtletí 1948 tato:

	Remorkéry			Čluny a nákladní lodi s vlastním pohonem		
	Labe	Odra	Dunaj	Labe	Odra	Dunaj
výkonnost v ks	9 962	800	4 973	4 680	150	2 786
nosnost v tunách	—	—	—	143 240	14 740	61 181
II. čtvrtletí:						
výkonnost v ks	9 733	1 633	6 060	5 336	150	4 406
nosnost v tunách	—	—	—	143 882	16 456	74 316
III. čtvrtletí:						
výkonnost v ks	8 635	2 300	6 680	5 565	150	4 553
nosnost v tunách	—	—	—	141 036	16 413	78 370

Z hořejších tabulek vidíme velmi uspokojivý růst oderské i dunajské plavby, jak odpovídá dopravně politickým záměrům plánu. Růst by byl ještě markantnější, kdyby průmysl plnil lépe uložené dodávky člunů.

Skutečné výkony říční dopravy ve III. čtvrtletí 1948 ve srovnání s plánovanými úkoly jsou patrny z tohoto přehledu:

	Labe	Odra	Dunaj
Váha vlastními plavidly přepraveného zboží v dovozu			
v tisíci tunách	57,5	9,1	92,6
v % plánu	45,6	21,7	134,2
Váha vlastními plavidly přepravovaného zboží ve vývozu			
v tisíci tunách	27,3	9,5	28,8
v % plánu	40,1	52,8	80,0
Počet tunových km (vlastními plavidly)			
v milionech	52,5	12,0	108,2
v % plánu	40,4	33,4	171,7
Celková únosnost			
v tisíci tunách	171,1	24,5	90,6
v % plánu	103,7	112,1	88,5
Výkon remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem			
v tisíci ks	19,7	2,8	13,8
v % plánu	103,3	50,3	98,5

O hospodárnosti a jakosti říční plavby ve třetím čtvrtletí 1948 svědčí splnění plánu kvalitativních ukazatelů:

	Labe	Odra	Dunaj
Počet dopravených tun průměrně na 1 člun	763,0	646,4	1 135,0
v % plánu	81,0	39,9	144,0
Výkon remorkérů na 1 milion čistých tkm			
v ks	160,0	202,4	101,0
v % plánu	92,0	74,2	219,0
Počet tkm na 1 tunu			
v nosnosti	600,0	737,2	1 420,0
v % plánu	76,0	45,1	230,0
Počet tkm			
na 1 ks	6 200,0	4 938,8	9 920,0
v % plánu	91,0	70,5	220,0

Správkový stav remorkérů	Labe	Odra	Dunaj
v %	31,6	16,6	18,4
v % plánu	63,0	34,0	116,2
Správkový stav člunů			
v %	17,6	34,8	18,3
v % plánu	129,0	148,0	47,3

Na Labi se dopravilo vlastními plavidly ve vývozu a dovozu 84 822 tun, t. j. 43,7 % z plánovaného množství na III. čtvrtletí, a 8,7 % z plánovaného množství na rok 1948. Kromě toho dopravily cizí společnosti celkem 43 884 tun zboží v dovozu a 43 884 t ve vývozu. Poměr mezi československými a cizími společnostmi činil na Labi v dovozu 1:0,8, ve vývozu 1:0. V počtu člunů a v celkové tonáži byl plán splněn na 103,7 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 103,3 %.

Na Odře se dopravilo vlastními plavidly celkem 18 616 tun zboží ve III. čtvrtletí, t. j. 31,0 % z plánovaného množství na III. čtvrtletí, a 11,0 % z ročního plánovaného množství. V počtu člunů a tonáži byl plán splněn na 121,1 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 50,3 %.

Na Dunaji bylo ve vývozu i v dovozu vlastními plavidly přepraveno celkem 121 340 tun, t. j. 115,6 % z plánovaného množství na III. čtvrtletí, a 34,7 % z plánovaného množství na rok 1948. Kromě toho dopravily cizí společnosti celkem 340 389 t zboží. Poměr mezi československými a cizími společnostmi činil v dovozu 1:2,5, a ve vývozu 1:3,8. V tonáži a počtu člunů byl plán splněn na 88,5 %. Ve výkonnosti remorkérů a nákladních lodí s vlastním pohonem byl plán splněn na 98,5 %.

Plánovaná přeprava zboží ve III. čtvrtletí 1948 na všech řekách činila 359 000 t, z toho dovoz 237 000 t a vývoz 122 000 t. Skutečně bylo dopraveno celkem 224 778 t, t. j. 62,6 % z plánovaného množství na III. čtvrtletí. Dopravní plán na III. čtvrtletí byl splněn v dovozu na 67,2 % (159 190 t) a ve vývozu na 53,8 % (65 588 t). Kromě československých plavebních společností dopravily ještě cizí společnosti celkem 384 273 t zboží, z čehož připadá na dovoz 274 431 t a na vývoz 109 842 t.

Plánované zvyšování kapacity lodního parku nedrželo krok s převodem skutečných transportů na vodní cesty. Do budoucna je snad uspokojivě řešena věc na Odře, kde bude po proudu dopravováno polské uhlí. Na Labi i na Dunaji není přepravní kapacita po proudu zdaleka využita, z čehož plyne první příčina špatného plnění plánu. Druhou příčinou byly zahraničně politické komplikace, jež se projevily administrativním zdržením našeho labského parku.

Letectví

Ve III. čtvrtletí 1948 mělo naše dopravní letectví Československých serolinií ve srovnání s I. pololetím 1948 a s rokem 1947 tento počet letadel:

	Stav koncem r. 1947	Průměr I. pololetí	1948 červenec	1948 srpen	1948 září
Celkový stav	43	44,6	47	47	47
V provozu	29	34,5	40	40	41
Ve správce	14	10,2	7	7	6
Procento správkových	32,6	22,5	14,9	14,9	12,8

Výkony dopravního letectví ve III. čtvrtletí resp. v I. pololetí 1948 podává další tabulka:

	III. čtvrtletí	% splnění plánu	I. pololetí	% splnění plánu
Naletáno na domácích linkách (v tis. km)	573,1	110,6	464	91,5
Naletáno na zahran. linkách (v tis. km)	1 268,8	60,5	2 295	107,7
Celkem naletáno (v tis. km)	1 841,9	70,5	2 759	104,6
Na domácích linkách přepraveno osob	36 008	87,9	21 444	80,4
Na zahran. linkách přepraveno osob	17 391	66,6	24 822	95,9
Celkem přeprav. osob	53 399	79,6	46 266	88,1

Přehled o tom, jak hospodárně a jakostně pracovala naše letecká doprava ve III. čtvrtletí 1948, podává ve srovnání s I. a II. čtvrtletím 1948 tento přehled o plnění ukazatelů hospodárnosti a jakosti provozu:

	I. čtvrtletí	% plnění	II. čtvrtletí	% plnění	III. čtvrtletí	% plnění
Využití míst na vnitrostátních tratích v %	32,0	80,0	50,4	87,8	69,0	109,0
Využití míst na zahraničních tratích v %	52,0	104,0	45,0	73,1	63,0	92,0
Počet dopraven. osob průměrně na jedno letadlo v provozu	428,0	34,2	1026,6	55,5	1492,5	68,8
Váha dopraven. zboží průměrně na jedno letadlo v provozu (v tunách)	58,0	38,7	111,5	55,8	151,1	71,9
Počet letadel na jeden milion tkm	12,2	—	5,9	—	9,8	—

	I. čtvrtletí	% plnění	II. čtvrtletí	% plnění	III. čtvrtletí	% plnění
Počet nalétaných hodin na jedno letadlo v provozu	152,8	50,9	206,0	60,6	207,1	60,9
Pravidelnost letů v %	92,0	102,2	98,9	102,0	98,0	98,0
Správkový stav letadel v %	16,9	--	13,7	—	15,0	—
Využití kapacity leteckého parku v %	—	—	55,3	88,2	64,9	98,3

Procento využití míst na tratích vnitrostátních i zahraničních ve III. čtvrtletí jest příznivé. Je to doklad toho, že lze dosáhnouti příznivých výsledků, není-li obsazování letadel rušeno vlivy mimo jeho sféru. Nízké plnění plánu u znaku počet dopravených osob prům. na jedno letadlo v provozu bylo zaviněno tím, že nebylo možno dosáhnouti předpokládaných špičkových výkonů a tím také plné využití celého leteckého parku, který byl k disposici. Totéž platí i o nalétaných hodinách. Nedodržení úplné pravidelnosti letů lze přičísti rozvinutému vnitřnímu provozu, který byl veden i na letiště nedostatečně vybavená, takže za určitých okolností muselo být několik linek z bezpečnostních důvodů odřeknuto. Správkový stav letadel v % nemohl býti dodržen vzhledem k úspoře pracovních sil.

Letecká doprava vyžaduje klidu v mezinárodní situaci, má-li být úspěšně provozována. Poněvadž tohoto klidu ještě není, nemohl se náš mezinárodní provoz plně rozvinouti (co do frekvence a zavedení nových tratí, zejména dálkových). Bylo proto nutno se zaměřiti na plnění plánu hospodárnosti a zhuštění provozu ve vnitrozemí. V obojím směru docilují Československé aerolinie dobrých výsledků. Nesplnění plánu v zahraniční dopravě jim nelze přičítat k tíži.

Na leteckou dopravu v tomto roce nevlídně působila mezinárodní hospodářsko-politická situace, která se zvláště odrážela na civilním letectví. Nedostatek leteckého parku (čtyrmotorová letadla a letadla rychlá) a dále omezené možnosti cestování, způsobené různými administrativními nařízeními úředních míst, měly také nepříznivý vliv na výkony v letectví. Další důvody, které se projevují v nesplněném plánu, je také nezahájení některých plánovaných tratí, jako na příklad Praha—Bombay, Praha—Johannesburg, Praha—Teheran. Jediným splněným ukazatelem je pravidelnost letů v %.

Pošta

Počet *nových telekomunikačních zařízení* a počet *nových motorových vozidel* činily koncem III. čtvrtletí 1948 ve srovnání s I. pololetím v českých zemích, na Slovensku a v celém státě ve srovnání s plánem:

	České země		Slovensko		ČSR		% splnění plánu v celém státě	
	I. pololetí	III. čtvrtletí	I. pololetí	III. čtvrtletí	I. pololetí	III. čtvrtletí	I. pololetí	III. čtvrtletí
Počet telef. stanic	7 251	2 518	2 398	1 083	9 649	3 601	109,6	83,7
Počet telefonisovaných obcí	579	199	115	76	694	275	754,3	456,7
Délka dálkového kabele v km	20,6	2 925	62,8	50 601	83,4	53 526	189,4	58,8
Počet meziměstských vysokofrekv. zařízení	21	5	9	—	30	5	272,7	62,5

Skutečné *početní stavy telekomunikačních zařízení a motorových vozidel* ve srovnání s rokem 1947, 1946 a s předválečnou dobou se koncem třetího čtvrtletí 1948 jevily takto:

	1937	1946	1947	1948 30. IX.
Počet telefonních stanic	131 804	184 246	201 736	214 558
Počet telefonisov. obcí	6 421	7 741	9 084	10 100
Délka dálkov. kabele v km	1 713	3 457	3 681	3 835
Počet meziměstských vysokofrekvenč. zařízení	14	42	95	130

Nejlepší důkaz práce pošty na budování republiky plyne z této tabulky. Porovnáme-li stavy r. 1937 s rokem 1948, vidíme, že poštovní zařízení se oproti předválečným letům téměř zdvojnásobila.

Splnění celého dvouletého plánu k 30. IX. 1948

		2 LP
Počet telefonních stanic	Plánováno	33 800
	dosaženo	30 741
	%	90,9
Počet telefonisov. obcí	Plánováno	761
	dosaženo	2 311
	%	303,7
Délka dálkového kabele	Plánováno	405
	dosaženo	368,9
	%	91,1
Počet meziměstských vysokofrekv. zařízení	Plánováno	56
	dosaženo	88
	%	157,1

Úkoly dvouletého plánu jsou tedy již splněny ve znacích: počet telefonisovaných obcí, počet nových vysokofrekvenčních zařízení, počet dálnopisných stanic. Do 28. října 1948 byl splněn i plánovaný počet nových telefonních stanic. V důsledku vázoucích dodávek průmyslu zůstane však plánovaná délka nově položených kabelů a počet nových motorových vozidel nesplněn.

Dvouletý plán pošty probíhal vcelku dobře až na některé nedostatky materiálové, které však nemohly jeho splnění vcelku ohroziti, i když zpomalily jeho postup na příklad na Slovensku. Jak tento plán byl skutečně splněn, informuje nás následující tabulka, která je sestavena za české země k 20. říjnu 1948 a za Slovensko k 30. září 1948:

		České země			Slovensko		
		1947	1948	celkem	1947	1948	celkem
Počet telef. stanic nově zříz. (přír.)	plán.	15 000	9 800	24 800	4 500	4 500	9 000
	dosaž.	13 399	10 621	24 020	4 091	3 803	7 894
	%	89,3	108,4	96,9	90,9	84,5	87,7
Počet telefonisovaných obcí	plán.	453	146	599	107	55	162
	dosaž.	1 158	827	1 985	185	196	381
	%	255,6	566,4	331,4	172,9	356,4	235,2
Délka dálkového kabele v km	plán.	110	81	191	88	126	214
	dosaž.	120,6	23,4	144,0	111,3	127,5	238,8
	%	109,6	28,9	75,4	126,5	101,2	111,6
Počet meziměst. vysokofrekv. zařízení	plán.	27	24	51	2	3	5
	dosaž.	44	31	75	9	10	19
	%	163,0	129,2	197,1	450,0	333,3	380,0

		ČSR		
		1947	1948	celkem
Počet telef. stanic nově zříz. (přír.)	plán.	19 500	14 300	33 800
	dosaž.	17 490	14 424	31 914
	%	89,7	100,9	94,4
Počet telefonisovaných obcí	plán.	560	201	761
	dosaž.	1 343	1 023	2 366
	%	239,8	509,0	310,9
Délka dálkového kabele v km	plán.	198	207	405
	dosaž.	231,9	150,9	382,8
	%	117,1	72,9	94,5
Počet meziměst. vysokofrekv. zařízení	plán.	29	27	56
	dosaž.	53	41	94
	%	182,8	151,9	167,9

Přírůstek telefonních stanic byl plněn podle plánu až do konce měsíce března. Na žádost akčních výborů došlo však v dubnu a v ná-

sledujících měsících ke zrušování řady telefonních stanic, takže nemohlo být dosaženo plánovaného přírůstku. Jedním z dalších důvodů, proč jsou ještě nyní stanice rušeny, je zavádění nové struktury do našeho hospodářství. Porovnáme-li stanice skutečně zřízené se stanicemi plánovanými, jak je ostatně uvedeno ve zprávě již na jednom místě, vidíme, že bylo dosaženo výkonu nad 100 %. Zvýšený plán v tomto úseku ve II. pololetí prvého roku dvouletého plánu vyžadoval na poštovní správě také vyšší výkony.

Počet telefonisovaných obcí byl překročen o 210,9 %. Toto číslo samo svědčí o tom, jakou rychlostí se zapojují nejzapadlejší vesnice naší vlasti. Nedostatek některých součástek a materiálu zabraňoval poštovním zaměstnancům, aby v tomto úseku dosáhli ještě většího výkonu.

Plánovaná délka dálkového kabele byla na Slovensku už nyní překročena o 11,6 %. V českých zemích úspěšným rokem v tomto úseku byl pouze rok 1947, kdežto rok 1948 zůstává daleko za plánem. Vcelku však procento splnění se přiblížilo určenému minimu.

Počet meziměstských vysokofrekvenčních zařízení byl překročen o 67,9 %. V druhém roce 2 LP výkon v tomto úseku byl skoro čtyřnásobný.

Poštovní a telekomunikační provoz ve III. čtvrtletí 1948 ve srovnání se stejným obdobím 1937 vykazuje tyto výkony (indexové srovnání mají za základ rok 1937 = 100 %).

I. Pošta

	1937	1948	%
Podané doporuč. zásilky v mil. (vnitřní styk)	6,8	7,3	107
Podané doporuč. zásilky v tis. (zahran. styk)	315	287	91
Došlé doporuč. zásilky v tis. (z ciziny)	—	270	—
Podané obyč. balíky a cenovky v milionech (vnitřní styk)	5,3	6,8	130
Podané obyč. balíky a cenovky v tisících (zahr. styk)	214	41	19
Došlé pošt. příkazy v mil. Kčs (vnitřní styk)	4,1	1,6	38
Došlé pošt. výběrky v mil. Kčs (vnitřní styk)	4,4	17,6	401
Vklady vplatními lístky a poštov. poukázkami v mil. Kčs (vnitřní styk)	18,9	13,4	71
Vklady na knížky poštovní spořitelny — počet vkladů v tisících	—	130	—
Výplaty šek. poukáz., poštov. poukázkami a plat. poukázkami — počet v mil.	7,6	8,6	113
Výplaty z knížek pošt. spoř. — počet výplat v tisících	—	290	—

II. Telekomunikace

	1937	1948	%
Počet telegramů podaných ve styku vnitřním v tisících	969	1 845	190
Počet telegramů ve styku s cizinou — podané v ČSR v tisících	177	157	89
Počet telegramů ve styku s cizinou — došlé do ČSR v tisících	194	148	76
Dálnopisný styk s cizinou v odchodu z ČSR — počet spojů	1 439*)	3 588	249
Dálnopisný styk s cizinou v příchodu do ČSR — počet spojů	1 078*)	2 810	261
Stav rozhlasových koncesionářů v tisících	976	2 069	212
Meziměstský telefonní styk ve vnitřním styku v mil. jednotek	4,7	12,8	273
Místní telef. styk s provozem manuálním i automatickým v milionech	57,8	97,7	169
Mezinárodní telefonní styk — podané v ČSR — v tisících	667	372	56
Mezinárodní telefonní styk — došel do ČSR — v tisících	739	277	38

* data za rok 1947.

NÁZEV PUBLIKACE	• Průběh plnění hospodář. plánu - II. čtvrtletí 1948
USPOŘÁDAL	• Generální sekretariát Hospodářské rady
VYDALO	• Ministerstvo informací a osvěty/publikač. odbor
NAKLADATEL	• Orbis, Praha
VYTISKLA	• Knihtiskárna Orbis, Praha XII
NÁKLAD	• 2400 kusů
I. VYDÁNÍ	• v únoru 1949